

အရှင်မြတ် စီရင်တော်မူအပ်သော

တိကမာတိကာ အရကောဏ်

နှင့်

အဓိပ္ပာယ်၊ ဂဠုဂ္ဂိ အချိုး အမျိုးမျိုး

မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ် ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
ဆဋ္ဌသံဂါယနာ သံဃနာယက ဝန်ဆောင်သံဃအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ
“ အဝ္ဗမဟာပဏ္ဍိတ ” “ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု ”

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ကြီးကြပ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်တော်မူသည်။



ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊
ကမ္ဘာ့အေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

အရှင် ဝရုဇောဇော

အရှင်မြတ် ဝိရင်တော်မူအပ်သော

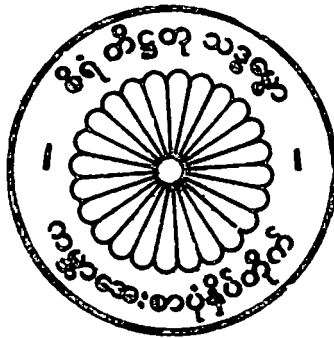
တိကမာတိကာ အရကောကံ

နှင့်

အဓိပ္ပာယ်၊ ဂဠုန္တိ အချိုး အမျိုးမျိုး

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ် ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
ဆဋ္ဌသံဂါယနာ သံဃနာယက ဝန်ဆောင်သံဃအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ
“ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ” “ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု ”

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ကြီးကြပ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်တော်မူသည်။



ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာ့အေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

တိက မာတိကာအရကောက်

ကျမ်းဦးနိဒါန်း

နမော ဗုဒ္ဓါယ၊ သိဒ္ဓံ—

- ၁။ တာဝတိံသေ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ၊ သိလာယံ ပဏ္ဍုကမ္မလေ။
ပါရိဆတ္တကမ္မလမ္ပ၊ ဝိဟာသိ ပုရိသုတ္တမော။ ။
- ၂။ ဒသသု လောကဓာတုသု၊ သန္နိပတိတာနု ဒေဝတာ။
ပယိရူပါသန္တိ သမ္ပုဒ္ဓံ၊ ဝသန္တံ နဂမ္ပဒ္ဓံ။ ။
- ၃။ န ကောစိ ဒေဝေါ ဝဏ္ဏေန၊ သမ္ပုဒ္ဓံ အတိရောစတိ။
သဗ္ဗေ ဒေဝေ အတိက္ကမ္မ၊ သမ္ပုဒ္ဓေါ ဝ ဝိရောစတိ။ ။
- ၄။ ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ ဓမ္မံ၊ မဓုရံ သော ပကာသယိ။
သဟဿက္ခဿ ဥယျာနေ၊ ဝသံ ဝဿံ နဓာသဘော။ ။

ဗုဒ္ဓနှင့် အဘိဓမ္မ နိဒါန်း မှမ်းထုံ ဂုဏ်တော်အနုန် ဉာဏ်တော်အပ္ပမေ အသင်္ချေဘုန်း ရေမဆုံးသဖြင့် ဖွေနှုန်းစံတူ ပမာယူလည်း သဒ္ဓိသူကပ် မနှိုင်း အပ်သော သျှရဗ္ဗဇညော် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် သတ္တမဝါတော်ချိန်၌ တာဝတိံသာသို့ ကြွပြီးလျှင် သန္တသိတမည်သော မယ်တော်မိနတ်သားကို အမှူးထား၍ လောကဓာတ်ပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ ခညောင်းဆည်းကပ်လှာသည့် နတ်ဗြဟ္မာတို့အား ဓမ္မသင်္ကဏိ ဝိဘင်္ဂ အစရှိသော အဘိဓမ္မဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ကြောင်း ယမက ပါဠိဟာရိယ ဒေဝေါရောဟန သင်္ကဏနဂိုရ် မှတ်တမ်း စသည်တို့ ယနေ့တိုင် ထင်ရှားသက်သေ တည်လျက် ရှိကြပေသေးသည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် လက်ထက်တော်အခါက ဆိုပါမူ ထိုသည့် အပြစ်အပျက်သည် လူ့ပြည်နှင့် နတ်နန်း ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက်ရာ ခေတ်ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ကမ္ဘာ့ထုလင်း၌ မှတ်တမ်းတင်ဘို့ပင် မလိုလောက်အောင် အောက်မေ့တ-သ၍ မပြီး ချီးကျူးသံ မာမပြတ်နိုင်သော ကမ္ဘာ့အံ့ဘွယ်ကြီးတရပ်ပင် ဖြစ်ခဲ့ရပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဘိဓမ္မဒေသနာ ဟောကြားခြင်း၌ သုတ္တန္တဒေသနာများမှာကဲ့သို့ “ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဒေဝေသု ဝိဟရတိ တာဝတိံသေသု ပါရိ-

ဆဏ္ဍကမ္မလေ ပဏ္ဍကမ္မလသိလာယံ” စသည်ဖြင့် နောက်ခံ နိဒါန်း မပါရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဝိနည်းနှင့်သုတ္တန်၏ သို့ဖြစ်၍လည်း ခေတ်ကာလသည် သတုဋ္ဌနှင့်အရာဝတ္ထုတို့ကို ထောက်ခံချက် ဝါးမျိုလေ့ရှိသည့်အတိုင်း တချို့အခါက အကယ်စင်စစ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးများကို ဝါးမျိုခဲ့သည့်နည်းတူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တကွဖြစ်ရပ်မှန်များကိုလည်း ဝါးမျိုပစ်လိုက် လေတော့သည်။ လုံးဝ မဝါးမျိုနိုင်သည့်တိုင်အောင် မေးမြန်းစေခဲ့လေသည်။ ယင်း သို့ ဝါးမျိုလေ့ရှိသော ခေတ်ကာလကို ကပ်မှီကာ “အဘိဓမ္မဒေသနာကို ဗုဒ္ဓ ရှင်တော်မြတ် ဟောကြားခဲ့သည်မဟုတ်” ဟူသော ဝိတဏှဝါဒီတို့လည်း ပေါ် ပေါက်လာခဲ့ကြဘူးလေသည်။

သို့ရာတွင် “ရူပံ ဇီရတိ မဇ္ဈာနံ၊ နာမဂေါတ္တံ န ဇီရတိ”။ “သရိရံ ခဏဝိဒ္ဓိသီ၊ ကပ္ပန္တန္တယံနော ဂုဏာ”။ (ကမ္ဘာကြေသော်လည်း ဥဒါန်းမကျေ) ဟူ၍သို့ ခေတ်ကာလသည် ဗုဒ္ဓ၏ အနေကရုဏ်တို့ကို ကုန်စင်အောင်သော်၎င်း လုံးဝ ပျောက်ကွယ်အောင်သော်၎င်း မဝါးမျိုနိုင်ခဲ့ပေ။ ထိုသည်နည်းတူ ဝိတဏှဝါဒီတို့ လည်း အဘိဓမ္မဒေသနာ၏ ဘုရားဟော မဟုတ်ကြောင်း တောင့်တင်းခိုင်လုံသော အာဂုံယုတ္တိ မည်သည့်သာဝကတစ်ပါးမျှ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိကြပေ။ စင်စစ် ထုတ်ရာလည်းမရှိ။ လိုလည်းမလိုအပ်။

ယင်းဝိတဏှဝါဒီတို့သည် ရာဇဝင်သာဓကနှင့် အဋ္ဌကထာစကား ဝတ္ထုသက် သေများကို ငြင်းကွယ်လိုက် ငြင်းကွယ်နိုင်ကြစေကာမူ “သုတ္တန္တေ ဩကာသံ ကာရာပေတော ဝိနယံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ ပုစ္ဆတိ” စသော ဝိနယပိဋကလာ (အဘိဓမ္မာ ဘုရားဟောဖြန့်ကြောင်းပြ) သာမုက္ကံသက ဒေသနာကို၎င်း ဤနိဒါန်းအစ၌ ဖော် ပြခဲ့ပြီးသော အကုရပေတ-ဝတ္ထုပါဠိတော်နှင့် “ဣဓာဝသော သာရိပုတ္တ ဒွေဘိက္ခု၊ အဘိဓမ္မကထံ ကထေန္တိ၊ တေ အညမညံ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ” စသော သုတ္တန္တပိဋကလာ သာမုက္ကံသကဒေသနာကို၎င်း ငြင်းကွယ် ခုခံရန် တတ်နိုင်ကြမည်ကား မဟုတ်ပေ။

လူသုံးကျ ထိုထက်ပို၍ အဘိဓမ္မဒေသနာဘုရားဟောမဟုတ်ဟု ငြင်း တကယ်အဘိဓမ္မာ ကွယ်ရန် သို့မဟုတ် သာဝကဘာသိတ(ရဟန်းတော် တပါး ပါး၏ ဟောပြောတီထွင်ချက်) ဟုဆိုရန် ခက်ခဲ့သော အချက်

၁-သံ ၁၊ ၄၀ (န ဇီရတိထုတ်။)
၂-မဟာရဟန်းတိ။
၃-ဝိ ၂၊ ၄၆၀။
၄-မ ၁၊ ၂၇၅(မဟာဂေါသိင်္ဂီထုတ်။)

ဘုရားလည်း ရှိပေသေးသည်။ ယင်းကား အခြားမဟုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၏ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်နှင့်သာ ထိုက်တန်သော သိမ်မွေ့နက်နဲခြင်းပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။ သို့ရာတွင် ဤသာဓကကား ကိုယ်ဘိုင် တကယ်ထိမိပေါက်ရောက်အောင် လေ့လာ လိုက်စားသူများအတွက်သာ ရရှိနိုင်သော သက်သေဖြစ်ပေသည်။ (ဧကရာဇ် ရတနာကို ကောက်ရိုးလှည်းမှာ ဆွဲသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို ခေတ်သစ် သိပ္ပံ အမြင်များဖြင့် ရောထွေးရှုကုံး၍ လူသုံးကျ အဘိဓမ္မာမဟုတ်သယောင် ဘုရား ဘောမဟုတ်ဟန် ကြံဆောင်ရေးသား ဟောပြောသူများ ဤအချက်ကို ပို၍ လိုက်နာ ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဘိဓမ္မာ၏ တည်ဆောက်ပုံမှာ သုတ္တန်မှာကဲ့သို့ အသိုင်းအဝိုင်း ကျင့်နည်းကြံနည်း ရှုမှတ်နည်းများ မပါရှိပဲ သဘောတရားသက်သက်ကိုသာ နည်းမျိုးစုံ စက်လှည့် ဝေဖန်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်၍ ရုတ်တရက်သော် အရိုးဆုံးသော သင်္ချာတွက်နည်းလောက်ပင် ခက်ခဲ နက်နဲသည်ဟု မဆင်မိပဲ ရှိတတ်လေသည်။ စင်စစ် အဝါးဝစွာ လေ့လာ လိုက် စား၍ သန္တုဋ္ဌိက ဩပနေယျိကဆိုက်အောင် လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ပါမူ မည်မျှ ခက်ခဲနက်နဲသည်ကိုလည်း သိရှိလာပါလိမ့်မည်။ ဘဝငြိမ်းအေးသာယာမှုအတွက် လည်း သည့်ထက် လူသုံးကျ လူကျိုးပြု အဘိဓမ္မာဟူ၍ မရှိနိုင် ဟူသော အသိ ဉာဏ်လည်း အလိုအလျောက် ကိန်းဝပ်လာပါလိမ့်မည်။)

ရုပ်တရား၏ အမြန်နှုန်း ဤနေရာ၌ အဘိဓမ္မာ၏သဘောကို အမြဲတမ်း ဆက်၍ ဆိုရ သော် အဘိဓမ္မာ၏သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်အရာသာ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ သဘောကျနိုင်ပေရာသည်။ မှန်လှ၏။ လောက၌ ဂဏန်းသင်္ချာဖြင့် တိုင်းတာတွက်ဆ၍ မရနိုင်သော အရာလေးခု ရှိလေသည်။ ယင်းကား စက္ကဝါအနန္တ၊ အာကာသအနန္တ၊ သတ္တဝါအနန္တနှင့် ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော် အနန္တတို့ပင် ဖြစ်၏။ အသင်္ချေယျ လေးပါးဟုလည်း ဆိုအပ်ကုန်သည်။ ယင်း ကောင်းကင် စက္ကဝါအနန္တ၌ ရှိသော သတ္တဝါအနန္တ၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝ အားလုံးကို ခြုံမိ ငုံ့မိအောင် ညွှန်ပြနိုင်စွမ်းသော ဉာဏ်သည် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သာလျှင် ဖြစ်ပေတော့သည်။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝသည် စင်စစ် နက်နဲသိမ်မွေ့လွန်းလှပေသည်။ လူသာမန် တို့၏အမြင်၌အစဉ်အမြဲ အခဲအဆိုင် တည်ရှိနေသယောင် ထင်ရသော်လည်း မီးလျှံ နှင့် ရေအယဉ်ကဲ့သို့ ကြောင်းကျိုးအဆက်ဆက် ဖြစ်ပျက်မှုသဘောကိုဆောင်ကာ အစဉ်ပြောင်းလဲလျက်သာ နေကြပေသည်။ ကျမ်းဂန်တို့၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ အမြန် နှုန်းကို ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြဆိုလျက် ရှိကြပေသည်။ ထိုတွင် ရုပ်သဘော များ၏ ဖြစ်ပျက်မှု အမြန်နှုန်းကို ဤသို့ တွေ့ရှိရပေသည်။

[၁၁]

မာတိကာ အရကောက်

အလောင်းတော် ဇေယျာမာလာမင်းသည် အလွန်မြန်သော အဟုန်ရှိ၏။ လက်ဖြောင့် တောင့်တည့်သော လေးသည်ကျော် လေးဦးတို့သည် ကျောချင်းအပ်၍ အသီးအသီးအရပ် ၄-မျက်နှာသို့ ရှေးရှုလျက်တည်ကာ ပစ်အပ်သော မြားလေးစင်းကို မြေ၌ မကျမီပင် ဖမ်းယူနိုင်စွမ်းရှိပေသည်။ ထိုထက် လနှင့် နေသည် ပို၍မြန်၏။ ထိုထက် နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ပို၍မြန်၏။ ထိုထက် ရုပ်သက်သည် ပို၍ မြန်၏ဟု ဟောဘော်မှုခံ၏။

တဖန် ယင်းလနေတို့ထက် လျင်မြန်သောနတ်သားနှစ်ယောက်တို့ အနောက်မှ အရှေ့ အရှေ့မှအနောက်သို့ အထက်အောက်ရင်ဆိုင် ပြေးလာကြရာတွင် အသက် မျဉ်းကြောင်းမှ ပြေးသော နတ်သား၏ ခြေ၌၎င်း အောက်မှပြေးသော နတ်သား၏ ခေါင်း၌၎င်း တပ်ထားသော သင်္ဃန်းသွား ၂-ခုတို့၏ ပေါင်းဆုံမိသော အခိုက်သည် လွန်စွာတိုတောင်းလှ၏။ ထိုထက် ရုပ်၏ဖြစ်ပျက်မှု အမြန်နှုန်းသည် ပို၍တိုတောင်းလှ၏ဟုဆို၏။ ဘုံကြောင့် “လဟုသော ဝတ္ထုတေခဏော” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့လေသည်။

နာမ်တရား၏ ဖြစ်ပျက်မှုအရှိန် နှ့် နှေးသည်ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်တရားများပင် အမြန်နှုန်း ယင်းသို့ လျင်မြန်နေသေးလျှင် အထည် ကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်မရှိသော နာမ်တရား၏ လျင်မြန်ပုံမှာ ပြောဘွယ်ရာပင် မရှိတော့ချေ။ ထို့ကြောင့်လည်း “ဘိက္ခူတို့ စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်သော အခြားတရားတပါးကို ငါတရား မြင်တော်မမူ၊ ဥပမာပြု၍လည်း မလွယ်ကူချေ” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။ မလွယ်ကူဟု ဆိုခြင်းအားဖြင့် ဥပမာရှာလျှင်ရနိုင်သည်ဟူသောအဓိပ္ပါယ် ရှိသည့်အတိုင်း မိလိန္ဒမင်းကြီးသည် အရှင်နာဂသိန်အား “လက်ဖျစ်တဟုက် အဘွင်း၌ ဖြစ်ပျက်သော နာမ်တရားသည် ရုပ်ကဲ့သို့ အပိုင်အခဲ အရာအပုံ ဖြစ်ခဲ့သော် မည်မျှလောက် များပြားရာပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်ရာ ရှစ်ထောင် ငါးဆယ်ကိုး (၈၀၅၉) တင်း တစ်စိတ် နှစ်ပြည်သောစပါးအစုအပုံထက်ပင် များစွာ ပိုမိုနိုင်ကြောင်း မိန့်တော်မူခဲ့ဘူးလေသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာကမူ စိတ်သည် လက်ဖျစ်တဟုက်အဘွင်း၌ပင် ကုဋေတသိန်းမကဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့လေသည်။

စင်စစ် အဘိဓမ္မာကို လေ့လာဘူးသူတိုင်းပင် နာမ်တရား၏အဟုန်သည် ရုပ်တရားထက် တဆယ့်ခြောက်ဆပို၍ မြန်သည်ကို၎င်း လူ နွားခွေး စသော စကား

၁-သံ ၁-၊ ၄၅၆ (ဇေယျာမာလာမင်း)

၂၊ မူလဒီကာ-၆၂။

၃-မဟာနိဗ္ဗေသပါဠိ-၃၂။

၄၊ အ-၁၊ ၉။

၅-မိလိန္ဒပဉ္စာ-၁၀၉။ (အ-၁၊ ၉၊ အဖွင့်နှင့်စပ်၍ရှု။)

၆-သံဠု၊ ၂။ (အထုတ်ဝါသုတ်ထုပ္ပန်။)

တလုံးကို ကြားရရာ၌ ဝီထိအားဖြင့် လေးဝီထိ စိတ်အခိုက်အတန့်ပေါင်းအားဖြင့် နှစ်ရာလေး (၂၀၄) ကြာမြင့်သော်လည်း ဆက်တိုက်ပြောနေသော စကားလုံး များ၌ တဆက်ထည်းကဲ့သို့ အသိဓိတ်များ ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို၎င်း တုံတယောက်သည် ထိုင်ခုံ၌ ထိုင်၍ အဆင်းအနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော အစာကိုစားလျက် သီချင်းသံကိုနားထောင်ရင်း (ရံခါ အကြောင်းအရာတစုံ တခုကို) ဝိတ်ကူးသည်ဟု ဆိုလျှင် ထိုသူ၏ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ်စိတ် များသည်သဘောတရားအားဖြင့် ခြားနား၍ ခဏအားဖြင့် များစွာ ကြုံကြာ စေကာမူ အရာအားလုံးကို တပြိုင်နက်တည်း တဆက်တည်း တွေ့ထိသိမြင်ရ သကဲ့သို့ ထင်နေရသည်ကို၎င်း တဖန် ထိစိတ်သည် မိုင်ပေါင်းများစွာ ဝေးကွာ ရာ အရပ်သို့ တခဏချင်းဖြင့် သွားနိုင် ပြန်နိုင်သည်ကို၎င်း သဘောကျပြီးဖြစ်ကြ သည့်အဘို့ စိတ်၏ အဟုန်မှာ မည်မျှလျင်မြန်သည်ဟု ဥပမာပြောပြရန်ပင် မလွယ်ကူကြောင်း မိန့်တော်မူသည်ကို လက်ခံနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ယင်းသို့လျှင် စက္ကဝါ အနန္တရီ သတ္တဝါ အနန္တ၏ သို့စင် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေသော စိတ်အယဉ်ကို အမျိုးအစား ခွဲခြားကာ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တည်းကူသော ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်တွယ်၍ “အကုသိုလ်စိတ်ကား အပိုအလိုမရှိ တဆယ့်နှစ်”ဟု တထစ်ချ ဆုံးဖြတ်တော်မူနိုင်ခဲ့သည်မှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ ဖွမ်းအားသာလျှင် မဟုတ်တုံလော။

ပို၍ အံ့ဘွယ်ကောင်းသည်မှာ စိတ်တခု (ဝါ)သိမှုတခု ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း ထိုဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်တခုတည်း၌ စုပေါင်းပါဝင်နေသော သဘောများကိုပါ “ဤကား တွေ့ထိမှု (ဖဿ)၏ သဘော ဤကား ခံစားမှု (ဝေဒနာ)၏ သဘောဖြစ်သည်” စသည်ဖြင့်လည်း အသေးစိတ် ခွဲခြား ဝေဖန် ၍ ပြောတော်မူခဲ့ပေသည်။ ဤကား သမုဒ္ဒရာရေကို လက်ခုပ်ဖြင့် ယူ၍ သောက် ကြည့်သောအခါ “ဤကား ဂင်္ဂါမြစ်မှလာသော ရေ၏ အရသာ ဤကား ယမုနာ မှအရသာ”ဟု ခွဲခြားပြောဆိုရန် ခက်ခဲသည်ထက်၎င်း အမည်ဝတ္ထုမျိုးစုံပါဝင် သော ဟင်းလျာကိုစား၍ “ဤကား ကြက်သွန်၏အရသာ ဤကား ကရဝေး ချင်း ဇီယာ၏အရသာ”ဟု ခွဲခြားပြောဆိုရန် ခက်ခဲသည်ထက်၎င်း အဆပေါင်း များစွာ ခက်ခဲလှပေတော့သည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ၏ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းတွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းသည်ကား ယင်း ရုပ် ပုံသဏ္ဌာန်အချုပ် နာမ်အားလုံး၏ အမည် နာမနှင့် သဘာဝများကို အသေးစိတ် ခွဲခြားပြဆိုသော အခြေခံ အဘိဓမ္မာ ရှေးဦးသင် ကျမ်းစာပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။ ယင်းဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းသည်လည်း—

စိတ္တံ ဂ္ဂပဉ္စ နိက္ခေပံ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရံ မနောရမံ။

ယံ လောကနာထော ဘာဇေန္တော၊ ဒေသေသိ ဓမ္မသင်္ကဏိ ၁။

ဟူသည်နှင့်အညီ နာမ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ ရုပ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ ၎င်းရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို မူလကြောင်းရင်း၊ စုပေါင်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရာ ဒွါရ၊ တည်ရာဘုံဌာနစသည်ဖြင့် မကျဉ်းမကျယ်ချ၍ ပြသောအပိုင်းနှင့် သရုပ်အရကို ထုတ်ပြသောအပိုင်းဟု အပိုင်းကြီး လေးပိုင်း ပါရှိလေသည်။

ထိုဘွင် နာမ်ပိုင်းအဘိဓမ္မာ၌လည်း မာတိကာ (ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်)နှင့် ပဒဘာဇနီ(အကျယ်ဝေဘန်မှ)ဟူ၍ ၂-ပိုင်းရှိရာ ဤမာတိကာ အရကောက်သည် ခေါင်းစဉ်အကျဉ်းချုပ် သာသာမျှသာ ဖြစ်ပေသေးသည်။ ယင်းမာတိကာ၌ကား အပြစ်ရှိမှု ခံစားမှု အကျိုးပေးမှု စသော သဘောအားဖြင့်၎င်း ဘုံပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်၎င်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မများကို ၃-စုတလှည့် ၂-စုတလှည့် အမျိုးမျိုး ခွဲစိတ်ပြသောကျမ်းဖြစ်၏။ ၎င်းနောက် ပါဠိတော်၌ ကောဋ္ဌာသဝါရ သညဘဝါရ စသည်တို့ဖြင့် အစိတ်အစိတ် ခွဲခြမ်း၍၎င်း စုပေါင်း၍၎င်း နည်းမျိုးစုံဖြင့် အခြေခံလုံလောက်အောင် ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ပေသည်။

အရကောက်ကျမ်းများကား ယင်းပါဠိတော်ရှိ သဘောအားလုံးကို အရေးကြီးရာ ခြုံမိ ငုံ့မိအောင် မြန်မာစကားပြေဖြင့် ညဝါဆိုစာအဖြစ် မကျဉ်းမကျယ် စီစဉ်ထားချက်များဖြစ်၏။ ယင်းသို့ ကျယ်ဝန်းသော အဘိဓမ္မာပါဠိတော်ကြီးများကို အချိန်တိုတိုဖြင့် လိုရင်း အချုပ်သိသာအောင် မြန်မာအဘိဓမ္မာခေါ် အရကောက်ကျမ်းများကို တီထွင်စီစဉ်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို လေ့လာရာ၌ မြန်မာပြည်သည် သူမတူ ထင်ရှားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မာတိကာ ယင်းအရကောက်ကျမ်းများမှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၀၀-အရကောက်များ ကျော် (ရတနာပူရ အင်းဝနေပြည်တော် သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်အခါ) အရှင်မုနိန္ဒယောသ (ဘောင်ဖီလာ) ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ ခေတ်ကမှ စတင်တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သမိုင်းကပြဆိုလေသည်။ ၎င်းနောက် တခေတ်ပြီးတခေတ် ထွက်ပေါ်လာသောအရကောက်များ စာရင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေသည်။

- ၁။ တောင်ဖီလာမူ
- ၂။ နန်းကျောင်းမူ
- ၃။ ဘောင်ဘီလူးမူ
- ၄။ ထန်းတပင်မူ

ကျမ်းဦးနိဒါန်း

[ဆ]

- ၅။ ဗားကရာမူ
- ၆။ ညောင်ကန်မူ
- ၇။ သဲအင်းမူ

စသည်ဖြင့် ဆရာအဆူဆူတို့၏ မူအမျိုးမျိုးတို့ ထွက်ပေါ်ခဲ့ကြ၏။ ထိုတွင် မာတိကာအရကောက်မှာ ဗားကရာမူ၊ ခာတုကထာအရကောက်မှာ သဲအင်းမူ၊ ယမိုက်နှင့် ပဋ္ဌာန်းအရကောက်မှာ ထန်းတပင်မူတို့ကိုသာ ယခုအခါ၌ အသုံးပြု လျက်ရှိကြပေသည်။

ဤမာတိကာ အရကောက်ကား ဗားကရာမူဟု ဆိုရသော်လည်း စင်စစ် ပဌမဗားကရာဆရာတော် ရေးသားချက်ကား မဟုတ်ပေ။ ၎င်း၏တပည့် ကမ်းနီ (ကနီ)မြို့ကျေး မရိုးတုံရွာဇာတိ (ထိုစဉ်က ၄-ဝါမျှသာ ရှိသေးသော) အရှင် ဝရတေဇော (၁၁၄၉-ခုနှစ်) ရေးသားသော အရကောက်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဓာတုကထာ အရကောက်လည်း သဲအင်းမူ ဆိုရစေကာမူ မူလသဲအင်း သာသနာပိုင် ရေးသောကျမ်းစာမဟုတ်။ ၎င်း၏တပည့် အရှင်ဇမ္ဗူဒီပဝဇ (၁၂၀၅-ခုနှစ်) ရေးသော ကျမ်းစာဖြစ်သည်။ ၎င်း ၂-ကျမ်းဂဏ္ဍိကိုမူ ပဌမ မောင်းထောင် သာသနာပိုင် ဆရာတော်ရေးသောမူနှင့် ခင်ကြီးပျော်ရေးသော မူအားဖြင့် ၂-မူရှိကြောင်း ပိဋကသမိုင်းနှင့် အဋ္ဌသာလိနိဂဏ္ဍိတို့အရ သိရှိရပေသည်။

ဤကျမ်းစာ၏ အဆိုပါကျမ်းများကို (လတ်တလောလိုအပ်သော) နောက် ကောင်းခြင်းဂုဏ် ဆက်တွဲ ကျက်မှတ် ကြည့်ရှုဘွယ်များနှင့်သာ တကွ ပြည့် ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က စာအုပ်၏ ကောင်းခြင်းအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံစေလျက် သာသနာတော် ကြီးပွားရေးကို ရှေးရှု ကာ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိရာ၌ အဘိဓမ္မာစာသင်သားတို့အတွက် အဖိုးနှုန်း သက်သာ၍ ကြာရှည်ခိုင်ခံ့မည့် ကောင်းသောစက္ကူ သေသပ်သော ချုပ်လုပ်မှုတို့ နှင့် ပြည့်စုံစေသည်သာမက စာမူသန့်စဉ်မှ အထားအသို အဖြတ်အတောက် သိပ် သည်းမှု စသော ဂုဏ်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံစေရန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာများကို အချိန်ယူ၍ ပြင်ဆင်စေသည့်နည်းတူ ဤကျမ်းစာကိုလည်း ပြင်ဆင်မှု (ပဋိဝိသော- ဓန ဩသာန သောဓန) ပြုလုပ်ပေးတော်မူရန် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝန်ဆောင်သံဃ အဖွဲ့အကျိုးဆောင်ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသ = အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတအား လျှောက် ထားရာ ယင်းဆရာတော်ကမှ တဆင့် အဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌ၊ အဘိဓမ္မပါရဂူ ဖြစ်တော်မူ

၁-ထိုထိုမှုတို့၌ ပြားရိုးသုံးဟု ရှိသော်လည်း ဗားကရာဆရာတော်မေးတန်းခေါ် ရုံတင် စာတမ်း၌ မရိုးတုဟု ရှိသည်။

[၉]

မာတိကာ အရကောက်

သော အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား
လုံးဝတာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူရန် လျှောက်ပန် လွှဲအပ်ခဲ့လေသည်။

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ယခင် ယမိုက် နှင့် ပဋ္ဌာန်းအရ
ကောက် ကျမ်းကြီးများကို တာဝန်ယူ ပြင်ဆင်ခဲ့သည့်နည်းတူ အောက်ဖော်ပြ
ရာပါ တပည့်ကြီးများ ပါဝင်သော ပဋိဝိသောဓက၊ ဩသာနသောဓက အဖွဲ့ကို
ဖွဲ့၍ ယင်းအဖွဲ့ဝင်တို့နှင့်အတူ ကိုယ်တော်တိုင် ဦးစီးကြပ်မကွာ ပြင်ဆင်တော်
မူခဲ့လေသည်။

၁။ ပဋ္ဌာန်းဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓါ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

၂။ ဦးကောသလ္လ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

၃။ ဦးဥတ္တမာနန္ဒာစရိယ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ မစိုးရိမ်၊ မန္တလေး။

ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ အနုပ္ပန္နေ၊ ဗုဒ္ဓစန္ဒေ အနုဂ္ဂတေ။

ဧတသံ သဘာဝဓမ္မာနံ၊ နာမမတ္တံ န နာယတိ။ (ပရိဝါပါဠိ။)

လေးကျွန်းလင်းခိုက်၊ တကျွန်းမိုက်လည်း၊ လေးတိုက်လုံးလှည့်၊ ထွန်းလင်း
စည်သား၊ နေ၏အရောင်၊ မိုးလယ်ခေါင်၌၊ သန်ကောင်ညဉ့်ခါ၊ လှည့်လည်ကာဖြင့်၊
စန္ဒာရောင်ဝန်း၊ မပြောင်ထွန်းသော်၊ လေးကျွန်းလုံးမိုက်၊ အမှောင်တိုက်တည့်၊
သိထိုက်အပ်စွာ၊ အရာရာကို၊ ဘာတခုမျှ၊ မသိရခဲ၊ ကပ္ပအာဒိ၊ လင်းမရှိ၍၊
မျက်စိအာရုံ၊ ကြောင်းတိုက်ဆုံလည်း၊ အာရုံကြီးစိုး၊ ပစ္စည်းမျိုးတို့၊ ကြောင်းကျိုး
ဗျာဓိ၊ ဒွါရရပ်၌၊ မဘပ်အလုပ်၊ ပစ္စယုပ်လည်း၊ ဥပ္ပါဒ်မထင်၊ စက်ဝိညာဉ်တို့၊ မြင်ခွင့်
မသာ၊ မြင်စေကာလည်း၊ မြတ်စွာသခင်၊ နေလုလင်သာ၊ သဗ္ဗညုဉာဏ်၊ တောင်
ယုဂ်မှ၊ ဓမ္မကွန်အပေါင်း၊ လေးထောင်ဆောင်းသည့်၊ ရှစ်သောင်းရောင်ခြည်၊
မကွန့်လည်သော်၊ ဤကားပညတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ နာမ်ဓာတ်နှင့်ရုပ်၊ ဖြစ်ပျက်ချုပ်၍၊
သဗ္ဗုပါဒ်စက်၊ ကြောင်းကျိုးဆက်လည်း၊ သက်သက်မမြင်၊ မည်ကိုပင်မျှ၊ နားတွင်
မကြား၊ ဆုံလည်နွားသို့၊ ချား=သံသရာ၊ ခန့်=ခန္ဓာတို့၊ ဖန်ခါလှည့်လည်၊ ဝဋ်
နွယ်ရှည်လိမ့်၊ ရောင်ခြည်ခုသော်၊ ထွန်းလင်းပေါ်၍၊ ရှစ်ပေမဂ္ဂင်၊ လမ်းရိုး
တွင်ပြီ၊ လျင်စွာထွက်လမ်း တက်လှမ်းသော်။

ဗုဒ္ဓနေ ၁၃၂၆-ခုနှစ်

(၂၅-၄-၆၄)

တိက မာတိကာ အရကောက်

မ ခ တိ က ခ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	မျက်နှာအမှတ်
	၁-တိက မာတိကာ ပါဠိတော်	
၁-တိကမာတိကာ		၁
	ပဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္မ	
၁-ပဏာမပုဗ္ဗကဂန္ထာရမ္မ		၃
	မာတိကာနိဒါန်း	
၁-မာတိကာနိဒါန်း		၅

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

၁-ကုသလတိက်		၁၈
၂-ဝေဒနာတိက်		၁၄
၃-ဝိပါကတိက်		၁၈
၄-ဥပါဒိန္နတိက်		၂၂
၅-သင်္ကလိဋ္ဌတိက်		၂၇
၆-ဝိတက္ကတိက်		၂၉
၇-ပီတိတိက်		၃၃
၈-ဒဿနတိက်		၃၅
၉-ဒဿနဟေတုတိက်		၃၈
၁၀-အာစယဂါမိတိက်		၃၉
၁၁-သေက္ခာတိက်		၄၀
၁၂-ပရိတ္တတိက်		၄၂
၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်		၄၃

[၉] မာတိကာနှင့် ဓာကုဏထာ အရကောက်

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ					မျက်နှာအမှတ်
၁၄-ဟိနတိက်						၄၅
၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်						၄၅
၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်						၄၇
၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်						၅၂
၁၈-အတဘတိက်						၅၄
၁၉-အတိတာရမ္မဏတိက်						၅၄
၂၀-အဇ္ဈတ္တတိက်						၅၇
၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်						၅၇
၂၂-သနဒ္ဓဿနတိက်						၆၀

၃-တိကမာတိကာ တုတ်လှမ်းချိုးများ

၁-တိကမာတိကာ တုတ်လှမ်းချိုးများ					၆၃
					

၄ တိကမာတိကာ အရကောက် အဓိပ္ပါယ်

၁-ကုသလတက						၆၄
၂-ဝေဒနာတိက်						၆၈
၃-ဝိပါကတိက်						၆၉
၄-ဥပါဒိန္နတိက်						၇၀
၅-သင်္ကလိဋ္ဌတိက်						၇၁
၆-ဝိတက္ကတိက်						၇၂
၇-ပိတိတိက်						၇၂
၈-ဒဿနတိက်						၇၃
၉-ဒဿနဟေတုတိက်						၇၄
၁၀-သေက္ခတိက်						၇၄
၁၁-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်						၇၅
၁၂-မိစ္ဆတ္တတိက်						၇၆
၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်						၇၆
၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်						၈၀
၁၉-အတိတာရမ္မဏတိက်						၈၃
၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်						၈၃

	မာတိကာ	[၆]
အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	မျက်နှာအမှတ်

၅-မာတိကာဂဏ္ဍီနှင့် သာဓကအနက်

တိကမာတိကာဂဏ္ဍီ

မာတိကာခေါ်ခြင်းအကြောင်း						၈၆
၁-ကုသလတိက်						၈၈
၂-ဝေဒနာတိက်						၉၁
၃-ဝိပါကတိက်						၉၄
၄-ဥပါဒိန္နတိက်						၉၅
၅-သင်္ကလိဋ္ဌတိက်						၉၈
၆-ဝိတက္ကတိက်						၁၀၂
၇-ပီတိတိက်						၁၀၂
၈-ဒဿနတိက်						၁၀၄
၉-ဒဿနဟေတုတိက်						၁၀၅
၁၁-သေက္ခာဘိက်						၁၀၅
၁၃-ပရိတ္တာရမ္ပဏတိက်						၁၀၅
၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်						၁၀၆
၁၆-မဂ္ဂါရမ္ပဏဘိက်						၁၀၈
၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်						၁၁၅
၁၉-အတိတာရမ္ပဏတိက်						၁၁၆
၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏတိက်						၁၁၆
၂၂-သနိဒဿနတိက်						၁၁၇

၆- မာတိကာ နိဒါနဝတ္ထနာ

၁-မာတိကာ နိဒါနဝတ္ထနာ						၁၁၈
၁၈-ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံပေါက်						၁၃၆
၁၉-သတ္တာဝါသ ဘုံကိုးဝ သံပေါက်						၁၃၇
၂၀ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်						၁၃၇
၂၁-ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက်						၁၃၉
၂၂-မြင်းမိုရ်စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက်						၁၄၂
၂၃-နတ်သက်လင်္ကာ						၁၄၄
၂၄-နတ်သက်လေးဆတက်ပုံ သံပေါက်						၁၄၅
၂၅-ရဲသက်လင်္ကာ						၁၄၅
၂၆-၅၂၈-သွယ်မေတ္တာလင်္ကာ						၁၄၆

မာတိကာပြီး၏။

ဘာသာရပ်တိုင်း အတန်းတိုင်းအတွက် သင်ကြားရေးစနစ်

ဘာသာရပ်တိုင်း အတန်းတိုင်းအတွက် သင်ကြားရေးစနစ်မှာ အခြား မဟုတ်၊ အင်းဝခေတ်၌ ထင်ရှားခဲ့သော ရှင်မဟာရဋ္ဌဘာရဇ် “သု၊ ဝိ၊ ပု၊ သာ၊ ဝိ၊ လိ၊ သိ၊ ဓာ” ဟူသော သင်ကြားနည်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက် ရှစ်ချက် သည် အင်းဝခေတ်ဟု ဆိုရစေကာမူ ယနေ့ခေတ် ကမ္ဘာ့တက္ကသိုလ် အသီးသီး၏ ပညာသင်နည်းများကို လွှမ်းခြုံမိလျက် ရှိနေပါသည်။ ရှေ့သည် နှစ်ပေါင်းမည်မျှ ကြာစေကာမူ အမြဲတမ်း အပိုးထန်နေသကဲ့သို့ ထိုအင်းဝခေတ် စာသင်နည်း စနစ်သည်လည်း အမြဲတမ်းခေတ်မီလျက် ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုပရိယတ္တိ စာပေ ပညာသင်ကြားနည်း စနစ်သစ်၌ ထိုအချက် ရှစ်ချက်ကို ပြန်လည်ဖော် ထုတ်ပြီး အသုံးပြုထွားကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

သု- ဟူသည် သုဏေယျ၊ ကြားနာရ၏၊ နားထောင်ရ၏။

ဝိ- ဟူသည် ဝိဇ္ဇေယျ၊ ကြံစည်ရ၏၊ စဉ်းစားရ၏။

ပု- ဟူသည် ပုစ္ဆေယျ၊ မေးမြန်းရ၏။

သာ- ဟူသည် သာသေယျ၊ ပြောဆိုရ၏၊ ဆွေးနွေးရ၏။

ဝိ- ဟူသည် ဝိစာရေယျ၊ စင်ခြင်သုံးသပ်ရ၏။

လိ- ဟူသည် လိခေယျ၊ ရေးသားရ၏။

သိ- ဟူသည် သိက္ခေယျ၊ သင်ရ၏၊ ကျင့်ရ၏။

ဓာ- ဟူသည် ဓာရေယျ၊ ကျက်မှတ်ဆောင်ထားရ၏။

ယခုအခါတွင် သုဏေယျ၊ ကြားနာရ၏။ ဓာရေယျ၊ ကျက်မှတ်ဆောင်ထား ရ၏ ဟူသော အချက်နှစ်ချက်ကိုသာ အလေးအနက်ထား၍ သင်ကြားပေးလျက် ရှိနေပါသည်။ ကျန်အချက်ခြောက်ရပ် လစ်ဟင်းလျက် ရှိနေပါသည်။

ဝိဇ္ဇေယျ၊ ကြံစည်ရ၏ဟူသော အချက်အရ စာသင်သားများအား ကြံစည် ထတ်သောအလေ့၊ စဉ်းစားထတ်သောအလေ့ ဖြစ်ထွန်းလာအောင် သင်ကြား ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြဿနာတရပ်ကိုပေးပြီး အဖြေရှာခိုင်းရမည် ဖြစ်ပါ သည်။ သင်ယူသောစာကို ကြံစည်စဉ်းစားစေပါက ပို၍ သဘောပေါက်နားလည် ပြီး မှတ်မိမည် ဖြစ်ပါသည်။ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှု ဒဿနိကဗေဒပညာ ဆိုသည် မှာ ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားခြင်းအလေ့အထမှ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာသင်သားများအား စာကြည့် အလေ့အထ ဖြစ်ထွန်းလာအောင် စံစဉ်းသင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုစ္ဆေယျ၊ မေးမြန်းရ၏ဟူသော အချက်အရ မိမိမသိသော အချက်များကို မေးမြန်းတတ်အောင် အားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ၌မူ စာသင်သားက ဘေဘုန်းကြီးကို ဖြစ်စေ၊ ဆရာတော်ကိုဖြစ်စေ စာမပေးဆိုကြပါ။ မေးခဲ၍ မေးမြန်းပါကလည်း မကြိုက်ကြပါ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် လက်ရှိ စာသင်နည်း အစုံတွင် မေးမြန်းသည့် အခလုအထမရှိပဲ ကွယ်ပျောက်နေပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်က တပည့်သားရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား မေးရဲ ပြောရဲသည့်အနေအထား၌ ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာသင်သားများအား သူတို့ သိလိုရေးကို မေးတတ်အောင် မေးရဲအောင် စာချပုဂ္ဂိုလ်များက အားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဓဿယျ၊ ပြေးဆိုရာ၏ ဆိုရာ၌ မိမိလေ့လာ တတ်သိပြီးသော ဖာပေ အချက်အလက်များကို တခြားသူများအား ပြောပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြန်လည် ပြောပြသဖြင့်မိမိ၌ မမေ့မယျောက် အမှတ်မြဲခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာလိုက်စဉ်အခါ၌မှပင် ထဦးစီ ထပြီးပြောပြခိုင်းရပါမည်။ ဤသို့ ပြောပြစေ ခြင်းဖြင့် ထိုစာသင်သားများအနေဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်မလည် ပေါ်လွင် လာပါသည်။ နားမလည်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ နားအလည် မှားနေလျှင်သော်လည်းကောင်း ဆရာက ပြုပြင်ပေးခွင့်ရပါသည်။

ဝိစာဓရေယျ၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရာ၏ ဟူသောအချက်မှာ ထပ်ထလဲလဲ ချင့်ချိန်တတ်အောင် ရည်ညွှန်းပါသည်။ ယုတ္တိချိန်ဆလေပန် သုံးသပ်တတ်သော အလေ့အထကောင်းကို မွေးမြူစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်း အကျိုး ဆက်စပ်၍လည်းကောင်း၊ သာဓကအမျိုးမျိုး ထုတ်၍လည်းကောင်းအမှားအမှန် ချင့်ချိန်သုံးသပ်တတ်အောင် ဆရာက နည်းပေးလမ်းပြ ပြုပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

လိဓေယျ၊ ရေးသားရာ၏ ဆိုရာတွင် စာသင်သားများအား စာများများ ရေးစေရပါမည်။ မှတ်စုထုတ်၍ ရေးမှတ်တတ်သော အကျင့်မှစ၍ နေ့စဉ် အပတ်စဉ် အလုပ်ပေး၍ သင်ခန်းစာများကို ရေးသား တင်ပြစေရပါမည်။ အတန်းအလိုက် လိုအပ်သလို စာဘမ်းတို့များ(တန်းပေပါများ)အရေးခိုင်းရပါမည်။ မဟာဓမ္မာစရိယတန်းအတွက်မူ ကျမ်းပြုစေပြီးမှ သွဲ့ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သိက္ခေယျ၊ သင်ရာ ကျင့်ရာ၏ဆိုရာတွင် ပညာကို အမြတ်တနိုး သင်ယူပြီး သင်ယူထက်သိသော ပညာကို လက်တွေ့အသုံးချရန် ညွှန်ကြားခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းသည် ခေတ်သဘောအရ သဘောတရားကို လက်တွေ့နှင့် ပေါင်းစပ်ပေးခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပရိယတ္တိစာပေများမှမူ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်များဖြစ်၍ တကယ်သာ လက်တွေ့အသုံးချ ကျင့်သုံးကြပါက ကမ္ဘာကြီးက လိုအပ်နေသော အတော်ဆုံးလူ အကောင်းဆုံးလူများ မျှော်လင့်လာပါမည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာများက လက်တွေ့ကျင့်သုံးတတ်အောင် နည်းပေးလမ်းပြ ပြုသွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဓာဓရေယျ၊ ဆောင်ရာ၏ဆိုရာ၌ အာဂုံကျွန်မှတ်ထားသင့်သော ဓာများကို အာဂုံရနေအောင် ကျွန်မှတ်စေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဓာဓရေယျ-အဓိပ္ပါယ်သည် ထိုမျှသာမက ဝန်တခုကို ချီဆောင်ထားသကဲ့သို့ တတ်သိထားသော ပညာကို မိမိစိတ်၌ မမေ့မယျောက်ရအောင် အမြဲဆောင်ထားရမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာက ဤသို့ ဓာဓရေယျကိုစွဲ ပြီးအောင် သင်ပြပေးတတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံတော် သံဆမဟာနာယကအဖွဲ့ ပရိယတ္တိပညာရေးစီမံကိန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်။

မာတိကာပါဠိတော်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခ-တိကမာတိကာ

- ၁။ ကုသလာ ဓမ္မာ။ အကုသလာ ဓမ္မာ။ အဗျာကတာ ဓမ္မာ။
- ၂။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။
ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။
အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။
- ၃။ ဝိပါကာ ဓမ္မာ။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ။ နေဝဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ။
- ၄။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ^၁ ဓမ္မာ။ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ။
အနုပါဒိန္နုအနုပါဒါနိယာ^၂ ဓမ္မာ။
- ၅။ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ။
အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ။
အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ^၃ ဓမ္မာ။
- ၆။ သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဓမ္မာ။ အဝိတက္ကသဝိစာရာဓမ္မာ။
အဝိတက္ကအဝိစာရာ^၄ ဓမ္မာ။
- ၇။ ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ။ သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ။
ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ။
- ၈။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။
နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။
- ၉။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။
ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။
နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ။

၁-ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ (သိ) ၂-အနုပါဒိန္နုအနုပါဒါနိယာ (သျှာ)
 ၃-အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ (သျှာ) ၄-အဝိတက္ကသဝိစာရာ (သျှာ)
 မာ-ခာ-ကောဏ်-တိက ၁

၂

မာတိကာပါဠိတော်

- ၁၀။ အာစယဂါမိနော ဓမ္မာ။ အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ။
 နေဝါစယဂါမိ နာပစယဂါမိနော^၁ ဓမ္မာ။
- ၁၁။ သေက္ခာ ဓမ္မာ။ အသေက္ခာ ဓမ္မာ။ နေဝသေက္ခနာသေက္ခာ^၂ ဓမ္မာ။
- ၁၂။ ပရိတ္တာ ဓမ္မာ။ မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ။ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ။
- ၁၃။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
 အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
- ၁၄။ ဟိနာ ဓမ္မာ။ မဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ။ ပဏီတာ ဓမ္မာ။
- ၁၅။ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။ သမ္မတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။ အနိယတာ ဓမ္မာ။
- ၁၆။ မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ။ မဂ္ဂါဝိပတိနော ဓမ္မာ။
- ၁၇။ ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာ။
- ၁၈။ အတိတာ ဓမ္မာ။ အနာဂတာ ဓမ္မာ။ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။
- ၁၉။ အတိတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ အနာဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
 ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
- ၂၀။ အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ။ ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။
- ၂၁။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
 အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
- ၂၂။ သနိဒ္ဓဿနသပ္ပဋိဿာ ဓမ္မာ။ အနိဒ္ဓဿနသပ္ပဋိဿာ ဓမ္မာ။
 အနိဒ္ဓဿနသပ္ပဋိဿာ^၃ ဓမ္မာ။

တိကမာတိကာ နိဋ္ဌိတာ။

၁-နေဝါစယဂါမိနော နာပစယဂါမိနော (သျှာ)

၂-နေဝ သေက္ခာ နာသေက္ခာ (သီ၊ သျှာ)

၃-အနိဒ္ဓဿနသပ္ပဋိဿာ (သျှာ)

ပဏာမပုဗ္ဗက ဂန္ထိဘရဟ္မ

- ၁။ အနန္တကရုဏာဉာဏံ၊ သမ္ပုဒ္ဓံ တေန ပူဇိတံ။
နတွာ ဓမ္မဉ္စယောရသံ၊ သံသံ သဒ္ဓမ္မသမ္ဘုတံ။
- ၂။ သာဂမေနေဝ သုခေန၊ ဝါဒညံ မဒ္ဒနာဒိနာ။
ဂုဏေန ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ နာမေန အဘိပတ္တိဋ္ဌံ။
- ၃။ သဗ္ဗနယေသုတိသုရံ၊ မာနသက္ကာရဘာဇနံ။
သဗ္ဗဓီရေဟိ ပသတ္တံ၊ နတွာ ဂရံ စ သာဒရံ။
- ၄။ စက္ကဝဇာဘိကာမေန၊ ဇနိန္ဒာဘိဓဇော ဣတိ။
လဒ္ဓနာမေန ဘိက္ခုနာ၊ သက္ကစ္ဆံ အဘိယာစိတော။
- ၅။ နိဿာယ တဿူပဒေသံ၊ သမ္ပုဒ္ဓစက္ကဝဇိယာ။
ကရိယံ သာဓုနန္ဒိတံ၊ မာတိကာ နဝနိဿယံ။

၁။ အဟံ၊ ငါသည်။ အနန္တကရုဏာဉာဏံ၊ အဆုံးမရှိသော သတ္တဝါ အဆုံးမရှိသောတရားလျှင် အာရုံရှိသော မဟာကရုဏာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှိတော်မူသော။ သမ္ပုဒ္ဓဉ္စ၊ မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း။ တေန သမ္ပုဒ္ဓေန၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ပူဇိတံ၊ သမ္မာပဋိပတ္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဓမ္မဒေသနာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်တော်မူသော။ ဓမ္မဉ္စ၊ မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန် ပရိယတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်ကို၎င်း။ သံသံ သမ္ပုဒ္ဓဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ဩရသံ၊ သားတော်ရင်နှစ်ဖြစ်တော်မူထသော။ သဒ္ဓမ္မသမ္ဘုတံ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားဖြင့် ကောင်းစွာ ဖြစ်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကြောင့် ကောင်းစွာ ဖြစ်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏တရားသို့ ကောင်းစွာ ရောက်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ ကောင်းစွာရောက်အပ်ပြီးသော သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားရှိတော်မူထသော။ သံသဉ္စ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်ဟု ဆိုအပ်သော ရှစ်ယောက်သောပရမတ္ထသံဃာတော်ကို၎င်း။ နတွာ နမာမိ ရှိခိုးပါ၏။ နတွာ၊ ရှိခိုးပြီး၍—

၂။ ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ ဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်၌။ ဝါဒညံ၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာမှတစ်ပါး “သာမဏေတို့သည် ရွာဝင် ဆွမ်းစားသွားခါ တဖက်လက်ကန်တော့ ဒုက္ခဋ္ဌိတင်ရင်ဖွဲ့၍ သွားအပ်၏” ဟု အယူရှိကုန်သော ဒုက္ခဋ္ဌိတင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဝါဒကို။ သာဂမေနေဝ၊ သာမဏေတို့သည် ရွာဝင်ဆွမ်းစားသွားခါ

၄.

ပဏာမ ပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္မ

နှစ်ဖက်ရုံ သုပ္ပုဋ္ဌိစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်ကို ရှိသေကောင်းမွန်စွာ ဖြည့်ကျင့်အပ်ကြောင်း အစရှိသည်ဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန် မြဲမြံစွာ လာရှိသော ပါဠိ ပါဠိ အာဂမ္မဖြင့်သာလျှင်။ သုခေန၊ လွယ်သဖြင့်။ မဒ္ဒနာဒိနာ၊ နှိပ်နင်း ဖျက်ဆီးတော် မူနိုင်ခြင်း အစရှိသော။ ဂုဏေန၊ ဂုဏ်အပေါင်းကြောင့်။ နာမေန၊ ဗားကရာ ဆရာတော်ဟူသော အမည်ဖြင့်။ အဘိပတ္တိ၊ ဇမ္ဗူအနှံ့ ပြန့်သော ကျော်စော ခြင်းလည်း ရှိတော်မူထသော—

၃။ သဗ္ဗနယေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော နည်းတို့၌။ အတိသ္ဓရုံ၊ အပိတ်အပင် မရှိသဖြင့် အလွန်ရဲရင့်သော ဉာဏ်စွမ်းလည်း ရှိတော်မူထသော။ မာနသက္ကာရ- ဘာဇနံ၊ မြတ်နိုးခြင်း အရှိအသေပြုခြင်း၏ တည်ရာလည်း ဖြစ်တော်မူထသော။ သဗ္ဗဓိရေဟိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ပသတ္ထံ၊ ချီးမွမ်းအပ်တော် မူထသော။ မေ၊ ငါ၏။ ဂရုံ စ၊ ဆရာဖြစ်သော တိပိဋကဇာတိသီလ သီရိဓဇ- မဟာဓမ္မရာဇဂုရု တံဆိပ်နာမံတော်ရှိသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုလည်း။ သာဒရံ၊ ရှိသေခြင်းနှင့်တကွ။ နတွာ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတွာ၊ ရှိခိုးပြီး၍—

၄။ စက္ကဝေသာဘိကာမေန၊ သာသနာတော်၏ စည်ပင်ပြန့်ပွားခြင်းကို အလွန် အလိုရှိထသော။ ဇနိန္ဒာဘိဓဇော ဣတိ၊ ဇနိန္ဒာဘိဓဇ ဟူ၍။ လဒ္ဓနာမေန၊ ရအပ်သော အမည်ရှိထသော။ ဘိက္ခုနာ၊ ပဌမ ရဟန်းသည်။ သက္ကစ္စံ၊ ရှိသေစွာ။ အဘိယာစိတော၊ ရွှေ့ရွှေ့တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍—

၅။ တဿ ဂဗ္ဗနေ၊ ထို တိပိဋကဇာတိသီလ သီရိဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု တံဆိပ်နာမံတော်ရှိသော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏။ ဥပဒေသံ၊ ဥပဒေသကို။ နိဿာယ နိဿယံ ကတွာ၊ အမှီတံကဲ သဟပြု၍။ သမ္ပုဒ္ဓစက္ကဝေသာ၊ ဘုရားသခင် သာသနာတော်၏ စည်ပင်ပြန့်ပွားစေခြင်းငှါ။ သာဓုနန္ဒိတံ၊ သူတော်ကောင်း အပေါင်းတို့သည် နှစ်သက်အပ်သော။ မာတိကာ မာတိကာယ၊ မာတိကာ၏။ နဝနိဿယံ၊ အသစ်ဖြစ်သော အမှီကို။ ကရိသံ၊ ရေးစီရင်ပေအံ့။

ပဏာမ ပုဗ္ဗက ဂန္ထာရမ္မ ပြီး၏။

တိကမာတိကာအရကောက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သဗ္ဗသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မာတိကာနိဒါန်း

မာတရံ ပမုခံ ကတွာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇဿ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္ထယံ။

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် ကမ္ဘာ
တသိန်း အလွန်ရှိသော လေးသင်္ချေထက်၌ “သုမေဓာရသေ့”ဖြစ်၍ —

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ကိုဗ်တော်အထီးတည်း နိဗ္ဗာန်
ဆုကို ယူတော်မူသည်ရှိသော် ရအပ်သော အားအစွမ်းကို မြင်တော်မူသော
ယောက်ျားမြတ်ဖြစ်လျက် တယောက်အထီးတည်း ကူးသဖြင့် အဘယ်အကျိုး
ရှိအံ့နည်း၊ ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်
မှ ထုတ်၍ —

နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ တင်အံ့ဟု ကြံတော်မူသဖြင့်
ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ တည်းဟူသော သြဃ လေးပါး၌
နှစ်မွန်းမျောပါးကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သနားကြင်နာ
တော်မူလှသည်ဖြစ်၍ —

လက်တော်သို့ ရောက်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို စွန့်သဖြင့် ‘သုမေဓာ
ရှင်ရသေ့’ အဖြစ်မှ ပည်ဝေဿန္တရာမင်း အဖြစ်တိုင်အောင် မရေတွက်နိုင်သော
ဘဝတို့၌ —

၁။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ဆင်၊ မြင်း အစရှိသော အပဝတ္ထုကို လှူခြင်းတည်းဟူသော
စါနပါရမီ။

- ၂။ ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသည်ကို လှူခြင်း တည်းဟူသော ခါနုပပါရမီ။
- ၃။ ကိုယ် အသက်ကို လှူခြင်း တည်းဟူသော ခါနုပရမတ္ထပါရမီ အစရှိသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို၎င်း။
- ၁။ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့စွာသော ပဒေသရာဇ်၊ ဧကရာဇ်၊ စကြာမင်းတို့၏ စည်းစိမ် ဥစ္စာ ရတနာကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော ဓနပရိစ္စာဂ။
- ၂။ သား သမီးကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော ပုတ္တပရိစ္စာဂ။
- ၃။ မယားကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော အရိယပရိစ္စာဂ။
- ၄။ ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော အင်္ဂပရိစ္စာဂ။
- ၅။ ကိုယ် အသက်ကို စွန့်ခြင်း တည်းဟူသော ဇီဝိတပရိစ္စာဂ ဤ စွန့်ခြင်း ကြီး ငါးပါးတို့ကို၎င်း ဖြည့်စွန့်တော်မူပြီး၍--

တုသိတာနတ်ပြည်၌ သေတကေတု အမည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍ နတ် တကာ ကိုဏက် အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လွန်မြတ်လျက် တုသိတာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်လေးထောင်၊ ယာမာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ်ရှစ်ထောင်၊ တာဝတိံသာနတ် တို့၏အရေအတွက် အားဖြင့် အနှစ်တသောင်းခြောက်ထောင်၊ စာတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် သုံးသောင်း နှစ်ထောင်၊ လူတို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့် ငါးဆယ်ခုနစ်ကုဋေ အနှစ်ခြောက်သန်း ကာလပတ်လုံး နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူပြီး၍—

နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူပြီးသော အဆုံး၌ “အလောင်းမင်း ဘုရားဖြစ်အံ့သောအခါ တန်ပါပြီ၊ လောကသုံးပါး၌ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ အကျိုးငှါ လူ့ပြည်သို့ ဆင်း၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ”ဟု တသောင်း သော စကြာဝဠာတိုက်မှ လာ၍ နတ်၊ ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ် သည် ဖြစ်၍—

ကာလ၊ ဒီပ၊ ဒေသ၊ ကုလ၊ မာတုဇာယုပရိစ္ဆေဒ တည်းဟူသော ကြည့် ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို ကြည့်တော်မူပြီး၍၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ အာသာဠီနက္ခတ်နှင့် ယဉ်လျက် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္ဒုခတ္တိယမင်းမျိုး၌ ကပိလဝတ်ပြည် ကြီးရှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မင်္ဂလာမဟာဒေဝီ မယ်တော်မာယာဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေပြီး၍ ဆယ်လစေ့သဖြင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့်

မာတိကာနိဒါန်း

ယှဉ်လျက် ဖွားတော်မူ၍ တဆယ့်ခြောက်နှစ် မြောက်သောအခါ မင်းဆက်
တကာ မစံဘူးသော ရမ္မ၊ သုဘ၊ သုရမ္မ တည်းဟူသော ရွှေနန်း သုံးဆောင်၌
ယသောဓရာ အမှူးရှိသော ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော မင်းသမီးအပေါင်း လေး
သောင်းခြံရံလျက် နတ်၏စည်းစိမ်နှင့်တူသော မင်း၏စည်းစိမ်ကို ခံစားစဉ်
သုဇ္ဈိ၊ သုနာ၊ သုသေ၊ ရဟန်း တည်းဟူသော နိမိတ်ကြီးလေးပါးထင်သဖြင့်
ထိုစည်းစိမ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုတော်မူလျက် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရဝရိယာ
ကျင့်တော်မူပြီးမှ—

အပေါလညောင်ပင် ရင်း၌ သုဇောတာ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီးသည်
လူအပ်သော နို့ဃနာဆွမ်းကိုခံလျက် နေရသူရာမြစ်နား၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍
ညချမ်းသောအခါ နတ်တို့သည် စီရင်အပ်သော လမ်းဖြင့် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့
ကြွတော်မူ၍—

တောင်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီး စောင်းထောင်
ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ အနောက်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော်
မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ မြောက်အရပ်က ဝင်အံ့ဟု
ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင် ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍
အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်က ရပ်လျက် တနည်းလည်း—အရှေ့အပျင်းက ရပ်
လျက် သောတ္တိယ မောင်ချမ်းသာသည်” လူအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကြဲဖြန့်
သောအခါ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော အပရာဇိတပလ္လင်ပေါက်၍ ထိုပလ္လင်

၁။ (သုဒ္ဓိယ ငစင်သည်။) ရှေးမှ။
ဆဋ္ဌမူ အဋ္ဌကထာတို့၌ “သုဒ္ဓိယ” ဟူသော ‘မူတင်’ ပါဠိမတွေ့ရ။
“သောတ္တိယ” “သောတ္တိယ” ဟူ၍သာ တွေ့ရ၏။
“မေဓာဘိဝံသ သိရိသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု” တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူ
သော ပြည် ဆရာတော်ဘုရားရေး အဋ္ဌသာလိနီ နိဿယ ပဌမဘာဂ၌လည်း “သောတ္တိ-
ယေန” မောင်ချမ်းသာသည်ဟု အနက်ပြန်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။
ထို့ကြောင့် (သောတ္တိယ မောင်ချမ်းသာသည်) ဟု ပြင်ဆင်ထည့်လိုက်သည်။
သောတ္တိယောနာမ တိဏဟာရကော တိဏံ အာဒါယ။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ (၃၃၇)
အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ပ-၈၄) ဇာတကအဋ္ဌကထာ (ပ-၈၅)
သောတ္တိယေန နာမ တိဏဟာရကေန ဒိန္နာ။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ (၃၄၇)
သောတ္တိယေန ဒိန္နံ အဋ္ဌတိဏမုဋ္ဌိံ ဂဟေတူ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၇၇)
သောတ္တိယေန ဒိန္နံ တိဏံ ဂဟေတူ။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ပ-၅၄)
အဋ္ဌသာလိနီ၊ ဓမ္မပဒ အလို(“သောတ္တိယ” မြက်ထမ်းပုဏ္ဏား) ဟု သိနိုင်သည်။
ဇာတကအဋ္ဌကထာ-ပဌမဘာဂ(၈၅)၌ မူ၊ သုဒ္ဓိယော နာမ (က) ဟု မူတင် ပါဠိ
မဟုတ်ပဲ မျဉ်းအောက်ခြေ၌ “မူချ” ပါဠိအဖြစ်တွေ့ရ၏။

ထက်၌ ထက်ဝယ်၌ခွဲနေတော်မူစဉ် နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်
 တော်မူလျက် ပုရိမယာဇ်၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ မဇ္ဈိမယာဇ်၌
 ဗိဗ္ဗကျေဉာဏ်၊ ပစ္ဆိမယာဇ်၌ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို ရတော်မူ၍ လောကသုံး
 ပါး၌ အတုမရှိသော သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်
 လှူ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ဆောင်တော်မူလျက်
 ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ခုနစ်ဝါမြောက်သောကာလ သာဝတ္ထိပြည်၏အနီး ကဏ္ဍ
 အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်စောင့်သည် စိုက်အပ်သော သရက်ပင်၏အရင်း၌ တိတ္ထိ
 တို့ကို နှိပ်နင်းခြင်းငှါ ရေ မီး အစုံအစုံ အစရှိသော တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို
 ပြတော်မူပြီးသော အဆုံး၌ သုံးဘဝါးသာ နင်းသဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်
 သို့ကြွတော်မူ၍ ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏အရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ
 ကျောက်ဖျာထက်၌ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ နေတော်မူလျက် မယ်တော်ဖြစ်
 ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သားကို အကြီးအမှူးပြု၍ တသောင်းသော စကြ
 ဝဋ္ဌာတိုက်မှ တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးလာကုန်သော နတ်၊ ဗြဟ္မာအပေါင်း
 တို့အား အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် လှူ နတ်၊
 နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ချမ်းသာ ပေးတတ်စွာသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မြတ်ကို
 ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူ၏။

ထိုဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ
 တော်မြတ်သည်လည်း ဝိတ္တာရနုယ၊ သင်္ခေပနုယ၊ နာတိဝိတ္တာရ နာတိသင်္ခေပနုယ
 အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါး တို့တွင်—

တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ နတ်အပေါင်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော
 ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် ဝိတ္တာရနုယ မည်၏။

စန္ဒကူးတော၌ နေတော်မူသောအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဟောတော်မူ
 အပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် သင်္ခေပနုယ
 မည်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် လင်းဒ္ဒိသားဖြစ်ဘူးသော ငါးရာသော ရဟန်းတို့
 အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် မကျဉ်း မကျယ်လွန်းသော
 ကြောင့် နာတိဝိတ္တာရ နာတိသင်္ခေပနုယ မည်၏။

ပါရမီသုံးဆယ် စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး၊ စရိယသုံးပါး တည်းဟူသော အဓိကမ-
 နိဝါဒ်၊ ဒေသနာနိဝါဒ်၊ ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။

ဣရုနိဝါဒ်၊ အဝိဇ္ဇာဗေဒနိဝါဒ်၊ သန္တိကေနိဝါဒ် တည်းဟူသော နိဝါဒ်၊
 ၃-ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

မာတိကာနိဒါန်း

၉

ထိုနိဒါန်း ၃-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သည် ပကရဏ-
ပရိစ္ဆေဒ အားဖြင့်—

ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၊
ဝိဘင်းကျမ်း၊
ဓာတုကထာကျမ်း၊
ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၊
ကထာဝတ္ထုကျမ်း၊
ယမိုက်ကျမ်း၊
ပဋ္ဌာန်းကျမ်း

ဟူ၍ ၇-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၇-ပါးတို့တွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီ ကျမ်းကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။

ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လည်း ကဏ္ဍ-အားဖြင့်—

စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊
ရူပကဏ္ဍ၊
နိက္ခေပကဏ္ဍ၊
အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ

ဟူ၍ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၄-ပါးတို့တွင် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုစိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌လည်း မာတိကာ၊ ပဒဘာဇနီ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို နှစ်ပါးတို့တွင် မာတိကာ ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုမာတိကာ၌လည်း တိကမာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား
ရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် တိကမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

၁-ဝဝတ္ထာန်၌ အချို့သော ဆရာတို့ကား “ထိုမာတိကာသည်လည်း အဘိဓမ္မမာတိကာ၊
သုတ္တန္တမာတိကာ အားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏” ဟု ဆိုရိုးပြုကြကုန်၏။ ထိုဆိုရိုးသည်
“မာတရံ ပမုခံ ကတွာ” စသော စကားပျိုးသော အဋ္ဌကထာ (၄-၁) နှင့်၎င်း “သာပိ
တိကမာတိကာ ဒုကမာတိကာတိ ဒုဝိဓာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ (၄-၇၉) နှင့်၎င်း မညီ၊
ဆရာမြတ်တို့လည်း ဆိုရိုးမပြုကြကုန်။

၂-တိကမာတိကာ အရကောဓင်္ဂါ

၁-ကုသလတိက်

ထိုတိကမာတိကာ၌လည်း ကုသလတိက်၊ ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအား ဖြင့် ၂၂-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၂၂-ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထို ကုသလတိက်၌လည်း ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒ အားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၃-ပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် ဒုတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် တတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ကုသလာ အနဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ၊ အပြစ်မရှိခြင်း ကောင်းသော အကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝသဘာဝါ၊ သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

အကုသလာ^၁ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ၊ အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်ခြင်း မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝသဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဗျာကတာ^၂ ကုသလာကုသလဘာဝေန အကသိတာ အညဘာဝေန ကထိတာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်ကား မဟောကြားအပ်ကုန်

၁-ဤ အကုသလာ၌ အသဒ္ဓါကား ဝိရုဒ္ဓအနက်ကို ဟော၏။ ကုသိုလ်ကား ပဟာယက အကုသိုလ်ကား ပဟာတဗ္ဗ၊ ဤသီ ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်သည် ဟူလို။

၂-ဤအဗျာကတာ၌ အသဒ္ဓါကား အညအနက်ကိုဟော၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့မှ တပါး ဖြစ်သည် ဟူလို။

၁-ကုသလသိက်



တပါးသော အဖြစ်အားဖြင့်သာ ဟောကြားအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဗ္ဗာန်နိဗ္ဗာနသဘာဝါ။ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ကုသလဓာ ဓမ္မာ ဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အရကား—ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် အဋ္ဌတိသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီကုသိုလ်စိတ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ်လေးခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ သကဒါဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် ၂ သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

၁။ ၈-ပါး၊ ၇-ပါး အရမှာ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော မဂ်ပဌမဈာန်ကို ရည်၍ ၈-ပါး၊ ဝိတက် တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်နှင့် မယှဉ်သော မဂ်ဒုတိယဈာန် စသည်ကိုရည်၍ ၇-ပါး ဆိုသည်။

၂။ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုအရမှာ မဂ် ပဌမဈာန်စိတ်၌ ယှဉ်သော စေတသိက်တို့တွင် မဂ္ဂသစ္စာထိုက်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ခုကိုကြည့်၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုတို့သည် အာရမ္မဏဝိဇာနန အားဖြင့် တူကြ၍ တခုတည်းပြု၍တည့် ၂၉-ခုဖြစ်၏။

၁၂

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

အကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသောစုတိယပုဒ်၏ အရကား—အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ပဉ္စဝီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် မနာယတနမည်၏၊ စေတသိက် သတ္တဝီသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် သတ္တဝီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂ ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား— ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဝိပါက်စိတ်

ဆတ္တိံ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏ ၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုယတနမည်၏။ သောတပသာဒသည် သောတယတနမည်၏။ ဃာနပသာဒသည် ဃာနာယတန မည်၏။ ဇိဝှါပသာဒသည် ဇိဝှါယတနမည်၏။ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန မည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏။ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါယတနမည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညာဉ်၊ ငစိဝိညာဉ်၊ ရူပဿလဟုတော့၊ မုဒုတော့၊ ကမ္မညတော့၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇရဟာ၊ အနိစ္စတော့ အားဖြင့် သုခမရုပ် သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား -

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ သောတပသာဒသည် သောတဓာတ်မည်၏။ ဃာနပသာဒသည် ဃာနဓာတ်မည်၏။ ဇိဝှါပသာဒသည် ဇိဝှါဓာတ်မည်၏။ ကာယပသာဒသည် ကာယဓာတ်မည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏။ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓဓာတ်မည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာဓာတ်မည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ သောတဝိညာဉ်ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ဃာနဝိညာဉ် ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေသည် ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇွန်း သမ္ပုဋ္ဌိစွိုန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏။ ကြွင်းသော ဝိပါက်စိတ် စတုဝိသ ကြိယာစိတ် ကျေနဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊

၁။ နိဗ္ဗာန်၏ ခန္ဓဝိမုတ်အဖြစ်ကိုကား “ဘေဒါဘာဝေန နိဗ္ဗာန်၊ ခန္ဓသင်္ဂဟနိဿိဒ္ဓံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ် (၅၂) “အဘိတာဒိဘေဒဘိန္နာနုဉ္စိ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓဝေါဟာရေတိ နိဗ္ဗာန်ဘေဒါဘာဝတော ခန္ဓသင်္ဂဟတော နိဿိဒ္ဓံ ဝိနိမုတ္တန္တုတ္ထော” ဟူသော ဋီကာကျော် ပါဌ် (၂၃၂) တို့ကို ထောက်၍ သိရ၏။

၈၄

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ ဂ္ဂုဏ္ဏ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ
ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခမရုပ် သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။
ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟုသော်ကား—

လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ်ဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ရုပ်
အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့
လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဟူ၍ ဟောတော်မူ
အပ်သော ဤသဒ္ဓါအစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကို သုံးစုပြု၍ ဟောရာဟော
ကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိက်မည်၏။

ထိုတိက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်၊ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် အားဖြင့် ၂-ပါးအ
ပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အစဉ် တည်သော ကုသလသဒ္ဓါဖြင့် ကုသလတိက်ဟူ၍
ရအပ်သောအမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၂-ဝေဒနာတိက်

ကုသလတိက်ကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိက်ကို ဟော
တော်မူ၏။

ထိုဝေဒနာတိက်၌လည်း ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒအားဖြင့် သုံးပါး
အပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား—

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

၂-ဝေဒနာတိက်

၁၅

ထိုနောင် ဒုတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင် တတိယပဒကို ဟောတော်မူ၏။

ဟောဟန်ကား —

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သုခါယ၊ သုခဖြစ်သော။ ဝေဒနာယ၊ ဝေဒနာနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ အညီအညွတ် ကျေပါဒအစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝသဘာဝ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒုက္ခာယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝသဘာဝ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဒုက္ခမသုခါယ၊ ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်း မဟုတ်သော။ ဝါ၊ ဒုက္ခမှလည်းတပါး သုခမှလည်းတပါးသော။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝသဘာဝ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အရကား— သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

စေတသိက် ဆစတ္တာလီသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်ပဉ္စစတ္တာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာလီသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ကြွင်းသော သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် ဆစက္ကာလီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင်ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား ---

လောကီသုခသဟဂုတ်စိတ် ၃၁-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စစက္ကာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ မဂ် သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁၆-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဒီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ သကဒါဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား—ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ပီတိ၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ကေဝီသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား ---

စေတသိက် ကေဝီသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဝိသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ် ၃-ခုသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ကေဝီသသည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား --

ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ဒေါသမှ ခွေသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ကေဝီသသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

ဣန္ဒြေသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ကေဝီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရ ကား—ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ပီတိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆဒါယ၊ ကုက္ကုစ္စ-ကြဉ်သေ၃ စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆစတ္တာလီသတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ပဉ္စစတ္တာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာလီသသည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ သောတဝိညာဉ် ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ငိုဝါဝိညာဉ်ဒွေသည် ငိုဝါဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဒိစ္စိုန်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက် ဆစတ္တာလီသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၇-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စစတ္တာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော

၁၈

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၆-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၃-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သည်။

သုခါယ၊ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဤသဒ္ဒါအစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကို သုံးစုပြု၍ ဟောရာဟောကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိက်မည်၏။

ထိုတိက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်၊ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ၃-ပုဒ်လုံး၌ တည်သော ဝေဒနာသဒ္ဒါဖြင့် ဝေဒနာဘိက် ဟူ၍ ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်မည်၏။

သပ္ပဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက် အားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သုခဝေဒနာ ၆၃-ခု၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ၃-ခု၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၅၅-ခု၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက်မည်၏။

၃-ဝိပါကတိက်

ဝေဒနာတိက်ကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဝိပါကတိက်ကို ဟောတော်မူ၏။ (စစ်မြစ်စလေ)။

ဟောဟန်ကား---

ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

၁-“ဒေဝဒတ္တော အလင်္ကာတော”ကဲ့သို့ အစိတ်၏အမည်ကို အပေါင်း၌ တင်စား၍ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် မည်သည်။

၂-သုခဝေဒနာ ၆၃-ခု စသည်ဖြင့် ဆိုခြင်းကား “စိတ္တေန သမမုဒ္ဓိသေ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ် (၁၅)။

စိတ္တေန သမံ ဘေဓံ ဥဒ္ဓိသေ၊ “သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ တာဝံ သတ္တ ကျေနုရုတိစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပစ္စေကံ ကျေနုရုတိဝိဓာ၊ ပကိဏ္ဏဿေသု ဝိတက္ကော ပဉ္စပညာသစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပဉ္စပညာသဝိဓော” ဟူသော ကထေယျာတီ အတ္ထော-ဟူသော ဋီကာ ကျော်ပါဌ် (၁၂၁) တို့ကို ထောက်၍ သိရ၏။

ထိုနောင်...၏၊ ဟောဟန်ကား—

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်...၏၊ ဟောဟန်ကား—

နေဝဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဝိပါကာ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝသဘာဝါ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိကုန်သော သတ္တလည်း မဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးလည်းမဟုတ် အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘော ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်ကုန်သော သဘောတရား တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အရကား—ဝိပါကစိတ် ဆတ္တိံသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ခုရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝိပါကစိတ် ဆတ္တိံသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ဝိပါကစိတ် ဆတ္တိံသသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသသည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။သမ္ပဋိစိုဏ်းဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏။ကြွင်းသော

၁-“ဝိပက္ခဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ”ဟူ၍ ဆိုခြင်းကြောင့် ကုဋ္ဌတ္တာရုပ်ကို မကောဏ်ရသတည်း။ (ဋ-၈၄)။

ဝိပါကစိတ် စတုဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ သည် ခုက္ခဓာတ် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား -

လောကီကိဝိပါကစိတ် ဗာတ္ထိံသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား - အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်မြဲ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား -

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ကေပညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတ်, သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သော တာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

နေဝဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား - ကြိယာ စိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား -

ရုပ် အဋ္ဌဝိသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံသတို့တွင် ဝေဒနာ သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေတ္ထိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား --

ရုပ်အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုာယတန မည်၏။ ပထဝီ၊ ဇေတဇော၊ ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏။ ကြိယာစိတ်ဝိသသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ်သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၃-ပါး ဟူသော်ကား --

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် မည်၏။ ပထဝီ၊ ဇေတဇော၊ ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် မနောဓာတ် မည်၏။ ကြွင်းသော ကြိယာစိတ် ကေုလဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ်သောဋ္ဌသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား --

ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဝိပါကာ ဓမ္မာ၊ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ နေဝဝိပါက န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဤသဒ္ဓါ အစဉ်သည် ပရမတ္ထတရားကိုသုံးစုပြု၍ ဟောရာဟောကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိက်မည်၏။

ထိုတိက်သည် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်၊ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အစဉ်တည်သော ဝိပါကသဒ္ဓါဖြင့် ဝိပါကတိက်ဟူ၍ ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်မည်၏။

သဗ္ဗဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိပ္ပဒေသတိက်မည်၏။

၁-အဘိညာဉ်စသော ကုသိုလ်၊ အထက်မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်စသော အကုသိုလ်တို့သည် အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း မရှိသောကြောင့် တိက်မုတ်ဟူခြားအံ့၊ မသင့်။

ထို့ကြောင့်မဟုတ်လော—

“ဝိပစ္စနသဘာဝတာ စ အနုပစ္စန္နာဝိဇ္ဇာတဏှာမာနသန္တာနေ သဗျာပါရတာ၊ တေန အဘိညာဉ်ကုသလာနံ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာဒိအကုသလာနန္တံ ဝိပါကာနုပ္ပါဒနေဝိ ဝိပါကဓမ္မတာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ” ဟူ၍ ဋီကာရှင် မိန့်သော်။ (ဋီ-၃က)။

၄-ဥပါဒိန္နတိကံ

ဝိပါကတိကံကို.....၌ ဥပါဒိန္နတိကံကို.....၏၊.....ကား — ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား — အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊.....ကား — အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါနိတို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါနိတို့၏အစီးအပွားသာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်လည်း မဟုတ် ဥပါဒါနိတို့၏ အစီးအပွားလည်းမဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား — လောကီဝိပါကံစိတ် ဗာတ္ထိံသ၊ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ၊ ကမ္မဇရုပ် ဝိသုရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

၁-ဥပစယ၊ သန္တတိကိုသွင်း၍ ကမ္မဇရုပ်ဝိသဖြစ်သည်။
ဝိညတ္တိဒ္ဓယံ စိတ္တဇမေဝ။ သဒ္ဓေါ စိတ္တောတုဇော။ လဟုတာဒိတ္တယံ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ သမ္မောတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ် (၄၂)။
ပစ္စုပ္ပန္နပစ္စယာပေက္ခတ္တာ လဟုတာဒိတ္တယံ ကမ္မဇံ န ဟောတိ။
ပဉ္စဝိကာရ ရူပ သဒ္ဓ အဝိနိဗ္ဗောဂရူပ အာကာသဝသေန ပန္နုရသ စိတ္တဇာနိ၊ သဒ္ဓေါ လဟုတာဒိတ္တယံ အဝိနိဗ္ဗောဂါကာသန္ဓပါနိ နဝါတိ တေရသ ဥတုဇာနိ-ဟူသော ဋီကာကျော်ပါဌ် (၂၁၀) နှင့်အညီ -
ဝိညတ် ဋ္ဌေ သဒ္ဓ၊ လဟုတာဒိတ္တယသို့သည် ကမ္မဇရုပ် သဘောမှ ကင်းသောကြောင့် ဤပဌမပုဒ်အရ၌ မဝင်သတည်း။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား —

ကမ္မဇရုပ် ဝိသသည့် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံ သတို့တွင် ဝေဒနာ သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေတ္ထိံ သသည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ လောကီဝိပါက စိတ်ဗာတ္ထိံ သသည့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ် သတည်း။

အာယတန အားဖြင့် ၁၁-ပါး ဟူသော်ကား —

ကမ္မဇရုပ် ဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခယတနမည်၏။ ပ။ ကာယ ပသာဒသည် ကာယာယတနမည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ လောကီဝိပါက ဗာတ္ထိံ သ သည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံ သ၊ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ အားဖြင့်၊ တနည်းကား—ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် ၉-ခု၊ ၁၁-ခု သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး ဟူသော်ကား—

ကမ္မဇရုပ် ဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ပ။ ကာယ- ပသာဒသည် ကာယဓာတ်မည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓ ဓာတ်မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာဓာတ်မည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆို အပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခု- ဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ သမ္ပဋိဋ္ဌိန်းဒွေသည် မနောဓာတ်မည်၏။ ကြွင်းသော လောကီဝိပါကစိတ် ဝိသ သည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိံ သ၊ အာပေါ။ ပ။ ဥပ- စယ၊ သန္တတိအားဖြင့်၊ တနည်းကား—ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် ၉-ခု၊ ၁၁-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါးဖြစ် သတည်း။

၁-ဇရတာ အနိစ္စတာသည် နက္ခတာစိသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော်လည်း ကမ္မဇရုပ်၏ ဌီ၊ ဘင် ဖြစ်၍ မကင်းသင့်သောကြောင့် အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့သည်မှာ သွင်း၍ဖွဲ့သည်၊ ၉-ခု ၁၁-ခု ဆိုရာမှာ ခဲ့လေ။

သစ္စာအားဖြင့် ၁ ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီဝိပါက်စိတ် ဗာတ္ထိံသ၊စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ကမ္မဇရုပ် ဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ် သတ္တရသ၊ ဥတုဇရုပ် ပနုရသ၊ အာဟာရဇရုပ် စုဒ္ဒသီရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

တိဇရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် ဒွေပညာသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ပညာသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး ဟူသော်ကား—

တိဇရုပ်တို့တွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတနမည်၏။ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါယတနမည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတနမည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ၊ အာဟာရရုပ်၊

၁-ဥပစယ၊ သန္တတိကို သွင်း၍ သတ္တရသ၊ ပနုရသ၊ စုဒ္ဒသဆိုသည်။ ဇေတ၊ အနိစ္စတာသည် နုကတောစိသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သော်လည်း တိဇရုပ်၏ ဌိ၊ဘင်ဖြစ်၍ မကင်းသင့်သောကြောင့် တိဇရုပ်ကို ကောက်လျှင် ပါဝင်ပြီ။

တတ္ထ ဟဒယဗုဒ္ဓိယရူပါနီ ကမ္မဇာနေဝ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ် (၄၂)။

ဟဒယဗုဒ္ဓိယရူပါနီ နဝ ကမ္မတောယေဝ ဇာတတ္တာ ကမ္မဇာနေဝ ဟူသော ဋီကာကျော် ပါဌ် (၂၁၀)နှင့် အညီ။

ဟဒယရုပ်၊ဗုဒ္ဓိယရုပ်တို့သည် ကမ္မဇ ကေန ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယပုဒ်၏ အရ၌ မဝင်သတည်း။

၎င်းဥပါဒ်နိဗ္ဗာန်

ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ ရူပဿ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိအားဖြင့်၊ တနည်းကား—ဇရတာ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခမရုပ် ၁၀-ခု၊ ၁၂-ခုသည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

တိဇရုပ်တို့တွင် ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဋ်များသည် မနောဓာတ်မည်၏။ အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြွင်းသော ကြိယာစိတ် ကျေနပ်သသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် ဒွေ-ပညာသ၊ အာပေါ၊ အာဟာရရုပ်။ ပ။ ဥပစယ၊ သန္တတိအားဖြင့်၊ တနည်းကား—ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခမရုပ် ၁၀-ခု၊ ၁၂-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား --

အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ လောဘ ကြည်သော စေတသိက် ကေပညာသ၊ တိဇရုပ်သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာ သည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္ထိံ သ သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ် သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု သည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူ သော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဒနာမတိက် မည်၏။ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။
(ရှေးကနည်းကိုမှီး၍ ဆိုရိုးအတိုင်း ကုန်စင်အောင် ဆိုလေ)။

လက်သန်း အဋ္ဌကထာ၌ လက္ခဏရုပ် ၄-ခုကို နုကုတောစိသမုဋ္ဌာန် ဟူ၍ အဋ္ဌာရသ၊ ပနူရသ၊ တေရသ၊ ဒွါဒသ-ဟု ဆိုအပ်သည်။

အဋ္ဌကထာကြီး၌ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇီဝှါ၊ ကာယ၊ ဘာဝဒ္ဓယ၊ ဇီဝိတ ဤ ၈-ခုသည် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ကေန၊ ဟဒယဝတ္ထုကို ပါဠိမလာ၍ ချန်သည်။

ဝိညတိရုပ် ၂-ခုသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ကေန။ ဤ ၁၀-ပါးသည် ကေသမုဋ္ဌာန်။ သဒ္ဓသည် ဒွိသမုဋ္ဌာန်။ လဟုတာဒိတ္တယသည် တိသမုဋ္ဌာန်။ မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ ရူပ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ အာဟာရ၊ ပရိစ္ဆေဒဤ ၉-ပါးကို စတုသမုဋ္ဌာန်။ ဇေတာ၊ အနိစ္စတာ ၂-ပါးကို နုကုတောစိသမုဋ္ဌာန်။ ဥပစယ၊ သန္တတိကို စတုသမုဋ္ဌာန်၌ သွင်းသောကြောင့် ဤတိုက်တွင် ဝိသ၊ သတ္တရသ၊ ပနူရသ၊ စုဒ္ဓသ-ဟုကောက်သည်။

ထိုသို့ လက်သန်းအဋ္ဌကထာအတိုင်း အဋ္ဌာရသ၊ ပနူရသ၊ တေရသ၊ ဒွါဒသ။ အဋ္ဌကထာကြီးအတိုင်း ဝိသ၊ သတ္တရသ၊ ပနူရသ၊ စုဒ္ဓသ-ဟု ကောက်ငြား သော်လည်း လက္ခဏရုပ် ၄-ခုသည် ထိုရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဖြစ်၍၎င်း၊ ဇေတာ၊ အနိစ္စတာသည် ထိုရုပ်တို့၏ ဌီ၊ ဘင် ဖြစ်၍၎င်း ထိုစတုသမုဋ္ဌာန်ကရုပ်ကို ကောက်လျှင် ပါဝင်ပြီ။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော အဋ္ဌကထာ၌ —

ဓသ အပရိနိပ္ပန္နာနိ နာမ။ ယဒိ အပရိနိပ္ပန္နာ အသင်္ခတာ နာမ ဘဝေယျ၊၊ တေသံယေဝ ပန ရူပါနံ ကာယဝိကာရေ ကာယဝိညတ္တိ နာမ။ ဝစီဝိကာရေ ဝစီဝိညတ္တိ နာမ။ ဆိဒ္ဓံ ဝိဝရံ အာကာသဓာတု နာမ။ လဟုဘာဝေါ လဟုတာ နာမ။ မုဒုဘာဝေါ မုဒုတာ နာမ။ ကမ္မညဘာဝေါ ကမ္မညတာ နာမ။ နိဗ္ဗတ္တိ ဥပစယော နာမ။ ပဝတ္တိသန္တတိ နာမ။ ဇီရဏာကာရေ ဇေတာ နာမ။ ဟုတော အဘာဝါကာရေ အနိစ္စတာ နာမာတိ။ သဗ္ဗံ ပရိနိပ္ပန္နံ သင်္ခတမေဝ ဟောတိ-ဟူ၍ မိန့်သော်။ (ဋ္ဌ-၃၇၇)။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

၂၇

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

ဥပါဒိန္နတိက်ကို....၌ သံကိလိဋ္ဌတိက်ကို....၏၊ ဟောဟန်ကား သံကိလိဋ္ဌ-
သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား -- အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊ ကား --အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ ဓမ္မာ ဟူသည်
တည်း။

ရွေးဆရာမြတ်တို့ကား ရူပကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပါဒိန္နနိဗ္ဗေသ စသည်၌
ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ မပါ၊ အနုပါဒိန္နနိဗ္ဗေသ စသည်၌သာ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ
ပါသည်ဟု နှလုံးပြသဖြင့် ဒုတိယပုဒ်၌ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာကို သွင်း၍ ကောက်
တော်မူကုန်သည်။

ဤတိက်အဘွဲ့ မာထိကာ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊
ဋီကာတို့၌မလာ၊ အလုံးစုံသော မာထိကာ တိက်၊ ဒုကံ၌ပင် ဥပါဒ်ကိုရ၍ ဌိ၊ ဘင်
ကို မရ၊ ဌိကို ရ၍ ဥပါဒ်၊ ဘင် ကို မရ၊ ဘင်ကို ရ၍ ဥပါဒ်၊ ဌိကို မရဟု ဟောတော်
မူသည့်အရာ မရှိသည်သာမဟုတ်၊ ဤကဲ့သို့ ရူပကဏ္ဍကို ထောက်၍ ကောက်ချေ
သော် ရူပကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ၌ပင်—

ဥပါဒိန္နန္တိ န ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမေဝ၊ အဝိသေသေန ပန သင်္ခရဋ္ဌကဏ္ဍေတံ
ဂဟဏံ။ သင်္ခရဋ္ဌကဋ္ဌိ ဥပါဒိန္နံ ဝါ ဟောတု အနုပါဒိန္နံ ဝါ၊ အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌ-
ဝဿန သဗ္ဗံ ဥပါဒိန္နမေဝ နာမ။ (ဋ္ဌ-၃၇၄)။

စသည်ဖြင့် လာသောကြောင့် ပဌမပုဒ်အရကို သင်္ခရဋ္ဌက အဋ္ဌတ္တ စတုသမုဋ္ဌာ-
နိကရုပ် ကို ကောက်သင့်၏ဟု ဆိုဘွယ်ရှိ၏။

န ကမ္မဿ ကဋ္ဌတ္တာပုဒ်၏ နိဗ္ဗေသ၌ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ မပါ၊ အဋ္ဌကထာ၌
လည်း န ကမ္မဿ ကဋ္ဌတ္တာ ဟူသောပုဒ်၌ ကံမုတပါး ပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်သော
တိဇရုပ်ကို သင်္ဂြိုဟ်သည်ဟု—

“န ကမ္မဿ ကဋ္ဌတ္တာ”တိ ဧတ္ထ တာဝ ကမ္မတော အညပစ္စယသမုဋ္ဌာနံ သင်္ဂ-
ဟိတံ။ (ဋ္ဌ-၃၇၂)။

ဟူ၍လာသည်၊ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာကို သင်္ဂြိုဟ်ရမည်ဟု မဆို၊ ဤတိက် ဒုတိယပုဒ်၏
အရ ရုပ်ကိုလည်း—

ကတမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိန္နပါဒါနိယာ။ တိသု ဘူမိသု ကုသလံ အကုသလံ၊
တိသု ဘူမိသု ကြိယာဗျာကတံ၊ ယဉ္စ ရူပံ န ကမ္မဿ ကဋ္ဌတ္တာ။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါ-
ဒိန္နပါဒါနိယာ။ (ဓမ္မသင်္ဂဟိ-၂၆၇)။

ဟူ၍ တိဇရုပ်ကိုသာ ဟောတော်မူသည်။ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာကို ဟောတော်မမူ။

ထို့ကြောင့် ရူပကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ တို့နှင့်
လည်း အနိက္ခင်ရကား ဤတိက် ဒုတိယပုဒ်အရတွင် ဇရတာ၊ အနိစ္စတာကို သွင်း၍
ကောက်ခြင်းသည် မသင့်။ “အကျယ်လို့ ရူပကဏ္ဍ နိက္ခေပရာသိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ
ပါဠိ (၂၆၇) အဋ္ဌကထာ၊ (၃၇၂) ဋီကာတို့မှ ယူလေ”။

၂၈

၂-တိကမာတိကာ အရကောကံ

သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ
တို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်
သော ကိလေသာကိုရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊
ကုန်၏။

အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ
တို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်သည် မဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ်
နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါသာ ထိုက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။
သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကာ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေ
သာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ် ပူပန်စေတတ်
နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါထိုက်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— အကုသိုလ်စိတ် ၁၅၀၊ စေတသိက် သတ္တဝီသ ရ၏။ (အကု-
သလာ ဓမ္မာ နှင့် အတူ ဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

ဒုတိယ....ကား— လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိံသ၊
ကြိယာစိတ် ဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊
ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

မန္တာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသတို့တွင် ဝေဒနာ
သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ
သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ လောကီ
ကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည်
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပဿာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊
တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏၊
လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝီသသည်
မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊

၆-ဝိတက္ကတိကံ

၂၉

ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ ရူပဿလဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသသည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတန အားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဋ်နှစ်၊ သမ္ပုဋ္ဌိစိုက်နှစ်ဒွေသည် မနောဓာတ် မည်၏။ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ကြွင်းသော လောကီဝိပါက်ဝိသ၊ ကြိယာ စိတ် ကျေနပ်သသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာ အားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိံသ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။ (ဥပါဒိန္နတိကံ တတိယပုဒ်နှင့်အတူ မွဲလေ မထူးပြီ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံ မည်၏။ နိပ္ပဒေသတိကံ မည်၏။

၆-ဝိတက္ကတိကံ

သံကိလိဋ္ဌတိကံကို.....၌ ဝိတက္ကတိကံကို.....၏။ကား—သဝိတက္က-သဝိစာရာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်၏။ကား— အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်၏။ ... ကား— အဝိတက္ကအဝိစာရာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သဝိတက္ကသဝိစာရာ၊ ဝိတက်နှင့်လည်း တကွ ဝိစာရနှင့်လည်း တကွ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၃၀

၂-တိကမာတိကာ အရကောကံ

အဝိတက္ကသဝိစာရမတ္တာ၊ ဝိတက်ကား မရှိ ဝိစာရမ္ပသာ ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
စိုသည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဝိတက္ကသဝိစာရာ၊ ဝိတက်လည်း မရှိ ဝိစာရလည်း မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
တိုသည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၊ ဝိတက်၊ဝိစာရ ကြည်သော
စေတသိက် ပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး၊
ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား -

စေတသိက် ပညာသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာ
သည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် အဋ္ဌ-
စတ္တာလိသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည်
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား -

သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန မည်၏၊ စေတသိက် ပညာသ
သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား

ပဉ္စဒွါရာဇ္ဇန်း၊ သမ္ပုဋိစိုဏ်းဒေသည် မနောဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော
သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်-
ပညာသ သည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား

လောကီ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက်
ကျေနပညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊
မဂ်သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊
သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သေ-
တာပတ္ထိမဂ် ၇ ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ်
၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

၆-ဝိတက္ကတိကံ

၃၁

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သည်။

ဒုတိယ.....ကား— ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ကောဒသ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ ကြည်သော စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ၅၅-ခု ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်စတုတ္ထိံ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ကောဒသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သည်။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ကောဒသသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သည်။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ကောဒသသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ ဝိတက် ၅၅-ခုသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သည်။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီ ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံ သ၊ လောကီဝိတက် ၄၇-သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ မဂ်ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဒိဂ္ဂ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည်၎င်း၊ မဂ်ပဌမဇ္ဈာန်စိတ် ၄-ခုရှိသော ဝိတက်စေတသိက် တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၁-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၁-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၁-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၁-ပါးသည်၎င်း မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၀-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည်၎င်း ဖိုလ်ပဌမ ဇ္ဈာန်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ၄-ခုသည်၎င်း သစ္စာဟူသော အရေ အတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ ကြည်သော စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ကောဒသဉ္စရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခု၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အဋ္ဌဝီသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္ထိံ သ၊ ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးဖြစ်သ တည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခယာတ်နမည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ တေ-
ဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ အဝိ-
တက္ကအဝိစာရစိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ ဝိစာရ
၁၁-ခု၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည်
ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ်အဋ္ဌဝီသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊
တေဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မည်၏။ စက္ခု-
ဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယ-
ဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ကြွင်းသော အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၄၅-ခုသည် မနော
ဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ၊ ဝိစာရ ၁၁-ခု၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စ-
တာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင်
ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၃၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံ သ၊ လောကီ ဝိစာရ ၃-ခု၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ မဂ် အဝိတက္ကအဝိစာရစိတ် ၁၂-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ် သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အနာဂါမိမဂ် ၇-ပါး၊ အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

ကြွင်းသောမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည်၎င်း၊ လောကုတ္တရာ ဒုတိယဇ္ဈာန်စိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ဝိစာရစေတသိက် ၈-ခုသည်၎င်း သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓန္နာမတိက် မည်၏။ သပ္ပဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် ၅၅-ခု၌ရှိသော ဝိစာရ စေတသိက် ၅၅-ခု-ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏အ ဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက်မည်၏။^၁

၇-ပီတိတိက်

ဝိတက္ကတိက်ကို.....၌ ပီတိတိက်ကို....၏။ ဟောဟန်ကား— ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။ ဟောဟန်ကား— သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။ ဟောဟန်ကား— ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ပီတိသဟဂတာ၊ ပီတိနှင့် တက္ကဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ပီတိနှင့် ကေုပ္ပါဒ် အစရှိ သော အစွမ်းဖြင့် နှိုးနှောကုန်သော။ ဝါ၊ ပီတိနှင့်တက္က ကေုပ္ပါဒ် အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-ဤ ဝိတက္ကတိက်ကား သဒဘာသကန် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲစွာ၏။ အဓိပ္ပါယ်ကျစောင့် ကြံဆင်ခြင်ကြပါလေ။

ဤတိက်ကုန်အောင် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဖွဲ့တို့ကို စေ့ငုသေချာစွာ ဝါ- စုဂ္ဂတ နှုတ်တက်အောင် ဆောင်ရွက်လျှင် အထက်ကို ဟောအား ရှိပါတော့သည်ဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်၌ လိမ္မာခြင်းကို အလိုရှိကုန်သော သူတော် ကောင်းဖြစ်ကုန်သော စာသင် အမျိုးသားအပေါင်းတို့သည် သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်၍ ဆောင်ရွက်ကြပါကုန်။

ဤမှ အထက်၌ကား ထူးခြားသော အရာမျှကိုသာ ဖော်ထုတ်၍ဖွဲ့သဖြင့် ရေးပေအံ့။

သုခသဟဂတာ၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ သုခဝေဒနာနှင့် ကျေပွါဒ အစရှိသော အစွမ်းဖြင့် နှိုးနှောကုန်သော။ ဝါ၊ သုခဝေဒနာနှင့် တကွ ကျေပွါဒ အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂတာ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဝါ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၅၁-ခု၊ ပီတိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၂၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စ- ခတ္တာလီသ သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ မဂ် ပီတိသဟဂုတ်စိတ် ၁၂-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိ ဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယပုဒ်၏အရ သည် ဝေဒနာတိက် ပဌမပုဒ်၏အရနှင့် တူ၏။

တတိယပုဒ်၏အရ သည် ဝေဒနာတိက် တတိယပုဒ်၏အရနှင့် တူ၏။ (ခန္ဓာဖွဲ့ စသည်လည်း မထူးပြီ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။ သပ္ပဒေသတိက်၊ နိပ္ပဒေသတိက် အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန် ကောဒသဉ်ရှိသော သုခဝေဒနာ ၁၂-ခု၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၅၅-ခု၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ၇၁-ပါး၊ ရူပ အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

ဂ-ဒဿနတိက်

၃၅

ဂဒဿနတိက်

ဒီတိတိက်ကို....၌ ဒဿနတိက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား -- ဒဿနေန ပဟာ-
တဗ္ဗာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊....ကား -- ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏၊.... ကား --- နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ
ဟူသည်တည်း။

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်ကုန်သော^၁။ ဓမ္မာ၊
တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ၊ အထက်မဂ် သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ၊ သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်အပ်
ကုန်သည်လည်း မဟုတ် အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ်
ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား --- သောတာပတ္တိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်
သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ မာန၊ ဒေါသ၊
ဣဿ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝိသ။

သောတာပတ္တိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနီယ ဖြစ်
သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတ
သိက် ပဉ္စဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်
အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ သညာ
သည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက်ပဉ္စဝိသသည်
သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင်
ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

၁-ငါတို့ ကျေးဇူးသခင် ဗားကရာ ဆရာတော်ဘုရားကား ဤကဲ့သို့ သမာသ် ယောဇနာ
တော်မူ၏၊ တပါးသော ဆရာတို့ကား ဝါကျအနက် ယောဇနာကြကုန်၏။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ.... ကား— သကဒါဂါမိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရှန့်ရင်းသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒွေ။

အနာဂါမိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စဝိသ။

အရဟတ္တမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည်သော စေတသိက် ကေဝီသရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပဉ္စဝိသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာသညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် တေဝီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အကုသိုလ်စိတ် ၇-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၇-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် စတုဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ.... ကား— ကုသိုလ် ကေဝီသ၊ ဝိပါကံ ဆတ္တိံ သ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား—

ရုပ် အဋ္ဌဝိသသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာသညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဟူသော်ကား ---

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတနမည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ ကုသိုလ် ကေဝိသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသသည် မနာယတနမည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဟူသော်ကား---

ရုပ် အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဒိစ္ဆိန်း ဒွေသည် မနောဓာတ်မည်၏။ ကုသိုလ် ကေဝိသ၊ ကြွင်းသော ဝိပါက်စိတ် စတုဝိသ၊ ကြိယာစိတ် ကျေနဝိသသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား---

လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ။ အရဟတ္တမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခု

၃၈

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

သည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင်သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံ မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိကံမည်၏။

၉-ဒဿနဟေတုတိကံ

ဒဿနတိကံကို.....၌ ဒဿနဟေတုတိကံကို.....၏.....ကား — ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား — ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသည် တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား — နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ-ဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိသည်လည်းမဟုတ် အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ် ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား—သောတာပတ္တိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ် သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ်၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝိသ။

သောတာပတ္တိမဂ် သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနိယ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဗ္ဗေ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စဝိသ ရ၏။ (ဒဿနတိကံ ပဌမပုဒ်နှင့်အတူဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

၁-သမ္ပယုတ်ဟိတ် တပါး မရှိသောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကို ကြဉ် ရသတည်း။

စုတိယ.....ကား— သကဒါဂါမိမဂ်သည် တနုကရအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရှန်ရင်းသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒွေ။

အနာဂါမိမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ပယ်အပ်သော ကာမရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဒေါသမူဒွေ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စဝီသ။

အရဟတ္တမဂ်သည် အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့် ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် ဧကဝီသ ရ၏။ (ဒဿနတိက် ဒုတိယပုဒ်နှင့် အတူဖွဲ့လေ မထူးပြီ)။

တတိယ.....ကား— ကုသိုလ် ဧကဝီသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံ သ၊ ကြိယာဝီသ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ မောဟမူဒွေ၌ မောဟ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၏။ (ဒဿနတိက် တတိယပုဒ်နှင့် အတူဖွဲ့လေ)။

(မောဟမူဒွေ၌ မောဟကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာသို့ သွင်း၍ ဖွဲ့သည်မျှသာ ထူးသည်။)

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁၀-အာစယဂါမိတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်ကို.....၌ အာစယဂါမိတိက်ကို.....၏၊ကား— အာစယဂါမိနော ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊.....ကား-- အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊.....ကား— နေဝါစယဂါမိနာပစယဂါမိနော ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

အာစယဂါမိနော၊ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-သမ္ပယုတ်ဟိတ် တပါးမရှိသောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကို ကြည်ရသတည်း။

အပစယဂါမိနော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝါစယဂါမိနာပစယဂါမိနော၊ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား—အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ်စိတ် သတ္တရသ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

ဒုတိယ.....ကား — မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံ သတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္ထိံ သသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယပုဒ်သည် အဗျာကတာ ဓမ္မာနှင့် အလုံးစုံတူပြီ။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁၁-သေက္ခတိကံ

အာစယဂါမိတိက်ကို.....၌ သေက္ခတိကံကို၏။ကား— သေက္ခာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား-- အသေက္ခာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား-- နေဝသေက္ခနာသေက္ခာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သေက္ခာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အသေက္ခာ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

နေဝသေက္ခနာသေက္ခာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာလည်းမဟုတ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား--အရဟတ္တဖိုလ် ကြဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၇-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ ဖွဲ့လေ)။

ဒုတိယ.....ကား-- အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ ပ။

ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား--

အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု သည် မနောဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

တတိယ.....ကား--လောကီစိတ် ကောသီတိ၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ရုပ်အဋ္ဌ-ဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသော လောကီစိတ် ၆၈-ခုဟုဆိုလေ။ သစ္စာဖွဲ့လည်း လွယ်ပြီ။

အာဒိလဒ္ဒနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁၂-ပရိတ္တတိကံ

သေက္ခတိကံကို.....၌ ပရိတ္တတိကံကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား—ပရိတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ပရိတ္တာ၊ နည်းသော အာနုဘော် ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဟဂ္ဂတာ၊ မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြတ်ကုန်သော ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အပ္ပမာဏာ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ရာဂအစရှိသောကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ စေတသိက် ဒေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌ-ဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသောကာမစိတ် ၄၁-ခုဟု ဆိုလေ။

ဒုတိယ....ကား— မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သတ္တဝိသ၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

တတိယ....ကား— လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံ မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိကံ မည်၏။

၁-ဝိနိဝရဏာဒိတာယ မဟတ္ထံ ဂတာနိ၊ မဟန္တေဟိ ဝါ ဈာယိဟိ ဂတာနိ ပတ္တာနိတိ မဟတ္တတာနိ။ ဇီကာကျော် (၁၁၆)။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိကံ

ပရိတ္တတိကံကို.....၌ ပရိတ္တာရမ္မဏတိကံကို.....၏။ကား—ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား— မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား— အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ၊ အပ္ပမာဏတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား— ပရိတ္တတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ သန္တီရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈ ခု၊ ဟသီ-တုပ္ပါဒ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံ သ။

ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ မနောဒွါဓဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ အပ္ပမညာ ကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပညာသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် အဋ္ဌ-စက္ကာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ၅၆-ခုသည် ဝိညာဏ-က္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏ ။ပ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒွါဓဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်ဒွေသည် မနော

ဓာတ် မည်၏၊ ကြွင်းသော ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏၊ စေတသိက်ပညာသသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ဂ-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ၅၆-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ကျေနပ်ညာသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား—မဟဂ္ဂုတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာဏဉာဏတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက်တိံ သ။

မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် သတ္တစက္ကာလီသ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ၊ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏစိတ် ၃၇-ခု ဟု ဆိုလေ)။

တတိယ....ကား—အပ္ပမာဏ တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ။

အပ္ပမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီ အပ္ပမညာ ကြည်သော စေတသိက် တေတ္ထိံ သ ရ၏။

ထို တရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား-

စေတသိက် ဆတ္တိံ သတို့တွင် ။ပ။ ကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္ထိံ သသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏၊ အပ္ပမာဏာရမ္မဏစိတ် ၁၉-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ကား လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ အပ္ပမာဏာရမ္မဏစိတ် ၁၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံ သသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ။ပ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

၄၅

သောတာပတ္တိမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါး ။ပ။ အရဟတ္တမဂ် ဂ-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂ-သစ္စာ မည်၏၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တပြု၍ ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တပြု၍ ၃၇-ခုသည် သစ္စာ ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ ။ပ။ တို့တွင် ပညတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အာကာသာနဉာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အာကိဉ္ဇညာ-ယတနစိတ် ၃ ခု၊ အဘိညာဉ်ဒေမ္မတပါး ရူပစိတ် ၁၅ ခု၊ စေတသိက် ပဉ္စတိံ သ။

ပညတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒေသ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဂ-ခု၊ မဟာကြိယာ ဂ-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒေ၊ ဝိရတိကြံ့သော စေတသိက် ကေနပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏ ။

၁၄-ဟိနတိက်

ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်ကို..... ၌ ဟိနတိက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား—ဟိနာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား—မဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား—ပဏီတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဟိနာ၊ ယုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဇ္ဈိမာ၊ အလတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အယုတ်အမြတ်တို့၏ အလယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဏီတာ၊ မြတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။
(သံကိလိဋ္ဌတိက်နှင့် တူပြီ၊ ကောက်လေ ဖွဲ့လေ)။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

ဟိနတိက်ကို..... ၌ မိစ္ဆတ္တတိက်ကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား— မိစ္ဆတ္တ-နိယတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

၁။ ဤပရိတ္တာရမ္မဏတိက်၏ သဘောကို နားလည်အောင် သင်္ဂြိုဟ် အာရမ္မဏသင်္ဂဟကို အလေ့အလာ ပြုလေ။

၂။ နောက်နည်းကား“ ဟိနပ္ပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ မဇ္ဈိမာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် အညီတည်း။ (၄-၈၇)။

၄၆

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

ထိုနောင်၏၊ ဟောဟန်ကား— သမ္ပတ္တနိယတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်၏၊ ဟောဟန်ကား— အနိယတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

မိစ္ဆတ္တနိယတာ၊ ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

သမ္ပတ္တနိယတာ၊ မဖောက်မပြန်သောသဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနိယတာ၊ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမြဲကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌပ.....ကား— နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ သတ္တမဇော^၁၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ကေဝီသ။

မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက၊ အရဟန္တဃာတက၊ လောဟိတုပ္ပါဒက၊ သံဃဘေဒက တည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယကံ ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူဇ္ဈေ၊ သတ္တမဇော^၁၊ ပီတိ၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြဉ်သော စေတသိက် ဗာဝီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပဉ္စဝီသတို့တွင် ။ ပ။ ကြွင်းသော စေတသိက် တေဝီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အကုသိုလ်စိတ် ၆-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့လွယ်ပြီ)။

၁-ဇော ခုနစ်ချက်တို့တွင် သတ္တမဇောစေတနာသာလျှင် အနန္တရာဘဝ၌ အကျိုးပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိသောကြောင့် ပဌမပုဒ်၌ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သတ္တမဇော၊ ဒေါသမူ သတ္တမဇောကိုသာ ကောက်ရမည်။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၆-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် စတုစီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာ အားဖြင့် ၂ ပါး ဖြစ်သတည်း။

စုတိယ....ကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ် ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ ဖွဲ့လေ)။

တတိယ.....ကား— နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပ- ယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ သတ္တမဇော။

မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက၊ အရဟန္တဃာတက၊ လောဟိတုပ္ပါဒက၊ သံသဘေဒကတည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒေါသမူဒ္ဒေ သတ္တမဇောမှ တပါး။

အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ ဝိပါက် ဆတ္တိံသ၊ ကြိယာ စိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် ဒေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန် ၏။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ၊ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ၊ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ကေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံမည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိကံ မည်၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိကံ

မိစ္ဆတ္တတိကံကို.....၌ မဂ္ဂါရမ္မဏတိကံကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား— မဂ္ဂါရမ္မ-ဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏။ ဟောဟန်ကား— မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏။ ဟောဟန်ကား—မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

မဂ္ဂါရမ္မဏာ၊ မဂ်လျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မဂ်ကိုအာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်နှင့် ယှဉ်သောဟိတ်ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မဂ်၌ ဖြစ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဟုဆိုအပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား—

မဂ္ဂါဓိပတိနော^၁၊ မဂ်ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁-တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောဟိတ်ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၂-တနည်းကား—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်၌တည်သောဟိတ်ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဟု ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား ဤအတိုင်း အနက်ယောဇနာကြ၏။

ဤမူ၌ကား—

အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အနက်ယောဇနာလိုက်သည်။

၃-တတိယပုဒ် ဒုတိယယောဇနာနည်း၌ မဂ္ဂေါ အဓိပတိ တေသန္တိ မဂ္ဂါဓိပတိနော။ (၄-က)။ မဂ္ဂေါ အဓိပတိ မဂ္ဂါဓိပတိ။ မဂ္ဂါဓိပတိ ၈ မဂ္ဂါဓိပတိ ၈ မဂ္ဂါဓိပတိ ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိ ကမ္မဓာရည်းပြုပြီးမှ ကောသသ သာမညနိဋ္ဌေသပြု၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိအခါ အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ၊ ဝိမဿ မရ။ ကမ္မဓာရည်းအခါ အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ၊ ဝိမဿ ရ၏ ဟုလိုသည်။ ပဋ္ဌာန်း ပါဠိကိုထောက်၍ မူလဋီကာ (၄၆) အနုဋီကာ(၄၉)။

တနည်းကား—

မဂ္ဂါပေတိနော၊ မဂ်လျှင် သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်သော။ မွှော၊
တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမကား—သောတာပတ္တိမဂ်ကို အာရုံပြုသော သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်။

သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ် ၂-ပါးကိုအာရုံပြုသော သကဒါဂါမိ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ်
အဘိညာဉ်။

သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ် ၃-ပါးကို အာရုံပြုသော
အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊
ကုသိုလ်အဘိညာဉ်။

မဂ် ၄-ပါးကို အာရုံပြုသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ-
ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြည်
သော စေတသိက် တေတ္ထိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်
ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား-

စေတသိက် တေတ္ထိံသ တို့တွင်။ ပ။ စေတသိက် ကေတိံသ သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
မည်၏။ မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ် ၁၁-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ
အားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား-

မဂ္ဂါရမ္မဏစိတ် ၁၁-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။
ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ပဌမယောဇနာနည်း၌—

မဂ္ဂဟေတုကာ မွှော ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ မဂ္ဂင်
၈-ပါး ကြည်သော စေတသိက် အဋ္ဌဝီသ ရ၏။

၁-အောက်အောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်အထက်သော မဂ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်သော
ကြောင့် ဤသို့ ခွဲ၍ ကောက်ရသတည်း။

၅၈

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

ဒုတိယ ယောနောနည်း၌—

မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား—မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ရ၏။

တတိယ ယောနောနည်း၌—

မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား—မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အမောဟ ကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး။ ပ။ သစ္စာ အားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံသ တို့တွင်။ ပ။ စေတသိက် စတုတ္ထိံသ သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား—

မဂ်စိတ် ၄-ခု ၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု သည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ပဌမ ယောနောနည်း၌—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား—သောတာပတ္တိမဂ် ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

သကဒါဂါမိမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

၁-ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား ဤဒုတိယယောနောနည်း၌ မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အလောဘ အဒေါသကြည်သော စေတသိက် စတုတ္ထိံသ ရ၏ဟု ကောက်တော်မူကြ၏။

ဤမူ၌ကား—

ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိ တို့နှင့်အညီ အလောဘ၊ အဒေါသ မကြည်မူ၍ စေတသိက် ဆတ္တိံသ ဟု ကောက်လိုက်သည်။

အကျယ်ကိုလှိုမှု ပါဠိတော် (၂၁၂) အဋ္ဌကထာ (၈၇-၃၉၂) မူလဒီကာ (၄၆) အနုဋီကာ (၄၉) မာတိကာဂဏ္ဌိ မဂ္ဂါရမ္မကတိက အပွင့်တို့၌ ရှိပါ။

အနာဂါမိမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု။

အရဟတ္တမဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် တေတ္ထိံသ ရ၏။

ဒုတိယ ယောဇနာ နည်း၌—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယ ပုဒ်၏ အရကား— မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိရိယတပ်ခိုက် ဝိရိယကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ၊ ဝိမံသ တပ်ခိုက် ဝိမံသ ကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ရ၏။

တတိယ ယောဇနာ နည်း၌—

မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ ဟူသော တတိယ ပုဒ်၏ အရကား— အဓိပတိတပ်ခိုက် ဝိရိယ၊ ဝိမံသလည်း ရ၏။

ထိုတရားကိုသည့် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ် ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ဆတ္တိံသတို့တွင် ။ ပ ။ စေတသိက် စတုတ္ထိံသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ မဂ္ဂါဓိပတိစိတ် ၁၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာ အားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီ မဂ္ဂါဓိပတိစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် တေတ္ထိံသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိ ဟု ဆိုအပ်သော သောတာ ပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

၁-အလေးအမြတ်ကား မိမိမဂ်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ဤသို့ ကောက်သတည်း။ ဤတိက်၌ တပါးသော ဆရာတို့ကား သာမညသာ ကောက်ကြကုန်၏။ ဖြည့်ဆည်းပူး အပ်သော ကုသိုလ်တော် ဘူးမြတ်လှသောကြောင့် ဉာဏ်အမြင် ထူးမြတ်လှသော ငါတို့ ကျေးဇူးရှင် သခင် ဗားကရာ ဆရာတော်ဘုရားကား ရသင့်သောအတိုင်း ခွဲခြမ်း ဝေဖန်၍ ကောက်တော်မူပေသည်။ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မမေ့မလျော့ ဆောင်ရွက်ကြပါကုန်။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။ သပ္ပဒေသ။ ၂။ တို့တွင် မင်္ဂကို အာရုံမပြုနေ အကုသိုလ် ဒွါရသ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမှတစ်ပါး အဟိတစိတ် သတ္တရသ၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပူယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာဝိပါကစိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏဝိပူယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေမှတစ်ပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ အရူပစိတ် ၁၂-ခု၊ ဖိုလ်စိတ် ၄-ခု စေတသိက် ဒွေပညာသ။

မင်္ဂကို အာရုံမပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ စေတသိက် အဋ္ဌ-တိ သ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား ရှိသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်ကို.....၌ ဥပ္ပန္နတိက်ကို.....၏.....ကား --- ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏။ ဟောဟန်ကား အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏။ ဟောဟန်ကား --- ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏ သုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနုပ္ပန္နာ^၁၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏ သုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်း မဟုတ် ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥပ္ပါဒိနော^၂၊ ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မချွတ် ဖြစ်လတ္တံ့ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗဒ္ဓမ.....ကား --- ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေ- ပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ ရ၏။

၁-ဒုတိယပုဒ်၌ “ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာ” ဟု ကေသေသ သာမညန်ဒွေသ ကြုံ၊ အနာဂတ်ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် တို့လျှင် ဟူလိုသည်။ အကျယ်ကိုလို့မူ အဋ္ဌကထာ (၃၉၃)၊ ဋီကာ (၄၇)၊ အနု (၄၉) တို့မှ ယူလေ။

၂-တတိယပုဒ်၌ ဥပဗ္ဗ ပဒဓာတ်၊ အဝဿကာဓမ္မဏေသုဏီစ သုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းသက် ဟူလိုသည်။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ဖွဲ့လွယ်ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ကြွင်းသော စိတ် ၇၆-ခု ဟုဆိုလေ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသောကား

လောကီစိတ် ကောသိတိ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ကေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယ သစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော ။ ပ ။ မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား—အနာဂတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒ်သ၊ ကုသိုလ် ကေဝီသ ကြိယာစိတ် ဝိသ၊ စေတသိက် ဒေပညာသ၊ စိတ္တဇရုပ် သတ္တရသ၊ ဥတုဇရုပ် ပန္နရသ၊ အာဟာရဇရုပ် စုဒ္ဒသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဥပါဒိန္နတိက် ဒုတိယပုဒ်ကို မှီ၍ ဖွဲ့လေ မထူးလှပြီ)။

တတိယ.... ကား—အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပါကီစိတ် ဆတ္တိံ သ၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိံ သ၊ ကမ္မဇရုပ် ဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၁-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၇-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဥပါဒိန္နတိက် ပဌမပုဒ်ကို မှီ၍ ဖွဲ့လေ မထူးလှပြီ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ သပ္ပဒေသ။ ပ။ တို့တွင် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက်မည်၏။^၁

၁။ ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား အတိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်ကို တိက်မုတ် ထုတ်တော်မူကုန်၏၊ မသင့်၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း နိဗ္ဗာန် န ဝတ္တဗ္ဗ ဥပ္ပန္နန္တိပိ အနုပ္ပန္နန္တိပိ ဥပါဒိန္နာတိပိ-ဟု ပါဠိတော် (၂၇၂) ၌ တိက်မုတ် ထုတ်တော်မူသည်။

အဋ္ဌကထာ (၃၉၃) ၌လည်း အယံ ပန တိကော ဒိန္နံ အဒ္ဓါနဝသေန ပူရေတွာ ဒဿိတော-ဟု လာသောကြောင့်တည်း။

“အကျယ်လိုမှု အနုဋီကာ (၄၉) မှ ယူလေ”။

၁၈-အတိတတိကံ

ဥပ္ပန္နတိကံကို.....၌ အတိတတိကံကို.....၏၊ ဟောဟန်ကား—
အတိတတိ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— အနာဂတာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏၊ ဟောဟန်ကား— ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

အတိတာ၊ အတိတိဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနာဂတာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ.....ကား— အတိတိဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ခွေ-
ပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊
ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

ဒုတိယ.....ကား— အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ။ ပ ။ ရုပ်
အဋ္ဌဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်
ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

တတိယ.....ကား— ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ။ ပ ။ ရုပ်
အဋ္ဌဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်
ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ လွယ်ပြီ)။

အာဒိလဒ္ဓန္နာမတိကံ မည်၏၊ သပ္ပဒေသတိကံ၊ နိပ္ပဒေသတိကံ အားဖြင့် ၂-ပါး
အပြားရှိ၏၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား
ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိကံ မည်၏။

၁၉-အတိတာရမ္မဏတိကံ

အတိတတိကံကို.....၌ အတိတာရမ္မဏတိကံကို.....၏၊ကား—
အတိတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား— အနာဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်.....၏.....ကား— ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

အတိတာရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အတိတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနာဂတာရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဘို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— အတိတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာဏဉာယတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက်တိသ။

အတိတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော တခုယုတ်သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ကောဒသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တစက္ကာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၂-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် သတ္တစက္ကာလီသတို့တွင် ။ပ။ စေတသိက် ပဉ္စစက္ကာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အတိတာရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတန၊ ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အတိတာရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— အနာဂတ်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇောတခုယုတ်သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ကောဒသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ပညာသတို့တွင် ။ပ။ စေတသိက် အဋ္ဌစက္ကာလီသသည် သင်္ခါ-

၅၆

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

ရက္ခန္ဓာမည်၏။ အနာဂတာရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတန, ဓာတ်ဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား

အနာဂတာရမ္မဏစိတ် ၄၃-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ကျေနပ်ညာသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါးဖြစ်သတည်း။

တတိယ ကား— ပစ္စုပ္ပန်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ ဆန္ဒ, ပီတိ, ဝီရိယကြည်သော အညသမာန်းစေတသိက် ၁၀။

ပစ္စုပ္ပန်တရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော တခုယုတ်သုံးဆယ်၊ တဒါရုံ ကောဒသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် ပညာသ ရ၏။

ဆိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

(ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာနှင့် အတူဖွဲ့လေ၊ ပစ္စုပ္ပန်အရမ္မဏစိတ် ဆိုသည်မျှသာထူး၏။)

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက်မည်၏။ သပ္ပဒေသတိက်, နိပ္ပဒေသတိက်အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ပညတ်တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ မုတပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ စေတသိက် ပဉ္စတိသ။

ပညတ်တရားကိုအာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ် ဒွါဒသ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဝိရတိကြည်သော စေတသိက် ကျေနပ်ညာသ။

အပ္ပမာဏတရားကိုမြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက်ဆတ္တိ သ။

အပ္ပမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတိ, အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် တေတ္တိ သ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝီသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

၅၇

၂၀-အဇ္ဈတ္တတိက်

အတိတာရမ္မဏတိက်ကို.....၌ အဇ္ဈတ္တတိက်ကို....၏။...ကား— အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။...ကား— ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။...ကား— အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

အဇ္ဈတ္တာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၁၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

ဒုတိယ....ကား— ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်သော စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

တတိယ....ကား— အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-ပါး၌ဖြစ်သော စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်။ ပ။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ ပ။ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါးဖြစ်ကုန်၏။ (ဖွဲ့လေ)။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏၊ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

အဇ္ဈတ္တတိက်ကို.....၌ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကို....၏။...ကား— အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။ ဟောဟန်ကား— ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။ ဟောဟန်ကား— အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

၅၈

၂-တိကမာတိကာ အရကောက်

အဇ္ဈတ္တရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတရား နှစ်ပါးလျှင် အာရုံရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ပြုကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား—အဇ္ဈတ္တတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော ဝိညာဏဉာဏတနစိတ် ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက်တို့သ။

အဇ္ဈတ္တတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဣဿာ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ကျေနပညာသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

စေတသိက် ကျေနပညာသတို့တွင် ။ ပ ။ စေတသိက် သတ္တစက္ကာလီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏၊ အဇ္ဈတ္တရမ္မဏစိတ် ၆၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။ (အာယတနဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား—

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်ဒွေသည် မနောဓာတ်မည်၏၊ ကြွင်းသော အဇ္ဈတ္တရမ္မဏစိတ် ၄၉-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏၊ စေတသိက် ကျေနပညာသသည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား—

အဇ္ဈတ္တရမ္မဏစိတ် ၆၂-ခု၊ လောဘ ကြဉ်သော စေတသိက် အဋ္ဌစက္ကာလီသသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဇုတိယ....ကား—ဗဟိဒ္ဓတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော အဘိညာဉ် ဒွေမှတစ်ပါး ရူပစိတ် ၁၅-ခု၊ အာကာသာနဉာယတနစိတ် ၃-ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ။

ဗဟိဒ္ဓတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ အဘိညာဉ် ဒွေ၊ မစ္ဆရိယကြဉ်သော စေတသိက် ကေပညာသရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား —

စေတသိက် ဧကပညာသတို့တွင် ။ ပ ။ စေတသိက် ဧကုပ္ပပညာသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ရှစ်ဆယ် သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (အာယတနဖွဲ့ လွယ်ပြီ)။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား —

စက္ခုဝိညာဉ် ဒွေ သည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေ သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္စိန်၊ ဒွေ သည် မနောဓာတ်မည်၏။ ကြွင်းသော ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ၆၇-ခု သည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ဧကပညာသ သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါးဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဟူသော်ကား —

လောကီဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ၇၂-ခု၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ပညာသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ ပ ။ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား — အဇ္ဈတ္တတရား ဗဟိဒ္ဓတရားကို အာရုံပြုခိုက် ကာမစိတ် တေပညာသ၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် အဋ္ဌစက္ကာလီသ ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၄-ပါး ။ ပ ။ သစ္စာအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

(ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာနှင့် အတူပွဲလေ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏစိတ် ဆိုသည်နှင့် စေတသိက် အဋ္ဌစက္ကာလီသ ဆိုသည်သာ လူးသည်။)

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။ သပ္ပဒေသ ။ ပ ။ တို့တွင် အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် တိသ။

ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ မနောဒ္ဓါရာဇဇန်း၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခု၊ မဟာ

ကြိယာစိတ် ၈-ခု အဘိညာဉ် ဒွေ၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယကြည်
သော စေတသိက် ပဉ္စစတ္တာလိသ၊ ရုပ် အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟုဆိုအပ်သော ကြွင်း
သော ပရမတ္ထတရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

၂၂-သနိဒဿနတိကံ

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိကံကို....၌ သနိဒဿနတိကံကို....၏။.... ကား—သနိဒဿန-
သပ္ပုဋိဿာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။....ကား—အနိဒဿနသပ္ပုဋိဿာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

ထိုနောင်....၏။....ကား—အနိဒဿနအပ္ပုဋိဿာ ဓမ္မာ ဟူသည်တည်း။

သနိဒဿနသပ္ပုဋိဿာ၊ မြင်ခြင်းနှင့်လည်း တကွ ထိပါးခြင်းနှင့်လည်း တကွ
ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်း တကွ ထိပါးတတ်သည်၏
အဖြစ်နှင့်လည်း တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်နှင့်လည်း တကွ ထိပါး
တတ်သည်နှင့်လည်း တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

၁။ ရှေးဆရာမြတ်တို့ကား—

“အာကိဉ္ဇညာယတနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏန္တိပိ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏန္တိပိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ-
ရမ္မဏန္တိပိ”

ဟူသော ပါဠိတော် (၂၇၄) ကိုသာ ထောက်၍ အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုသာ
တိက်မှတ် ထုတ်တော်မူကုန်၏။ မကုန်စင်၊ တိက်မှတ်ကျန်ကြွင်းသည်။ အာကိဉ္ဇညာယတ-
နဈာန်ကို တိက်မှတ် ဟောတော်မူလျှင် ထိုဈာန်စိတ်၏ အာရုံ နတ္ထိဘောပညတ်ကို
အာရုံပြုခိုက် အာဝဇ္ဇန်း စသော ၃၃-ပါး သော စိတ်ကိုလည်း ဟောတော်မူခြင်းကိုစွဲ ပြီး
တော့သည်ဟု အဘောဂ ရှိတော်မူသဖြင့် အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ်ကိုသာ တိက်မှတ်
ဟောတော်မူသည်။ ဘုရားသခင် အလိုတော်ကို သိသော ဗုဒ္ဓမတညရှင် အဋ္ဌကထာ
ဆရာသည်—

“အဇ္ဈတ္တာဓမ္မာပကမမတ္တတောဝ အာကဉ္ဇညာယတနာရမ္မဏဿ အဇ္ဈတ္တာဘဝမ္ဗိ ဗဟိဒ္ဓိ-
ဘာဝမ္ဗိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓိဘာဝမ္ဗိ အနုနုဇာနိတော အာကိဉ္ဇညာယတနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တာ-
ရမ္မဏန္တိပိ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ န ကေဝလံ တဒေဝ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ တဿ ပန အာဝဇ္ဇနမ္ပိ ဥပစာရစိတ္တာနိပိ
တဿာရမ္မဏဿ ပစ္စင်္ကေဏစိတ္တာနိပိ တဿေဝ အဿာဒနာဒိဝေနေ ပဝတ္တာနိ
အကုသလစိတ္တာနိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝါတ တာနိ ပန တသ္မိံ ဝုတ္တေ ဝုတ္တာနေဝ
ဟောန္တိတိ ဝိသုံ န ဝုတ္တာနိ-ဟူ၍ မိန့်သော်။ (၄-၄၄၇)။

အဘိညာဉ် ဒွေကို အဋ္ဌကထာ၌ တိက်ချိက် မဆိုသော်လည်း ပုဗ္ဗေဒိဝါသ၊ အနာဂတံသ
အဘိညာဉ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုနိုင်ခြင်း သဘော မကင်းသောကြောင့်
တိက်မှတ်၌ သွင်း၍ ကောက်သည်။ “အကျယ်ကိုလိုမူ အဋ္ဌကထာ (၄၄၇)၊ မူလ
ဋီကာ (၁၉၈) တို့မှ ယူလေ”။

အနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ၊ မြင်ခြင်းမရှိ ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်မရှိ ထိပါးတတ်သည်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

အနိဒဿနအပ္ပဋိဃာ၊ မြင်ခြင်းလည်း မရှိ ထိပါးခြင်းလည်း မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မြင်အပ်သည်လည်း မရှိ ထိပါးတတ်သည်လည်း မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဌမ....ကား— ရူပါရုံ ရ၏။ ထိုရူပါရုံသည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရူပါယတန၊ ရူပဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး သာ ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယ....ကား— ရူပါရုံ ကြည်သော သြဋ္ဌာရိကရုပ် ကောဒသ ရ၏။

ကိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး၊ အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါး၊ ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရုပ် ကောဒသသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရုပ် ကောဒသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုအာယတန မည်၏။ ပ။ ကာယပသာဒသည် ကာယအာယတန မည်၏၊ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါအာယတန မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ ဧတဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာယတန မည်၏၊ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၉-ပါးဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရုပ် ကောဒသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် မည်၏။ ပ။ ပထဝီ၊ ဧတဇော၊ ဝါယော ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မည်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၉-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဟူသော်ကား —

သြဋ္ဌာရိကရုပ် ကောဒသ သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာအားဖြင့် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

တတိယ....ကား— စိတ်တခုယုက် ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး၊ အာယတန အားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဓာတ် အားဖြင့် ၈-ပါး၊ သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဟူသော်ကား —

သုခုမရုပ် သောဠသသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏။ စေတသိက် ဒွေပညာသ တို့ တွင် ။ ပ။ စေတသိက် ပညာသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက် မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဟူသော်ကား —

ဝိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်သည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာ-ယတနမည်၏။ ဤသို့လျှင် အာယတနအားဖြင့် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဟူသော်ကား —

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပ။ ကာယဝိညာဉ် ဒွေ သည် ကာယဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဒိစ္ဆိန်း ဒွေသည် မနော-ဓာတ် မည်၏။ ကြွင်းသော စိတ် ခုနစ်ဆယ်ခြောက်ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ အာပေါ။ ပ။ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတ်အားဖြင့် ၈-ပါး ဖြစ် သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါး ဟူသော်ကား—

လောကီစိတ် ကောသီတိ၊ လောဘကြည်သော စေတသိက် ဧကပညာသ၊ သုခုမရုပ် သောဠသသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ သမ္မာ-သမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး။ ပ။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်-စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် သစ္စာ အားဖြင့် ၄-ပါးဖြစ်သတည်း။

အာဒိလဒ္ဓနာမတိက် မည်၏။ နိပ္ပဒေသတိက် မည်၏။

ထိုနှစ်ဆယ့်နှစ် တိက်တို့တွင် ဝေဒနာတိက်၊ ဝိတက္ကတိက်၊ ပီတိတိက်၊ ပရိတ္တာ-ရမ္မဏတိက်၊ မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်၊ ဥပ္ပန္နတိက်၊ အတိတတိက်၊ အတိတာရမ္မဏတိက်၊ အဗျဇ္ဈာရမ္မဏတိက် ဤတိက် ကိုးတိက်သည် သပ္ပဒေသတိက်ကြွင်းသော တဆယ့်ဆုံး တိက်သည် နိပ္ပဒေသတိက်။

တိကမာတိကာ အရကောကံ ပြီး၏။

၃-တိကမာတိကာ တုတ်လွှမ်းချိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တိကမာတိကာချိုး

တိက် အရေအတွက်

- ၁။ ကုသလာ၊ သုခါနှင့်၊ ဝိပါကာ၊ ဥပါဒက်၊ သံကိစ္စက်၊ ဝိတက်ပါ။
 ပီတိငယ် ဒ၊ ဒါနှင့်၊ အာစယာ၊ သေက္ခ တွဲ၊ ဟောမြဲ မှန်စွာ။
 ပရိတ္တာ၊ အာရမ္မဏာ၊ ဟိနော။
 မိ၊ မ၊ ဥပ္ပန်နှင့်၊ အတီတံ၊ အဇ္ဈာ၊ နိက္ခိ၊ တွေးသိ သဘော။

တနည်း-တိကမာတိကာချိုး

တိက်အရေအတွက်

- ၂။ ကု၊ ဝေ၊ မှာ ဝိ၊ ဥ ဖက်လို့၊ သံ၊ တက်နှင့် ဝိ၊ ဒ၊ ဟေ။
 အာ၊ သေက်တွင် ပ နှစ်ခု၊ ဟောမူမသွေ။
 ဟိ၊ မိ၊ မ၊ ဥပ္ပန္နေ၊ တိန္ဒရ်ထွေ အင်ဒွေး။
 သ တတန် “ဗာဝိ တိက်” ကို၊ ခဲကြိတ်လို့ တွေး။

သပ္ပဒေသတိက်စဉ်ချိုး

- ၁။ ဝေဒနာ ဝိတက်နှင့်၊ ပီတိစွက်ဥပ္ပန်။ အတီတာတိက်မယွင်း၊ သွင်းတော့
 အမှန်။ အာ-လေးတန်၊ မှတ်ရန်ပ မလဲ့။ သပ္ပဒေ၊ တိက်ကြွင်းကိုးထွေ
 ဟု၊ သောတုနေ ဘဝင်စွဲအောင်၊ ခွဲစိတ် အမြဲ။

တုတ်လွှမ်းဆရာတော် အရှင်စန္ဒမာလာ မဟာထေရ်ကျော်
 စီရင်တော်မူသောတိကမာတိကာချိုး ပြီး၏။

၄-တိကမာတိကာ အရကောကိ အဓိပ္ပါယ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-ကုသလထိက်

မာတရံ ပမုခံ ကတွာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္ထယိ။ (ဋ-၁)။

ကျမ်းရှိအလျောက် မဖောက်မပြန် လေးတန်သစ္စာ အနာဝရက ဒဿဗလ စသောအပြား တရားအပေါင်း ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်နေ ကြက်သရေအပေါင်း တို့၏ စုဝေးရာ တည်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဗောဓိပင်ရင်း ခုတ်ထွင်းသောမာရ် ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ္ဂင်ဖလ အနန္တညဏ် ရံသီဆက္ကရပြီးသည့်နောက် ခုနစ်ဝါမြောက်တော်မူသောအခါ ဉာတကာအစစ် သာကီမျိုး ဖြစ်ကုန်သော သူတို့၏ မာန တည်းဟူသော မှန်ကင်းကို နှိပ်နင်းခြင်းအကျိုးငှါ ပြာဋိဟာ တည်းဟူသော ယမကကို ကဏ္ဍမ္မအနီး ရေမီးအစုံစုံ ရေဟုန် အဖြာဖြာ ဝလာဟက တိမ်တိုက်မှ ထွက်စသော နေမင်းသဖွယ် ဆန်းကြယ်သော ယမကကို ပြတော်မူခဲ့ပြီးသည့်အဆုံး နှစ်လှမ်း သုံးဘဝါး ကြွသွားပြီးခါ ဝတိံ သာဝယ် သက္ကာလယ ပါသာဒ၏ ပုဗ္ဗတ္ထရ ပါရိစ္ဆတ္တက ရုက္ခပင်ရင်း ခင်းထားကျောက်ဖျာ ကမ္မလာထက် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေလျက်ပြီးကာ မာတာပမုခ ဒေဝအပေါင်း သောင်းစကြဝဠာ လာလာသမျှ ဝေနေယျထို့အား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်မြတ်သည်—

အဘိ အတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော၊ အဘိဝိသိဋ္ဌာ
ဓမ္မော ဣောတိ အဘိဓမ္မော၊ အဘိ ဝုဗ္ဗိမန္တာ ဓမ္မော ဣောတိ
အဘိဓမ္မော၊ အဘိ ပူဇိတာ ဓမ္မော ဣောတိ အဘိဓမ္မော—

ဟူသော အဋ္ဌကထာ (၂၀) ပါဌ် လာသည်နှင့်အညီ သုတ္တန် ပါဠိတော်တို့ထက် လွန်သောပါဠိ ထူးသော ပါဠိ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်၏။

ထို အဘိဓမ္မာသည်လည်း သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် တပါးသာ၊ ဝိသေသလက္ခဏာအားဖြင့်သော်ကား ဓမ္မသင်္ဂဏီ။ ။ပ။ ပဋ္ဌာန်း ဟူ၍ ခုနစ်ကျမ်း အပြားရှိ၏။ ထို ခုနစ်ကျမ်းတို့တွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လည်း ကဏ္ဍအားဖြင့် စိတ္တ၊ ပြိဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊

အဋ္ဌကထာကဏ္ဍအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏။ ထို လေးပါးတို့တွင် စိတ္တုပ္ပါဒ-
ကဏ္ဍကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ တုံသည်လည်း မာတိ-
ကာ၊ ပဒဘာဇနီအားဖြင့် နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထို နှစ်ပါးတို့တွင် မာတိကာကို
ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထို မာတိကာ၌ တုံသည်လည်း ကုသလတိက်၊
ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထို နှစ်ဆယ့်
နှစ်ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထို ကုသလတိက်၌
တုံသည်လည်း ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊ တတိယပဒအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။ ထို
သုံးပါးတို့တွင် ပဌမပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား -
“အနက်ပေးကို ဆင်ခြင်၍ ကောက်လေ”။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို ခန္ဓာဖွဲ့သည်ရှိသော် - အလွန်အားဖြင့် ငါးပါး
အပြင် မရှိ။

အဘယ့်ကြောင့် ခန္ဓာမည်သနည်း၊ ပေါင်းရသောကြောင့် ခန္ဓာမည်သည်။

စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ အကျယ် ၁၂၁-ပါး၊ ဝေဒနာ၊ သညာ ကြဉ်သော
စေတသိက် ၅၀၊ ရုပ် ၂၈-ခုတို့မှာ ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်တန်စေ။

ဝေဒနာ၊ သညာတို့မှာ အပြားမရှိ တပါးတည်း ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့်
ခန္ဓာ မည်လေသနည်း။

ဤကဲ့သို့ အများ အနည်းကို ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်သည် မဟုတ်၊
ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ ဒုရ၊ အာသန္န စသော အားဖြင့်
ပေါင်းသောကြောင့် ခန္ဓာ မည်ပါသည်။

ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် ဝေဒနာနှင့် သညာမှာ တပါးစီသာ ဖြစ်သောကြောင့်
သုဒ္ဓခန္ဓာ ခေါ်သည်။

စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ အကျယ် ၁၂၁-ပါး၊ ဝေဒနာ၊ သညာ ကြဉ်သော
စေတသိက် ၅၀၊ ရုပ် ၂၈-ခုတို့မှာ များသောကြောင့် မိဿကခန္ဓာ ခေါ်ပါသည်။
ပေါင်း ပရမတ္ထတရား လေးပါး၌ သုဒ္ဓခန္ဓာ နှစ်ပါး၊ မိဿကခန္ဓာ သုံးပါးအားဖြင့်
ငါးပါး တည်း။

တနည်း - ရုပ်ခန္ဓာ တပါး၊ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးအားဖြင့် ငါးပါးတည်း။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို အာယတနအားဖြင့် ခွဲဝေသော် - အလွန် အား
ဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါး ရှိသည်။

ထိုတွင် စိတ်မှာ မနာယတန တပါးသာ၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ သုခုမရုပ်
၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန် ဤတရားတို့သည် ဓမ္မာယတန မည်၏၊ စက္ခု ။ ပ ။ ရသ ၎င်း၉-ပါး

တို့သည် တခုစီဖြစ်သောကြောင့် သုဒ္ဓါယတန မည်၏၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ မန၊ ဓမ္မ ဤ သုံးပါးသည် အများဖြစ်သောကြောင့် မိဿကာယတန မည်၏။

ပေါင်း သုဒ္ဓါယတန ၉-ပါး၊ မိဿကာယတန ၃-ပါးအားဖြင့် အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။

တနည်း— နာမ် အာယတန ၁-ပါး၊ ရုပ် အာယတန ၁၀-ပါး၊ မိဿကာ-
ယတန ၁-ပါးအားဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် အာယတန မည်သနည်း ဟူမူ — သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ
ဝဋ်၌ လွှမ်းမိုးဘိစီး၍ ချွဲတတ်သောကြောင့် အာယတန မည်၏။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို ဓာတ်အားဖြင့် ခွဲဝေသော် — အလွန်အားဖြင့်
တဆယ့်ရှစ်ပါး တည်း။

ထိုကွင် ရုပ်ဓာတ် သက်သက် ၁၀-ပါး၊ နာမ်ဓာတ် သက်သက် ၇-ပါး၊
မိဿကဓာတ် ၁-ပါး အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါးတည်း။

တနည်း— သုဒ္ဓဓာတ် ၉-ပါး၊ မိဿကဓာတ် ၉-ပါးအားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါး
ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် ဓာတ်မည်သနည်း၊ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌
ရှည်မြင့်စွာ ဆောင်ရွက်ဟတ်သောကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို သစ္စာအားဖြင့် ခွဲဝေသော် — အလွန်အားဖြင့်
လေးပါးတည်း။

ထိုကွင် သုဒ္ဓသစ္စာ ၂-ပါး၊ မိဿကသစ္စာ ၂-ပါးအားဖြင့် လေးပါးဖြစ်သတည်း။

တနည်း— နာမ် သစ္စာ ၃-ပါး၊ မိဿကသစ္စာ ၁-ပါးအားဖြင့် လေးပါး
ဖြစ်သတည်း။

အဘယ့်ကြောင့် သစ္စာမည်သနည်း၊ မှန်သောကြောင့် သစ္စာမည်၏။

တနည်း— ထိုတရားတို့ကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ သိအပ်သောကြောင့်
လည်း အရိယသစ္စာ မည်၏။

လောကုတ္တရာမဂ်၌ ယှဉ်သော မဂ္ဂင်သည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဖိုလ်၌ရှိသော မဂ္ဂင်ကို
သစ္စဝိမုတ် ထုတ်ရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် မာတိကာ မည်သနည်း၊ အမိနှင့် တူသောကြောင့်
မာတိကာ မည်၏။

အဘယ်သို့ အမိနှင့်တူသနည်း၊ အမိသည် သားသမီးတို့ကို ဖြစ်စေသကဲ့
သို့ ထို အတူ မာတိကာသည်လည်း နိဒ္ဒေသကို ဖြစ်စေ၏။

တနည်း— ရေမြောင်းနှင့် တူသောကြောင့်လည်း မာတိကာ မည်၏။

အဘယ်သို့ တူသနည်း။ ရေမြောင်းသည် ကန်၊ လယ် အစရှိသည်သို့ သက်ဝင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မာတိကာသည်လည်း အနက်သဘောအားဖြင့် နိဗ္ဗေသသို့ သက်ဝင်တတ်၏။

တနည်း — ရေမြောင်းသည် ကန်၊ လယ် အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်သကဲ့သို့ မာတိကာသည်လည်း နိဗ္ဗေသနှင့် စပ်၍ ဖြစ်၏။

တိက်၊ ဒုက် နှစ်ပါးတွင် အဘယ်ကြောင့် တိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

ဒုက်ကား ၁၀၀၊ တိက်ကား ၂၂-တိက်သာဖြစ်၍ နည်းသောကြောင့် ယူလွယ်စေခြင်းငှါ တိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။

၂၂-တိက်တို့တွင် ကုသလတိက်ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရားကို သိမ်းမိသောကြောင့်၎င်း၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတတို့ အချင်းချင်း မရောမရှက်သောကြောင့်၎င်း၊ ကုသိုလ် ဟူသော အာဒိကလျာဏနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသည်။

ကုသလတိက်တွင်လည်း ကုသိုလ်ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောပါသနည်း။

မြတ်သည်ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာစီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်ဟတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပါသည်။

ဤပုဒ်၌ ကုသလသဒ္ဓါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ တို့သည် အဘယ်အနက်ကို ဟောကုန်သနည်း။

ကုသလသဒ္ဓါသည် အနာမရှိခြင်းအနက်၊ အပြစ်မရှိခြင်းအနက်၊ ကောင်းသောအကျိုးကိုပေးခြင်း ဟူသောအနက် ဤသုံးပါးသောအနက်ကို ဟော၏။

ဓမ္မသဒ္ဓါ သည် သဘောဟူသောအနက် စသည်တို့တွင် ဤ၌ နိဿတ္တ နိဇ္ဇိဝ အနက်ကို ဟော၏။

ဤပုဒ်၌ သောတာပတ္တိမဂ် ပဌမဈာန်၌ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး ရသည်ကို ရည်၍ ရှစ်ပါး ဆိုသည်။ ဒုတိယဈာန် စသည်၌ ဝိတက်ကြဉ်၍ မဂ္ဂင် ခုနစ်ပါး ရသည်ကို ရည်၍ ခုနစ်ပါး ဆိုသည်။ (သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ် တို့၌လည်း ၎င်းနည်း)။

ပဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု ဆိုသည်မှာ မဂ်စိတ်၌ စေတသိက် ၃၆-ခုတွင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးကိုကြဉ်၍ ၂၈-ခုဖြစ်၏။ စိတ်ဟူသည်ကား အာရမ္မဏဝိဇာနန-

၆၈

၄-မာတိကာ အရကောက် အဓိပ္ပါယ်

အာရုံကိုသိခြင်းလက္ခဏာ တပါးသာ ဖြစ်၍ မဂ်စိတ် ၄-ခုကို တခုတည်း လုပ်၍ ထည့်သော် ၂၉-ခု ဖြစ်သတည်း။

ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုမှာလည်း ဖိုလ်စိတ် ၄-ခု၌ စေတသိက် ၃၆-ခုရ၏။ ၎င်း ဖိုလ်စိတ် ၄-ခုကို တခုတည်းလုပ်၍ ထည့်သော် ၃၇-ခု ဖြစ်သတည်း။

ကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသိုလ်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောပါသနည်း။ ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌ အဗျာကတကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောပါသနည်း။ ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်၌တည်၍ အကုသိုလ်တို့ကို ပယ်ပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကုန်ရကား ဤသို့ ပဋိပတ္တိအစဉ်အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

အကုသလော၌ အ-သဒ္ဓါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဝိရုဒ္ဓ အနက် ကို ဟော၏။

အဗျာကတာ၌ အ-သဒ္ဓါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အည အနက်ကို ဟော၏။

ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကား အကြောင်းတရား၊ ဝိပါက်နှင့် ရုပ်တရားတို့မှာ အကျိုးတရား၊ ကြိယာနှင့် နိဗ္ဗာန်မှာ အကျိုးလည်းမဟုတ် အကြောင်းလည်း မဟုတ်။ “ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာတို့မှာ ဆင်ခြင်၍ ဖွဲ့လေ”။

အဘယ့်ကြောင့် တိက်မည်သနည်း။ ပရမတ္ထတရား လေးပါးကို သုံးစုပြု၍ ဟောသောကြောင့် တိက်မည်၏။ ထို တိက်သည်လည်း အာဒိလဒ္ဓနာပတိကံ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိကံ ၂-ပါး တို့တွင် ဤတိက်သည် အစဉ်တည်သော ကုသလသဒ္ဓါ ကို အစွဲပြုသောကြောင့် အာဒိလဒ္ဓနာမတိကံ မည်၏။

အဘယ့်ကြောင့် တိက်မှတ် ဆိုသနည်း။ ပရမတ္ထတရားလေးပါးကို သုံးစုပြု၍ ဟောသော်လည်း မကုန်သောတရားကို တိက်မှ လွှတ်သောကြောင့် တိက်မှတ် ဆိုသည်။

ထို တိက်သည်လည်း သပ္ပဒေသ၊ နိပ္ပဒေသ ၂-ပါး တို့တွင် ပရမတ္ထတရား အကြွင်းမရှိသောကြောင့် နိပ္ပဒေသတိက်ဟု မှတ်လေ။

၂-ဝေဒနာတိက်

ကုသလတိက်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော် မူပါသနည်း။

ကုသလတိကံဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်အပ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တရား
ပုဒ် ဖြစ်သည်အား လျော်စွာ သုခသမ္ပယုတ္တ၊ ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တ၊ အဒုက္ခမသုခ-
သမ္ပယုတ္တ အပြားကို ပြလိုသောကြောင့် ဤဝေဒနာတိကံကို ဟောတော်မူ
သတည်း။

ဤတိကံ၌ ဝေဒနာသည် ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သည်ဟု မဆိုကောင်း၊ ဝေဒနာ
ရှိသည်ဟုလည်း မဆိုကောင်း၊ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သည်ဟူ၍လည်း မဆိုကောင်း၊
ပဌမပုဒ်၌ ကောက်သည်မှာ သုခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သောတရားကို ဟောမည်
ဆိုသောကြောင့် သုခဝေဒနာကို ကြည့်၍ ၎င်းနှင့် တကွဖြစ်သော သုခသမ္ပယုတ္တ
စိတ် ၆၃-ခု။ပ။ ကောက်လေသည်။

ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ တို့မှာ ဒေါသမူဒွေ၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်
၎င်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ထိုတရားတို့ကို
ကြည့်ရလေသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့် ဒုက္ခ-
သမ္ပယုတ္တစိတ် ၃-ခု။ပ။ ကောက်လေသည်။

ဤပုဒ်၌ ဝေဒနာမှာ သူနှင့် တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ ပီတိ
မှာ ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တစိတ်၌ မယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန မှာ
လောဘမူစိတ်၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှာ ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ်၌သာ
ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ကြည့်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော တရားကိုသာ ဟောသော
ကြောင့် ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တစိတ် ၅၅-ခု။ပ။ ကောက်ရလေသည်။

ဤပုဒ်၌ ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ ပီတိမှာ
ဥပေက္ခာ၌ မယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ တို့မှာ
ဒေါသမူဒွေ၌သာ ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ကြည့်ရလေသည်။

ဤတိကံ၌ ကောက်သောတရားကို ကြည့်၍ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ
တို့ကို သုဒ္ဓ၊ မိဿက၊ ရုပ်၊ နာမ် ရွေးလေ။

အာဒိလဒ္ဓ၊ သဗ္ဗလဒ္ဓ နှစ်ပါး တို့တွင် သုံးပုဒ်လုံးကို စွဲသောကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓ-
နာမတိကံ၊ သပ္ပဒေသ၊ နိပ္ပဒေသ နှစ်ပါး တို့တွင် သုံးပုဒ်လုံး၌ မပါသော ဝေဒနာ
သုံးရပ်နှင့် ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို တိကံမုတ်ထုတ်သောကြောင့် သပ္ပဒေသတိကံ မည်၏။

၃-ဝိပါကတိကံ

ဝိပါကတိကံ ပဌမပုဒ်၌ အချင်းချင်း တူသည်မှာ ကုသိုလ်လည်း နာမ်၊ အကု-
သိုလ်လည်း နာမ် အကြောင်းချင်း တူသည်ကို ရည်သည်။

ထူးသည်မှာ အကျိုးချင်း ထူးသည်ကို ရည်သည်၊ ကုသိုလ်မှာ ကောင်းသော အကျိုး၊ အကုသိုလ်မှာ မကောင်းသော အကျိုး ဆိုလိုသည်။

တနည်း—တူသည်မှာ အကြောင်းအကျိုး နှစ်ချင်း တူသည်ကို ယူ။

ဤပုဒ်၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဝိပါက် ကိုသာ ကောက်၍ ကမ္မဇရုပ်ကို မကောက်သနည်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် မုချကျိုး၊ သာမန်ကျိုး နှစ်ပါး တို့တွင် ဤအရာ၌ မုချ ကျိုးကို ရည်တော်မူသည်။ သာမန်ကျိုးကို ရည်တော်မမူသောကြောင့် ကမ္မဇ ရုပ်ကို မကောက်မူ၍ ဝိပါက်ကိုသာ ကောက်တော်မူလေသတည်း။

ဥပမာကား—သလေးစေ့ကိုစိုက်၍ အပင်မှအသီးသီးသောကာလ စိုက်သော မျိုးစေ့နှင့် တူသော အသီးကိုမူ၍ အကိုင်းအခက် အရွက်တို့သည် ထိုမျိုးစေ့ တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ငြားသော်လည်း မျိုးစေ့နှင့်တူသော ဝိပါက်ကိုသာ ကောက်၍ အကိုင်း အခက် အရွက်နှင့် တူသော ကမ္မဇရုပ်ကို မကောက်လေသတည်း။ “ဤကား မူလဒီကာ (၃၇) အလို”။

တနည်း— ကမ္မဇရုပ်သည် ကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ဝိပါက် ဟူသော အမည်ကို မရသောကြောင့် မကောက်ရ။ “ဤကား ဒီကာကျော် (၂၄၇) အလို”။

ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် တို့၏ အကျိုးလည်း ဖြစ်စေ၊ ဝိပါက် ဟူသော အမည်ကို ရသည်လည်းဖြစ်စေ ဤအင်္ဂါ နှစ်ပါး ညီမှ ကောက်ရသည်။

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

ဥပါဒိန္နတိက် ပဌမပုဒ်၏ အနက်ကို ထောက်၍ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်အပ်သော ကံဆိုလျှင် ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးတွင် ကံမည်သောတရားကို ရှာသော် အကုသိုလ်၊ လောကီကုသိုလ်တို့သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံပြုသော ကံ မည်၏၊ ထိုသို့ပင် ဆိုသော်လည်း စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုမယူရာ၊ ၎င်း၌ရှိသော စေတနာကိုသာ ယူရာသည်။ ထိုစေတနာမှသော်လည်း မနောဒွါရ၌ပါသော စေတနာမှသာ ကံ၊ ၎င်းမနောဒွါရ၌ပါသော စေတနာမှသော်လည်း အတ္တဝီထိ စေတနာမှ အကျိုး ပေး၏။ မရဏာသန္နဇော၊ အဘိညာဉ်ဇော၊ ပဉ္စဒွါရဝီထိ ဝိပါက်၊ ကိရိယာတို့၌ ရှိသော စေတနာသည် အကျိုးမပေး။ ထိုကံ၏အကျိုးသည် လောကီဝိပါက်၊ ကမ္မဇရုပ် ရ၏။ ဤပုဒ်၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံလည်းဖြစ်စေ၊ ကံ၏ အကျိုး လည်း ဖြစ်စေ အင်္ဂါ နှစ်ပါး တည်း။

ပဌမပုဒ်၌ ဝိညာတ်ရွှေ့ သဒ္ဓ၊ လဟုတာဒိတ္တယ တို့သည် ကမ္မဇရုပ် သဘောမှ ကင်းသောကြောင့် ကြဉ်သည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဟဒယ၊ ဣန္ဒြိယ-ရုပ်တို့သည် ကမ္မဇကေန ဖြစ်သောကြောင့် ြဉ်သည်။

ဤတိက်၌ လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုတို့သည် နကုတောစိရုပ် ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ကောက်လေသနည်း။

ရုပ်၏ ဖြစ်စကို ဥပစယ၊ သန္တတိ ခေါ်သည်။ ရုပ်၏ ဖြစ်၍ တည်ဆဲကို ဇေတာ ခေါ်သည်။ ရုပ်၏ ချုပ်ဆဲ ဘင် ကို အနိစ္စတာ ခေါ်သည်။ ထိုသို့ ကိစ္စဗျာပါရ မကင်းသောကြောင့် လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုကို ၎င်းတိက်၌ သွင်း၍ ကောက်ရလေ သည်။

ထို့ကြောင့် လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုတို့သည် အကြောင်း ၄-ပါး တို့ကြောင့် သက် သက် မဖြစ်သော်လည်း ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဟောတော် မူ၏။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိက်

သံကိလိဋ္ဌတိက် ပဌမပုဒ်၌ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ် ဟူသည်မှာ ကိလေ သာ ၁၀-ပါး တည်း။

ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ် ဟူသည်မှာ ထိုကိလေသာ ၁၀-ပါးနှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော အကုသိုလ် ၁၂-ခု၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါးကြည့်သော စေတသိက် သတ္တရသ တည်း။

ထိုတွင် ကိလေသာ ၁၀-ပါးမှာ ပူပန်တတ် ပူပန်အပ် ၂-ပါးလုံးပင် ရ၏။ လောဘကို ပူပန်တတ် ယူလျှင် ကြွင်း ၉-ပါး ပူပန်အပ် ။ ပ ။ အနောတ္တပ္ပကို ပူပန်တတ် ယူလျှင် ကြွင်း ၉-ပါး ပူပန်အပ်။ ၅-ပါးကို တတ်ယူလျှင် ၅-ပါး အပ်။ ဤသို့ ကိလေသာ ၁၀-ပါးတို့သည် တတ်လည်းရ အပ်လည်းရ၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခုမှာ ပူပန်အပ်သာ ရ၏။ တတ် မရ။ ကိလေသာ ၁၀-ပါးမှာ ပူပန်တတ်သောတရား မည်၏။ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခုမှာ မိမိကိုယ်က မပူပန်တတ်သော်လည်း ပူပန်တတ်သော ကိလေသာတို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပူပန်အပ် ရလေသည်။

ပုံကား - ထင်းသည် မပူတတ်၊ ထိုသို့ မပူတတ်သော်လည်း ပူတတ်သော မီးနှင့်ယှဉ်သောကာလ မီးနှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထင်းပါ ပူရလေသကဲ့သို့ မီးနှင့် ကိလေသာ၊ ထင်းနှင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ စေတသိက် ၁၇-ခု မှတ်။

ဥပမာ တနည်းမှာ - ရွာကူး၍ သူတော်ကောင်းအိမ်တွင် တည်းနေ၍ ခိုး သော သူခိုး၏ ဥပမာကို သိလေ။

သံကိလေသ၊ သံကိလိဋ္ဌ၊ သံကိလေသိက ၃-ပါးတို့၏ အထူးကား —
“သံကိလေသောတိ ဒသ ကိလေသဝတ္ထုနိ ဝုစ္စန္တိ” ဟူသော ဋီကာပါဌ် (၃၉)
ဖြင့် နှစ်လေသာ ၁၀-ပါး ရ၏။

“သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်
(၈၅) ဖြင့် ကိလေသာ ၁၀-ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ
စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

သံကိလေသေ အရဟတီတိ သံကိလေသိကံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်
(၈၅) ဖြင့် ကိလေသာ၏ အာရုံဖြစ်ထိုက်သော လောကီတရား ရ၏။ ဤသည်
လျှင် ၃-ပါး အထူးတည်း။

၆-ဝိတက္ကတိကံ

ဝိတက္ကတိကံ၌ ဝိတက်သည် ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်သည် မဆိုကောင်း၊ ဝိတက်
၌ ဝိတက်ရှိသည် မဆိုကောင်း။ ဝိစာရသည် ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်သည် မဆို
ကောင်း၊ ဝိစာရ၌ ဝိစာရရှိသည် မဆိုကောင်း။ ဝိတက်သည် ဝိစာရနှင့် တကွ
ဖြစ်၏၊ ဝိစာရသည် ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်၏။ ဝိတက်ဟူသမျှသည် သဝိစာရ
ချည်း၊ ဝိစာရမှာ အချို့ ဝိတက်ရှိ၏၊ အချို့မရှိ ၂-ပါးတည်း။

အဘယ်၌ ရှိ၍ အဘယ်၌ မရှိသနည်း။ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-ကြဉ်သော
ကာမစိတ် ၄၄-ခု၊ ပဌမဇ္ဈာန် ၁၁-ခု၌ ဝိစာရဖြစ်သောအခါ ဝိတက်ရှိ၏။
ဒုတိယဇ္ဈာန် ၁၁-ခု၌ ဝိစာရဖြစ်သောအခါ ဝိတက်မရှိ။

ပဌမပုဒ်က ကြဉ်သော ဝိတက် စေတသိက် ၅၅-ခုသည် အဝိတက္က သဝိစာရ
ဖြစ်သောကြောင့် ဒုတိယပုဒ်သို့ သွင်း။

ဒုတိယပုဒ်က ဝိစာရစေတသိက် ၁၁-ခုသည် အဝိတက္က အဝိစာရ ဖြစ်သော
ကြောင့် တတိယပုဒ်သို့ သွင်း။

ပဌမပုဒ်က ကြဉ်သော ဝိစာရစေတသိက် ၅၅-ခုသည် သဝိတက္က အဝိစာရ
ဖြစ်သောကြောင့် တိက်မုတ်ထုတ်။

ဝိတက် စေတသိက် ၅၅-ခုတွင် လောကီ၌ ယှဉ်သော ဝိတက် ၄၇-ခုသည်
ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ်၌ ယှဉ်သော ဝိတက် ၄-ခုသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဒိုလ်၌ရှိသော ဝိတက်
၄-ခုသည် သစ္စဝိမုတ်။ ဝိစာရ ၁၁-ခုမှာလည်း ၎င်းနည်း ၃-ချက်ပင် ခွဲလေ။

၇-ပီတိတိကံ

ပီတိတိကံ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပီတိသဟဂတပုဒ်သာ ကဲ့သည်ကို မဟော
သေးသော တရားနှင့်သာ တွဲ၍ ဟောသင့်လျက် ဟောစရာတရားကုန်သော
ကြောင့် သုခ၊ ဥပေက္ခာတို့နှင့် တွဲ၍ ဟောပြန်လေသလော ဟူငြားအံ့။

ဟောစရာ ကုန်သောကြောင့် မဟုတ်၊ နိပ္ပိတိက သုခ၊ သပ္ပိတိက သုခ ၂-ပါး ကဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ ဤတိက်ကို ဟောတော်မူသည်။

စတုတ္ထဇ္ဈာန် ၁၁၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၌ရှိသော သုခဝေဒနာ ၁၊ ပေါင်း ၁၂-ခုသည် နိပ္ပိတိကသုခ။ သောမနဿ ၆၂-ခုတွင် စတုတ္ထဇ္ဈာန် ကြည့်သော သောမနဿ၌ရှိသော သုခဝေဒနာ ၅၁-ခုသည် သပ္ပိတိကသုခတည်း။ “ဤကား အဋ္ဌကထာ(၈၅)နည်း”။

မူလဋီကာ (၄၁) နည်းအားဖြင့် ပီတိကား နှစ်သက်သည်၊ ဝေဒနာကား ခံစားသည်၊ ဤသို့ ပီတိ၊ ဝေဒနာ တရား ၂-ပါးတို့၏ သိနိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းငှါ ဤတိက်ကို ဟောတော်မူသည်။

အနုဋီကာ (၄၄) နည်းအားဖြင့် အတိပဏိတ သုခ၊ ဩဠာရိက သုခ ၂-ပါး ကဲ့သို့၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းငှါ ဤတိက်ကို ဟောတော်မူသည်။

စတုတ္ထဇ္ဈာန် ၁၁-၌ရှိသော သုခဝေဒနာသည် အတိပဏိတ သုခ။ စတုတ္ထဇ္ဈာန်၊ သောမနဿကြည့်သော သောမနဿ ၅၁-ခု၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၌ ရှိသော သုခ ၁၊ ပေါင်း သုခဝေဒနာ ၅၂-ခုကို ဩဠာရိကသုခ ဆိုသည်။

ဂ-ဒဿနတိက်

အဘယ်ကြောင့် ဒဿနမည်သနည်း။

သောတာပတ္တိမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သောကြောင့် ဒဿန မည်သည်။

ဂေါတြဘူသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သည်မဟုတ်လော။

ဂေါတြဘူသည် ရှေးဦးစွာ မြင်သော်လည်း ကိလေသာတို့ကို မပယ်ရသေး သောကြောင့် မြင်သည် မဆိုရ။

ဥပမာကား—တစုံတခုအမှုကိစ္စကို ပြောဆိုလိုသောကြောင့် မင်းထံသို့သွား သောသူသည် ဆင်ပေါ်၌ မင်းကိုမြင်သော်လည်း မင်းကိုတွေ့ခဲ့၏လောဟု မေး မှ မိမိကိစ္စ မပြီးသေးသောကြောင့် မတွေ့ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။

ပယ်ပုံကား—သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ် ၁-ခု၊ ပေါင်း ၅-ခုကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သည်။

အပါယ်သို့ လားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ၊ မလားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ ၂-ပါးတို့တွင် အပါယ်သို့ လားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသ ကိုလည်း ပယ်သည်။

အပါယ်သို့ မလားစေတတ်သော ဝိပ္ပယုတ် ဒေါသသည်လည်း ပဝတ္တိ အခါ အကြမ်း၊ အနု ၂-ပါးရှိသည်တွင် အကြမ်းကို သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သည်။

အနုသည်လည်း ကာမရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု အားဖြင့် ၂-ပါးတို့တွင် ကာမ- ဉာနှင့်ယှဉ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ဒေါသကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။

ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနှင့် ယှဉ်သော ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ဥဒ္ဓစ္စကို အရဟတ္တမဂ် ဖြင့် ပယ်သည်။

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။

ဒေါသမူဒွေကို အောက်မဂ် ၃-ခုဖြင့် ပယ်သည်။

ဥဒ္ဓစ္စကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်သည်။

ဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုကို မဂ် ၄-ပါးဖြင့် ပယ်သည်။

၉-ဒဿနဟေတုတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်၌ ရှိသည် ယှဉ်သည် မည်သည် ၃-ပါးတူ၏။ ကံ ကွဲသည်။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ပယ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၌ ရှိသော လောဘ၊ မောဟဟိတ်မှ ၁-ပါးသော စေတသိက်နှင့် ၎င်းစိတ် ၄-ခုသည် အကောက်က နေမြဲ၊ လောဘကိုယူခိုက် မောဟအကောက်က၊ မောဟကိုယူခိုက် လောဘ အကောက်က။ ဒေါသမူဒွေရှိသော မောဟကို ယူခိုက် ဒေါသ အကောက်က၊ ဒေါသကိုယူခိုက် မောဟအကောက်က။ ဝိစိကိစ္ဆာ၌ရှိသော မောဟကိုယူခိုက် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော စေတသိက်တို့သည် အကောက်က။ ဝိစိကိစ္ဆာ နှင့် ယှဉ်သော မောဟကို ယှဉ်ဘက်ဟိတ် မရှိသောကြောင့် ပဌမပုဒ်မှာ ကြည်၊

ဒုတိယပုဒ်၌ ဥဒ္ဓစ္စ ၎င်းနည်း။

မောဟမူဒွေ၌ မောဟကို တတိယပုဒ်၌ သွင်း၍ ကောက်။

၁၀-အာစယဂါမိတိက်

အာစယဂါမိတိက် ဒုတိယပုဒ်၌ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းကို ကောက်သည့် ကာလ မဂ်စိတ် ၄-ခုနှင့် စေတသိက် ၃၆-ခုကိုသာ ကောက်သည်။

လောကီကုသိုလ်များလည်း အလှူပေးသော် သီလ ဆောက်တည်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာ စီးဖြန်းသော် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်၍ လောကီကုသိုလ်များကိုလည်း ကောက်သင့်သည် ဟူငြားအံ့။

မကောက်သင့်။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ လောကီကုသိုလ်တို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည် လည်း ရှိ၏၊ မရောက်သည်လည်း ရှိ၏၊ အကြောင်းဝေးသောကြောင့် မကောက် သင့်။ မဂ်မှာ အကြောင်းနီးသောကြောင့် ကောက်သင့်လေသတည်း။

၁၁-သေက္ခတိက်

သေက္ခတိက် ပဌမပုဒ်၌ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဆိုသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ် ကြည်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၇-ခုတို့တွင် သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဖိုလ်သည် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၌သာ ဖြစ်၏၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မဖြစ် ။ပ။ အရ-ဟတ္တမဂ်သည် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၌သာ ဖြစ်၏၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မဖြစ်သော ကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဆိုသော် ဟုတ်တန်စေ။

စုတိယပုဒ်၌ အသေက္ခဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရ-ဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁-ခု၊ စေတသိက် ၃၆-ခုကိုသာ ကောက်၏။

အာဝဇ္ဇန်းဒွေ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်တို့မှာ သဗ္ဗပုဂ္ဂလ သာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် လွတ်တန်စေ၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေ ကြည်သော ကြိယာ ၁၈-ခုသည် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင် ရဟန္တာသန္တာန်၌သာ ဖြစ်၍ အသေက္ခ သာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းကြိယာ ၁၈-ခုကို ကောက်သင့်ပါသည် မဟုတ်လော။

မကောက်သင့်။

အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ—

ဓန္ဒယမိုက် သြကာသဝါရ၌ “ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတံ ဥပ္ပဇ္ဇိ-သတိ” ဟု ပါဠိ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်ဘူး၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ဟု အနက် ပေးလေ သည်။ ဘုံဖြစ်ဆဲ၊ ဘုံဖြစ်ဘူး၊ ဘုံဖြစ်လတ္တံ့ မရှိ၊ ဤဘုံ၌ ခန္ဓာ ရှိသည် မရှိသည် သာ လိုရင်း။ သည်ဘုံ၌ ရူပက္ခန္ဓာရှိသော် ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်ဘူး၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ဆိုရသကဲ့ သို့ ဤ သေက္ခတိက်၌လည်း “သေက္ခာ ဓမ္မာ၊ အသေက္ခာ ဓမ္မာ” ဟူသော ပါဠိ ရှိသောကြောင့်သာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ဥစ္စာ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာ ဟု အနက် ပေးလေသည်။ သေက္ခမည်သော တရား၊ အသေက္ခမည်သော တရားသာ လိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် သေက္ခမည်ကုန်သော၊ အသေက္ခ မည်ကုန် သောဟု အနက် ပေးရသည်ဟု မှတ်။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်

ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ အပ္ပမညာသည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံ ပြုသည်။ ၎င်းတရားတို့သည် ကာမကို အာရုံပြုသည်။ ထိုသို့ အာရုံ ပြားသောကြောင့် ကြဉ်သည်။

ဝိရတီကို အဘယ်ကြောင့် မကြဉ်သနည်း။ ဝိရတီသည် လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ဝိရတီ ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် လောကီ၌ ယှဉ်သော ဝိရတီသည် ဒုစရိုက်ကို အာရုံပြုသည်။ ထိုဒုစရိုက်လည်း ကာမတရားပင် ဖြစ်၍ မကြဉ်သည်။ လောကုတ္တရာ ဝိရတီသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြု၏။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဝိရတီမှာ ရူပ၊ အရူပဘုံ၌ ပယ်စရာ ဒုစရိုက် မရှိသောကြောင့် ဝိရတီ အာရုံပြုစရာ တရား မရှိ၍ ကြဉ်ရသည်။ တနည်းမှာ—အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌လည်း ၎င်းနည်း အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။

၎င်းတိုက်၌ ကာမ ကေနံ ၂၅၊ အနေကန် ၃၁။ မဟဂ္ဂုတ် ကေနံ ၆၊ အနေကန် ၃၁။ နိဗ္ဗာန် ကေနံ ၈-ခု၊ အနေကန် ၁၁။ ပညတ်ကေနံ ၂၁၊ အနေကန် ၃၁-တို့ကို နှလုံးသွင်း၍ ကောက်လေ။

ကာမ ကေနံ ၂၅-ဟူသော်ကား— ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ တဒါရုံ ၁၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်တည်း။

အနေကန် ၃၁-ဟူသော်ကား— ၎င်းကေနံ ၂၅-ပါးမှ တပါး ကာမစိတ် ၂၉-ခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေတည်း။ ၎င်းစိတ်သည် မဟဂ္ဂုတ် အနေကန်၊ ပညတ် အနေကန်လည်း မည်၏။

မဟဂ္ဂုတ် ကေနံ ၆-ခု ဟူသော်ကား—ဝိညာဏဉ္စာယတန ၃-ခု၊ နေဝသညာနာသညာယတန ၃-ခုတည်း။

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုသည် နိဗ္ဗာန် ကေနံ မည်၏။

အနေကန် ၁၁-ဟူသော်ကား— မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ခု၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဉ် ဒွေတည်း။

ကေနံ ဆိုသည်မှာ သောတာပတ္တိမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုသကဲ့သို့ မှတ်။ အနေကန်ဆိုသည်မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် အလုံးစုံကို အာရုံပြုသကဲ့သို့တည်း။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

မိစ္ဆတ္တတိက် ပဌမပုဒ်၌ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ဟူသည်ကား— သတ္တဝါတို့မှာ အကြောင်းမရှိဟု ယူသော အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို ပြုသော်

လည်း ခံစားရသည် မရှိဟု ယူသော အင်္ဂါရုံသိဒ္ဓိ၊ သတ္တဝါတို့ သေလျှင် ပြတ်၏ဟု ယူသော နတ္ထိကသိဒ္ဓိ ဤ ၃-ပါးကိုသာ ယူအပ်၏။

ထို နိယတမိစ္ဆာသိဒ္ဓိကံ ပဉ္စာနန္တရိယကံ ပြုသောသူတို့သည် မြင်းမိုရ်တောင် မျှလောက်သော ရတနာစေတီကို တည်၍ စကြဝဠာမျှလောက်သော ရတနာ တံတိုင်းကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ထိုအတွင်း၌ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ကို အပြည့် စည်းဝေးစေ၍ ပစ္စည်း ၄-ပါးတို့ဖြင့် တပါးမကျန် လှူဒါန်းငြား သော်လည်း စုတေသည်၏ အခြားမဲ့၌ မကောင်းကျိုးကို ပေးလေသည်သာ။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ကောက်ရလေသတည်း။

သတ္တမဇောကိုသာ အဘယ်ကြောင့် ကောက်လေသနည်း။

ဇော ၇-ကြိမ်တို့တွင် ပဌမဇောသည် ခိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ ဖြစ်၍ အကြောင်းညီ လျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေး၏။

ထိုသို့ပေးခြင်းလက္ခဏာမှာလည်း—

၁။ ဓမ္မိယလဒ္ဓိဖြင့် ရသော ပစ္စည်းလည်း ဖြစ်စေ၊

၂။ စေတနာလည်း ထက်သန်စေ၊

၃။ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့တွင် တပါးပါးလည်း ဖြစ်စေ၊

၄။ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထခိုက်လည်း ဖြစ်စေ၊

ဤအင်္ဂါ ၄ ပါး ညီသော် မျက်မှောက်တွင် အကျိုးပေး၏။ မပေးခဲ့သော် အဟောသိက်ဖြစ်၏။

အကျိုးပေးသည်ဟုဆိုသော်လည်း ၎င်းကံက စင်စစ်ပေးသည်မဟုတ်၊ အပရာ- ပရိယဝေဒနီယကံကို ထောက်ပံ့ရုံသာတည်း။

ပမာဆိုသော်— ပေါက်လာသော အနာများကို များစွာသော ဆေးမြစ်တို့ ဖြင့် လိမ်းကျံ၍ ပျောက်သော်လည်း နောက်ဆုံးဆေးမြစ်တွင် အကျိုးထင် သကဲ့သို့တည်း။

အဘယ်ကြောင့် ခိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ သည် မျက်မှောက်တွင်သာ အကျိုးပေး ရသနည်း။

အာသေဝနပစ္စည်းကို မရသောကြောင့် ပဝတ္တိတွင်သာ ပေးရသတည်း။

အာသေဝန ဟူသည်မှာ— ပဌမဇောသည် ပစ္စည်း၊ ဒုတိယဇောသည် ပစ္စ- ယုပ္ပန်။ ပ။ ဆဋ္ဌဇောသည် ပစ္စည်း၊ သတ္တမဇောသည် ပစ္စယုပ္ပန်။

ခိဋ္ဌဓမ္မ ပေးဟန်မှာလည်း မီးခဲ၊ မီးစာ၊ အားထုတ်သောသူ၊ မှုတ်သောသူတို့ ကဲ့သို့တည်း။

မီးခဲနှင့် အပရာပရိယဝေဒနီယကံ၊ မီးစာနှင့် အကျိုးကို အလိုရှိသောသူ၊ ထင်း၊ အမှိုက်ရှာ၍ ထည့်သောသူနှင့် ယခုဘဝပြုသော စေတနာ၊ မှုတ်သောသူနှင့်

ငါသည် ဤကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်လိမ့်ဟု ဆုတောင်းသော သူနှင့် တူ၏။

အလယ်စော ၅-ချက်သည် အပဏ္ဍပရိယဝေဒနီယကံ ဖြစ်၍ တတိယဘဝမှ စ၍ နိဗ္ဗာန်မရသေးသမျှ ပဝတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် အခွင့်သာလျှင် အကျိုး ပေး၏။

သတ္တမစောကား ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံဖြစ်၍ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ပဝတ္တိအားဖြင့် အကျိုးပေးသည်။

ထိုသတ္တမစောသာ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် ပဌမစော၊ အလယ်စောတို့ကို ထား၍ သတ္တမစော ကိုသာ ကောက်ရလေသည်။

ထို ပဌမစော၊ အလယ်စော ဇာတိကား တတိယပုန်၌ ဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမပုန်၏ အရဟုတပါးဟု စကား မရှိ၍ ကောက်လေသည်။

ပဉ္စမနန္ဒရီယကံ သည် အကျိုးပေးသောကံ၊ အကျိုးမပေးသောကံ ၂-ပါး တို့တွင် အကျိုးမပေးသောကံသည် အဟောသိကံ မြောက်တော့သည်။ ထိုကံသည် ပဓမ္မပုန်သို့ ဝင်မည်လော မဝင်မည်လော။

စင်စစ် အကျိုး မမေးသော်လည်း ပေးသည်ဖြစ်က စုတိ၏ အခြားမဲ့၌သာ ပေးခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် သဒ္ဓါအာကိုထောက်သဖြင့် ဝင်သင့်ကြောင်းကို ဋီကာ (၄၅) ၌ဆို၏။

ကံ ၅-ပါးလုံး ပြုမိသော် အဘယ်ကံ အကျိုးပေးမည်နည်း။

သံလဘေဒကံ အကျိုးပေးရာ၏။

ထိုကံကို ပြုရာ၌—

- ၁။ ကုန်းတိုက်သောသူ ရဟန်းလည်း ဖြစ်စေ၊
- ၂။ ကဲ့သောသူ သံဃာလည်း မြောက်စေ၊
- ၃။ ကဲ့လည်း ကဲ့စေ၊

ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးညီမှ ကံထိုက်သည်။ ကုန်းတိုက်သောသူ လူ၊ သာမဏေ ဖြစ်အံ့၊ ကံ မမြောက်၊ ပိသုကဝါစာသာ ဖြစ်၏။

၎င်းကံ မရှိလျှင် လောဟိတုပ္ပါဒက၊ ၎င်းကံ မရှိလျှင် အရဟန္တဇာတက၊ ၎င်းကံ မရှိလျှင် မိဘ ၂-ပါးတွင် အမိသီလမရှိ၊ အဘသီလမရှိ၊ အဘအတွက်ကို၊ အဘသီလမရှိ၊ အမိသီလမရှိ၊ အမိအတွက်ကို၊ နှစ်ပါးစုံ သီလရှိသော် အမိ အတွက်ကို ခံရ၏။ ဤ၌ ကျေးဇူးကြီးသည်ကို လိုက်၍ ခံရလေသည်။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ စော ၇-ကြိမ်တွင် သတ္တမစောကိုသာ ကောက်သေးသည်၊ ကြွင်း ၆-ကြိမ် ရှိသေး၏။

ဒေါသမူသည်လည်း ပဉ္စာနန္တရိယကံတွင် သံသဘောဒကကံ၏ သတ္တမဇောကို ကောက်လျှင် ကြွင်းကံ ၄-ပါး၏ သတ္တမဇောသည် ၎င်းသံသဘောဒကကံ၏ သတ္တမဇောသို့ ဝင်၏။ ဤကား ၅-ပါးလုံးကို ပြုမိမှသာတည်း။

ကြွင်းသော ဇော ၆-ကြိမ် ၆-လီ ကျန်သေး၏။ ထိုဇောတို့ကို တတိယပုဒ်သို့ သွင်း၍ ကောက်။

ဒုတိယပုဒ်၌ မိမိ-အရကို မဂ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ၃၆-ခုကို ကောက်။

လောကီ ကုသိုလ်များလည်း မိမိ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေး မြဲသည်-မဟုတ်ပါ လော။

၎င်းတို့မှာ မြဲသည်လည်း ရှိ၏၊ မမြဲသည်လည်း ရှိ၏။ အကျိုးပင် ပေးသော် လည်း အကျိုးနှင့် အကြောင်း ဝေး၏၊ ထို့ကြောင့် မကောက်ရသတည်း။

အနန္တရိယကံ ၅-ပါးတို့တွင် သံသဘောဒကကံကို ပြုမိသော သူတို့သည် တကမ္ဘာ ခံရ၏။ ကမ္ဘာ အစဉ်၎င်း၊ အလယ်၌၎င်း၊ သံသဘောဒကကံကို ပြုအံ့၊ ကမ္ဘာပျက်သော်သာ ငရဲမှ လွတ်၏။

အကယ်၍ နက်ဖြန် ကမ္ဘာပျက်အံ့၊ ယနေ့ သံသဘောဒကကံကို ပြု၍ သေအံ့၊ ယနေ့အတွက် ခံရ၏၊ နက်ဖြန်အတွက် လွတ်၏။ ဤသို့ လွတ်အံ့သောအကြောင်း ကား မရှိ။

ကြွင်းသော ကံ ၄-ပါးတို့ကား အာနန္တရိယသာ ဖြစ်ကုန်၏။ တကမ္ဘာ မခံရ-ဟု မှတ်။

ထို့ကြောင့် သမ္မောဟဝိနောဒနိ ဉာဏဝိဘင်း အပွင့် (၄၀၉) ၌—

ကပ္ပဋ္ဌိတိယတောတိ သံသဘောဒေါယောဝ စေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယော။
သတ္တဟန္တေ ဟိ ကပ္ပေ ကပ္ပဝေမဇ္ဈေ ဝါ သံသဘောဒိ ကတာ ကပ္ပဝိနာ-
သေယောဝ မုစ္စတိ။ သဇေပိ ဟိ “သေ ကပ္ပေါဝိနသိဿတိ” တိ အဇ္ဇ သံသ-
ဘောဒိ ကရောတိ၊ သေဝ မုစ္စတိ၊ ကေဒိဝသမေဝ နိရယေ ပစ္စတိ၊ ဝေ
ကရဏံ ပန နတ္ထိ။ သေသာနိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ အာနန္တရိယာနေဝ
ဟောန္တိ၊ န ကပ္ပဋ္ဌိတိယာနီတိ ဝေမေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယတောပိ ဝိညာ-
တဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိဖြင့် သိရာ၏။

၁-ဝေ ကာရဏံ-မ-ဋ္ဌ ၄-၇၈ ပိဋ္ဌေ (သိ၊ သျှာ)၊ ဣ ကာရဏံ အ-ဋ္ဌ ၁-၃၅၇-ပိဋ္ဌေ(သိ)။

အဟေတုက စသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့မှာ ဤ စကြဝဠာနှင့် ဖြစ်ဘော်ဖြစ်ဘက် စကြဝဠာ တသောင်းပင် ကမ္ဘာမီး လောင်သော်လည်း တပါးသော စကြဝဠာ ငရဲသို့ ပြောင်း၍ခံရ၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ မက်ကိုသာ အာရုံ ပြုနိုင်သည်။ အထက်မဂ် ၃-ပါးကိုကား မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဘူးသေးသောကြောင့် အာရုံ မပြုနိုင်။

သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ မက်ကိုလည်း အာရုံပြု၏။ အောက်မဂ်ကိုလည်း မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံပြုနိုင်၏။ အထက်မဂ် ၂-ပါး ကိုကား မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဘူးသေးသောကြောင့် အာရုံမပြုနိုင်။

“အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဤနည်းကို မှီလေ”။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ မပြုနိုင်သည် မရှိ။ မဂ် ၄-ပါးလုံးကိုပင် ပြုနိုင်သည်ချည်း တည်း။ မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်သော စိတ်ကို ရှာသော်—

ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနီ စေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနသင်္ခါတံ အဘိ-
ညာကုသလဉ္စေတိ အရဟန္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနီ။

ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကိရိယာနီ စေဝ ကိရိယာဘိညာဝေါဠ-
ဗ္ဗနဉ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနီ—

ဟု လက်သန်း အဋ္ဌကထာ (၂၁) ၌ လာသောကြောင့် ဤ ၁၁-ပါးသော စိတ် တို့သည် မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်ကုန်၏။

ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တွင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ရ ၅၀-တွင် မဂ်ကို အာရုံပြုနိုင်သော တရားကိုရှာသော် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ပေါင်း ၆-ခု ဖြစ်သတည်း။ “၎င်း အတိုင်း အထက် အနာဂါမ်ထိ မှတ်လေ”။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ရ ၄၄-ခုတွင် မဂ်ကို အာရုံပြုသော တရားကို ရှာသော် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၊ ကြိယာအဘိညာဉ် ၄-ခုစိတ်ကို ကောက်။

ထို ၁၁-ခုသော စိတ်တို့တွင် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုနှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ် ဤ ၅-ခုမှာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သာ ဆိုင်သည်။

မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ကြိယာအဘိညာဉ် ဤ ၅-ခုသော စိတ် တို့သည် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သာ ဆိုင်သည်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမှာ သေက္ခ အသေက္ခ ၂-ပါးပင် ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် အောက်ဖိုလ် ၃-ခု အာရုံပြု၍၎င်း၊ အရဟတ္တဖိုလ် အာရုံ ပြု၍၎င်း ပါလေတော့သည်။

ဒုတိယပုဒ် ပဌမနည်း၌ မဂ်အရမှာ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ဂ-ပါးကို ပု၊ ၎င်းနှင့် တကွဖြစ်သော မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ၂၈-ခုကို ကောက်။

အဘယ်ကြောင့် မဂ္ဂင် ဂ-ပါးကို ကြည့်သနည်း ဟူမူ... ပါဠိတော် (၂၁၂) ၌ “မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတော” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မဂ္ဂင် ဂ-ပါးတို့သည် မဂ္ဂဟေတုက မဖြစ်၊ မဂ္ဂသာ ဖြစ်၏။ ထို ဂ-ပါးမှ တပါးသော မဂ်စိတ်၊ စေတသိက် တို့သည်သာ မဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သောကြောင့် ကြည့်လေသတည်း။

ဒုတိယနည်း၌ — မဂ္ဂင် ဂ-ပါးတွင် မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်သည်ကား အလောဘ၊ အဒေါသဟိတ်တို့သည် အဋ္ဌဂီကမဂ်နှင့်ယှဉ်သောဟိတ် မည်ကုန်၏။ အမောဟဟိတ်ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကြည့်သော သတ္တဂီကမဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် မည်၏။ ဤအရာ၌ အဋ္ဌဂီကမဂ်ကိုရည်၍ ၎င်းနှင့်တကွဖြစ်သောတရား ဆိုသော ကြောင့် အလောဘ၊ အဒေါသဟိတ်ကို ကြည့်ရသည်။

တနည်း — မဂ်၌တည်သော ဟိတ် ဟူသည်ကား အလောဘ၊ အဒေါသ ဟိတ်တို့သည် မိမိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော အဋ္ဌဂီကမဂ်၌ တည်သောဟိတ် မည် ကုန်၏။ အမောဟဟိတ်မူကား ရုက္ခေ သာခါ အစရှိသည်ကဲ့သို့ အဝယဝီ ဖြစ် သော အပေါင်း၌ အဝယဝ ဖြစ်သော အစိတ်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အပေါင်းဖြစ်သော အဋ္ဌဂီကမဂ်၌ တည်သောဟိတ် မည်၏။

တတိယပုဒ် ပဌမနည်း၌ — အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းသည် အလေးအမြတ် ပြု အပ်သော ဣဒ္ဓဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-ခု၊ ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ မောဟမူဒ္ဓေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည့်သော စိတ် ၈၄-ခု၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုဏ္ဏုစ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည့်သော စေတသိက် ၄၇-ခု၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတွင် လောဘမူ ၈-ခု၊ မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ လောကုတ္တရာ ၈-ခု၊ ၎င်း ၂၈-ပါးသော စိတ်တို့မှာ အလေးအမြတ် ပြု အပ်၊ ပြုတတ် ၂-ပါး ရ၏။

ထိုမှကြွင်းသော ၅၆-ခုသော စိတ်တို့သည် ပြုအပ် တပါးသာ ရသည်။
ဒေါသမူဒ္ဓေ၊ မောဟမူဒ္ဓေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် ၎င်း ၅-ပါးတို့မှာ ပြုတတ် ပြုအပ် ၂-ပါးလုံး မရသောကြောင့် ပစ္စနိက်ကေန။

ပြုအပ်မှာ ပစ္စည်း၊ ပြုတတ်မှာ ပစ္စယုပ္ပန်။

၂၈-ခုသော စိတ်တို့တွင် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုမှာ နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ် ပြု၏။ မပြုတတ်ခိုက် မရ။

ကြွင်း ၂၀-မှာ ပြုသောအခါ ပြု၏။ မပြုသောအခါ မပြု။ ထို့ကြောင့် မပြု တတ်ခိုက် ရ၏။

ကြွင်းသော ၅၆-ခုသော စိတ်တို့မှာ မပြုတတ်နေ ရ၏။

သေင်္ဂ ဟူသော ဂါထာအရကား — လောဘမူစိတ် ၈-ခုသည်၎င်း၊ ဒုက္ခ- သဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြည်သော တေဘူမကဝိပါက်သည်၎င်း၊ တေဘူမက- ကြိယာသည်၎င်း၊ ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိဗ္ဗန္ဓရုပ် ၁၈-ခုဟု ဆိုအပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်သည်၎င်း လောဘမူစိတ် ၈-ခု၏ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းသည် ဖြစ်၏။

တေဘူမကကုသိုလ်သည် ကာမကုသိုလ်အား၎င်း၊ လောဘမူစိတ် ၈-ခုအား ၎င်း အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးသည် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဟာ- ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ဤ ၈-ခုသော စိတ်တို့အား၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်သည် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုအား၎င်း အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။

ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ရသော စိတ်ကိုရှာသော် ၅၀-ရ၏။

ထို ၅၀-တို့တွင် မိမိမဂ်ကို ကော်အာရုံပြုသော တရားကိုရှာသော် သောတာ- ပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ရှိသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုသာ ရှိ၏။

သကဒါဂါမ်ရသောစိတ် ၅၀-တွင်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ရှိသော မဟာ- ကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု အနာဂါမ် ရသောစိတ် ၄၈-ခုတွင်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်၌ရှိသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ရဟန္တာရသောစိတ် ၄၄-ခုတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ရှိသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုတို့ကို ကောက်လေ။

ဒုတိယနည်း၌ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရားသည် မောဟမုဒ္ဒေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု၌ရှိသော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ ဝီမံသ၊ သာဓိပတိဇော ၅၂-ခု ဟုဆိုအပ်သော စိတ္တာဓိပတိအားဖြင့် အဓိပတိ တရားကိုယ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး၊ ဤတရားတို့သည် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရား မည်ကုန်၏။

၎င်း သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတပ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် မဂ်မည် သော တရားကိုရှာသော် မဂ္ဂင် ၈-ပါး၌ ဝီရိယ၊ ဝီမံသ ရ၏။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

၈၃

၎င်း ၂-ပါးတို့တွင် ဝိရိယတပ်ခိုက် ဝိရိယကြည့်၍ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ဝိမံသတပ်ခိုက် ဝိမံသကြည့်၍ စေတသိက် ၃၅-ခု ရ၏။

အဘယ့်ကြောင့် အဓိပတိ ၄-ပါးတို့တွင် ဝိရိယနှင့် ဝိမံသကိုသာ ကောက်သနည်းဟူမူ—

ထိုဝိရိယ၊ ဝိမံသ ၂-ပါးတို့၏သာလျှင် မဂ္ဂါဓိပတိဖြစ်သောကြောင့် ထိုဝိရိယ၊ ဝိမံသနှင့် ယှဉ်သော တရားတို့၏ ဤမဂ္ဂါဓိပတိ၌ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သောကြောင့် ထို ၂-ပါးတို့ကိုသာလျှင် သဟဇာတဓိပတိဟု အလိုရှိအပ်၏။

တနည်း—အဓိပတိ တပ်ခိုက် ဝိရိယ၊ ဝိမံသလည်း ရ၏ဟု ဆိုရာ၌ ၎င်းပင် သဟဇာတပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ တိက်မုတ်၌ နေ့ခိုက်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ ယူလေ။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်

ဥပ္ပန္နတိက် ပဌမပုဒ်၌ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် ဤ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို ယူလေ။

ဒုတိယပုဒ်၌ အနာဂတ်ဖြစ်သော စိတ် ၈၉-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခုကို ကောက်အပ်လျက် “ဓမ္မော စ ဝိနယော စ” ဟူသော ပါဠိ၌ ဓမ္မော စ ဟူသောပုဒ်သည် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာကိုပင် ဟောနိုင်သော သတ္တိရှိပါလျက် နောက် ဝိနယော စ ဟူသော ပါဠိရှိသောကြောင့် ဝိနည်းကို ချန်၍ သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ ၂-ပါးကိုသာ ဟောရသကဲ့သို့ တတိယပုဒ်၌ ကောက် ရန်ကို ချန်၍ ကောက်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစိတ် ဆိုသည်မှာ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကို ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြဲသောအားဖြင့် ဝိပါက် ကဋတ္တာရုပ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။

ထို့ကြောင့် တစိတ်အားဖြင့် ပြီးသော အကြောင်းရှိသည် မည်ကုန်၏၊ အကြောင်းသာပြီး၍ အကျိုးမဖြစ်သေးသဖြင့် မပြီးသောကြောင့် တစိတ်အားဖြင့် ပြီးပြီးသော အကြောင်းရှိကုန်၏ ဟုလိုသည်။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်၌ အပ္ပမညာသည် သတ္တဝါဟူသော ဗဟိဒ္ဓကိုသာ၊ ဣဿာသည် ဗဟိဒ္ဓကို၊ မစ္ဆရိယသည် အဇ္ဈတ္တကို၊ ဝိရတိသည် အနာဂတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။

အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်, နိဗ္ဗာန်ကို ထား၍ အလုံးစုံသောတရားတို့သည် အကယ်၍ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်အံ့ အဇ္ဈတ္တ မည်ကုန်၏။ အကယ်၍ သူတပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဗဟိဒ္ဓမည် ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တတရားတို့သည်လည်း စက္ခု အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း ၂-ပါး အပြားရှိကုန်၏။

ဗဟိဒ္ဓ တရားတို့သည်လည်း ထိုအတူ ၂-ပါးအပြားရှိကုန်၏။

ထို ၂-ပါးတို့တွင် စက္ခယတန အစရှိသော ၆-ပါးသော သဠာယတနတို့ သည် မိမိသန္တာန်၌မူလည်း ဖြစ်စေ၊ သူတပါးသန္တာန်၌မူလည်းဖြစ်စေ အတွင်း၌ ဖြစ်သောတရား မည်ကုန်၏။

ရူပါယတနစသော ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့ကား ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် မိမိသန္တာန်, သူတပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း ဗာဟိရသာမည်ကုန်၏။

အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်ကား သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ မဖြစ်ကောင်း သောကြောင့် ဧကန္တဗဟိဒ္ဓသာ မည်ကုန်၏။ ဤကား အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ, အဇ္ဈတ္တ-ဗာဟိရ ၂-ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

တိကမာတိကာ အရကောက် အဓိပ္ပါယ် ပြီး၏။



မာတိကာ ဂဏ္ဍီနှင့် သာဓကစာနုကိ

၅-မာတိကာဂဏ္ဌိ နှင့် သာဓကေနနိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တိကမာတိကာဂဏ္ဌိ

မာတိကာခေါ်ခြင်း အကြောင်း

“မာတာ ဝိယာတိ မာတိကာ”

ယာ တန္တိ၊ အကြင်ပါဠိသည်။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊
ထိုကြောင့်၊ သာ တန္တိ၊ ထိုပါဠိသည်။ မာတိကာ၊ ၏။

အဘယ်သို့ အမိနှင့်တူသနည်း၊ စုဒ္ဓိထုတ်။

အမိသည် သားကို ဖြစ်စေတတ်သည်။ မာတိကာသည်လည်း နိဗ္ဗေသကို ဖြစ်
စေတတ်သည်။ ဤသို့ တူသတည်း၊ ပရိဟာရိမ္မ။

ထိုကြောင့် ဝိမတိဝိနောဒနီ (၉) ၌—

၁။ မာတိကာတိ ဥဇ္ဈေသော။ သော ဟိ နိဗ္ဗေသပဒါနံ ဇနနိဌာနေ
ဌိတတ္တာ မာတာ ဝိယာတိ “မာတိကာ”တိ ဝုစ္စတိ-ဟု မိန့်သည်။

ဝိနယာလင်္ကာရ (၁-၁၀) ၌လည်း—

၂။ မာတာ ဝိယာတိ မာတိကာ။ ယထာ ဟိ ပုတ္တာ မာတိတော ပဘာ-
ဝန္တိ။ ဧဝံ နိဗ္ဗေသပဒါနံ ဥဇ္ဈေသတော ပဘာဝန္တိ။ တသ္မာ ဥဇ္ဈေသော
မာတာ ဝိယာ*တိ “မာတိကာ”တိ ဝုစ္စတိ-ဟု မိန့်သည်။

သာဓကေနနိ

၁။ မာတိကာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဥဇ္ဈေသော၊ အကျဉ်းဥဇ္ဈေသပုဒ်တည်း။ ဟိ၊ သင့်စွ။
သော၊ ထိုအကျဉ်းဥဇ္ဈေသပုဒ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဗ္ဗေသပဒါနံ၊ အကျယ်နိဗ္ဗေသ ပုဒ်တို့၏။ ဇနနိ-
ဌာနေ၊ အမိအရာ၌။ ဌိတတ္တာ၊ တည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။
ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ မာတိကာ၊ မာတိကာမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာတိကာ၊ ၏။ ဟိ၊ ထင်စွာ
ပြုဦးအံ့။ ပုတ္တာ၊ သားသမီးတို့သည်။ မာတိတော၊ အမိမှ။ ပဘာဝန္တိ ယထာ၊ အမွန်အစ
ပဌမဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ထိုအတူ။ နိဗ္ဗေသပဒါနံ၊ အကျယ် နိဗ္ဗေသပုဒ်တို့သည်။ ဥဇ္ဈေသတော၊
အကျဉ်း ဥဇ္ဈေသပုဒ်မှ။ ပဘာဝန္တိ၊ အမွန်အစ ပဌမဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥဇ္ဈေသော၊
သည်။ ဝါ၊ ကို။ မာတာ ဝိယ၊ အမိနှင့်တူ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာတိကာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
ဆိုအပ်၏။

*မာတိကာ ဝိယ (န-ဗု-သ-မ္မ)

မာတိကာခေါ်ခြင်း အကြောင်း

၈၇

တနည်း - “မာတိကာ ဝိယာတိ မာတိကာ”

ယာ တန္တိ။ သည်။ မာတိကာ ဝိယ၊ မြောင်းနှင့် တူ၏။ ဣတိ တုသ္မာ၊ကြောင့်။
ဃာ တန္တိ။ သည်။ မာထိကာ၊ ၏။

အဘယ်သို့ မြောင်းနှင့်တူသနည်း၊ စုဒ္ဓိထုတ်။

မြောင်းသည် လယ်၊ ကန်၊ ချောင်း စသည်သို့ ဝင်တတ်သည်။ မာတိကာ
သည်လည်း နိဗ္ဗေသသို့ အနက်အားဖြင့် သက်ဝင်တတ်သည်။ ဤသို့ တူသတည်း။

တနည်းကား— မြောင်းသည် လယ်၊ကန်၊ ချောင်း စသည်နှင့် စပ်၍ဖြစ်သည်။
မာတိကာသည်လည်း နိဗ္ဗေသနှင့် အနက်အားဖြင့် စပ်၍ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ တူ
သတည်း။

ဤကားဆရာကျော်တို့ ဝါဒတော်တည်း။ ဤ နှစ်ဝိကပ်တိုင် ရေး၌ မာတုပုဗ္ဗ-
က-ပစ္စည်း၊ ယဒနုပန္နာ ဖြင့် သက်၊ ဣ လာ။

၃။ ပဋိဘာဂကုစ္ဆိတသညာနုကမ္မာဒိအတ္ထေသု က-ပစ္စယော ဟု ခူပ-
သိဒ္ဓိ အာလုတဗ္ဗဟုလေ၌ ဆို၏။

ဣက-ပစ္စည်းသော်လည်း သုတ်ကြီး လေးသုတ်တိုင် တသုတ်သုတ်ဖြင့် သက်
စကောင်း၏။ နောက်၌ကား သုတ်ကြီးဖြင့် အ-ပစ္စည်းသာ၊ ဥပမာတဗ္ဗုတ်ချည်း။

အထက်၌ မယ်တော်ဖြစ်ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သား အမှူးရှိသော ဆိုရာ
၌ သာဓက-ကား—

၄။ ဒေဝုပပတ္တိ ပန ပုရိသဘာဝေနော ဇာတာ။ ထေရဂါထာ အဋ္ဌ-
ကထာ (၂-၁၇၂)။

မဇုသာရတ္ထဒီပနီ၌ကား ဤကဲ့သို့ တပါးသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌
မလာ၊ သင်္ဂါယနာလည်း မဝင်၊ ရှေးဆုတောင်းလည်း မရှိ၊ မေဗ္ဗတာလည်း မဝင်
ဆိုဘိ၏။

၅။ ဒေဝါနန္တိ တဒါ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဒဿသဟဿစက္ကဝါဠာဓိဝါသိနံ
မာတုဒေဝပုတ္တပ္ပမုခါနံ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ-ဟု အဘိဓမ္မာဝတာရ-
ဘိနဝဋီကာ (၁-၁၂၅)၌ လာသည်။

သာဓကနက်

၃။ က-ပစ္စယော၊ က-ပစ္စည်းသည်။ ပဋိဘာဂကုစ္ဆိတသညာနုကမ္မာဒိအတ္ထေသု၊ အတူ
ဟူသော အနက်၊ စက်ဆုပ်အပ်သောအနက်၊ အမည်သညာ ဟူသောအနက်၊ အစဉ်သနားခြင်း
အစရှိသော အနက်တို့၌။ ပဝတ္ထတိ၊ ဖြစ်၏။

၄။ ဒေဝုပပတ္တိ ပန၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ခြင်းသည်ကား။ ပုရိသဘာဝေနော၊ ယောက်ျား၏
အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်၏။

၅။ ဒေဝါနန္တိ၊ ဒေဝါနံ ဟူသည်ကား။ တဒါ၊ ထိုတာဝတိံ သာ နတ်ပြည်ဝယ် အဘိဓမ္မာ
ကို ဟောတော်မူသောအခါ၌။ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ၊ တရားတော်ကို နာကုန်သော။ ဒဿသဟဿ-

၈၈

၅- မာတိကာဏ္ဍိနှင့် သာဓကအနက်

၆။ သန္တုသိတဒေဝပုတ္တော-ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။

ဤသို့စသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ လာသည်ကို မမြင်၍သာ ဆိုလေသည်။ ယူဘွယ် မရှိ။

ပါဠိဝေတ္တာန်၌ ထိုမာတိကာသည်လည်း အဘိဓမ္မမာတိကာ၊ သုတ္တန္တ-မာတိကာ ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏ဟု ဆိုကုန်၏။

၇။ သာပိ တိကမာတိကာ ဒုကမာတိကာတိ ဒုဝိဓာ-ဟု အဋ္ဌကထာ (၇၉) ဆိုသည်နှင့် မညီ။

တိကမာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာ ၂-ပါးတွင် တိကမာတိကာကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဟောလေသနည်း၊ စုဒ္ဓါ။

၈။ သုခဂ္ဂဟဏတော အပ္ပဘောဒတော စ တိကာ ဝေ ပဌမံ ဝုတ္တာ။ အနုဋီကာ (၃၄)။

ယူလွယ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဒုက်ကား ၁၀၀၊ တိက်ကား ၂၂-သာဖြစ်၍ နည်းသောအပြား ရှိသောကြောင့်၎င်း ဟောသည် ဟူလို၊ ပရိဟာရိမူ။

၁-ကုသလတိက်

တိက် ၂၂-တိက်တို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ အဘယ်ကြောင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ္ဓါ။

၉။ တေသု ပန သဗ္ဗသင်္ဂဟအသင်္ကရအာဒိကလျာဏဘာဝေန ပဌမံ ကုသလတ္တိကံ ဝုတ္တံ။ ၎င်းအနုဋီကာ (၃၄)။

သာဓကနက်

ဣန္ဒြိယခါဝါသိနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် တသောင်းသော စကြဝဠာတိုက်တို့၌ နေကုန်သော။ မာတုဒေဝပုတ္တပုဗ္ဗခါနံ၊ မယ်တော်မဟာမာယာဒေဝီ ဖြစ်ဘူးသော သန္တုသိတနတ်သား အကြီးအဦး အမှူးအကဲ ပဓာနရှိကုန်သော။ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ၊ ဥပပတ္တိနတ် ဗြဟ္မာတို့အား။

၆။ သန္တုသိတဒေဝပုတ္တော၊ သန္တုသိတ ခည်သော နတ်သား။

၇။ သာပိ၊ ထိုမာတိကာသည်လည်း။ တိကမာတိကာ၊ တိကမာတိကာ၎င်း။ ဒုကမာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာ၎င်း။ ဣတိ ဣမိနာ ပဘေဒေန၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၈။ သုခဂ္ဂဟဏတော စ၊ ယူလွယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ သိလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အပ္ပဘောဒတော စ၊ နည်းသော အပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တိကာ ဝေ၊ ထိုကံတို့ကိုသာလျှင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

၉။ ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ဝါ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ တေသု၊ ထို ၂၂-တိက်တို့တွင်။ သဗ္ဗသင်္ဂဟအသင်္ကရအာဒိကလျာဏဘာဝေန၊ အလုံးစုံသော ဓူပနာမ်တရားတို့ကို သင်္ဂြိုဟ်ရာ သင်္ဂြိုဟ်ကြောင်း၏အဖြစ်၊ မရောယှက်သည်၏အဖြစ်၊ အစဉ် ကောင်းခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ကုသလတ္တိကံ၊ ကုသလတိက်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

၃-ကုသလတိက်

၈၉

အလုံးစုံသော ပရမတ္ထတရားကို သိမ်းမိသောကြောင့်၎င်း၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ် အဗျာကတတို့၏ မရောမယှက် အခြားအနား ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကုသိုလ် ဟူသော အာဒိကလျာဏနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟူလို။

တနည်းကား—

၁၀။ ကိဉ္စူ တဒညတ္တိကာနံ သုခဂ္ဂဟဏတော။ ၎င်းအနုဋီကာ (၃၄)။
ကုသလတိက်ဖြင့် တပါးတိက်တို့ကို ယူလွယ်၊ သိမ်းဆည်းလွယ်သောကြောင့် ဟောသည် ဟူလို။

ကုသလတိက်တွင်လည်း ကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ အဘယ့်ကြောင့် ဟော သနည်း၊ စုဒ္ဓိ။

၁၁။ ကုသလတ္တိကေပိ စ ပဓာန ပါသံသ ဉာယ* ဟိတဘာဝတော ကုသလာ ဓမ္မာ ပဌမံ ဝုတ္တာ။ အနုဋီကာ (၃၄)။

သုခဝိပါကလက္ခဏာ ရှိရကား မြတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ကြောင့်၎င်း၊ သင့်တင့်သောကြောင့်၎င်း၊ လောကီ လောကုတ္တရာ စီးပွားကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း ဟောတော်မူသည် ဟူလို၊ ပရိဟာရိမူ။

ယင်းအခြားမဲ့၌ အကုသိုလ်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောသနည်း၊ စုဒ္ဓိ။

၁၂။ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ တဒနန္တရံ အကုသလာ။ အနုဋီကာ (၃၄)။

ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို၊ ပရိဟာရိမူ။

ယင်းအခြားမဲ့၌ အဗျာကတကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူသနည်း၊ စုဒ္ဓိ။

သာဓကနက်

၁၀။ ကိဉ္စူ ဆိုဘွယ်ရှိသေး၏။ တဒညတ္တိကာနံ၊ ထိုကုသလတိက်မှ တပါးကုန်သော ဝေဒနာတိက် အစရှိသည်တို့၏။ သုခဂ္ဂဟဏတော၊ ချမ်းသာစွာ သိကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ကုသလတ္တိကံကို။ ဒေသေတိ၊ ဟောတော်မူ၏။

၁၁။ စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ကုသလတ္တိကေပိ၊ ကုသလတိက်၌လည်း။ ပဓာန ပါသံသ- ဉာယဟိတဘာဝတော၊ ပြခာန်းသည် ချီးမွမ်းအပ်သည် ပစ္စုပ္ပန် အစီးအပွား တမလွန်၌ ဖြစ်သော အစီးအပွား လောကီ အစီးအပွား လောကုတ္တရာ အစီးအပွား နှစ်ပါး ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူ အပ်ကုန်၏။

၁၂။ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ၊ ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထိုကုသိုလ်၏ အခြားမဲ့၌။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။

* မာတိကာဂဏ္ဍိ ရှေးမူများ၌ “ဉာယ” ပါဠိအစား “ဉာယ” ဟူ၍ ၎င်းပါဠိကိုအဓိပ္ပါယ် ပြန်ဆိုရာ၌ “သင့်တင့်သောကြောင့်၎င်း” ဟု ပြန်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

၁၃။ တဒဘယဝိပရိတသဘာဝါ တဒနန္တရံ အဗျာကတာ ဝုတ္တာ။
၎င်းအနုဋီကာ (၃၄)။

ကုသိုလ် အကုသိုလ် ၂-ပါးမှ ပြန်သော သဘောရှိသောကြောင့် ဟူလို၊
ပရိဟာရ်မူ။

တနည်းကား— ကုသိုလ်ကား အဿာဒ၊ အကုသိုလ်ကား အာဒိနဝ၊ အဗျာ-
ကတ၌ နိဗ္ဗာန်ကား နိဿရဏတည်း။ ဤသို့ အဿာဒ အာဒိနဝ နိဿရဏ အစဉ်
အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ၎င်းအနုဋီကာ (၃၄)။

တနည်းကား— ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်တို့၌ တည်၍ အကုသိုလ်တို့ကို
စွန့်၍ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကုန်ရကား ဤသို့သော ပဋိပတ္တိ
အစဉ်အားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ၎င်းအနုဋီကာ (၃၄)။

ဤ ကုသလတိက်၌ သေက္ခတိက်ဝယ် ပဌမ ဒုတိယပုဒ်ကို ပယ်၍ “နေဝ-
သေက္ခာ နာသေက္ခာ ဓမ္မာ” ဟု ဟောတော်မူပြန်သကဲ့သို့ “နေဝ ကုသလာ
နာကုသလာ ဓမ္မာ” ဟု တတိယပုဒ်ကို အဘယ်ကြောင့် ပဌမ ဒုတိယကို ပယ်၍
ဟောတော်မမူလေသနည်း၊ စဉ်ထုတ်။

သေက္ခသဘော အသေက္ခသဘော ရှိသော တရားသည် တစုံတခုသော အ
ကြောင်းကြောင့် မိမိသဘောဖြင့် မဟောအပ်သော မည်သည် မရှိပြီ၊ ဤကဲ့သို့
ကုသလတိက်၌ မဟုတ်ချေ၊ ဤ၌ကား ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဘောရှိသော
တရားတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်သည့်ကာလ မိမိတို့ သဘောဖြင့် မဟောအပ်
ကုန်မြဲ၊ ထို့ကြောင့် ဤအထူးကိုပြလို၍ ဟောတော်မမူသည်၊ ပရိဟာရ်မူ။

၁၄။ ဣဓ ပန ကုသလသဘာဝါ ဧဝ ဓမ္မာ အဂ္ဂဗလပ္ပတ္တိယာ တထာ
န ဗျာကရဏိယာ ဟောန္တိတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဒီပနတ္ထံ အဗျာ-
ကတာတိ ဝုတ္တံ။ အနုဋီကာ (၃၅)။

သာဓကနက်

၁၃။ တဒဘယဝိပရိတသဘာဝါ၊ ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ် နှစ်ပါးစုံမှ ဖောက်ပြန်သော
သဘောရှိကုန်သည် ဖြစ်၍။ တဒနန္တရံ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အခြားမဲ့၌။ အဗျာ-
ကတာ၊ အဗျာကတ တရားတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။

၁၄။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ ဣဓ၊ ဤကုသလတိက်၌။ ကုသလသဘာဝါ ဧဝ၊ ကုသိုလ်
သဘော ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ အဂ္ဂဗလပ္ပတ္တိယာ၊ အရဟတ္တ-
ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တထာ၊ ထိုကုသိုလ်သဘောဖြင့်။ ဗျာကရဏိယာ၊
ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ၊ ဤသို့သော
သဘောအထူးကို။ ဒီပနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အဗျာကတာတိ၊ အဗျာကတာ ဟူ၍။ ဘဂဝ-
တာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ အပ်၏။

၂-ဝေဒနာတိက်

၉၁

ကုသိုလ်ကံသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသသူအား ကြိယာအရာ၌ တည်သည် ဖြစ်၍ မိမိသဘောအားဖြင့် မဟောအပ်ပြီ ဟူလိုသည်။ ခဲစု၊ စာသင်ငယ်တို့ မသိ နိုင်ရာ။

ထို့ကြောင့် ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ် အဘွင့် (၂၂) ၌—

၁၅။ ခီဏာသဝေန ကတကမ္ပံ ပန နိစ္ဆန္တရာဂတ္တာ ကုသလံ ဝါ အကုသလံ ဝါ န ဟောတိ၊ ကိရိယဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

တနည်းကား—နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ ဟူသည်နှင့် အဗျာကတာ ဟူ သည်ကား သဒ္ဓါသာ ပြားသည်၊ အနက် တူပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဟော လေသည်။

၁၆။ ဝစနမတ္တေ ဝေ ဝါ ဣဒံ နာနာကရဏံ “အဗျာကတာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ”တိ။ ၎င်းအနုဋီကာ (၃၅)။

၂-ဝေဒနာတိက်

ကုသလတိက်၏ အခြားမဲ့၌ ဝေဒနာတိက်ကို အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူ သနည်း။ ကုသလတိက်ဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်အပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာ- ကတ တရားတို့၏ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ သုခသမ္ပယုတ္တ၊ ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တ၊ အဒုက္ခမသုခသမ္ပယုတ္တ အပြားကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူသည်။ “ဤနည်းချည်း တတိက်နှင့် တတိက်၊ တဒုက်နှင့် တဒုက် အကြား အကြားကို ယူလေ”။

၁၇။ အပိ စ အဝယဝါနံ အနေကဘေဒတာဒဿနတ္တာ တိကန္တရ- ဒေသနာ။ အနုဋီကာ (၄၀)။

ဝေဒနာတိက်၌ ဝေဒနာကို အဘယ်ကြောင့် သုံးပုဒ်လုံးသို့ မသွင်းမူ၍ တိက် မုတ် ထုတ်ရသနည်း။

သာဓကနက်

၁၅။ ပန၊ ထူးခြားသော အချက်ကား။ ခီဏာသဝေန၊ ရဟန္တာသည်။ ကတကမ္ပံ၊ ပြုအပ်သောကံသည်။ နိစ္ဆန္တရာဂတ္တာ၊ ဆန္ဒရာဂမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလံ ဝါ၊ ကုသိုလ်သည်၎င်း။ အကုသလံ ဝါ၊ အကုသိုလ်သည်၎င်း။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကိရိယဋ္ဌာနေ၊ ကိရိယာ အရာ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။

၁၆။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အဗျာကတာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာတိ ဣဒံ၊ အဗျာကတာ ဟူသော ဤစကား၊ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ ဟူသော ဤစကား နှစ်ရပ်သည်။ ဝစနမတ္တေ ဝေ၊ သဒ္ဓါမျှ၌လျှင်။ နာနာကရဏံ၊ ထူး၏။ ဝါ၊ ကွဲပြားခြားနား၏။

၁၇။ အပိ စ၊ တနည်းလည်း။ တိကန္တရဒေသနာ၊ တိက်အထူးကိုဟောတော်မူခြင်းသည်။ အဝယဝါနံ၊ အစိတ် အစိတ် ဖြစ်သော တရားတို့၏။ အနေကဘေဒတာဒဿနတ္တာ၊ များသော အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဝေဒနာယ ဟူသော သဟာဒိယောဂနှင့် ယှဉ်ရာ သမ္ပယုတ္တာအရ သဟာဒိယောဂဝန္တ ဝေဒနာ မရကောင်းသောကြောင့်တည်း။ ဝေဒနာ တပါးတည်း သာဖြစ်၍ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာတခု မရကောင်းသောကြောင့် ဟူလို။

ဒေါသ၊ ဣဿာ စသည်ကို ကြဉ်ရသည်ကား မိမိတို့ မှီရာစိတ် မရကောင်းသောကြောင့်တည်း။ ဤနည်းအတူ အရာခပ်သိမ်း ယူလေ။

ဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ် ဝိညာတ်ဒွေကိုလည်း ကောက်စရာ ကောင်းပါ၏။ အဘယ်ကြောင့် မကောက်လေသနည်း။

သံယုတ္တာသာမဟောမူ၍ ဧကုပ္ပါဒ၊ ဧကနိရောဓ၊ ဧကာရမ္မဏ၊ ဧကဝတ္ထုက-ဟုဆိုအပ်သော သမ္ပယောဂ အပြားကို ပြတတ်သော ပ-သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်၍ သမ္ပယုတ္တာ-ဟု ဟောတော်မူပြန်သောကြောင့် မကောက်ရသည်။ ပကာရတ္ထ ဇောတက ပ-သဒ္ဓါဖြင့် ရုပ်တို့၌ သမ္ပယောဂလက္ခဏာ အပြည့်အစုံ မရကောင်းရကား ရုပ်တို့ စင်လေသည်။

၁၈။ ဧကုပ္ပါဒတာဒိနံ ဝသေန သမ္ပယောဂတ္ထော ဝုတ္တော-ဟု ဤသို့ ရုပ်တို့ကို စင်စေလို၍ အဋ္ဌကထာ (၈၄) ဆရာလည်း မိန့်ပြီ။

ဤဝေဒနာတိက်ကို သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် ဟူရာ၌—

၁၉။ အနိဋ္ဌိတေ ပဒေ ဝဏ္ဏော၊ ဝါက္ခရံ နိဋ္ဌိတေ ပဒံ။
ဝါကျံ တဿမုဒါယော တ-မညောညာပေက္ခလက္ခဏံ (ဆေဒ-
ဝိန္ဒာ) ၁၃—

ဟူသည်နှင့်အညီ ရွတ်၍ မပြီးမီ တလုံးတလုံးသော ဝဏ္ဏသည် အက္ခရာမည်၏။ အက္ခရာအပေါင်းသည် ပုဒ်မည်၏။ ပုဒ်အပေါင်းသည် ဝါကျမည်၏။ ယင်းသို့ သောကြောင့် ဤတိက်တွင် ၃-ဝါကျ၊ တဝါကျ၌ ၄-ပုဒ်၊ ဤသို့ဖြစ်ရကား ၁၂-ပုဒ် ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သုံးပုဒ်လုံး၌ရှိသော ဝေဒနာသဒ္ဓါဖြင့်ဟု ဆိုလေသနည်း။

အက္ခရာသမ္မဟ-ပုဒ် ပဒသမ္မဟ-ပုဒ် အားဖြင့် ၂-ပါးတို့တွင် ပဒသမ္မဟ-ပုဒ်ကို ဤ၌ ရည်၍ဆိုပါသည်။ ဖြေ။

သာဓကနက်

၁၈။ ဧကုပ္ပါဒတာဒိနံ- ဟူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ သမ္ပယောဂတ္ထော၊ သမ္ပယောဂအနက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။

၁၉။ အနိဋ္ဌိတေ၊ ရွတ်ဆို၍ မပြီးသော။ ပဒေ၊ ပုဒ်သော စသောပုဒ်၌။ ဝဏ္ဏော၊ တလုံးတလုံးသော ဝဏ္ဏသည်။ အက္ခရံ၊ အက္ခရာ မည်၏။ နိဋ္ဌိတေ၊ ရွတ်ဆို၍ ပြီးပြီးသော်။ ပဒံ၊ ပုဒ်မည်၏။ တဿမုဒါယော၊ ထိုပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဝါကျံ၊ ဝါကျမည်၏။ တံ၊ ထိုဝါကျသည်။ အညောညာပေက္ခလက္ခဏံ၊ အချင်းချင်း ဝဲ့ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။

ထို ၂-ပုဒ်တို့တွင် ပုရိသော-စသော အက္ခရာအပေါင်းသည် အက္ခရာသမူဟ-
ပုဒ် မည်၏၊ ပုရိသော ဂစ္ဆတိ-စသည်ဝါကျကား ပဒသမူဟ-ပုဒ် မည်၏။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော မူလဒ္ဓိကာ(၂၇) ၌—

၂၀။ အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထဂမကဿ ပဒသမုဒါယဿ ပဒတ္တာ ပဇ္ဇတိ
အဝဗုဇ္ဈိယတိ တေေနာတိ ဟိ ပဒံ-ဟု မိန့်ပြီ။

အနုဒ္ဓိကာ(၂၇) ၌လည်း—

၂၁။ တေန “ဝါကျံ ဣဓ ပဒန္တိ ဝုတ္တ”န္တိ ဒဿေတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

ဤ သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် ဆိုရာ၌ကား အဝယဝူပစာအားဖြင့်တည်း။

ဤ ပိတ်ချင်း လေးညှင်း ဇာတိပျိုလ် စသော မကြိတ်မိ အစိတ်အစိတ်
ဖြစ်သောဆေးတို့၏ မူး၊ ပါ၊ မတ်၊ ကျပ် စသည်ဖြင့် မျှသည်ကို ကြိတ်ပြီး
သည့်ကာလ အပေါင်းအမှန်၌ တင်စား၍အဝယဝူပစာအားဖြင့် သမံ စုဏ္ဏံဆိုလေ
သကဲ့သို့ အစိတ်အစိတ် ပဌမပဒ ဒုတိယပဒ တတိယပဒ-၌သာ ဝေဒနာသဒ္ဓါ
ရှိသည်ကို ထို ၂-ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းတိုက်၌ အဝယဝူပစာအားဖြင့် တင်စား၍
ဝေဒနာတိက်ဟု ခေါ်ဝေါ် အပ်သောကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက် ဆိုပါသည်။

ထိုကြောင့် မဟုတ်လော အနုဒ္ဓိကာ (၂၇) ၌—

၂၂။ သဗ္ဗပဒေဟိတိ တိဟိ ပဒေဟိ လဒ္ဓနာမော ဟောတိ။ အဝယဝ ဓမ္မေ-
နာပိ သမုဒါယဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော။ ယထာ “သမံ စုဏ္ဏ”န္တိ-
ဟု မိန့်ပြီ။

သာကေနက်

၂၀။ အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထဂမကဿ၊ လိုအပ်သော အပြားရှိသောအနက်ကို သိစေတတ်
သော။ ပဒသမုဒါယဿ၊ ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျ၏။ ပဒတ္တာ၊ ပဒမည်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ တေန၊ ထိုဝေဒနာသဒ္ဓါဖြင့်။ လဒ္ဓနာမော၊ တိုက်သည်။ သဗ္ဗပဒေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ လဒ္ဓ-
နာမော၊ ရအပ်သော အမည်ရှိသော တိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ သမံ၊ မှန်၏။
တေန ပဒသမုဒါယေန၊ ဤ ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ပဇ္ဇတိ
အဝဗုဇ္ဈိယတိ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့အနက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။
သော ပဒသမုဒါယော၊ သည်။ ပဒံ၊ မည်၏။

၂၁။ တေန၊ ထို အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထ ဂမကဿ-အစရှိသော စကားဖြင့်။ ဝါကျံ၊ ဝါကျကို။
ဣဓ၊ ဤအရာ၌။ ပဒန္တိ၊ ပုဒ်ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဤ။ ဣတိ-ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤသို့သော အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊
ပြ၏။

၂၂။ သဗ္ဗပဒေဟိတိ၊ ဟူသည်ကား။ တိဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ လဒ္ဓ-
နာမော၊ ရအပ်သော အမည်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကသ္မာ၊ မူကား။ အဝယဝဓမ္မေနာပိ၊
အစိတ်သဘောဖြင့်လည်း။ သမုဒါယဿ၊ အပေါင်း၏။ အပဒိသိတဗ္ဗတော၊ ညွှန်ပြအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ကိမိဝ၊ ကား။ သမံ စုဏ္ဏန္တိ ယထာ၊ သမံ စုဏ္ဏံ ဟူသကဲ့သို့တည်း။ သမံ၊
ညီမျှသော။ စုဏ္ဏံ၊ ဖော်စပ်ပြီး ဆေးမှုန့်တည်း။

အဝယဝပစာကား ဥပစာ ဆယ်ပါးမှိုင်း၊ သုံးဆယ့်ခြောက်ပါးမှိုင်း၊
အလွတ်တည်း။

၂၃။ အဝယဝေ ပဝတ္ထော သော၊ ဝေါဟာရော သမ္မဟေ ကတော။
တံ ယထာ စေ သမံ စုက္ကံ၊ သမန္တေတ္တဝယံ မတံ။

ဤဇာလိနီ ဂါထာကို ရှု၍ သိရ၏။ ဂါထာနံပါတ် (၁၂)။

၃-ဝိပါကတိက်

ဝိပါကတိက်တွင် ပဌမပုဒ်၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ရကား ကမ္မဇ-
ရုပ်လည်း ဝင်ကောင်းပါ၏တကား ဟူခြားအံ့။

မူ၍ အကျိုးဖြစ်သော နာမ်ဝိပါကံသာ ဝိပါကဝေါဟာရကို ရသင့်သည်။
အကျိုးသာမန်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကိုကား မရသင့်။ ထို့ကြောင့်ရကား ကမ္မဇ-
ရုပ်ကို သွင်း၍ မကောက်ရလေသည်။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား— သလေး စသော မျိုးကြောင့် ဖြစ်လျှင်းမူ
လည်း အရွက်၊ အညွန့်၊ အရိုး၊ ပင်စည်ဘို့သည် အကြောင်းမျိုးနှင့် မတူသော
ကြောင့် ဝိပါကဝေါဟာရကို မရလေကုန် ဆိုသကဲ့သို့ အကြောင်း ကုသိုလ်
အကုသိုလ်တို့နှင့် အရူပဓမ္မ သာရမ္ပဏ စသည်ဖြင့် မတူသောကြောင့် ကမ္မဇရုပ်
တို့သည် ဝိပါကဝေါဟာရကို မရလေကုန်၊ မျိုးနှင့်တူသော အသီးအနှံတို့သာ
ဝိပါကဝေါဟာရကို ရလေကုန်သကဲ့သို့ အကြောင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့်
တူသော ဝိပါကဆတ္တိ သသာ ဝိပါကဝေါဟာရကို ရလေသတည်း။

ထို့ကြောင့်မဟုတ်လော အဋ္ဌကထာ (၈၄) ၌—

၂၄။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ။
ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ-ဟု မိန့်ပြီ။

သာဓကနက်

၂၃။ အဝယဝေ၊ အစိတ်၌။ ပဝတ္ထော၊ သော။ (ယော ဝေါဟာရော၊ အကြင်ဝေါဟာရ
သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) သော ဝေါဟာရော၊ ကို။ သမ္မဟေ သမ္မဟေပိ၊ အပေါင်း၌လည်း။ က
တော၊ ပြုအပ်၏။ တံ၊ ထိုဥဒါဟရုဏ်သည်။ ယထာ၊ အဘယ်နည်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့)၊ စေ၊ အ
ကယ်၍မေးခြားအံ့။ သမံ စုက္ကံ၊ သမံ စုက္ကံ ဟူသည်တည်း။ သမံ၊ ညီမျှသော။ စုက္ကံ၊ ဖော်စပ်
ပြီးဆေးမွန်။ ဧတ္ထေ၊ ဤဥဒါဟရုဏ်၌။ သမန္တိ၊ သမံ- ဟူသောပုဒ်ကို။ အဝယံ၊ အစိတ်ဟူ၍။
မတံ၊ သိအပ်၏။ (စုက္ကန္တိ၊ စုက္ကံဟူသော ပုဒ်ကို။ သမူဟံ၊ အပေါင်းဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။)

၂၄။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ၊ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော။
ကုသလာကုသလာနံ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏။ ပါကာ၊ အကျိုးတို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

၉

မူလဋီကာ(၃၈)၌လည်း— “ယထာ သာလိဗီဇာဒိနံ” စသည်ဖြင့် ယခင် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာကို ဆောင်ပြီး။

ဋီကာကျော် (၈၃) ၌လည်း—

၂၅။ ဝေဠု ကတော့ ကုသလာကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ နတ္ထိ ဝိပါကဝေါဟာရော-ဟု မိန့်ပြီး။

ဥပါဒိန္နတိက်၌ကား အဘယ်ကြောင့် ကောက်ရလေသနည်း ဟူငြားအံ့။

ဝိပါကသဒ္ဒါကား မုချအကျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ဥပါဒိန္နသဒ္ဒါကား မုချအကျိုး၊ သာမန်အကျိုး ၂-ပါး၌ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကောက်ရလေသတည်း။

၄-ဥပါဒိန္နတိက်

ဥပါဒိန္နတိက် ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဇရုပ် ဝိသ ဟူသော်ကား— သင်္ဂြိုဟ်၌ ဆိုသော ကေနံ ၉-ခု၊ အနေကန် ၉-ခု၌ ဥပစယ၊ သန္တတိ ၂-ခုကိုထည့်၍ ဝိသ ဖြစ်သတည်း။

ဒုတိယပုဒ်၌ တိဇရုပ် သတ္တရသ ဟူသော်ကား— သင်္ဂြိုဟ်၌ ဆိုသော ဝိညတ် ဒွေ၊ သဒ္ဓ၊ လဟုတဒိတ္တယ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ် ၈-ခု၊ အာကာသဓာတ် ဤ ၁၅-ခု၌ ဥပစယ၊ သန္တတိ ၂-ခုကိုထည့်၍ သတ္တရသ ဖြစ်သတည်း။

တိဇရုပ် ဟူသည်ကား— စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇ ဟူလိုသည်။

ပဌမပုဒ်၌ ကမ္မဇရုပ်သို့၊ ဒုတိယပုဒ်၌ တိဇရုပ်သို့ ဥပစယ သန္တတိကို အဘယ်ကြောင့် သွင်းရသနည်း။

“လက္ခဏာပါနိ န ကုတောစိ ဇာယန္တိ” ဟု စတုဇပင် မဟုတ်ကြောင်းကို သင်္ဂြိုဟ်၌ ဆိုသည် မဟုတ်လော ဟူငြားအံ့။

ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်ကို စွဲ၍ ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း ၄-ပါး တို့၏ သတ္တိဗျာပါရ မငြိမ်းမိကာလ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောအားဖြင့် ရသင့်သော ပရိယာယ်နှင့် အညီ သွင်းရသည်။ သင်္ဂြိုဟ်၌ကား စင်စစ် မရသင့်သည်ကို ရည်သည် ဟူရာ၏။

သာဓကနက်

ထိုသို့ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဝိပါကာ၊ မည်ကုန်၏။ တေ၊ ဤဝိပါကဟူသော အမည်သည်။ ဝိပက္ခဘာဝံ၊ ဝိပါက၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သဘောသို့။ ဝါ၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်း၊ ကျက်ခြင်း၊ ရင့်ခြင်း သဘောသို့။ အာပနာဒနံ၊ ရောက်ကုန်သော။ အရူပ-ဓမ္မာနံ၊ နှာမ်တရားတို့၏။ အဝိဝစနံ၊ အမည်တည်း။

၂၅။ ဝေဠု ကတော့-ဣတိ တသ္မာ၊ကြောင့်။ ကုသလာကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော်လည်း။ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့၏။ ဝါ၊ ကမ္မဇရုပ် တို့၏။ ဝိပါကဝေါဟာရော၊ ဝိပါက ဟူသော အမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

၉၆

၅- မာတိကာကဏ္ဍိနှင့် သာဓကအနက်

ထိုကြောင့် ဇွဲကာကျော် (၂၁၁) စသည်၌—

၂၆။ ပါဠိ ကုတောစိ ဇာတတ္ထံ၊ ဇာတိယာ ပရိယာယတော-ဟု မိန့်ပြီ။

၂၇။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတ္တိကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မနာ အာဒိန္နာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဥပါဒိန္နာ၊ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္ဓာ ဥပါဒါနသမ္ပန္နေန ဥပါဒါနာနံ ဟိတာတိ ဥပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒါနဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဥပါဒိန္နာ စ တေ ဥပါဒါနိယာ စာတိ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ သာသဝကမုနိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ အဋ္ဌ- သာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၈၄)။

အဘယ်အနက်ကြောင့် ဥပါဒိန္န မည်သနည်း စွန့်ခွဲရကား “ ဥပါဒိန္နုပါဒါ- နိယတ္တိကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ” စသည်ကို မိန့်။

သာဓကနက်

၂၆။ ပါဠိ၊ ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌။ ဇာတိယာ၊ ဥပဇာတိ သန္တတိ နှစ်မည်ရှိသော ဇာတိ ရုပ်၏။ ကုတောစိ၊ တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့်။ ဇာတတ္ထံ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ပရိယာယတော၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဥဒိတံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

၂၇။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတ္တိကေ၊ ၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ယေ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန၊ အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တဏှာ- ဒိဋ္ဌိဟိ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်။ ဥပေတေန၊ ကပ်အပ်သော၊ ကမ္မနာ၊ ကံသည်။ အာဒိန္နာ ဖလ- ဘာဝေန ဂဟိတာ၊ အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ ဥပါဒိန္နာ၊ ဥပါဒိန္န မည်ကုန်၏။ ယေ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ အာရမ္မဏဘာဝံ၊ အာရုံ၏အဖြစ်သို့။ ဥပဂန္ဓာ၊ ရောက်ကုန်၍။ ဥပါဒါနသမ္ပန္နေန၊ ဥပါဒါနနှင့်စပ်ခြင်းကြောင့်။ ဥပါဒါနာနံ၊ ဥပါဒါနတို့အား။ ဟိတာ၊ လျော်ကုန်၏။ တနည်း— ဥပါဒါနာနံ၊ ဥပါဒါနတို့၏။ ဟိတာ၊ အစီးအပါးတို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ ဥပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒါနိယ မည်ကုန်၏။ ဧတံ၊ ဤ ဥပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည်။ ဥပါဒါနဿ၊ ဥပါဒါနအား။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့၏။ တနည်း— ဥပါဒါနဿ၊ ဥပါဒါနတရား၏။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ တေ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ ဥပါဒိန္နာ စ၊ အာရုံပြုသောအား ဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သော ကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဥပါဒါနိယာ စ၊ ဥပါဒါနတို့အား လျော်ကုန်သည်လည်း။ ဝါ၊ ဥပါဒါနတို့၏ အစီးအပါးဖြစ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မော၊ တို့ သည်။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတို့ မည်ကုန်၏။ ဧတံ၊ ဤ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ ဟူ သော အမည်သည်။ သာသဝကမုနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်၊ နာမ် တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

လိုရင်းကား “ဥပေတေန အာဒိန္နာတိ ဥပါဒိန္နာ” ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကား ကပ်၍ယူအပ်သော တရားသည် ဥပါဒိန္န မည်၏ ဟူလို။

ဥပေတ ကတ္တားသည် အဘယ်နည်း၊ လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုသော ဂေါတြာ၊ ဝေါဒါန်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စုဒ္ဓိရှိရကား “တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား— တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဘိသော်။

အသို့ ကပ်သနည်း၊ ယှဉ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ကပ်သလော စုဒ္ဓိရှိရကား “အာရမ္မဏကရဏဝသေန” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား— အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကပ်၏ ဟူလို။

အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ဥပေတ အရသည် အလုံးစုံသော တေဘူမက ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စုဒ္ဓိရှိရကား “ကမ္မုနာ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား—ဥပေတ-အရ တေဘူမက ကံ ဖြစ်ဘိသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဥပါဒိန္နာဟု ဆို၏၊ ဥပ-ရှေး အာ-ရှေး ရှိသော ဒါ-ဓာတ်သည် အဝဇ္ဇေန စသော အနက်တို့တွင် အဘယ်အနက်ကို ဟောသနည်း၊ တ-ပစ္စည်းသည် ဘော၊ကံ၊ကတ္တား ၃-ပါးတို့တွင် အဘယ်အနက်၌ သက်သနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား “ဂဟိတာ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ဒါ-ဓာတ် ဂဟဏ-အနက်၊ တပစ္စည်း ကံ-အနက် ဖြစ်ဘိသော်။

ဆရာ အာရုံပြုသောအားဖြင့်။ပ။ ယူအပ်ကုန်၏ဟု ဆို၏၊ အဘယ်တရားကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်။ပ။ ယူအပ်ကုန်သနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား၊ ဝါ-အဘယ်တရားသည် အာဒါနကြိယာ၏ ကံဖြစ်သနည်း၊ ဝါ-ဖြင့် ယူသနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား “ဖလဘာဝေန” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ငါတို့သည် ဖြစ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဤဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့သည် ငါတို့၏အကျိုးတည်း၊ ဤသို့ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သော ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့သည် အာဒါန ကြိယာ၏ ကံ ဖြစ်ဘိသော်။

ဆရာ ဥပါဒါနိယပုဒ်ကို ဥပါဒါနေသု ဇာတာ ဥပါဒါနိယာ စသည်ဖြင့် ပြုကောင်းအံ့လော စုဒ္ဓိရှိရကား “ဥပါဒါနာနံ ဟိဇာတိ ဥပါဒါနိယာ” ကို မိန့်။ ဟိတ-တဒ္ဓိတ်၊ ဥပါဒါန်တို့အား လျော်သောကြောင့် ဥပါဒါနိယ မည်၏။ အသို့ လျော်သနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား “ဥပါဒါနသမ္ပန္နေန” ကို မိန့်။ ဥပါဒါန်တို့နှင့် စပ်သဖြင့် လျော်၏။ သမ္ပယောဂအားဖြင့် စပ်လေသလော စုဒ္ဓိရှိရကား “အာရမ္မဏဘာဝ

ဥပဂန္ဓာ”ကို မိန့်။ အာရုံ၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဝါ ရောက်သောအားဖြင့် စပ်၏ ဟူလို။

ဝေဒနာကို ဆိုပြီ။ ဝေဒနီယတ္ထကား အဘယ်နည်း။ ဝါ၊ အရကား ဥပါဒိန္ဒ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကို ငဲ့၍ ဝါ ရှေ့ပုဒ်ကဲ့သို့ ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စဉ်ရှိရကား “ဥပါဒါနိယ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဝိဝေဒနံ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား — ဤ ဥပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည် ဥပါဒါနိ၏ အာရုံ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော တောဘူမကတရားတို့၏ အမည် ဖြစ်ဆီသော်၊ တောဘူမက ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်၏သာ အမည်မဟုတ် ဟူလို။

ဥပါဒိန္ဒအနက်ကို မဇ်လျှင် ဥပါဒိန္ဒ-သဒ္ဒါ ဥပါဒါနိယ-သဒ္ဒါတို့သည် ဘိန္နာဓိ-ကရဏဖြစ်၍ ဒွန်သမာသ်ဖြစ်ကောင်းအံ့လော စဉ်ရှိရကား “ဥပါဒိန္ဒာ စ တေ ဥပါဒါနိယာ စာတိ ဥပါဒိန္ဒုပါဒါနိယာ” ကို မိန့်။ ကမ္မဓာရည်း ဟူလို။

ဥပ္ပလသည် နီလပ္ပလ၊ ရတ္တုပ္ပလ စသောအားဖြင့် အနက် အများအပြားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သာမညဖြစ်သော ကြာဠာကို နီလ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အထူး ပြုခြင်းငှါ “နီလဉ္စ တံ ဥပ္ပလဉ္စာတိ နီလပ္ပလ” ကို မိန့်၏။ ဤကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဝေဒနီယတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြခြင်းငှါ “သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနမေတံ အဝိဝေဒနံ” ကို မိန့်။

တေ၊ ဤ ဥပါဒိန္ဒုပါဒါနိယ ဟူသော အမည်သည်။ သာသဝကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အာသဝ၏အာရုံဖြစ်သော ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်နာမ် တရားတို့၏။ အဝိဝေဒနံ၊ တည်း။ ကြွင်းသောပဒတို့ကို ဤနည်းဖြင့် သိအပ်၏။

၅-သံကိလိဋ္ဌတိကံ

၂၈။ သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော၊ ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။

သာဓကနက်

၂၈။ ယော သဘာဝေါ၊ သည်။ သံကိလေသေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ဝါ၊ ပူပန်စေတတ်၏။ ဣတိ တဿ၊ ကြောင့်။ သော သဘာဝေါ၊ သည်။ သံကိလေသော၊ သံကိလေသ မည်၏။ ဝိဗာဓတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ စ၊ တနည်းကား။ ဥပတာပေတိ၊ ပူပန်စေတတ်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ သံကိလေသေတိ ဟူသော ပုဒ်၏ အနက်တည်း။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသေန၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်သော သံကိလေသာနှင့်။ သမန္နာဂတာ၊ တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ပြည့်စုံကုန်၏။ ဣတိ တဿ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။

အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပဝတ္တနေန၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသံ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို။ (လဒ္ဓံ။

သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။

အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနေန သံကိလေသံ အရဟန္တံ၊ သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမန-
တောတိ သံကိလေသိကာ၊ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာ-
နမေတံ အဓိဝစနံ။ သံကိလိဋ္ဌာ စ တေ သံကိလေသိကာ စာတိ
သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၈၅) ။

အဘယ်အနက်ကြောင့် သံကိလေသမည်သနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား “သံကိလေ-
သေတိတိ သံကိလေသော”ကို မိန့်။

ယော ဓမ္မော၊ အကြင်တရားသည်။ သံကိလေသေတိ၊ နှိပ်စက်တတ် ပူပန်
စေတတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော ဓမ္မော၊ သည်။ သံကိလေသော၊
မည်၏။ သံ-ရှေးရှိသော ကိလိသ-ဓာတ်၊ က-ပစ္စည်း၊ အရကား—ကိလေသာ
၁၀-ပါး ရ၏။ ဓာတ်နက်ကို ပြလိုရကား “ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေမိ စာတိ
အတ္ထော”ကို မိန့်။ သံ-သဒ္ဓါကား ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တကတည်း။

ဆရာ သံကိလိဋ္ဌဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်တရားသည် သံကိလိဋ္ဌမည်
သနည်း၊ ကိလေသာနှင့် သဟဇာတ် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌ
မည်လေသလော စုဒ္ဓိရှိရကား “သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ”
ကို မိန့်။ အကြင်အကုသိုလ်တရားတို့သည် ကိလေသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်၏။ သံကိလေ-
သတရားနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌမည်ကုန်၏။

ရခြင်းငှါ) အရဟန္တံ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေ-
သိကာ၊ ကုန်၏။

ဝါ၊ ကား။ တဿ သံကိလေသဿ၊ ထိုပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ၏။
အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော၊ အာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊
တို့သည်။ သံကိလေသေ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ၌။ နိယုတ္တာ၊ မထစ်မကွာ
မြဲစွာယှဉ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလေသိကာ၊
ကုန်၏။

တေ၊ ဤသံကိလေသိက ဟူသော အမည်သည်။ သံကိလေသဿ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်
တတ်သော ကိလေသာ၏။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော
တရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။

တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ စ၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည်
ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သံကိလေသိကာ စ၊ ပူပန်စေတတ်
နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ၊ ကုန်၏။

အကြင် ရုပ်တရားတို့သည် သံကိလေသတရားနှင့် သမ္ပယုတ် မဖြစ်ကုန်၊ သဟဇာတ်မျှသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုရုပ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌာ မမည်ကုန်။ ဤ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြသည်၊ ဝစနတ္ထကို ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၂၉။ သံကိလေသေဟိ သံကိလေသပိယန္တိတိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (သုဒ္ဓကမ္မသာဓန၊ ဗာနေအနက်ဟော)။

၃၀။ သံကိလေသေဟိ သံကိလေသပိယန္တိ ဥပတာပိယန္တိတိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (ဟေတုကမ္မသာဓန၊ ဥပတာပန အနက်ဟော)။

အဘယ်အနက်ကြောင့် သံကိလေသိက မည်သနည်း စုဒ္ဓိရှိရကား “သံကိလေသံ အရဟန္တိတိ သံကိလေသိကာ” ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား—သံကိလေသကို ရခြင်းငှါထိုက်သောကြောင့် သံကိလေသိက မည်ကုန်၏။

တေဘူမကတရားတို့သည် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော သံကိလေသကိုရခြင်းငှါ ထိုက်သောဟု ဆရာ ဆို၏။ သမ္ပယောဂအစွမ်းဖြင့် ရခြင်းငှါ ထိုက်သလော စုဒ္ဓိရှိရကား “အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတာ ပဝတ္တနေန” ကို မိန့်။ မိမိဟုဆိုအပ်သော ဟေဘူမကတရားကို အာရုံပြု၍ သံကိလေသတရားဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သံကိလေသတရားကို ဖြစ်စေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်၏။ ဤ “အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတာ ပဝတ္တနေန” ဟူသောစကားသည် ဝင်္ကရတ္ထိစကားတည်း။ ထိုဝင်္ကရတ္ထိစကားဖြင့် “သံကိလေသဿ အာရမ္မဏဘာဝေန” ဟူသော ဥဇုကတ္ထကို သိအပ်၏။

ထို့ကြောင့် ဋီကာ (၄၀) ၌—

၃၁။ သံကိလေသံ အရဟန္တိတိ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏဘာဝေန တံ လဒ္ဓု၊ အရဟန္တိတိ အတ္ထော—ဟု မိန့်၏။

သာဓကနက်

၂၉။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို။ သံကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါး တရားတို့သည်။ သံကိလေသပိယန္တိ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ၊ တို့မည်ကုန်၏။

၃၀။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို။ သံကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါး တရားတို့သည်။ သံကိလေသပိယန္တိ ဥပတာပိယန္တိ၊ ပူပန်စေအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံကိလိဋ္ဌာ၊ တို့မည်ကုန်၏။

၃၁။ သံကိလေသံ အရဟန္တိတိ ဣ၊ ပါဠိ၌။ သံကိလေသဿ၊ ၁၀-ပါးအပြားရှိသော သံကိလေသဓမ္မ၏။ အာရမ္မဏဘာဝေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထို အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ၁၀-ပါးသော သံကိလေသတရားကို။ လဒ္ဓု၊ ရခြင်းငှါ။ အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကို။ ဝေဝိတဗ္ဗော၊ ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား— အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားတို့သည် သံကိလေသ၏ အာရုံ၏ အဖြစ်ကြောင့် သံကိလေသ တရားတို့ကို ရခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်၏။ ဤ ဥဇုကတ္တကို ဋီကာသိစေ၏။

အရဟန္တတစ္ဆိတ်ကိုသာ ပြုအပ်သလော စုဒ္ဓိရိရကား “သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ”ကိုမိန့်။ ဤ အနက်ကြောင့်လည်း မည်သေး၏။

ယှဉ်၏ဆိုသော် သမ္ပယောဂအစွမ်းဖြင့် ယှဉ်သလော စုဒ္ဓိရိရကား “တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော”ကိုမိန့်။ ကိလေသာ၏ အာရုံအဖြစ်ကို မလွန် နိုင်သောကြောင့် ယှဉ်၏။ “တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော” ဟူသော စကားသည် နေယျတ္ထတည်း၊ နီတတ္ထ မဟုတ်၊ ဝက်ဝုတ်တည်း။ ထိုနေယျတ္ထ ဝက်ဝုတ်ဖြင့် “သံကိလေသာနတိက္ကမနတော” ဟူသော နီတတ္ထ၊ ဥဇုကတ္တ ကို သိအပ်၏။ ထိုကြောင့် ဋီကာ(၄၀)၌—

၃၂။ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ ဧတေန သံကိလေသာနတိက္ကမနမေဝ ဒဿေတိ—ကို မိန့်ပြီ။

အဓိပ္ပါယ်ကား— အဋ္ဌကထာဆရာသည် “အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော” ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်သည်ကို အကယ်၍ ဆို၏ရှင်၊ ထိုသို့ ဆိုခြားသော်လည်း ထိုအဋ္ဌကထာဆရာသည် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်သည်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော “အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတော” ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် သံကိလေသ၏ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့၏ သံကိလေသတရားကို မလွန်ခြင်းသည်သာလျှင် နိပ္ပရိယာယ အား ဖြင့် ပြ၏။

အဘယံကြောင့်နည်း— အာရမ္မဏိက တရား၏ အဝိနာဘာဝ၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံ၏ အာရမ္မဏိကကို မလွန်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်းကို နိပ္ပရိယာယ အားဖြင့် မပြအပ်၊ အဘယံ ကြောင့်နည်း—အာရုံ၏ နိပ္ပရိယာယ အားဖြင့် မိမိ၏ အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန် ခြင်း၏ မသင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထိုအာရုံ၏ အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်း ကိုကား ပရိယာယအားဖြင့် ပြ၏။

အဘယံကြောင့်နည်း— နိပ္ပရိယာယအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို မလွန်ခြင်း ကို ပြအပ်သည်ရှိသော် အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်းကို ပရိယာယအားဖြင့် ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

သာဓကနက်

၃၂။ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤ အဋ္ဌကထာ ပါဌ်ဖြင့်။ သံကိလေသာနတိက္ကမနမေဝ၊ သံကိလေသ တို့ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကိုသာလျှင်။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ထိုသို့ နိပ္ပရိယာယ, ပရိယာယ အားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် “သံကိလေသာ-
နတ္တိက္ကမနတော” ဟူသော စကားကို ဆိုအပ်လျက် မဆိုမူ၍ “အာရမ္မဏဘာဝါ-
နတ္တိက္ကမနတော” ဟူသော စကားကို အဋ္ဌကထာ (၈၅) ဆရာ ဆိုတော်မူသည်။

၆-ဝိတက္ကတိက်

ဝိတက္ကတိက်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သောတရားကို ပဌမပုဒ်ဝယ်
ဟောတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိတက်သည် ဝိစာရနှင့်ကား ယှဉ်၏၊ တခု
တည်းသာ ဖြစ်၍ ဝိတက်နှင့် မယှဉ်နိုင်၊ ဝိစာရလည်း ဝိတက်နှင့်ကား ယှဉ်၏၊
တခုတည်းသာဖြစ်၍ ဝိစာရနှင့် မယှဉ်နိုင်၊ ထိုသို့ သမ္ပယုတ် တပါးမူကား ရ၏၊
၂-ပါး မရလေသောကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရ ကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသ
သာ ကောက်ရသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ကား ဝိစာရ တပါးနှင့် ယှဉ်သည်ကိုသာ ဟောတော်မူသည်။
ဝိတက်လည်း ပဌမပုဒ်၏အရ ဝိစာရ ပဉ္စပညာသ နှင့် ယှဉ်သည့်ကာလ ဝိစာရ
နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ပဌမပုဒ်၏ အရနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
ဝိတက် ပဉ္စပညာသ ရ၏၊ ကောက်ပြန်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား ဝိတက် ဝိစာရ ၂-ပါးနှင့် မယှဉ်သည်ကို ဟောတော်မူ
သောကြောင့် ဒုတိယပုဒ်၏ အရနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိစာရလည်း ၂-ပါး
နှင့်ပင် မယှဉ်လေရကား ဝိစာရ ကောဒသကို ပြန်၍ ကောက်ရပြန်သည်။
စိတ္တေန သမမုဒ္ဓိသေ သဂြိုဟ်၌ ဆိုသည်နှင့် အညီ ဝိတက် ဝိစာရကို ပဉ္စပညာသ၊
ကောဒသ ဆိုသည်။

၇-ပီတိတိက်

ပီတိတိက်၌ ပဌမပုဒ်သာ ထူးသည်။ ဒုတိယ တတိယပုဒ်ကား ဝေဒနာတိက်
အတူ။

ယင်းသို့ တူလျက် အဘယ်ကြောင့် ပဌမပုဒ်မျှကို ထည့်၍ ဟောတော်မူပြန်
သနည်း။

စတုတ္ထဇ္ဈာန် ကောဒသ၊ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော
သုခသည် ပီတိကင်းသောကြောင့် နိပ္ပိတိကသုခ မည်၏၊ ကြွင်းသော သုခသဟ
ဂုတ်နှင့် ယှဉ်သော သုခသည် သပ္ပိတိကသုခ မည်၏၊ ဤသို့ နိပ္ပိတိက၊ သပ္ပိတိ-
က သုခ ၂-ပါး ပြားသည်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူသည်။

၃၃။ နိပ္ပိတိကဿ သုခဿ သပ္ပိတိကသုခတော ဝိသေသဒဿနဝသေန အယံ တိကော ဝုတ္တော။

ဤသို့ ဆိုသော အဋ္ဌကထာနည်း။ (၅)

တနည်းကား— ပီတိ၊ သုခတို့၏ သဘောအထူးကို သိနိုင်ခဲ့သောကြောင့် အထူးကို ပြလိုရကား ဟောတော်မူပြန်သည်။

၃၄။ အထ ဝါ ပီတိသုခါနံ ဒုဗ္ဗိညေယျနာနတ္တာနံ နာနတ္တဒဿနတ္ထံ အယံ တိကော ဝုတ္တော။

ဤသို့ ဆိုသော မူလဋီကာနည်း။ (၄၁)

တနည်းကား— စတုတ္ထဇ္ဈာန် ကောဒသနှင့် ယှဉ်သော သုခသည် အတိ-
ပဏိတသုခ ဖြစ်ရကား ရုန့်ရင်းသော သုခမှ ခြား၍ သိမ်မွေ့သည်ကို ပြလိုသော
ကြောင့် ဟောတော်မူပြန်သည်။

၃၅။ “စတုတ္ထဇ္ဈာနသုခံ အတိပဏိတသုခန္တိ ဩဠာရိကင်္ဂတော နိဟရိတော တဿ ပဏိတဘာဝံ ဒဿေတုံ အယံ တိကော ဝုတ္တော” တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။

ဤသို့ဆိုသော အနုဋီကာ (၄၄) ကေစိဝါဒနည်း။ သည်နည်းကိုမူကား အလုံးစုံသော သုခသဟဂုတ်တရားကိုပင် သုခသဟဂတာပုဒ်ဖြင့် ဟောတော်မူ
ရကား ဆင်ခြင်အပ်၏ ဟူ၍ အနုဋီကာဆရာ မိန့်၏။

ပီတိသည် တပါးဖြစ်၍ သမ္ပယုတ် ပီတိ မရကောင်းပြီဖြစ်သောကြောင့် ကြဉ်
ရသည်။ သုခသဟဂတာမှ ကြဉ်သည့် သုခ ၆၃-ခုတို့တွင် စတုတ္ထဇ္ဈာန် သ၊
သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၌ရှိသည့် သုခကား ပီတိသဟဂတာ၌ မဝင်၊

သာကေနက်

၃၃။ နိပ္ပိတိကဿ၊ ပီတိကင်းသော။ သုခဿ၊ သုခ၏။ သပ္ပိတိကသုခတော၊ ပီတိနှင့်
တကွဖြစ်သော သုခမှ။ ဝိသေသဒဿနဝသေန၊ ထူးသောသဘောကို ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့်။
အယံ တိကော၊ ဤပီတိတိက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

၃၄။ အထ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တပါး ဋီကာနည်းကို ဆိုဦးအံ့။ ဒုဗ္ဗိညေယျနာနတ္တာနံ၊
သိနိုင်ခဲ့သော အဖြစ် ထူးသောအဖြစ် ရှိကုန်သော။ ပီတိသုခါနံ၊ ပီတိ၊ သုခတို့၏။ နာနတ္တ-
ဒဿနတ္ထံ၊ ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ။ အယံ တိကော၊ ဤပီတိသဟဂတာတိက်ကို။
ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။

၃၅။ စတုတ္ထဇ္ဈာနသုခံ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန်၌ရှိသော သုခသည်။ အတိပဏိတသုခံ၊ အလွန်
မွန်မြတ်သော သုခတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဩဠာရိကင်္ဂတော၊ ရုန့်ရင်းသော အင်္ဂါရှိသော သုခမှ။
နိဟရိတော၊ ထုတ်၍။ တဿ၊ ထိုစတုတ္ထဇ္ဈာန်၌ ရှိသော သုခ၏။ ပဏိတဘာဝံ၊ မွန်မြတ်သည်၏
အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ အယံ တိကော၊ ဤပီတိတိက်ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊
၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ၊ အချို့သောဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။

အကြွင်းကား ဝင်လေသည်။ မဝင်သော နိပ္ပိတိကသုခကိုကား တိက်မှတ်သို့ သွင်းရလေသည်။

ဂ-ဒဿနတိက်

ဒဿနတိက်၌ ကေန အနေကန် ၂-ပါး အထူးကား— မဂ်တပါးတည်းသာ အများနှင့် မဆက်ဆံ၍ ပယ်အပ်သည်ကား ကေန၊ အများနှင့် ဆက်ဆံလျက် ပယ်အပ်သည်ကား အနေကန်၊ ဤသို့ အထူးမှတ်လေ။

ဒုတိယပုဒ်၌ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ကေနပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၊ အနေကန်ပယ်အပ်သော အပါယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ ဒေါ-သမုဒ္ဓေကို ကောက်ရာ၌ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ဟူသော ကတ္တားအပေါင်းမှ အရဟတ္တမဂ်သည်ဟု ကတ္တားတစိတ်ကိုသာ နုတ်၍ ကေနပယ်အပ်သော ကြိယာ၌ စပ်လေ။ ၃-ခုလုံးကို စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် မယူလင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ကို အရဟတ္တမဂ် တခုကသာ ကေနပယ်သည်၊ အနေကန်ပယ်အပ်သော ဟူသော ကြိယာ၌ကား ၃-ခုလုံးကို စပ်လေ။ ဆရာမြတ်တို့ စကားကား ခဲ၏၊ မသိလွယ်။

အရဟတ္တမဂ်သည် ကေနပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၊ အထက်မဂ် ၃-ခုသည် အနေကန် ပယ်အပ်သော အပါယဂမနိယ မဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ။ပ။ ၏၊ ဤသို့ ဆိုမှု သိလွယ်၏။

အဘယ့်ကြောင့် ရုပ်ကို တတိယပုဒ်၌ ကောက်ရသနည်း။

၃၆။ ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမ္မာကံ၊ တံ ပဇာထ။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်-၂၈၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်-၁၉၄)။

ဟူ၍ သုတ္တန်၌ ပယ်အပ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူသည် မဟုတ်လော-ဟူငြားအံ့၊ ရုပ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းကိုသာ အကြောင်း ဖြစ်သော ရုပ်၌ ဖလူပစာရအားဖြင့် တင်စား၍ ဟောတော်မူသည်၊ သက်သက် ရုပ်ကို ပယ်အပ်သောကြောင့် ဟောတော်မမူ ဟူရာ၏။ ထိုကြောင့် ဋီကာကျော် (၁၀၉) ၌—

၃၇။ တတ္ထ တဗ္ဗိသယစ္ဆန္တ-ရာဂဟာနိ ပကာသိတာ-ဟု မိန့်ပြီ။

သာဓကနက်

၃၆။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ရူပံ၊ ရုပ်တရားသည်။ န တုမ္မာကံ၊ သင်တို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်။ တံ ရူပံ၊ ထိုရုပ်တရားကို (ဥပစာ)။ ဝါ၊ ထိုရုပ်လျှင် အာရုံရှိသော ဆန္ဒရာဂကို (မုချ)။ ပဇာထ၊ ပယ်ဖျက်ကုန်ရာ၏။

၃၇။ တတ္ထ၊ ထို ရူပံ ဘိက္ခဝေ စသော စကားတော်၌။ တဗ္ဗိသယစ္ဆန္တရာဂဟာနိ၊ ထို ရုပ်လျှင် အာရုံရှိသော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းကို။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်၏။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်

၁၀၅

၉-ဒဿနဟေတုတိက်

ဒဿနဟေတုတိက်၌ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မောဟကို ဟိတ် ရှိသည် မဆိုရ၊ မိမိနှင့် သမ္ပယုတ်ဟိတ် မရသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း တတိယပုဒ်၌ သွင်း၍ ကောက်ရသည်။

၁၁-သေက္ခတိက်

သေခါ အသေခါ, သေက္ခာ အသေက္ခာ ၂-ပါးပင် သေက္ခတိက်၌ ပါ၍ ရှိ သင့်၏။ ဥပေခါ ဥပေက္ခာ, သွာက္ခာတော သွာခါတော ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ အရိယာ ၈-ယောက်တွင် အရဟတ္တဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အသေက္ခာ၊ အကြွင်းကို သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု မှတ်။

၁၃-ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်

ပရိတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ အပ္ပမညာကို အဘယ်ကြောင့် ကြဉ်သနည်း ဟူမူကား - အပ္ပမညာသည် သုခိတ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုခဲ့၊ ထိုစိတ် တို့သည် ကာမတရားကို အာရုံပြုခဲ့၊ ဤသို့ အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရ သည်။

ဝိရတိကိုကား မဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိရတိသည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော လော ကုတ္တရာကို အာရုံပြုကောင်းသောကြောင့် မကြဉ်ရသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ အပ္ပမညာ, ဝိရတိကို အဘယ်ကြောင့် ကြဉ်ရသနည်း ဟူမူ ကား - အပ္ပမညာသည် ဆိုပြီးသောနည်းဖြင့် သတ္တဝါပညတ်ကိုသာ အာရုံ ပြုခဲ့၊ ဝိရတိလည်း ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးဟူသော ဝိရမိ- တဗ္ဗကိုသာ အာရုံ ပြုခဲ့သည်။ ထိုတရားတို့သည်လည်း မဟဂ္ဂုတ်ကို အာရုံ ပြုခဲ့သည်။ ဤသို့ အာရုံပြားသောကြောင့် ကြဉ်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား ဆိုပြီးသော နည်းဖြင့် အပ္ပမညာကို အာရုံပြားသော ကြောင့် ကြဉ်ရသည်။ အကုသိုလ်, မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ, မနောဒွါရာ- ဝဇ္ဇန်း, အဘိညာဉ်ဒွေတို့ကား တိက်ဝင်, တိက်မုတ် ၂-ပါးပင် ဖြစ်လေသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား - တခုသော နှားသည်ပင် အမိနို့ စို့စဉ်ကာလ ဝဇ္ဇဟူသော အမည်ဖြင့်, ဆုံးမကွပ်ညှပ်လောက်သည့်ကာလ ဒမ္မဟူသော အမည် ဖြင့်, ဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်သည့်ကာလ ဗလိဗဒ္ဓ ဟူသောအမည်ဖြင့် ဤသို့

၁၈၆

၅-မာတိကာဂစ္ဆိန္ဒ သာဓကအနက်

အဝတ္ထာ အခိုက်အတန့် ဖြစ်လေသကဲ့သို့ အခိုက်အတန့် အဝတ္ထာကို စွဲ၍ ဖြစ်လေသတည်း။

တခုသော တရားကိုချည်း သက်သက် အာရုံမူသည်ကား ကေနံ၊ တပါးကိုလည်း အာရုံမူသေးသည်ကား အနေကန်၊ ဤကား အထူးတည်း။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

မိစ္ဆတ္တတိက်၌ ပဌမပုဒ်အရတွင် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ ဟူသည်ကား—အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကြိယဒိဋ္ဌိ၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ဤ ၃-ပါးတည်း။

ထို့ကြောင့် နိက္ခေပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (၃၉၂) ၌—

၃၈။ ယာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတတိ အဟေတုကဝါဒအင်္ဂါရိယဝါဒနတ္ထိကဝါဒေသု အညတရာ-ဟု မိန့်ပြီ။

ပဉ္စာနန္တရိယကံ ဟူသည်ကား— မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက၊ အရဟန္တဃာတက၊ သံဃဘေဒက၊ လောဟိတုပ္ပါဒက ဤ ၅-ပါးတည်း။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံကို ပြုသောသူသည် မြင်းမိုရ်တောင်ပမာဏစေတီ၊ စကြဝဠာပမာဏ ရတနာတံတိုင်းရှိသော ကျောင်း၊ စကြဝဠာပမာဏ ရဟန်းအများတို့အား ပစ္စည်း ၄-ပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ဤသို့စသော ကောင်းမှုကိုပင် ပြုလှည့်ငြားမှုလည်း ထိုအကုသိုလ်ကံကို မြစ်ပယ်ခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်ချေ၊ ထိုအကုသိုလ် တရားတို့သည် စုတိအနန္တရ၌ မကောင်းကျိုး ပေးလေသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ကောက်ရသည်။

သတ္တမဇောကိုသာ အဘယ့်ကြောင့် ကောက်ရသနည်းဟူမူကား—

ဇော ၇-ချက်တို့တွင် ပဌမဇောသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဖြစ်၍ အကြောင်းညီလျှင် ဗစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ အကျိုးပေးသည်။

ဒုတိယမှသည် ဆဋ္ဌတိုင်အောင် အလယ်ဇော ၅-ချက်သည် အပရာပရိယဝေဒနီယကံဖြစ်၍ တတိယဘဝမှသည် နိဗ္ဗာန်မရသေးသ၍ အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးသည်။

သာဓကနက်

၃၈။ ယာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတတိ၊ ဟူသည်ကား။ အဟေတုကဝါဒအင်္ဂါရိယဝါဒ-နတ္ထိကဝါဒေသု၊ အဟေတုက အယူ၊ အင်္ဂါရိယအယူ၊ နတ္ထိကအယူတို့တွင်။ အညတရာ၊ တပါးပါးသော အယူတည်း။

၁၅-မိစ္ဆတ္တတိက်

၁၈၇

သတ္တမဇောသည်ကား ဥပဗ္ဗေဒနိယကံဖြစ်၍ စုတိအနန္တရ၌သာ အကျိုးပေးသည်။

ထိုသို့ သတ္တမဇောသာ စုတိအနန္တရ၌ အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် ပဌမဇော၊ အလယ်ဇော ၅-ချက်တို့ကို ထား၍ သတ္တမဇောကို ကောက်ရသည်။ ထိုပဌမဇော၊ အလယ်ဇော ၅-ချက်တို့ကား တတိယပုဒ်၌ ဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမပုဒ်၏အရမ္မတပါးဟု စကားမ-၍ ကောက်ပြန်ရသည်။

ပဉ္စာနန္တရိယကံ ၅-ပါးတို့တွင် အားကြီးသောကံ အကျိုးပေးပြီးသော် တပါးကံ အကျိုးမပေးပြီ၊ အဟောသိကံ မြောက်လေတော့သည်။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ (၄၀၉) ၌ ဆိုသောကြောင့် အဟောသိကံဖြစ်သော အာနန္တရိယကံသည် ပဌမပုဒ်၌ ဝင်မည်လော၊ ယင်းသို့မဟုတ် မဝင်မည်လော ဟူ၎င်းအံ့— စင်စစ် အကျိုးပင် မပေးသော်လည်း ပေးသည်ဖြစ်က စုတိအနန္တရ၌သာ ပေးခြင်း သဘော ရှိသောကြောင့် သဘောကိုထောက်သဖြင့် ဝင်သင့်သည် ဟုရ၏။ ထို့ကြောင့် မူလဒီကာ(၄၅) ၌—

၃၉။ ဗလဝတာ အာနန္တရိယေန ဝိပါကေ ဒိန္နေ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အာနန္တရိယာနံ ဖလဒါနေ နိယတသဘာဝါ အာနန္တရိယသဘာဝါ စ ပဝတ္တိတိ၊ အတ္တနော သဘာဝေန ဖလဒါနိယမေနေဝ နိယတတာ အာနန္တရိယတာ စ ဝေဒိတဗျာ-ဟု မိန့်သည်။

ဒီကာ၌ အရိပ်အမြက်ကိုသာ ထောက်သင့်ပေသည်။ ဒုတိယ၌ မိမိအခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးကြောင်းကို မဂ္ဂဝိထိဆိုရိုးကို ထောက်လေ။

သာဓကနက်

၃၉။ ဗလဝတာ၊ အားကြီးသော။ အာနန္တရိယေန၊ အာနန္တရိယကံသည်။ ဝိပါကေ၊ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို။ ဒိန္နေ၊ ပေးအပ်သည်ရှိသော်။ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ၊ အကျိုးမပေးအပ်သည့်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာနန္တရိယာနံ၊ ဒုဗ္ဗလဖြစ်ကုန်သော တပါးသော အာနန္တရိယကံတို့၏။ ဖလဒါနေ၊ စုတိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးသည်ရှိသော်။ ဝါ၊ အကျိုးပေးခြင်း၌။ နိယတသဘာဝါ၊ မြဲသောသဘောရှိသော။ ပဝတ္တိ စ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ အာနန္တရိယသဘာဝါ၊ အာနန္တရိယသဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ပဝတ္တိ စ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အတ္တနော၊ မိမိဟု ဆိုအပ်သော အာနန္တရိယကံ၏။ သဘာဝေန၊ သဘောဖြစ်သော။ ဖလဒါနိယမေနေဝ၊ အကျိုးပေးခြင်း မြဲသောအားဖြင့်သာလျှင်။ နိယတတာ စ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အာနန္တရိယတာ စ၊ အာနန္တရိယ၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝိညဟိ၊ ထိုသည်။ ဝေဒိတဗျာ၊ သိအံ့၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်

မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ မဂ်ကိုအာရုံပြုခိုက် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် ၃၃-ခု၊ ဤသို့ ယခုကာလ ဆရာမြတ်တို့ ကောက်ရိုး၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း သက်သက်၊ အာရမ္မဏာဓိပတိကို ပစ္စည်းနှစ်ချက်ခွဲ၍ ယူလေ။

အာရမ္မဏပစ္စည်းသက်သက်ယူသော် ဆိုရိုးအတိုင်းပင်။

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းယူသော်ကား - မိမိမဂ်မှ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက် မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ခု၊ ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် တေတ္တိံ သ၊ ဤသို့ ခွဲ၍ယူလေ။ နန်းကျောင်း ကောက်ရိုး၌ ကား ၂-ခုပင် ကောက်သည်။

တတိယပုဒ်၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိ ၂-ပါးကို ကောက်ရာတွင် အာရမ္မဏာဓိပတိကို ကောက်သည့်ကာလ မဂ်မှ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို ရခိုက်ဟု အဘယံကြောင့် မိမိမဂ်ကို ပစ္စည်းယူလေသနည်း ဟူငြားအံ့၊ တပါးသောသူ၏ မဂ်ကို မဆိုလင့်ဦး၊ ယမိုက်ပြာဠိဟာ ပြတော်မူသော ဘုရားရှင်၏မဂ်ကို ဆင်ခြင်သော်လည်း အဓိပတိပစ္စည်း တပ်စွမ်းနိုင်အောင် အလေးအမြတ် မပြုလေရကား သူတပါးမဂ်သည် အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း မတပ်နိုင်၊ မိမိမဂ်သာ တပ်နိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိမဂ်ကိုသာ ပစ္စည်းယူရလေသည်။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (၃၉၂) ၌ -

၄၀။ အရိယသာဝကာနဉ္စိ အတ္တနော မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ အာရမ္မဏာဓိပတိ လဗ္ဘတိ-ဟု မိန့်ပြီ။

ရှေးဆိုပြီးသော စေတသိက်၌ပင် ဝင်ကောင်းပြီးလျက် ဝီရိယ၊ ဝိမုသကို ကောက်တော်မူပြန်သည်ကား - စေတသိက်အရေအတွက်ကို လျှော့၍သော်ကား ကောက်သင့်၏၊ မလျှော့သော် ကောက်သင့်မည် မထင်ပြီ။

ဤတိက်မှတ်တွင် ပဌမပုဒ်၏ အရမ္မတပါး အပါဒါန် ခံကုန်၏၊ ယင်းသို့ ခံခြင်းသည် တတိယ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် စသည်လည်း ဝင်သောကြောင့် ခံလေကုန်သည်။ ဤတိက်ကား ခဲစွာ၏။

သာဓကနက်

၄၀။ ဟိ၊ သင့်စွ။ အရိယသာဝကာနံ၊ အရိယသာဝကတို့အား။ ဝါ၊ တို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ ဂရုံ ကတွာ၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ဆင်ခြင်သောအခါ၌။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။

၁၆-မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်

၁၀၉

၄၁။ အဋ္ဌဂီကောပိ မဂ္ဂေါ ပစ္စယဋ္ဌေန တေသံ ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတုကာ။

မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝါ ဟေတူ မဂ္ဂေ ဝါ ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတူ၊ တေတေသံ ဟေတူတိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သယံ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ၊ ဣတိ မဂ္ဂေါ ဟေတုတေသန္တိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ—

ဟူသော မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ-ဟူသော ဓမ္မသင်္ကဏီ မာတိကာ ပါဠိတော်အဖွင့် အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ (၇)အားလျော်စွာ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို အနက်ယောဇနာသည်ရှိသော်—

မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ဂ-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

တနည်းကား— မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မဂ်၌ဖြစ်သော ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။

တနည်းကား— မဂ္ဂဟေတုကာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် တည်းဟူသော အမောဟ ဟိတ်ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။

သာဓကနက်

၄၁။ အဋ္ဌဂီကောပိ၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ အရိယမဂ်သည်။ ပစ္စယဋ္ဌေန- မဂ္ဂပစ္စယဋ္ဌေန၊ မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သဘောကြောင့်။ ဝါ၊ မဂ္ဂသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေသံ၊ တို့၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ၊ ။။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။

ဝါ၊ ကား။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ မဂ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ဟေတူ၊ ဟိတ်ကိုတည်း။ ဝါ၊ ကား။ မဂ္ဂေ၊ မဂ်၌။ (ဘဝါ၊ ဖြစ်ကုန်သော။) ဟေတူ၊ တို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂဟေတူ၊ တို့မည်ကုန်၏။ တေသံ၊ တို့အား။ တေ- တာဒိသ၊ ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဟေတူ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်၊ မဂ်၌ဖြစ်သော ဟိတ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည်။ သယံ၊ မိမိသည်။ မဂ္ဂေါ စေဝ၊ မဂ်မည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ။။ ဟေတု စ၊ ဟိတ်မည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ။။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ မဂ်လည်း မည် ဟိတ်လည်းမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေသံ၊ တို့အား။ မဂ္ဂေါ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဟေတု၊ ဟိတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။

ဤသို့ အဋ္ဌကထာ အနက်ပေးနည်းတို့တွင် ဒုတိယနည်း၊ တတိယနည်းပေါင်း ၍ ၃-နည်းဟူ၍သာ မှတ်။

ပဌမနည်းအလို မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ် အရကောက် သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ဂ-ပါးကြည့်သော စေတသိက် အဋ္ဌဝီသ ကောက်။

ဒုတိယနည်းအလို ကောက်သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံ သ ကောက်။

တတိယနည်းအလို ကောက်သော် မဂ်စိတ် ၄-ခု၊ အမောဟ ကြည့်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံ သ ကောက်။

၎င်းအဋ္ဌကထာအလို နည်း ၃-ပါး အစဉ်ထားခြင်းသည် ပဌမနည်းမှာ ဟိတ် ဂ-ပါး၊ ဒုတိယနည်းမှာ ဟိတ် ၂-ပါး၊ ၃-ပါး၊ တတိယနည်းမှာ ဟိတ် ၁-ပါး၊ ဤသို့ ဟိတ်အနည်းအများ၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်ထားသည်။

နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌ နည်း ၃-ပါး အစဉ်ထားခြင်းသည် ယင်း ၃-ပါး သော နည်းတို့တွင် ပဌမနည်းအလို မဂ္ဂင် ဂ-ပါးသည် မဂ္ဂဟေတု၊ ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ၎င်း ပဌမနည်းဖြင့် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ဂ-ပါး သည် မဂ္ဂဟေတုက မမည်သေး၊ ၎င်း မဂ္ဂင် ဂ-ပါး မဂ္ဂဟေတုက မည်စေခြင်းငှါ ဒုတိယနည်း တက်ပြန်သည်။

၎င်း ဒုတိယနည်းအလို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော အမောဟသည် မဂ္ဂဟေတု၊ ကြွင်းမဂ္ဂင် ၇-ပါးနှင့် တကွသော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ၎င်း ဒုတိယနည်းဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည် မဂ္ဂဟေတုက မမည်သေး၊ ၎င်းမဂ္ဂင် မဂ္ဂ ဟေတုက မည်စေခြင်းငှါ တတိယနည်း တက်ပြန်သည်။

၎င်း တတိယနည်းအလို ပဓာနအားဖြင့် အလောဘ၊ အဒေါသသည် မဂ္ဂဟေတု၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်နှင့် တကွသော အလောဘ၊ အဒေါသကြည့်သော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက။

၎င်းကိုထောက်၍ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ-အရ အလောဘ၊ အဒေါသ ကြည့်၍ ကောက်ယောင် ထင်တတ်သည်။

အမောဟလည်း ဟိတ်ပင်ဖြစ်လေသောကြောင့် မဂ္ဂဟေတုအရ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ကြွင်းသမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ၎င်းကိုထောက် ၍ ဒုတိယပဒအရ ဟိတ် ၃-ပါးကြည့်၍ ကောက်ယောင် ထင်တတ်သည်။

ယင်းသို့ ဖြစ်သော်လည်း ဟိတ် ၃-ပါးတို့တွင်—

အလောဘ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အဒေါသ၊ အမောဟနှင့် တကွသော သမ္ပယုတ်တရားမဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အဒေါသ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘ၊ အမောဟနှင့်တကွသော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘ၊ အဒေါသနှင့် တကွသော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

အလောဘ၊ အဒေါသ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အမောဟနှင့်တကွ ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရာတွင် အမောဟ မဂ္ဂဟေတုကဖြစ်ခြင်းသည် ပဓာန၊ ကြွင်းသမျှမှာ အပဓာန။

အလောဘ၊ အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အဒေါသနှင့်တကွ ကြွင်းသမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာန မရှိ၊ အပဓာနသာ။

အဒေါသ၊ အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် အလောဘနှင့်တကွ ကြွင်းသမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ မဂ္ဂဟေတုဖြစ်ခိုက် ကြွင်းသမ္ပယုတ်တရားသည် မဂ္ဂဟေတုက၊ ပဓာနမရှိ၊ အပဓာနသာ။

ဤသို့ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် စက်လှည့်၍ ဖြစ်ကောင်းလေသောကြောင့် ဟိတ် ၃-ပါး မကြည့်ပင် ပဓာန အပဓာနအားဖြင့် မဂ္ဂဟေတုက အလုံးစုံကို အကုန် ကောက်သင့်သည်။

ဤသို့ မယူအပ်သေးကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် နည်း ၃-ပါးအစဉ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် မူလဋီကာ(၄၆)၌—

၄၂။ ပရိပုဏ္ဏ။ပ။ နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ ဟိ ယေ မဂ္ဂပစ္စယံ လာန္တိ၊ န ပန သယံ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေ မဂ္ဂဟေတုကာတိ ဒဿေတုံ

သာဓကနက်

၄၂။ ပရိပုဏ္ဏ။ပ။ ဟိ သစ္စံ၊ ထိုစကားသည် မှန်၏။ ဝါ၊ ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂပစ္စယံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းအဖြစ်ကို။ လာန္တိ၊ ရကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရကုန်သော်လည်း။ သယံ ပန၊ မိမိတို့သည်ကား။ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝံ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၏ အဖြစ်သို့။ န ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်သာ လျှင်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကတို့မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၌လည်း။-အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိဿ မဂ္ဂဂါနိ

“အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိယံ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာ”တိအာဒိဝုတ္တံ။ ယောပန
 စာတ္ထေဝ “အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိယံ အလောဘော အဒေါသော အမော-
 ဟော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတူ”တိအာဒိနယောဝုတ္တော၊ တံ ဒဿေတုံ
 “မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာဝါ”တိအာဒိဝုတ္တံ။ “အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-
 မဂ္ဂေါ စေဝဟေတုစာ”တိအာဒိနာပနဝုတ္တနယံဒဿေတုံ “သမ္မာဒိဋ္ဌိ
 သယ”န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထပန အသင်္ဂဟိတသင်္ကဏှနဝသေန ပဋိ-
 ပါဋိယာ တယောနယာဝုတ္တော၊ ဟေတုဗဟုတာဝသေန တတိယော
 နယော ဣဓ ဒုတိယော ဝုတ္တော-ဟု မိန့်ကုန်ပြီ။

၄၃။ မဂ္ဂကိစ္စံ ပရိညာဒိ။ အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာလောဘာ-
 ဒေါသသင်္ခါတေဟိ မဂ္ဂဟေတူဟိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တခန္ဓသေသမဂ္ဂင်္ဂသမ္မာ-
 ဒိဋ္ဌိနံ သဟေတုကဘာဝဒဿနတော တိတ္ထံ နယာနံ အသင်္ဂဟိတ-
 သင်္ကဏှနဝသေနာတိ ဝုတ္တံ။ ဟေတုဗဟုတာဝသေနာတိ ဗဟုဟေ-
 တုကဿ ပဌမနယဿ အနန္တရံ ဗဟုဟေတုကတာ သာမညေန

သာဓကနက်

ဌပေတွာတိအာဒိ၊ စကားကို။ ဘဝတော၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ခြင်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုနိက္ခေပကဏ္ဍ၌
 သာလျှင်။ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယမဂ္ဂနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အလောဘော အဒေါသော
 အမောဟော ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတူတိအာဒိ၊ မဂ္ဂဟေတူ ဤသို့ အစရှိသော။ ယောပန နယော၊
 အကြင်နည်းကိုကား။ ဘဝတော၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ခြင်း။ တံ နယံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ။ မဂ္ဂ-
 သမ္ပယုတ္တာဝါတိအာဒိ၊ စကားကို။ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ခြင်း။ ပန၊ ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့။
 အရိယမဂ္ဂသမဂ္ဂိယံ၊ ခြင်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်္ဂသည်။ မဂ္ဂေါ စေဝ၊ မဂ္ဂလည်းမည်၏။
 ဟေတုစ၊ ဟိတ်လည်းမည်၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝုတ္တနယံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊
 ငါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသယန္တိအာဒိ၊ စကားကို။ အာဟ၊ ပြီ။ ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ တတ္ထ၊
 ထိုနိက္ခေပကဏ္ဍ၌။ အသင်္ဂဟိတသင်္ကဏှနဝသေန၊ အသင်္ဂဟိတဖြစ်သောမဂ္ဂင်္ဂကို သဗ္ဗိဟိသည်
 ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထာယ၊ ဖြစ်သော၊ ပဋိပါဋိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ အယော၊ ကုန်သော။
 နယာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တော၊ ကုန်၏။ ဟေတုဗဟုတာဝသေန၊ ဟိတ်များသည်၏ အစွမ်းအား
 ဖြင့်။ တတိယော၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ တတိယနည်းကု။ ဣဓ၊ ဤမဂ္ဂါရမ္မထက်ကံအဖွင့် အဋ္ဌက-
 ထာ၌။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယနည်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ခြင်း။

၄၃။ မဂ္ဂကိစ္စံ၊ မဂ္ဂကိစ္စဟူသည်ကား။ ပရိညာဒိ၊ ပရိညာ အစရှိသောကိစ္စတည်း။ ဝါ၊
 ပရိညာဒိ၊ ပရိညာအစရှိသောကိစ္စသည်။ မဂ္ဂကိစ္စံ၊ မဂ္ဂကိစ္စမည်၏။ အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ-
 မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာလောဘာဒေါသသင်္ခါတေဟိ၊ အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သော
 အလောဘ အဒေါသဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ မဂ္ဂဟေတူဟိ၊ မဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်တို့ဖြင့်။
 မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တခန္ဓသေသမဂ္ဂင်္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိနံ၊ မဂ္ဂနှင့် ယှဉ်သော နာမက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမုကြင်း
 သောမဂ္ဂင်္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိတို့၏။ သဟေတုကဘာဝဒဿနတော၊ သဟေတုက၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း
 ကြောင့်။ ဝါ၊ ဟိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့်။ တိတ္ထံ နယာနံ၊ သုံးပါးသောနည်း
 တို့ကို။ အသင်္ဂဟိတသင်္ကဏှနဝသေနာတိ၊ အသင်္ဂဟိတသင်္ကဏှနဝသေန ဟူ၍။ အာစရိ-

နိက္ခေပကဏ္ဍပါဠိယံ တတိယံ ဝုတ္တနယော ဣဓ အဋ္ဌကထာယံ ဒုတိယံ ဝုတ္တော ဟူ၍လည်း အနုဋီကာ (၄၉) ၌ မိန့်ပြီ။

ယင်း အနုဋီကာပါဌ်၌ “သမ္ပယုတ္တာလောဘာဒေါသခါတေဟိ”ဟု သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူလေသောကြောင့် မကြည့်မူ၍ ကောက်သင့်သည်။

၄၄။ ကတမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဌပေတွာ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော၊ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတု။ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဣမေ ဓမ္မာ မဂ္ဂဟေတုကာ။

ဟူသော နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော် (၂၁၂) ၌လည်း ပဌမနည်း၊ ဒုတိယနည်း မှာ ဌပေတွာ-သဒ္ဓါ ပါသည်၊ တတိယနည်းမှာ မပါ။ ထို့ကြောင့် မကြည့်မူ၍ ကောက်သင့်သည်။

သာဓကေနကံ

ယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ငါ။ ဟေတုဗဟုတာဝသေနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဗဟုဟေတုကဿ၊ များသော ဟိတ်ရှိသော။ ပဌမနယဿ၊ ပဌမနည်း၏။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ ဗဟုဟေတုကတာသာမညေန၊ များသော ဟိတ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိက္ခေပကဏ္ဍပါဠိယံ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍပါဠိတော်၌။ တတိယံ၊ သုံးခုမြောက်၌။ ဝုတ္တနယော၊ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းကို။ ဣဓ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌။ ဒုတိယံ၊ နှစ်ခုမြောက်၌။ အဋ္ဌကထာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ငါ။

၄၄။ ကတမေ ဓမ္မာ၊ အဘယ်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကမည်ကုန်သနည်း။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ၊ အရိယမဂ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင်္ဂတို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ တံသမ္ပယုတ္တော၊ ထိုမဂ္ဂင်္ဂနှင့်ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၎င်း။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုကမည်ကုန်၏။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ၊ ငါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ မဂ္ဂေါ စေဝ၊ မဂ်လည်း မည်၏။ ဟေတု စ၊ ဟိတ်လည်း မည်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ တံသမ္ပယုတ္တော၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။ အရိယမဂ္ဂသမဂီဿ၊ ငါ။ အလောဘော၊ အလောဘ၎င်း။ အဒေါသော၊ အဒေါသ၎င်း။ အမောဟော၊ အမောဟ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတု၊ မဂ္ဂဟေတု မည်ကုန်၏။ တံသမ္ပယုတ္တော၊ ထို အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟနှင့် ယှဉ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်၏။

၄၅။ မဂ္ဂဟေတုကနိဋ္ဌေသေ ပဌမနယေန၊ ပစ္စယဋ္ဌေန မဂ္ဂဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ သဟေတုကသာဝေါ ဒဿိတော။ ဒုတိယနယေန မဂ္ဂဘူတေန သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန၊ ဟေတုနာ သေသမဂ္ဂင်္ဂါနံ သဟေတုကသာဝေါ ဒဿိတော။ တတိယနယေန မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နဟေတုဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သဟေတုကသာဝေါ ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟူသော နိက္ခေပကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ (၃၉၂) ၌ မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နဟေတု-သဒ္ဒါဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူလေသောကြောင့် မကြည့်မှီ၍ ကောက်သင့်သည်။

ထိုကြောင့် ဖဏိစိပဒ္ဓံ—

၄၆။ ဧတ္ထ စ ပဌမနယေ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာ တံသမ္ပယုတ္တာဝ စတ္တာဓရာ ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာ ဟောန္တိ၊ န တာနိ။ ကသ္မာ၊ ပါဠိယံ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာတိ ဝုတ္တတ္တာ။ တာနိ ပန မဂ္ဂဟေတု ဝေ ဟောန္တိ။

သာဓကနက်

၄၅။ မဂ္ဂဟေတုကနိဋ္ဌေသေ၊ မဂ္ဂဟေတုကနိဋ္ဌေသဉ်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေ၊ သို့။ ဝေဒိ-တဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ပဌမနယေန၊ ပဌမနည်းဖြင့်။ ပစ္စယဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အနက် သဘောကြောင့်။ မဂ္ဂဟေတုနာ၊ မဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ ယှဉ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ သဟေတုကသာဝေါ၊ သဟေတုကအဖြစ်ကို။ ဒဿိတော၊ ပြအပ်၏။ ဒုတိယနယေန၊ ဖြင့်။ မဂ္ဂဘူတေန၊ မဂ္ဂဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟု ဆိုအပ်သော။ ဟေတုနာ၊ ဟိတ်ဖြင့်။ သေသမဂ္ဂင်္ဂါနံ၊ ကြွင်းသော မဂ္ဂင်္ဂတို့၏။ သဟေတုက-သာဝေါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ၏။ တတိယနယေန၊ ဖြင့်။ မဂ္ဂေ၊ မဂ္ဂ၌။ ဥပ္ပန္နဟေတုဟိ၊ ဖြစ်သော ဟိတ်တို့ဖြင့်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ၏။ သဟေတုကသာဝေါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၄၆။ စ၊ အက်၍ ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤမဂ္ဂါရမ္မအတိတ်၌။ ပဌမနယေ၊ ပဌမနည်း၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင်္ဂတို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ တံသမ္ပယုတ္တာ၊ ထိုမဂ္ဂင်္ဂနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ စတ္တာဓရာ၊ လေးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာဝ၊ ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ မဂ္ဂဟေတုက မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုမဂ္ဂင်္ဂတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ၊ ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဌပေတွာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန၊ အနွယ်ကို ဆိုဦးအံ့။ တာနိ၊ ထိုမဂ္ဂင်္ဂတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတု ဝေ၊ မဂ္ဂဟေတုတို့ မည်ကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ ယှဉ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စယ-သာဝေန၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဟေတုဘာဝတော၊ ဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တတိယနယေ၊ ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ တံသမ္ပယုတ္တာ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ စတ္တာဓရာ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာဝ၊ တို့သည်သာလျှင်။ မဂ္ဂဟေတု-ကာ နာမ၊ မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သာ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ မဂ္ဂဟေတုကာ နာမ၊ မည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ပါဠိယံ၊ ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဌပေတွာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်တည်း။

ကသ္မာ၊ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝေန ဟေတု-
ဘာဝတော။

တတိယနယေ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဌပေတာ တံသမ္ပယုတ္တာဝ စတ္တာရော
ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာ နာမ ဟောန္တိ၊ န သာ။ ကသ္မာ၊ ပါဠိယံ
သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဌပေတာတိ ဝုတ္တတ္တာ။

တာနိ ပန မဂ္ဂဟေတုယေဝ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ၊ အတ္တနာ
သမ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ မဂ္ဂပစ္စယဟေတုပစ္စယဘာဝတော။

သ ဟိ နိယျာနိကကိစ္စတ္တာ၊ ပရိညာဒိဇတုကိစ္စတ္တာ ဝါ
တေသံ မဂ္ဂပစ္စယော ဟောတိ၊ တေသံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာ-
ဓနတ္တာ၊ မူလဘာဝတော ဟေတုပစ္စယော စာတိ ဒဠဗ္ဗာ။

ဒုတိယနယေ မဂ္ဂ၊ မဂ္ဂဿ ဝါ သဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလ-
စိတ္တုပ္ပါဒသင်္ခါတာ စတ္တာရော ခန္ဓာ မဂ္ဂဟေတုကာယေဝ ဟောန္တိ။

ဟူ၍ အရိယဝံသ ဆရာတော် မိန့်တော်မူပြီ။

ဤသို့ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မဓု၊ မဏိဒီပ တို့၌ မုချဆတ်ဆတ်
မကြဉ်အပ်၊ မကြဉ်ထိုက်၊ မကြဉ်သင့်သည် ကေနံအမှန် ဟူလို။

၁၇-ဥပ္ပန္နတိက်

ဥပ္ပန္နတိက်၏ ပဌမပုဒ်၌--

၁။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊

သာဓကနက်

ပန၊ အနွယ်ကို ဆိုဦးအံ့။ တာနိ၊ ထိုမဂ္ဂင်တို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုယေဝ၊ တို့သည်သာလျှင်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။
မဂ္ဂပစ္စယဟေတုပစ္စယဘာဝတော၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၊ ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ သာ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိသည်။ နိယျာနိကကိစ္စတ္တာ ဝါ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်
မြောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပရိညာဒိဇတုကိစ္စတ္တာ ဝါ၊ ပရိညာအစရှိသော
လေးပါးသော ကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေသံ၊ ထို မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ခန္ဓာတို့၏။
မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ တေသံ၊ ထို မဂ်နှင့်ယှဉ်သော
ခန္ဓာတို့၏။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနတ္တာ စ၊ ကောင်းစွာတည်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ မူလဘာဝတော စ၊ အဖြစ်အရင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဟေတု-
ပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။

ဒုတိယနယေ၊ ၌။ မဂ္ဂ၊ မဂ်တို့သည်။ မဂ္ဂဿ ဝါ၊ မဂ်၏လည်း။ သဗ္ဗလောကုတ္တရကုသလ-
စိတ္တုပ္ပါဒသင်္ခါတာ၊ အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာတို့သည်။ မဂ္ဂဟေတုကာယေဝ၊ မဂ္ဂဟေတုကတို့သည်သာလျှင်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

၁၆

၆- မာတိကာဂုဏ်နှင့် သာဓကအနက်

- ၂။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊
- ၃။ သမယပစ္စုပ္ပန်၊
- ၄။ ခဏပစ္စုပ္ပန်၊

ယူ၍ ပစ္စုပ္ပန် ၄-ပါးတွင် ညွန့်သဒ္ဓါသည် ဤ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို ဟောသင့်၏ဟု သိစေခြင်းငှါ ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ် ၈၉-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခုကို ကောက်ရသည်။

ခဏပစ္စုပ္ပန် ဟူသည်ကား—ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယသို့ ရောက်ဆဲ ဟုလိုသည်။

ပစ္စုပ္ပန် ၄-ပါး အကျယ်ကို သမ္မောအဋ္ဌကထာ (၇), ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ (၂၀၀) တို့၌ မိန့်၏။ ဤတိက်၌ ရှေးပုဒ် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၊ နောက် ၂-ပုဒ်ဖြင့် အနာဂတ်ကာလ၊ ဤသို့ကာလ ၂-ပါးကို ဟောသည်။

ဒုတိယပုဒ်၌ ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်ကို အခြားအထူးမူ၍ ဟောတော်မူရကား ထိုကိုချန်၍ အနာဂတ်တရားကို ကောက်ရသည်။

တတိယပုဒ်၌ကား အကြောင်းဖြစ်၍ ကမ္ဘာတသိန်း အလွန်မှပင် ဖြစ်လတ္တံ့ သည် ဖြစ်စေကာမူ မချွတ် ဖြစ်စေသောကြောင့် အနာဂတ်တရားအဖြစ်ဖြင့် ထိုဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ကောက်ရလေတော့သည်။

၁၉-အတိတာရမ္မဏတိက်

အတိတာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ ဝိရတိကို မကြဉ်ပဲ နောက်သည်လည်း ရှိကြ၏။ အတိက်ကို ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု မယူကောင်းသောကြောင့် ကြဉ်မှသာ သင့်ချိမ့်မည်။ ဒုတိယ တတိယမှာ မကြဉ်လင့်။ အပ္ပမညာကို သုံးပုဒ်လုံး၌ ကြဉ် ရကား အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် မဆိုကောင်းသော ပညတ်လျှင် အာရုံ ရှိသောကြောင့်တည်း။ အချို့ ဆိုရိုးများ၌ တိက်မုတ်တွင် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု လွှတ်၏။ နဝတ္ထုဗ္ဗာရမ္မဏ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သာ အာရုံရှိချေရကား မလွတ် သင့်ချေ။

၂၁-အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် ပဌမပုဒ်၌ ဣဿာလည်း သူတပါးစည်းစိမ်ကိုသာ အာရုံ ပြု၍ ခြုံစုခြင်းလက္ခဏာ ရှိချေသည်။ အပ္ပမညာလည်း တပါးသော သတ္တဝါ ပညတ်သာ အာရုံရှိချေသည်။ ထို့ကြောင့် ဣဿာ၊ အပ္ပမညာ ခွေ တို့ကို ကြဉ်ရ လေသည်။

၂၂-သနိဒဿနတိကံ

၁၁၇

ဒုတိယပုဒ်၌ မစ္ဆရိယသည် မိမိစည်းစိမ်ကိုသာ အာရုံပြု၍ လျှိုဝှက်ခြင်း လက္ခဏာ ဖြစ်ချေရကား ကြည့်ရလေသည်။

တတိယပုဒ်၌ ၂-ပါးစုံကို အာရုံပြုသည်ကို ဟောရကား ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ အပ္ပမညာတို့တွင် ဣဿာ၊ အပ္ပမညာသည် ဗဟိဒ္ဓတရားကိုသာ၊ မစ္ဆရိယလည်း အဇ္ဈတ္တတရားကိုသာ အာရုံပြုချေသောကြောင့် ထိုတရား ၄-ပါးတို့ကို ကြည့်ရလေသည်။

၂၂-သနိဒဿနတိကံ

သနိဒဿနတိကံ ပဌမပုဒ်၌ သနိဒဿနသဒ္ဓါဖြင့် အထူးမူအပ်သောကြောင့် သပ္ပဋိသရုပ် ကောဒသ စင်လေသည်။ မြင်အပ်သောသဘောနှင့်တကွကို သနိဒဿနသဒ္ဓါ ဟောသောကြောင့် ရူပါရုံ မရသင့်တန် ဟူခြားအံ့၊ သိလာပုတ္တကဿ သရီရံ ဆိုသကဲ့သို့ ရူပါရုံမှ တပါး မြင်အပ်သော သဘောမရှိသည် ဖြစ်၍ မပြားသည် ဖြစ်စေကာမူ ပြားသကဲ့သို့ အဘေဒဘေဒပစ္စာရ အားဖြင့် ဆိုပါသတည်း။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ (၅၂) ခု—

၄၇။ အညံ ဝိယ ကတွာ ယထာ “သိလာပုတ္တကဿ သရီရံ” နိ ဟု မိန့်ပြီ။

အဘေဒဘေဒပစ္စာရလည်း မပြားပဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ် စကောင်းသည်၊ ပြားလျက်လည်း မပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ် စကောင်းသည် ဟူ၍ မခုသရတ္ထဒီပနီ၌ ဆို၏။

ထိုတွင်ကား မပြားတုံလျက် ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်သည်ကို ဤ၌ လိုအပ်၏။ ပရမတ္ထအဘေဒဘေဒပစ္စာရ၊ ပညတ္တိအဘေဒဘေဒပစ္စာရ ဟူ၍ ၆-ပါး၊ ၃၆-ပါး ဥပစာရ နည်း၌လာသော ၂-ပါးတွင်သော်ကား ပရမတ္ထအဘေဒဘေဒပစ္စာရ တည်း။

သရုပ်ကောက်ရိုး၌ အမြက်မျှသာ ရေးသားအပ်သော

တိကမာတိကာဂဏ္ဍိကား

ဤတွင်ရှေ့ ပြီးပြီ။

သာကေနက်

၄၇။ အညံ ဝိယ၊ တပါးတခြားကဲ့သို့။ ကတွာ၊ ပြု၍။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။) ယထာ နည်း။ သိလာပုတ္တကဿ သရီရန္တိ၊ အစရှိသည်တည်း။ သိလာပုတ္တကဿ၊ ကျောက်သားငယ်၏။ သရီရံ၊ ကိုယ်။

၆-မာတိကာနိဒါနဝိညာဉ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသမိယေ။

ဒီပင်္ကရော မဟာဝိရော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။

အစရှိသော ၃-ကုဏ္ဍလကေသိဝံ ၂၇၊ ၂၉။ ယသောဓရာထေရီ အပဒါနံ ပါဠိတော် ၅၅၃၊ ၅၅၆၊ ၃၂၃၊ ၃၂၅၊ ၃၉၃၊ ၃၉၆။ သီ ၄၆၀၊ ၄၆၂။ ဗုဒ္ဓဝံသ ပါဠိတော် ၂-သုမေဓပတ္ထနာကထာ ၅၇၅၊ ၃၄၂၊ ၄၁၇။ သီ ၂၀။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ဒုရေနိဒါန်း ၃၊ ၄။ ထေရအပဒါနံအဋ္ဌကထာ နိဒါန်း သီ ၂။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၃၊ ၃၃- စသည် များစွာတို့၌ အဓိပ္ပါယ်တူ လာကြကုန်သည်နှင့် လျော်စွာ တဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူ၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက် သာရမဏကမ္ဘာ၌ လူတို့သည် လက်တမ်း အနှစ်တသိန်းတွင် ပုပ္ဖဝတီမြို့တော် သုန္နမင်း၊ သုန္နာမိဖုရားတို့၏ သားတော် နံတော် တနင်းလာသား မင်းသားအဖြစ်နှင့် အနှစ်တသောင်းရှိက နိမိတ်ကြီး လေးပါး ထင်မြင်၍ တောထွက်တော်မူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူသောအဆုံးတွင် စရည်းပင်ခေါ် တောင်မရိုးပင် ဗောဓိ၌ ပွင့်တော်မူသော ဘဏ္ဍာရန်မြတ်စွာဘုရား၊ ထိုနောက် မေဓကံရာမြတ်စွာဘုရား၊ ထိုနောက် သရဏကံရာမြတ်စွာဘုရား၊ ထိုနောက် ဒီပင်္ကရန်မြတ်စွာဘုရား ပေါင်းလေးဆူတို့ တကမ္ဘာတည်း ပွင့်တော်မူကြရာတွင် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား၏ အလောင်းတော် သုမေဓာရသေ့သည် သဒ္ဓါဓိက ဒီပင်္ကရန်မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေလက်ထက်တော်အခါ၌ နိယတဗျာဒိတ်ကို ရတော်မူ၏။

ကမ္ဘာတသိန်းအလွန်ရှိသော လေးသင်္ချေထက်၌—ဟူရာဝယ် လေးသင်္ချေမှာ ငါတို့ ဘဒ္ဒကမ္ဘာကို မရိယာဒအဝဓိ ပြု၍ မချန်ခဲ့၊ အဘိဝိဓိအဝဓိ ပြု၍ ဘဒ္ဒကမ္ဘာနှင့်တကွ ယူ၊ “ဣတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ” စသည်တို့ကိုလည်း ၎င်းအတိုင်း ယူလေ။ “ဣမိနာ စ ဘဒ္ဒကပ္ပေန သဒ္ဓိံ” သတသဟဿမဟာကပ္ပေါ” စရိယာပိဋက အဋ္ဌကထာ ပဌမဂါထာဝဏ္ဏနာ မျက်နှာ ၁၃-စာကြောင်းရေး၁၆။ ပဌမမောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော် စီရင်ခဲ့သော ပါရာဇိကကံ အဋ္ဌကထာ ဂဏ္ဍိသစ်“ယော ကပ္ပကောဋီဟိ”အဘွင့် ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကိဝမ်း ၄-ကြောင်း၊ ရွှေပိန်းချတို့ကို ထောက်လေ။

၆-မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁၁၉

ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို—ဟူရာ၌ ယခု ဘုရား ဆုံးမ ဟောချွတ်၍
 ယခုဘဝ၌ဖြစ်စေ၊ နောင်ဘဝ အဆက်ဆက်၌ဖြစ်စေ မဂ်ဖိုလ်ကို ရထိုက်သော
 ပရိဂိုဏ်သညာ ဝေနေယျမည်၏။ မရထိုက်သောပရိဂိုဏ်သည် သတ္တဝါမည်၏။
 “ဒုဝိဇာဟိ ပုဂ္ဂလာ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ စ သာဝကဝေနေယျာ စ။ပ။” မူလပဏ္ဏာသ-
 အဋ္ဌကထာ ၃၅။ စူဠသစ္စကသုတ် ၁၆၁-၁၆၆။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာ
 ၁၄၉။ မဟာဝဂ္ဂသယုတ် အဋ္ဌကထာ ၃၄။ နာလန္ဒဝဂ် တတိယသုတ် ၂၄၅။
 သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ၃။ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ် ၁၁-၁၃-၁၅။ ကေနိပါတ် ၂၅။
 တိတ္ထဇာတ် အဋ္ဌကထာ ၉၀၊ ၂၁၀-စသည်တို့။ တဆူတဆူသော သဗ္ဗညုမြတ်
 စွာဘုရား ဟောတော်မူ၍ မဂ်ဖိုလ်ရသော ဝေနေယျပရိဂိုဏ်ပေါင်း ၂၄-သင်္ချေ
 ကျော်။ သုတ်သီလက္ခန္ဓာ ဋီကာဟောင်း ၂၉၄။ ဋီကာသစ် ဒု ၂၇၃။ အနာဂတဝံသ
 အဋ္ဌကထာ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဃားဝမ်း၊ ၇-ကြောင်း။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ
 သု ၂၇၈။ သောတတ္ထကီပါဠိ ၄၊ နိဿယ ၁၀၂။ သဒ္ဓသာရတ္ထဇာလိနိ ဋီကာ သု ၁၇၂။
 ကဝိ ၁၀၃။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော် ဟံ ၂၇၃၊ ၉၂၄၊ ၉၂၅၊ ၉၂၆-ဒေဝဒတ် ပုရာဏ-
 ကဿပ စသည်တို့မှာ သတ္တဝါတို့သာတည်း။ ဘူတဗုဗ္ဗကတိကနည်းအားဖြင့်
 ရဟန္တာကိုပင် သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ကြကုန်၏။

လက်တော်သို့ရောက်ပြီးသော။ပ။ ကို—ကရောပယာတံ၊ လက်တော်သို့ရောက်
 ပြီးသော။ အဘိဓာန်နိဿယ ကျော်အောင်စံထားမှု၌ ဟတ္ထဂတံ၊ လက်တော်
 သို့ရောက်လုဆဲသော။ ၁၁၇၂-ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့် ၄-နေ့ ဆရာတော်
 ဦးဗုဒ္ဓစိရင်ပြီး ဂါထာ ၁၁၀-ရှိ ပဒစေတိယဝန္တနာ ပဌမဂါထာ ဒုတိယပါဒအနက်။
 ကရောပယာတံ-ကရဉ္စပယာတံ၊ လက်တော်၏ အနီးသို့ ရောက်နေသော။ အဘိ-
 ဓာန်နိဿယ၊ အဘယာရာမမူ။ ကရောပယာတံ အတ္တနောဟတ္ထဂတံ၊ အဘိဓာန်
 ဋီကာ။ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၇၇၊ ၇၉။ ကိ ၇၅။
 အပဒါန် အဋ္ဌကထာ သိ ၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၅၃၁။

ပါရမီ သုံးဆယ်တို့ကို၎င်း— ပါရမီတော် ၃၀-၏ သရုပ် အကျဉ်း၊ ဂါထာ-
 ပုဒ်ရေ ၇၆-၇၇။ ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် ရတနစက်မကဏ္ဍ သု ၅၇၄။ ဆယ်ပါး၏
 အကျယ် အဓိပ္ပါယ်၊ ၎င်းပါဠိတော် သုမေဓပတ္ထနာကထာ သု ၅၉၃-စသည်။
 ပါရမီ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန် စရိယာပိဋကတ် အဋ္ဌကထာ သိ
 ၂၁၆။ သီလက္ခန္ဓာဋီကာဟောင်း ၆၃။ ဋီကာသစ် ၂၃၉။ ဇိနာလင်္ကာရ ဋီကာ သု ၄။
 ပရိတ်ကြီးဋီကာ ၇၆၊ ၁၀၆။

စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို၎င်း— ၎င်းသရုပ် သုတ်သီလက္ခန္ဓာ အဋ္ဌကထာ
 ၁-ဗြဟ္မဇာလသုတ် ၅၃၊ ၄၆။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ်။ ပြ ၄၁၊ ၄၃။
 သိ ၄၃။ ဣတိဝုတ် အဋ္ဌကထာ ဒုကနိပါတ် ၁၂၂၊ ၁၂၀။ သိ ၉၃။ ပရိသမ္ဘိဒါ-

မဂ် အဋ္ဌကထာ သီလမယဉာဏနိဒ္ဒေသ သီ ၁၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ရတန စက်မကဏ္ဍ ၁၈၊ ၁၉၊ ၁၃-စသည်များစွာတို့၌ လာကုန်၏။

သေတကေတု အမည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍— “သေတကေတု နာမ ဒေဝပုတ္တော အဟောသိ” မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၄-ဘယဘေရဝသုတ် ၁၁၃၊ ၁၁၈။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ ၁၂၁၊ ၁၂၈။ သီ ၁၀၅၊ ၆၆။ “ယဒါဟံ တုသိတေ ကာယေ၊ သန္တုသိတော နာမ တဒါ” ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် ၁-ရတနစက်မကဏ္ဍ သု ၅၇၄၊ ဂ်း။ ယတောဟံ။ပ။ ဟံတဒါ။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ ၆၈၊ ၇၃။ ၎င်းပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့ကိုထောက်၍ ဝေဿန္တရာမင်းကြီး စုတိတော်မူ၍ ဖြစ်သော နတ်သားကို သေတကေတုနတ် သား ဟူ၍၎င်း၊ သန္တုသိတနတ်သား ဟူ၍၎င်း အမည် ၂-မျိုးခေါ်ဝေါ်ကြပုံကို သိအပ်၏။ အကဲ့အပြား မရှိ။

နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ်သည် ဖြစ်၍—

ကပ္ပ စကြာ၊ မင်္ဂလာ၊ ဗုဒ္ဓါ မောနေယျ။

အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်၊ ဆူညံကျွက်၊ ငါးချက်ကောလာဟာ

ဟူသော ခုဒ္ဒကပါဌ အဋ္ဌကထာ ၅-မင်္ဂလသုတ် ၁၀၅၊ ၇၈၊ ၁၂၁။ သုတ္တ- နိပါတ်အဋ္ဌကထာ ၁၆-မင်္ဂလသုတ် ၃၊ သီ ၂၄၃။ စတုဘာဏဝါရအဋ္ဌကထာ ၇-မင်္ဂလသုတ္တ သီ ၇၁-တို့၌ လာကုန်သော ကောလာဟလ ငါးပါး။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ၁၃။ နိဒ္ဒေသ သီ ၃၁၀။ သု ၄၁၊ ၃၆၇။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဒါန်း၊ အပဒါန အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း စသည်တို့၌ လာကုန်သော ကပ္ပ၊ ဗုဒ္ဓ၊ စက္ကဝတ္ထိ- ကောလာဟလ တို့တွင် ဗုဒ္ဓကောလာဟလဖြစ်ခြင်း၊

ဆင်နားပန်ညှိုး၊ ပုဆိုးနှမ်းပါး၊ ချိုင်းကြားချွေးထွက်၊ ကိုယ်ရောင် ပျက်သား၊ နန်းထက်မမေ့၊ စုတေ ကြောင်းဟိတ်၊ ငါးနိမိတ်ထင်၊ နတ်တို့သွင်သို့—

စသော ရွေးဆရာမြတ်တို့၏ ဥပမာလင်္ကာ၊ ဣတိဝုတ္တကပါဠိတော် တိက- နိပါတ် စတုတ္ထဝဂ် စတုတ္ထသုတ် ၁၈၃၊ ၁၄၁၊ ၁၆၄။ သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ၁၉။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁၀၈၊ ၁၀၅။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ၆၈။ ကုသဇာတ်အဋ္ဌကထာ ၂၉၀၊ ၂၆၆။ ယ ၁၃၀။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ မူလဋီကာ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ၁၇။ နိဒ္ဒေသ ပြ ၇၃၊ ၂၈၀။ ဟံ ဒု ၃၂၄-စသည် တို့ အလာ စုတေပြောင်းကြေ နတ်သေရန် နိမိတ်ငါးပါးထင်ခြင်း၊ ၎င်းအခါ နတ် ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့ ဘုရားလောင်းကို တောင်းပန်ကြကုန်၏။

ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို—ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့၏ သရုပ်တို့သည် သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၂၀။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ၁-ဝဂ် ၆၂၊ ၉၈-သီ။ ၄၂ မ။

၆-မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁၂၁

ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ၆၀၊ ၆၁၊ ၅၈။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း သိ ၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၃၃၆၊ ၃၂၀၊ ၂၂၅။ အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ ၆၈။ ဇိနာ-လင်္ကာရ ဋီကာ သု ၁၅၇။ မဟာထူပဝံသ သိ ၁၄။ အနာဂတဝံသအဋ္ဌကထာ ကော်ပီ ၃၃။ ပိန်း၊ ၁၁ ကြောင်းပေ။ ခေ ကျော၊ ၁၀-ကြောင်း ဝသည့်တို့၌ လာကြကုန်၏။ ကာလ၊ ဒီပ၊ ဒေသ၊ ကုလ၊ ဇနေတ္တိ၊ အာယု၊ မာသ၊ နေက္ခမ္မ ရှစ်ပါး။ “အဋ္ဌ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတိ” စသည်ဖြင့် မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိတော် ဗောဓိသတ္တဿ ဓမ္မတာ ပဉ္စာ ၁၇၂၊ ၁၃၉၊ ၁၆၀၁၊ ၆၇၊ ၃၂၉-တို့၌ လာသည်။

ဘုရင်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး— ဘုရားဘိုးတော် သီဟနမင်းသားနှင့် ဘွားတော် ယသောဓရာမင်းသမီးကို ထိမ်းမြားရာတွင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းသား၊ သုက္ကောဒန၊ သက္ကောဒန၊ ဓောတောဒန၊ အမိတောဒနမင်းသား။ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁၄-စူဠဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ် ၃၂၄၊ ၃၃၅-တို့၌ လာပုံ၊ သားတော်ငါးပါး ပေါက်ပွားသော အစဉ်။ အမိတာမင်းသမီး၊ ပမိတာမင်းသမီး အားဖြင့် သမီးတော် ၂-ပါး။ ထို ၇-ပါးတို့တွင် သားတော်ငါးပါးတို့ကို “သဗ္ဗေ သြဒနနာမကာ”ဟူ၍ ဒီပဝံသပါဠိ တတိယ ပရိစ္ဆေဒ မဟာရာဇဝံသ သု ၂၁။ သိ ၁၈။ “သြဒနောဇ္ဇတိ နာမော။ ပ။ နာမကာတိ” ဒီပဝံသဋီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ။ ပိန်း၊ ဆီ-စ-ဏ-ဆုံးတို့တွင် ဆူ ဝမ်း၊ ၃-ကြောင်း၌ ဆိုသောကြောင့် သုဒ္ဓေါဒန-ဟု ရေး။ သုဒ္ဓေါဒနဟု ဓ အောက်ခြိုက်နှင့် မရေးလေနှင့်၊ အများရေးသည်တို့ကို တွေ့ရ၏။ မဟာဝံသ သိ ၉-၌ ပမိတာ၊ မြန်မာမှု၌ ပါလိတာ ရှိသည်။ ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၃၂၄-၌ ပါလိတာ မပါ။

မယ်တော်မာယာ— ထိုအကြောင်းကို ငါတို့ ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် ၂-နေ့တွင်စီရင်ပြီးသော ဂါထာခြောက်ဆယ်ပျို့ အဋ္ဌပုတ္တိ စာတမ်း၌ ကြည့်လေ။

ကဆုန်လပြည့်နေ့— မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ နံနက် လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်တော်၌ သီရိမဟာမာယာဒေဝီသည် လကျှာလက်တော်ဖြင့် အလိုလိုညွတ်လာသော အင်ကြင်းကိုင်းကို ကိုင်တော်မူ၍ လက်ဝဲ လက်တော်ဖြင့် ညီမတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီဒေဝီ၏ လည်ပင်းကို ဖက်တော်မူ၍ သားတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို မျက်နှာသန့်စင် ဖွားမြင်တော်မူသည်။ သီရိမဟာမာယာ-ဝတ္ထုနိဿယသစ် ၁၁၈-၁၁၉-တို့ အဆို။ အဋ္ဌကထာတို့၌ကား “သာလသာခံ အဂ္ဂဟေသိ”ဟု လာကုန်၏။ “သကျာနဂါမေ ဇနပဒေ လုမ္ဗိနေယျေ” သုတ္တ နိပါတ်ပါဠိတော် ၃၇-နာလကသုတ် ၂၈၅၊ ၂၄၃။ “အဂဝါ ဟိ ပဌမံ လုမ္ဗိနီ ဝနေ ဒုတိယံ ဗောဓိမဏ္ဍေ” မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ် ၁၂၊ ၁၃။ ကေရ်တ္တရ အဋ္ဌကထာ ၁၂၊ ၁၁။ သိ ၁၀။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ၇၆၊ ၇၇။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ ဣန္ဒြိယကထာ သီ ၃၆၉။ “လုမ္ဗိနီဝနေတိ ဝေဠုဝနေ သာလဝနေ ဝါ” ၎င်းဂဏ္ဍိပဒပါဌ်၊ ၁၁-ကြောင်း ပေ၊ ကြံဆစ်၊ ၁၂၀၃-ခုနှစ် ကူးပြီး၊ ၈၂ ဝမ်း၊ ၄-ကြောင်း၊ က ဌိ၊ ၁၁-အင်္ဂါ၊ ၄-ချပ်ရှိသည်။ ၎င်းဂဏ္ဍိ ပုဒ်ဖွင့်ပုံကို ထောက်။ လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်တော်မှာ ဝါးပင် ဝန်းရံလျက်ရှိသော ဒေသ ကြင်း ဥယျာဉ်တော်ဟု ယူဖွယ်ရာ ရှိ၏။ ရှေးက တည်ပုံတည်း။ “ဗောဓိ- သတ္တော ကေမာသိကော ။ပ။ ဇမ္ဗုန္တာယာယ”စသည်ဖြင့် မိလိန္ဒပဉ္စာ သု ၂၅၂- ၌ လာသောကြောင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့် ၁-နေ့က သုဒ္ဓေါ- ဒနမင်းကြီး လယ်ထွန်မင်္ဂလာ ပြုသည်ဖြစ်ရာ၏။

ရမ္မ သုဘ သုရမ္မ တည်းဟူသော ရွှေနန်းသုံးဆောင်— “ရမ္မော သုရမ္မော သုဘကော တယော ပါသာဒမုတ္တမာ” ဂေါတမဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် သု ၆၅၂၊ ၃၈၃၊ ၄၆၅၊ ၂၅၆-အလာ ရွှေနန်းသုံးဆောင် နာမည်စဉ်။ “ရမ္မ သုရမ္မ သုဘ- နာမကေ တယော ပါသာဒေ ကာရေသိ ကေ နဝဘူမိကံ၊ ကေ သတ္တဘူမိကံ၊ ကေ ပဉ္စဘူမိကံ။ တယောပိ ပါသာဒေါ ဥဗ္ဗေဓေန သမပ္ပမာဏာ အဟောသုံ” ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ ယခင်အတွင် ၃၄၄၊ သု ၃၂၈။ သီ ၂၃၀-တို့ အဆို။ ၎င်း တို့ကို ပြာသာဒ်နာမည်နှင့် ဘုံဆင့် အစဉ်ဟပ်၍ ယထာက္ကမ မယူရ၊ ယူခဲ့သော် ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ၊ ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာတို့နှင့် ဥဇုပဋိပက္ခဖြစ်မည်။ “ဟေ- မန္တိကော ပါသာဒေါ နဝဘူမိကေသ အဟောသိ ။ပ။ ဂိမ္မိကော ပန ပဉ္စဘူမ- ကော အဟောသိ ။ပ။ ဝဿိကော သတ္တဘူမိကော အဟောသိ” တိကင်္ဂုတ္တရ- အဋ္ဌကထာ ၄-ဒေဝဒူတဝဂ် နဝမ။ သုခုမာလသုတ် ၁၂၄၊ ၁၁၁။ သီ ၃၈၀။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၂၅။ မာဂဏ္ဍိယသုတ် ၁၃၃၊ ၁၃၇။ ဇာတ်အဋ္ဌ- ကထာ အဝိဒူရေ နိဒါနကထာ၊ ကဝိ ၇၁။ သု ၇၃၊ ပြ ၆၆။ သီ ၅၆။ ယိုးဒယား စာအုပ် ၉၂။ ဇာတတ္ထကီ ၆၉၊ ၁၇း။ ထေရအပဒါနကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း သီ ၅၂-တို့၌ ပြာသာဒ် နာမည်အစဉ်ကို ဘုံဆင့် အရေအတွက် အစဉ်နှင့် ဟပ် လျက် မပါချေ။

ခမာင်းထောင်ကြီးရွာ၌ ၁၁၇၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလဆန်း ၈-ရက် ၅-နေ့ ဖွား မန္တလေးမြို့ အရှေ့ပြင် မောင်းထောင်တိုက်၌ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ် တပို့တွဲလ စုတိ တော်မူသော တတိယ မောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး တံဆိပ်တော်ရ ဦးပညာသာမံ ခေါ် ဦးသော်၊ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ် နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၆-ရက် ၃-နေ့ စီရင်ပြီး ပေစာအင်္ဂါ ၆၀-ကျော်ရှိ သမ္မောဟဝိလာသိနီခေါ် ပါဌဇာတ် ဋီကာသစ် နိဒါန်း ၁၂-ကြောင်း ပေ၊ ကြ၊ ဃီကျော ၆-ကြောင်း၌ ဇိနာလင်္ကာရ စသည်တို့နှင့်မည်။ “ရမ္မပါသာဒေါ သတ္တဘူမိကော ။ပ။ သုရမ္မော ပန နဝဘူမိ- ကော ။ပ။ သုဘာ နာမ ပဉ္စဘူမိကော” ၁၂၁၁-ခုနှစ်က ဦးသောဘိတအရှင် စီရင်အပ်သော စန္ဒောသာရာလင်္ကာရအမည်ရှိသော ဗုဒ္ဓဝံသ ဋီကာ၊ တတိယ

၆-မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ

ထုပ် ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ က အစ ထဲ အဆုံးတို့တွင် ဣ ကျော
 ၁-ကြောင်း စ သည်၌ ဆိုသည်။ ၁၁၈၄-ခုနှစ် ၃၈-ဝါရ ဒီပဲရင်းမြို့ သီရိ-
 သဒ္ဓမ္မာဘိလင်္ကာရ ဆရာတော်ကြီး စီရင်အပ်သော တထာဂတဥဒါနဒီပနိကျမ်း
 ပဌမအုပ် ဟံ ၁၄၃-၌ ပြာသာဒ် အစဉ်နှင့် ဘုံဆင့် ဟပ်လျက် မပါ။ သုရမ္မ
 ပြာသာဒ် ဘုံ ၅-ဆင့်၊ သုဘ ၇-ဆင့်၊ ရမ္မ ၉-ဆင့်။ ဝံသမေဒပကာသနီကျမ်း
 ၁၉၁ အဆုံး၊ ရမ္မ ၅-ဆင့်၊ သုရမ္မ ၇-ဆင့်၊ သုဘ ၉-ဆင့်၊ ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း
 ပဌမတွဲ သု၊ ၁၉၃၈-ခုနှစ်၊ ၂၃-၌ လာသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဤလို အထွေထွေ
 လာသော်လည်း “တဲတ္ထ နဝဘူမိကံ ရမ္မံ နာမ၊ ပဉ္စဘူမိကံ သုရမ္မံ နာမ၊
 သတ္တဘူမိကံ သုဘံ နာမ” ဟူသော ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ အင်္ဂါရိယသမ္ပတ္တိ-
 ဝဏ္ဏနာ သု ၁၈၁။ သီ ၁၅၆။ ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာ ၂၉-ဂါထာအတွင်း ၁၀-
 ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဂါ ဝမ်း၊ ဂံး တို့ အဆို အလာသည်သာလျှင် သေချာကုန်၏။

ပွင့်တော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သော အဇိတတွင်သော အရိမေတ္တေယျ ဘုရားလောင်း
 မှာ သီရိဝဇ္ဇာပြာသာဒ်၊ ဝဇ္ဇမာနပြာသာဒ်၊ သိဒ္ဓတ္ထပြာသာဒ်၊ စန္ဒကပြာသာဒ်ဟု
 အနာဂတဝံသ ပါဠိတော် ဂါထာ ၄၇၊ ၄၆-၌ လာ၏။

မောင်းမအပေါင်း လေးသောင်း— နာရီ၊ နာဠကိတ္တိ၊ ဩရောဓ တို့ကို
 မောင်းမ^၁ဟု ရှေးဆရာတို့ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုကြကုန်၏။ မောင်းမခေါ်ဝေါ်
 ခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဤနေရာ၌ မပြကုန်၊ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်ကို ဆီးတားကန့်ကွက်၍
 အပါယ် ၄-ပါးသို့ မောင်းနှင့် ချုတ်တတ်သောကြောင့် မောင်းမဟု အဓိပ္ပါယ်
 ကြံတွယ်ရှိ၏။ ဆွေးနွေးစိစစ်ကြလေ။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားမှာ မောင်းမ ကိုးသန်း
 ခြောက်သိန်းဟု ယသောဓရာထေရီ အပဒါန်ပါဠိတော် ၃၉၂၊ ၃၂၂၊ ၅၅၁၊
 ၄၅၈-၌ ဆိုသည်။ လေးသောင်းဟု ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် ၄၆၅၊ ၃၈၃၊ ၆၅၂၊
 ၂၅၆-၌ ဆိုသည်။ ထိုမျှလောက် မယားတွေများပြီး ၃၈၁၇၊ “မာယာ စေသာ
 မရီစိဝ” အစရှိသော ၅၃၄-မဟာဟံသဇာတ်ပါဠိတော် ၂၉၇၊ ၁၈၈၊ ၂၂၉။
 အဋ္ဌကထာ ၃၇၇၊ ၄၄၉-တို့အရ အလွန်ရမ်းကား မ၊ လိုက်စားနေသော ဣတ္ထိ-
 ဓုတ္တသမားဟု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ဖြစ်တင်ခြင်းကား နားမလည်၍ ဖြစ်
 သည်။ စင်စစ်မှာမူ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ အဆောင်အယောင် အစေအခိုင်း အတင့်
 အတယ်မျှသာ ဖြစ်၍ ဤမျှလောက် များလေသည်။

သူတို့ သူနာ သူသေ ရဟန်း နိမိတ်ကြီး ၄-ပါး—ပါဠိတော်လာ အစဉ်၊
 ၎င်းသုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၁-မဟာပဒါနသုတ် ၄၄။ သီ ၃၀၈-၌ ငါတို့

၁။ မောင်းမဆိုသည်ကား ဝစ္စနစ်လုံးပေါက်မပါသော မောင်မပင်ဖြစ်သည်။ မောင်မယ်
 မောင်နဲ့ စသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။ ကာလရွှေ့လျော့၍ ဝစ္စနစ်လုံးပေါက် ပါနေလေသည်။

ဘုရားလောင်း လေးပါးလုံးလည်း တနေ့တည်း မြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ ၃၃၀၊ ၂၃၂၊ ၃၄၇။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ ၁၇၂၊ ၁၆၀-စသည်တို့၌ အသက်ရှည်ကုန်သော ဘုရားလောင်းတို့ အနှစ်တရာတခါ အနှစ်တရာတခါ ငါတို့ ဘုရားလောင်းမှာ လေးလတခါ လေးလတခါ မြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းနိမိတ် ကြီးလေးပါးအကြောင်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း ၇၂၊ ၆၇၂၇၊ ၉၃၊ ၇၄၊ ၇၀။ ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း သီ ၅၃။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပဌမ ၆၂၊ ၉၉။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ၆၈။ မဟာထူပဝံသ သီ ၁၅။ မဟာဝံသဋီကာ သီ ၄၀။ ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာ ပဌမပိုင်းဂါထာ ၃၀-အတွင်း၊ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဂိ ဝမ်း၊ ၇-ကြောင်း။ သမန္တကူဋ္ဌဝိသုဒ္ဓိ ၄၅-ဂါထာ။ သီ ၁၅-စသည်များစွာတို့၌ လာကုန်၏။

ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီး၍—ပစ္ဆိမဘဝိက မဟာ-ဗောဓိသတ္တ ဖြစ်ကြကုန်သော သဗ္ဗညုဘုရားလောင်းတို့သည် ထိုဒုက္ကရစရိယ ပဓာနကမ္မဋ္ဌာန်းအကျင့်ကို အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်မကျင့်က ဘုရားမဖြစ်နိုင်လေ သလော။ ကျင့်သော်လည်းကောင်း မကျင့်သော်လည်းကောင်း ဘုရားဖြစ် နိုင်၏။ “ကိ” ပန ဘဂဝါ ဒုက္ကရံ အကတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိတုံ န သမတ္ထောတိ။ ကတွာပိ အကတွာပိ သမတ္ထောဝ၊ အထ ကသ္မာ အကာသိတိ။ သဒေဝကဿ လောကဿ အတ္တနော ပရက္ကမံ ဒဿိဿာမိ သော စ မံ ဝိရိယနိဗ္ဗိတံ ဂုဏော ဟာသေဿတိတိ။ပ။ အနုကမ္မမာနော အကာသိယေဝ” မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၃၆-မဟာသစ္စကသုတ် ပြ ၁၇၁၊ ၂၂-ကြောင်း၊ ၉ ၁၇၇၊ ၁၅ ကြောင်း။ “ကတွာပိ အကတွာပိ သမတ္ထောဝ ကာရဏဿ နိပ္ပန္နတ္တာ။ပ။ န ပန တာယ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော။ အထ ခေါ မဇ္ဈိမာယ ဝေ ပဋိပတ္တိယာ” ၁၀ ကြောင်းပေ၊ ကြ၊ “ဝိရိယ” မူလပဏ္ဏာသဋီကာ ယခင်သုတ်အဖွင့် ၎င်း။ပ။ ပုဗ္ဗဘာဂ၊ ဆစ်။ ဖာ ချပ် ကျော ၅-ကြောင်း၊ ၉-ကြောင်းပေ၊ ကြ၊ လောချပ်၊ ဝမ်း ၃-ကြောင်းတို့အဆို။

ဝေးအယ် ကိုးလုပ် မယုတ်လွေးလွေး ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍—အချို့ ထန်းသီး၌ ၄-စေ့ ၃-စေ့ ၂-စေ့ ၁-စေ့ ရှိတတ်ကြရာတို့တွင် ၁-စေ့ရှိသော ထန်းသီးမှည့် ပမာဏရှိကုန်သော ၄၉-လုပ်တို့ပြု၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်ဟု ဇာတ်အဋ္ဌကထာ အဝိဒူရေနိဒါန်း ၇၇။ အပဒါန် အဋ္ဌကထာနိဒါန်း ၆၂-စသည်တို့၌ ဆိုကြကုန်၏။ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ ရွှေခွက်တို့ပင် ထင်ရှား ရှိနေသေးသောကြောင့် ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေခွက်လည်း အရိယမေတ္တေယျ၊ အရိယမေတ္တေယျ၊ မေတ္တေယျ သုံးမည်ရ ဘုရားပွင့်တော်မူသည် တိုင်အောင် ထင်ရှားရှိလတ္တံ့ ဟု ကြံဖွယ်ရှိ၏။

မဟာဗောဓိဏ္ဍိင်သို့ ကြွတော်မူ၍— အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် တို့၏ ကြည်လင်ထုပြစ်၍ ဗောဓိမဏ္ဍ အမည်ရသော ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်သို့

ငါတို့ဘုရားလောင်း ကြွတော်မူရာတွင် သမန်းမြက် ရှစ်ဆုပ်ကို ကြဲဖြန့်၍ တဆယ့် လေးတောင်ကျယ်သော ပလ္လင်တော်ဖြစ်မည်၊ တဆယ့်လေးတောင် မြင့်သော ပလ္လင်တော် ပေါက်မည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်—

မာရ်လည်းဖျက်ရာ၊ မြေမျက်နှာမှ၊ အပရာဇိတ၊ ပလ္လင်မသည်၊
ဘယ်မျှ စွင့်စွင့် မြင့်လေသနည်း။

ဟူ၍ ၁၁၂၂-ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄-ရက် ၄-ဟူးနေ့ မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော် ၄-ဝါရ အဓိယဝံသအာဒိစ္စရံသီပုဂ္ဂိုလ်က မေးအပ်သော ရတုပိုဒ်စုံ သုံးပုဒ်။ ၅၅-ပုစ္ဆာတို့တွင် ပဌမရတုပိုဒ်ပါ ၁၂-ပုစ္ဆာအတွင်း ပဉ္စမပုစ္ဆာဖြစ်သည်။ ၎င်းပုစ္ဆာ ပုံနှိပ်သော စာမူ ဟူသမျှတို့၌ ယနေ့တိုင် ကျ နေကြကုန်၏။ ဗားနဒိ ဦးယံ ပေမူ၌ ပါရှိသည်။

သမန်းရှစ်ဆုပ်၊ဖြန့်ကြဲလှုပ်၊အဟုပ်ပလ္လင်မြင့် မမြင့်။ ။၁၂၂၅-ခုနှစ်ဝါခေါင်လ ဆန်း ၁၁-ရက် ၄-ဟူးနေ့က ငါတို့ သံပေါက်စပ်ထားသည်။ မုံရွေး ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ၁၁၂၂-ခုနှစ်ဖွား၊ ၁၁၉၆-ခုနှစ် စုတိသော ဦးနိုးခေါ် အရိယဝံသ အာဒိစ္စရံသီ မဟာထေရ်က ၁၄-တောင်အမြင့်ဟု သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း နဝမတွဲဒု ဟံ ၃၈၀၊ ၃၂၉-၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။ ၁၁၁၉-ခုနှစ်ဖွား ၁၁၇၁-ခုနှစ် ခန့် စုတိသော ကြည့်ကန် ကိုရှင်ကြီး ဦးနုခေါ် ရှင်နန္ဒဇေတ ၁၄-တောင် အကျယ် ဖြေဆို၏။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ တစောင်လုံး၌ “ဝိတ္ထတေ”ဟု အကျယ် ပါသည်ကို သဘောကျတော်မူလှသော စစ်ကိုင်း အရှင်မဟာအရိယဝံသ ဓမ္မသေနာပတိက မဏိပီဋိကော မဋ္ဌမအုတ် ၁၄၉-၌ ၁၄-တောင် အကျယ် ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။

သည်းစွာပြင်းပြ၊ ဒုက္ကရစရိယာ၊ ကျင့်သောခါလျှင်၊ ဗောဓိပင်ကို၊
မမြင်လေလော၊ မြင်၏လောရှင်။ ။ယခင် ဆဋ္ဌမပုစ္ဆာ။

ဒုက္ကရစရိယာ၊ စောထွတ်ချာ၊ ကျင့်ခါဗောဓိ မြင် မမြင်။ ။၁၂၂၅-ခုနှစ်ရေး ကြည့်ကန် ကိုရှင်ကြီးက ဦးရေ ၄၇၉၊ ကာလိဂံဗောဓိဇာတ်အဋ္ဌကထာ ၂၄၉-ကို ဆောင်၍ ဖြေ၏။ “အညဒါပိ စ တသ္မိံ ဌာနေ ဝိစရန္တေ” ဗောဓိမဏ္ဍိ ပဿတိ။ပ။ စုဒ္ဓသဟတ္ထံ ပလ္လင်္ကံ ပညပေတွာ ။ပ။ နိသိဒ္ဓိံ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၁။ မဟာပဒါနသုတ် ၉၊ သု ၄၅။ သိ ၃၁၀-ကိုထောက်၍ သိမြင်သည်သာတည်း။

နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်တော်မူလျက်— ဒေဝပုတ္တမာရ်၊ ကိလေသမာရ်၊ အဘိသင်္ခါရမာရ်၊ ခန္ဓမာရ်၊ မဇ္ဈမာရ်ဟူသော မာရ်ငါးပါးတို့တွင် လောကပညတ္တိပါဌ်၌ ဘုရားလောင်း သိရိမဟာမာယာဝတ္ထုပါဌ်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်း ဟု ဆိုအပ်သော မာရ်နတ်သားသည် မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၁-သုတ်

ပြ ၃၀၊ ၉၂၊ ၃၁-အရ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်ပြည်၌ ဝသဝတ္တိနတ်မင်း ဘုရင် ပြုတော်မူ၏။ မာရ်နတ်သားသည် တခုသော တိုင်းစွန်ပြည်နား၌ မင်းအဖြစ်ကို တောင်တလျက် ဓားပြ သူပုန် ထလိုသော မင်းသားကဲ့သို့ နတ်ဆိုးနတ်သွမ်း နတ်ကြမ်း နတ်ယုတ်မာများစွာတို့ကို စုရုံးစိုးအုပ်ခါ နေလေ၏ဟု အဓိပ္ပါယ်လာ သည်။ တကမ္ဘာ အသက်ရှည်သော မာရ်နတ်မင်းသည် သားတယောက်ကို အစောင့် ထားသည် စသည်ဖြင့် လောကပညတ္တိပါဌ် ၁၈-ဒေဝလောကဝိဘာဂ ကဏ္ဍ ၉-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ က၊ ဇော့ တို့တွင်၊ စုဝမ်း ၂-ကြောင်း၌ ဆိုသည်။ ကိုယ်တိုင် ၇-နှစ် ဘုရားနောက်သို့ လိုက်သည်ဟု သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ၂၈ ပဓာနသုတ် သု ၂၂၊ ထာ ၁၁၃၊ ၃၃၂-၌ ဆိုသည်။ ထိုမာရ်နတ်သည် ဘုရား လောင်း၏ သမာဓိ အဓိဋ္ဌာန်ကို ဖျက်ဆီးလို၍ လက်နက် ၁၀-မျိုးတို့ဖြင့် ပစ် ခတ် စစ်ပြုခြင်း၊ စကား စစ်ထိုးခြင်း ၎င်း ၂-ကိစ္စကိုပြု၍ နေမဝင်မီ ရွှံ့လေ၏။

လက်နက် ဆယ်မျိုးကား— လေလက်နက်၊ မိုးရေလက်နက်၊ ကျောက်ခဲမိုး လက်နက်၊ လက်နက် လက်နက်၊ မီးကျိုးခဲလက်နက်၊ ပြာပူလက်နက်၊ သဲပူလက်နက်၊ ရွှံ့ညွန့်ပျောင်းလက်နက်၊ အမှိုက်တိုက်မိုးလက်နက်၊ စက်လက်နက်တို့တည်း။

ဤနေရာ၌ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထရဟန်းသည် မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်ကို နှမြောစုံမက်၍ မဟုတ်၊ အဓိဋ္ဌာန် မဖျက်လို၍ သာတည်း။ ၎င်းအကြောင်းကို ငါတို့စီရင်ပြီး အင်္ဂပုရဝိဝါဒ ဝိနိစ္ဆယံကျမ်း မျက်နှာ ၃၄-စသည်တို့၌ ရှုလေကုန်။

ထိုနောင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ များ စွာတို့၌ ဆိုသောအတိုင်း မဂ်၊ ဖိုလ်အစဉ်ရ၍ အရုဏ်တက်ခါနီးအချိန် သဗ္ဗညု ဘုရား ဖြစ်တော်မူ၏။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ စတုသစ္စဗုဒ္ဓ၊ သုတဗုဒ္ဓဟု ဗုဒ္ဓ လေးပါး သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ၂၊ ၂၊ ၂၀။ ကေဂုံတ္တရအဋ္ဌကထာ ၈၃၊ ၉၂၊ ၆၅။ ကမသဗ္ဗညု၊ သင်္ကံ သဗ္ဗညု၊ သတသဗ္ဗညု၊ သတ္တိသဗ္ဗညု၊ ဉာဏသဗ္ဗညု ပေါင်း သဗ္ဗညု ငါးပါး။ အရကောက်ကား မလွယ်လှ။ မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ ၁၄-တုဝဋ္ဌကသုတ္တ သီ ၂၇၄၊ ယ ဒု ၉၇။ ၎င်းနိဿယ ဒုတိယထုပ် ၁၁-ကြောင်း ပေ၊ ကြံ၊ က ဖိ တို့တွင် တဲ ကျော ၁-ကြောင်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ မာတိကုဒ္ဒေသ သီ ၄၁။ သံပြင်ဋီကာပါဠိ ၁၃။ သဒ္ဓနိတိပဒမာလာဋီကာ ပဏာမ- ဝတ္ထနာ ၁၁ ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ကိ၊ ကျော ၇-ကြောင်းတို့အဆို။ သဗ္ဗညုတ- ဉာဏ်တော်၏ ယှဉ်ရာစိတ်ကို သုတ်သီလက္ခန် အဋ္ဌကထာ ၁-သုတ် ၈၂။ ၎င်း ဋီကာဟောင်း ၁၂၇၊ ၁၂၈။ ဋီကာသစ် ၃၆၈။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ ၄၃၊ ၃၀၀။ ဋီကာကျော် ပကိဏ်းပိုင်း ပြ ပုဒ်မ ၁၆၂။ မျက်နှာ ၁၄၆-စသည်တို့၌ ရှုအပ်၏။ ထိုဉာဏ်၏ အာရုံပြုရာ ဧေယျမေဓငါးပါးတို့သရုပ်အရကောက်ပုံကို ဇိနာလင်္ကာရ- ဋီကာ သီ ၉၈၊ သု ၁၁၄။ ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာ ဂန္ဓာရမ္မ ပဌမဂါထာ တတိယ-

၆-မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁၂

ပါဒဝဏ္ဏနာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ခေါင်း ၁-ကြောင်း။ မဏိဒီပဋိကာ ပဌမအုပ် ၁၁၃၊ ၄-ကြောင်း။ နေတ္တိမဟာဋီကာ ၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြုံ ကိကျော ကံး စသည်တို့၌ ရှိအပ်၏။

ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား၏ အခါတော် ခုနစ်ပါးကို ဤသို့ သိအပ်၏—

မ သိ ကြ လတ်၊ တွေး ဆ အပ်၊ နေ့မြတ် ခုနစ်ထွေ။
သန် ဖွား တော ပွင့်၊ စက် စု သင့်၊ ရှင်ပင့် သာကိနေ။

မ—မဟာသက္ကရာဇ် ၆၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် ၅-တေးနေ့ သန်းခေါင်ယာမ အချိန် ကပိလဝတ္ထုနေပြည်တော် နန်းထက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။

သိ—ယခင် သက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ နံနက်အချိန် လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားတော်မူ၏။

ကြုံ—မဟာသက္ကရာဇ် ၉၇-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် တနင်းလာနေ့ ညဉ့်သန်းခေါင် ယာမ အချိန် တောထွက်တော်မူ၏။

လတ်—မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် ပုဒ္ဓဟူးနေ့ ညကုန်လုနီး အရုဏ်တက်ခါနီးအချိန် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူ၏။

တွေး—ယခင်သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် စနေနေ့ည နေတခြမ်းမြုပ် လ၊တခြမ်းပေါ်အချိန် ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါယတော၌ ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူ၏။

ဆ—ယခင်သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့ည ယခင် ဘုရားဖြစ် တော်မူသော အချိန်မျိုး ကုသိနာရုံပြည် အင်ကြင်းဥယျာဉ်တော်၌ စုတိကမ္မဇ- ရုပ် ချုပ်တော်မူ၏။

အပ်—ယခင် သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၂-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ ယခင်ဥယျာဉ်တော်၌ တေဇောဓာတ်မီး လောင်သင့်တော်မူ၏။

ကဏ္ဍ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်စောင့်သည် စိုက်အပ်သော—ကဏ္ဍ မြန်မာမှု၊ ကဏ္ဍ သီဟိုဠ်မှု၊ ဝါဆိုလပြည့် ကောသလမင်း၏ ဥယျာဉ်တော် သရက်မြူပင်ကြီး ခါချဉ်ထုပ်အတွင်းက ရသော သရက်သီးကြီးဖြစ်သည်။ တန်ခိုးပြာဋိဟာခန်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဒု ၁၂၇-စသည်။

သုံးဘဝါးသာ နင်းသဖြင့်—မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၉-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ တိတ္ထိယမဒ္ဒနယမကပါဋိဟိရကိစ္စ အဆုံး၌ ဝါကပ်တော်မူကြကုန်သော ရှေး နောင်တော် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတို့၏ ယိုးကျွတ်လုံးသွင်းတော်မူ၍ “အတ္တနော

မာတရံ ဥတ္တရံ ပမုခံ ကတွာ” အစရှိသော ကောနာဂမနဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ ၃၂၀၊ ၃၀၅၊ ၂၁၄-ထောက်လေ။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူရန် ရည်သန်၍ လကျှာခြေဘဝါးတော်ကို အနည်းငယ် ကြွကာမျှကာလပင် ယူဇနာ လေးသောင်း နှစ်ထောင်မြင့်သော ယုဂန္တိရံတောင်မင်းသည် ညွတ်၍ ခြေဘဝါး တော်အောက်သို့ တောင်ထိပ် ခံလာရ၏။ ထိုတောင်ထိပ်၌ လကျှာခြေတော် နှင်းမိလျှင် ဓာတ်လှေကား စီးသောသူသည် မြင့်တက်၍ အလိုရှိရာ၌ ရပ်သကဲ့သို့ ရပ်လေ၏။ လက်ဝဲခြေတော် ယခင်နည်း ကြွတော်မူကာမျှကာလပင် ယူဇနာ ရှစ်သောင်း လေးထောင်မြင့်သော မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်သည် ခြေဘဝါးတော် အောက်သို့ ရောက်လာရလေ၏။ နှင်းတော်မူသောအခါ ယခင်အတိုင်း မြင့်၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ နှစ်လှမ်း သုံးဘဝါးဖြင့် မပင်မပန်း ဆန်းကြယ်အံ့ဩ စရာ ရောက်တော်မူလေ၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်က မြကျောက်ဖျာသို့ ထို ကျောက်ဖျာက မြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံအခါ ၉၀-မျှ ကြွတော်မူသောကာလ တဖန် တက်တော်မူသောကာလ ယခင်နှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ သိကြား မင်းနှင့် ဝိသုက္ကုနတ်သားတို့ ဖန်ဆင်းအပ်သော အနောက်ဘက်က ရွှေစောင်း တန်း၊ အလယ်က ပတ္တမြားစောင်းတန်း၊ (မြစောင်းတန်းလည်း ဆို၏)။ အရှေ့ဘက်က ငွေစောင်းတန်း တောင်ဘက်ကို မျက်နှာပြု၍ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ အဆို၊ လကျှာ ရွှေစောင်းတန်း၊ လက်ဝဲ ငွေစောင်းတန်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ အဆို၊ သင်္ကဿမြို့သူ မြို့သား စသည့်တို့ တောင်ဘက်က မြောက်အရပ် မြင်းမိုရ် တောင်ထိပ်သို့ မျက်နှာမူ၍ အရှေ့ဘက်ဖြစ်သော လကျှာ ငွေစောင်းတန်း အနောက်ဘက်ဖြစ်သော လက်ဝဲရွှေစောင်းတန်းတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ပတ္တမြား စောင်းတန်းဖြင့် ကြွတော်မူသော ကာလတို့၌ အကြိမ်မည်မျှ လှမ်းကြွတော်မူရ သည်ဟု စာဆိုမတွေ့ရချေ။

မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသီတနတ်သားကို။ပ။ ပြု၍—“မာတရံ ပမုခံ ကတွာ” အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ မျက်နှာ ၁။ “မာတရံ ကာယသက္ခိ ကတွာ” ၎င်း ထာ ၁၅။ ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၃၄၊ လောမသကင်္ဂိယ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ် ၃၅၄၊ ၂၄-ကြောင်း၊ ၁၅၁၊ ၁-န်း။ “မာတု ပမုခါနံ အနော- ဒေဝတာနံ” ထေရအပဒါနီအဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓအပဒါန ဒုတိယဝိပါက သီ ၉၇၊ ၂၆-ကြောင်း။ “မာတု အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တိတိ ခိသ္မာ” ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ၁၄-ဝဂ်။ ၁၄၉-ဒေဝေါရောဟနခေါ် ယမကပါဠိဟာရိယဝတ္ထု ၆၂၀ ။ ပ။ ၆၂၄-ခြောက်ချက် ၂၇၁ ။ ပ။ ၂၇၆၊ ၁၃၈ ။ ပ။ ၁၄၂။ သီ ၄၅၂ ။ ပ။ ၄၅၆။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ သု ၂၉၁၊ ၂၉၂၊ ၂၉၃။ သီ ၂၅၄၊ ၂၅၅။ “မာတုသက္ခိကံ ကတွာ” ဝံသတ္ထပ္ပကာသိနီခေါ် မဟာဝံသဋီကာ တိံ သတိမပရိစ္ဆေဒ ဒွါသိတိမ- ဂါထာဝတ္ထုနာ၊ သီ ၃၉၆။ ကေဂုံတ္တရဋ္ဌကထာ ၈၀။ ဂေါတမ ပုရာဏ်ပါဌ်၏

၆ -မာတိကာနိဒါနဝတ္ထနာ

မနောဟရဓမ္မသိင်္ဂီ အမည်ရှိသော သိရိလလိတဝိတ္ထာရ ဘာသာပြန်ကျမ်း ပဌမ-
ဘာဂ ၁-အစ၊ ၆၀၅-အဆုံးတို့တွင် ၄၁၀-မျက်နှာအလား ဂါထာ စသည်တို့လည်း
ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနယ ဝေါဟာရမျိုးဟု ဆရာကောင်း ဆရာမြတ် ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ်
ကျော်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။

ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းဖြင့် အတွင်ရှု၍ ယူသည်တို့ကား အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ
ဂဏ္ဍိဟောင်းကျမ်း၊ ပဌမ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်ဘုရားကြီး အရှင်
ဉာဏဝရ (၁၀၉၄) ခု စီရင်ပြီး ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ကူ၊ ကျော ၆-ကြောင်း၊
၁၃-ကြောင်းပေ၊ ကြ၊ ကူ၊ ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဿယ
နေရင်းရွာ အရိယာလင်္ကာရ ဆရာတော်ဘုရားကြီး (၁၀၈၉)ခု ပြုပြီး ၉-ကြောင်း
ပေ၊ မျဉ်းနီ၊ ကား ဝမ်း၊ ၅-ကြောင်း။ ပဌမ တောင်ဘိလာဆရာတော်ဘုရားကြီး
ပြု ဝိသတိဝတ္ထနာကျမ်းရိုး ပဉ္စမဂါထာအတွင် ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကြ၊ စား၊
ကျော ၁၀-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၏ ပိုင်တောင်းဂဏ္ဍိကျမ်း
၁၂-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းရိုး ပဌမ
ဆုတား သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ၁၀၈၀-ပြည့်နှစ်ဖွား ၁၁၄၆-ခုနှစ်
စုတိ၊ ဦးစံဘလူးခေါ် ဦးနန္ဒမာလာရေး ကံပေ၊ နီ၊ ကော ကျော၊ ၆-ကြောင်း၊
ကံး စသည် များစွာတို့ ရှိကြကုန်၏။

ဘူတပုဗ္ဗဂတိ(က)နည်းခေါ် ၎င်းဂတိ(ယ)နည်းကို ဥဒါဟရုဏ်ပြယုဂ်နှင့်
တကွ သုတ်သီလက္ခနိပါဠိတော် ၁၀-သုဘသုတ် ၁၅၉။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်
၄၉-သုဘသုတ်၊ သု ၃၇၈။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် ၃၅- စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂ ခေါ်
သုဘသုတ်၊ သု ၂၁၈။ ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၃၅-သုတ် ၁၅၂၊ ၄-ကြောင်း၊
၁၅၅၊ ၁၀-ကြောင်း။ ၎င်းဋီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ကြ၊ ခါ ကျော၊ ၁၀-ကြောင်း။
သုတ်ပါထေယျပါဠိတော် ၆-ပါသဒိကသုတ် ၈၃။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် ၄-
သာမဂါမသုတ် ၃၀-ကံး။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် ၂-နာလန္ဒဝဂ်၊ တတိယသုတ်
၁၁၉၊ ၄-ကြောင်း။ ပါထေယျအဋ္ဌကထာ ၇၉၊ ၆၆၀။ ၎င်းဋီကာ ၇၇။ ဥပရိ-
ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၂၁။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ ၂၄၄၊ ၁၇၂။ ပဋိသမ္ဘိဒါ
မဂ်အဋ္ဌကထာ မေတ္တာကထာဝတ္ထနာ၊ သိ ၄၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ၉၊ နိဒ္ဒေသ
၂၆၇၊ ၂၇၇၊ ၂၇၄၊ ၂၂၉။ ၎င်းမဟာဋီကာ ၃၃၂၊ ၃၀၇၊ ၃၅၀၊ ၂၉၈။ နည်း
လေးဆယ်။ ၅၀-နိတတ္ထပဉ္စက ကဝိ ၁၆၀။ သု ၁၅၅၊ ၎င်း၏ နယလက္ခဏဝိဘာ-
ဝိနီဋီကာ ပါဠိ နယလိနတ္ထဒီပနီဋီကာပါဠိနှင့် ဂဏ္ဍိ စသည် များစွာတို့ကို တ န
သေချာ သိဟိဋ္ဌစာသို့ တစိမ့်စိမ့် စဉ်းစားအပ်ကုန်၏။ သာသနာတော် ၂၀၁၀၊
မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၀-ခုနှစ်က စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး အရှင်မဟာအရိယဝံသ ဓမ္မ-
သေနာပတိ မဟာထေရ်သည် မဏိသာရမဂ္ဂူသာဋီကာပါဠိကို စီရင်တော်မူ၍
ပြီးလေသည်။ ထိုဆရာတော် စီရင်ခဲ့သော မဏိဒီပဋီကာ ပဌမအုပ် ၂၀၅-၌

နတ်သားဟု ဘွဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရွှေလက်ထက်တော် အခါက စ၍
မဏိပီပဒ္ဓိကာဆရာတို့ လက်ထက်အထိ နတ်သီး နတ်မ အယူကွဲလွဲခြင်း မရှိ။
ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းကို သဘောကျကြကုန်၏။ ဉာဏ်ကြီးတော်မူကြပါပေစွာ
တကား။

ဟံသာဝတီ ရာဇဂုရုတို့၏ အာဘောဂ-သက္ကရာဇ် ၉၁၂-ခု၊ ဟံသာဝတီ ပဲခူးမြို့
၌ နန်းတက်၍ ၉၄၃-ခု နတ်ရွာစံတော်မူသော ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူခြားရှင် မင်း
တရားကြီး ဘုရင့်နောင် ကျော်ထင်နောင်ရထားဘွဲ့ရ ရှင်ရဲထွတ်လက်ထက် ၉၂၄-ခု၊
ပြာသိုလက စ၍ ၉၃၃-ခု တပို့တွဲလ စီရင်ပြီးသော မဇုသာရတ္ထဓိပနိဒ္ဓိကာပါဠိ
မဋ္ဌမအုပ် မျက်နှာ ၃၅-၌ မဟာနန္ဒဘွဲ့တော်ရ မွန်၊ တလိုင်း ဇောင်းတူ ဆရာထော်
ကြီးက အဋ္ဌကထာဆရာ ကုလား၊ ဋီကာဆရာ ကုလား၊ ဋီကာဆရာ အညာ
မြန်မာများတို့ကို ကော်လွန်ထားသည်ကို အမှီပြု၍ ကွဲပြားခြင်း ဖြစ်ရလေသည်။
“ဟံသာဝတီပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ပဉ္စသေတိဘသာမိနော” စသော ကစွာယနဝတ္ထနာ
နိဂမနဂါထာလာသည်နှင့် အညီ ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူငါးစီးရှင် ဦးရဲထွတ် တောင်း
ပန်တော်မူ၍ ထိုမင်းတရားကြီး၏ ကောင်းမှုတော်ဖြစ်သော ပဲခူး မဟာစေတီ
တော်၏ သေနံ အရွှေမြောက်တနင်္ဂနွေထောင့် ရတနဝေဠုကျောင်းတော်ကြီးနေ
အရှင်သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ မဟာစေတီမြတ်သည် ငါးပိုင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍
စီရင်တော်မူအပ်သော သာရဋ္ဌာနပကာသနီပါဠိခေါ် ပဏာမဝတ္ထနာ ၁၁၄၇-
ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၄-ရက် ၂-နေ့ နေဝန်းပေါ်ချိန် ရေးကူးပြီး ၁၀-ကြောင်း
ပေ၊ ရွှေပိန်းချ၊ က-အစ ၈၁-အဆုံး၊ ၃-အင်္ဂါရှိ ၎င်းကျမ်း ဗားနာဒ် စာကြည့်
တိုက်ရှိ စသည်တို့ကို စ လယ် ဆုံး သေချာစွာ စေ့စေ့စပ်စပ် ကြည့်ရှု၍ ကော်လွန်
သည် မကော်လွန်သည်ကို သိလေဟု ဆရာတို့ဆိုကြကုန်၏။ ထို သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရ
သူမြတ်ကား သက္ကရာဇ် ၉၄၁-ခု သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၅-ရက် ၅-နေ့ စ၍ရေး
၉၄၂-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ဘရဂုခေါ် သောကြာနေ့ ရေးပြီးသော
၁၂-ကြောင်းပေ၊ ကြံဆစ်၊ ဇွဲ-အစ ယော်-အဆုံး ၁-အင်္ဂါ ၁-ချပ်ရှိ ပဋ္ဌာန
သာရဓိပနိဒ္ဓိကာပါဠိ အကျဉ်းအကျယ်ကိုလည်း စီရင်တော်မူခဲ့လေသည်။ ယခင်
မဇုဒ္ဓိကာ ၃၅-၌ ကာဠုဒါယိထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာကို ၄-ချက်ပင် လက်သီးပုန်း
ထိုး၍ အမျိုးမျိုး ကော်လွန်ပယ်ချပါသော်လည်း ပြရအံ့လတ္တံ့ ဖြစ်ကုန်သော
အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂန္ထနိရတိုကား များလှကုန်၏။ စာအုပ်မျက်နှာနံပါတ် များ
မည်စိုး၍ ချန်လှပ်ခဲ့သော်လည်း မပြက စာသင်သားတို့ ရှာဖွေ စုဆောင်း၍
ကြည့်ရန် မလွယ်ရကား ပဓာနမျှတို့ကို ရေးပေအံ့။ ၎င်းတို့ကို မရောက်မီ ပါဠိ
ပါဠိ အမျိုးမျိုး အထွေထွေတို့ကို သတိပြုရန်။ “သန္တုသီတဒေဝပုတ္တာ” ဟု
ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ လာသည်ဟူ၍ မာတိကာဂဏ္ဍိ၌ ဆိုရာ ထိုမာတိကာဂဏ္ဍိကျမ်း
ကို ၁၀၈၆-ခု ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့ပွား ၁၁၂၄-ခု ပြန်လွန်တော်မူသော

၆ -မာတိကာဒိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁၃၁

တောင်တွင်းကြီး သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ခင်ကြီးပျော် စီရင်တော် မူခဲ့သည်ဟု ၁၁၈၉-ခု ဖွား ၁၂၆၃-ခု စုတိသော ဒုတိယ မြို့ပြင်ကြီး အရာတော် ကြီး အရှင်စန္ဒဝံသာလင်္ကာရ၏ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဒါန်းဂဏ္ဍိသစ် ၃၀ စသည်တို့၌ ဆိုကြကုန်၏။ ၎င်းမာတိကာဂဏ္ဍိ၌ ကိုးတော်မူတိုင်း ခင်ကြီးပျော် လက်တော်ကိုင် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာပါ၌ ပေမူ၌ ရှိတော်မူတိုင်းပင် ကိုးပြသည် ဖြစ် ဖု၏။ ထို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဟူသော စကားအရ ကိုးပါ၌ကို မကျေနပ်၍ ၁၃၇၈-ခု ခန့် ဖွား၊ ၁၂၅၀-ပြည့် ပြန်လွန်တော်မူသော တံဆိပ်တော် ၂-ထပ်ရ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးသုဒဿန ခေါ် ဦးရွှေသာ သည် ဓမ္မပဒ- အဋ္ဌကထာပါ၌ ပေစာကို ၉-ခေါက်ပေါက်အောင်၊ ဝိနည်း ငါးကျမ်း အဋ္ဌ- ကထာ ဂဏ္ဍိသစ် စသည် များစွာကျမ်းပြု ၎င်းတပည့်ကြီး စကျမ္ဘီ ကန်ဦးဆရာ တော် ဦးပဏ္ဍိစွသည် ယခင် အဋ္ဌကထာကို ၅-ခေါက်ပေါက်အောင် ကြည့်ဘူး သည် မတွေ့ဟု ကြားရဘူးသည်။ သို့ရာတွင် ပေစာမူစက္ကမူ တို့၏ သဘောကို အနည်းငယ်မျှ ဘော်ပြဦးအံ့။

စတုရာသဇျေယျ၊ အဋ္ဌာရသ အသဇျေယျ စသော ၁၁၇၃-ခု သမန္တစက္ခု- ဒီပနီကျမ်း ဒုတိယအုပ်၊ ဟံ မျက်နှာ ၁၀၃-၏ ကိုးကားရာ ၄၉-ပံသုကူလဝဂ်၊ ၄၈၄၊ ၄၈၂-တတိယ ဗုဒ္ဓသညကထေရအပဒါန် အဋ္ဌကထာပါ၌သည် စတုရာသ- ခေယျ၊ အဋ္ဌာရသသံခေယျ၊ သောဠသာသံခေယျ စသော ဟသံတမြို့ ဖြစ်ကွေး တိုက်ရှိ ၁၂၁၇-ခု ကူးပြီး၊ ပိန်း၊ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ က-အစ ခု-အဆုံးတို့တွင် တေ ချပ်၊ ဝမ်းဘက်၊ ၆-ကြောင်းနှင့် ဆန်ကျင်သည့် အပြင် အားလုံးသော ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓအပဒါန် ခဂ္ဂဝိသာဏ ပဌမဝဂ် ပဌမသုတ် “စတ္တာရိ အသဇျေယျာနိ။ ပ။ အဋ္ဌ အသဇျေယျာနိ။ ပ။ သောဠသ အသဇျေယျာနိ” စသော ဝိ ကျော ဂံး၊ သီ ၁၁၅။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ယခင်သုတ် ၃၈၊ ၄၅၊ ၃၂။ ထေရဂါလာ အဋ္ဌကထာ ပဌမ ၁၁၊ ၉။ စရိယာ- ပိဋကအဋ္ဌကထာ သီ ၂၅၈။ သီလက္ခန္ဓီကာဟောင်း ၉၄။ သစ် ၂၈၈။ အနာဂတဝံသဋ္ဌကထာ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ သီ ဝမ်း၊ ၁၀-ကြောင်း စသည် များစွာတို့နှင့် ဥဇုပဋိပက္ခ ဖြစ်ကြကုန်၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ် အဆုံး၌ ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတီယဝတ္ထုသည် မြန်မာမူ ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ပေစာမူ ပုံနှိပ်စာမူ ဟူသမျှတို့၌ မရှိကြလေ။ သီဟိုဠ်စာအုပ်မူတို့၌ကား ရှိကြလေကုန်၏။ “မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ” စသော ၁-ဂါထာခွဲကို မြန်မာစာပေမူ၊ စက္ကမူ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော် သုမေဓ- ကထာတို့၌ မတွေ့ရ၊ သီဟိုဠ်မူ ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိတော်စာအုပ် ဂါထာ ၅၈၊ မျက်နှာ ၃၃၊ ၅-ကြောင်း၌ ရှိချေ၏။ ရှေးက အဋ္ဌကထာလာ ဂါထာမျှ ထင်ဘူး၏။

“ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကာ။” “နာနာနယ ဝိစိတ္တံ” “ဤကောမာ အတွင်း၌ “အာဝါသဒါနာနဘာဝေန ဟိ ဘဝေ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿာပိ၊ သမ္မာဓိတဂစ္ဆဝါသော န? ဟောတိ၊ ဒွါဒသဟတ္ထော သြဝရကော ဝိယ? မာတုကုစ္ဆိ အသမ္မာဓောဝ ဟောတိတိ ဧဝံ” ဟူသော ပါဠိ စကားဝါကျများသည် ဟင်္သာတမြို့ မြစ်ကွေးတိုက်ရှိ ၁၂၃၉-ခု တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၁-ရက် ၃-နေ့ ရေးကူးပြီး ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ က-အစ ဦးအဆုံးရှိ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ၃-သေခသုတ် အတွင်း၊ ကဲ ကျော၊ ၄-ကြောင်း၌၎င်း၊ ၁၂၀၂-ခုနှစ် ပြ နှိပ် မျက်နှာ ၁၇၊ ၂၃-ကြောင်း၊ ၁၉၂၄-ခု ဇ နှိပ် ၁၈၊ ၁၀-ကြောင်း၌၎င်း ကျပျောက်နေကြကုန်၏။

သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ ၁၉၊ အာသီဝိသဝဂ် ဆဋ္ဌမသုတ် ဇ ၉၅၊ ၂၃-ကြောင်း၊ အသင်း ၉၄၊ ၁၁-ကြောင်း၊ သီ ၆၇၊ ၂၂-ကြောင်း၊ ၎င်းဦးကာ ၁၀-ကြောင်းပေ ပိန်း၊ ဗော ဝမ်း၊ ၇-ကြောင်း၊ ၎င်း ငေ ကျော၊ ၃-ကြောင်း၊ ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ ၈-ပါဠိလိဂါမိယဝဂ်၊ ဆဋ္ဌမသုတ်၊ သီ ၂၉၂၊ ၁၅-ကြောင်း၊ သု ၃၉၉၊ ၁-ကြောင်း၊ ဇ ၄၀၆၊ ၂၁-ကြောင်း၊ တေရသက ကဏ္ဍဋီကာ၊ မဟာဝါ၊ ၆-ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက၊ ၁၂၇၀-ပြည့် ပြ ဒု ၄၀၆၊ ၃-ကြောင်း၊ ဇ သု ၁၆၃၊ ၁၁-ကြောင်း၌ ပြည့်စုံစွာ ပါရှိကြကုန်၏။

“ကာဠာရာမသုတ္တေန” ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း ဇ သု ၄၆။ ဒီပဝံသ သု ၅၂၊ သီ ၄၄။ မဟာဝံသ သီ ၆၇-တို့အရ ကာဠာရာမသုတ်ကို ရှာဖွေရာ သာရသင်္ဂဟပါဠိ သု ၂၂၊ သီ ၁၇-အဆိုဖြင့် စတုက္ကဂုံတ္ထရဟု သိရသော်လည်း စတုက္ကဂုံတ္ထရပါဠိတော် ဟံ ၂၇၇၊ ကဝိ ၃၁၉၊ ဇ ၂၃၉၊ သု ၂၇၅၊ နိဿယ သု ၄၀၂-တို့၌ “ကောဠိကာရာမေ” ချည်း ရှိနေ၍ ၎င်းသုတ်ကို ရှာမတွေ့၊ သီဟိုဠ်မှ ၂၁၂-၌ ကာလကာရာမေ ရှိ၍သာ ၎င်းသုတ်ကို တွေ့ရပေတော့သည်။

ပဋ္ဌာန်းမူလဋီကာ တိကပဋ္ဌာနဝတ္ထနာ ပြ ၁၃၈၊ ၂၃-ကြောင်း၊ ဇ သု ၁၃၈၊ ၁၉-ကြောင်း၌ “တန္ဒဝါရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ () ကိဉ္ဇိကာလေတိ” ၎င်းတို့၏ ကွင်းတွင်း၌ (ကိဉ္ဇိ ကာလေတိ ကိသိဉ္ဇိ ကာလေတိ ဝါ အတ္ထော၊ တေန ရူပိနော ဓမ္မာ ကေစိ ဝတ္ထုဘူတာ ကိသိဉ္ဇိ ပဋိသန္ဓိကာလေတိ ရူပန္တရာနံ ဝတ္ထုဿ စ

၁- နာနာ နယဟိ ဝိစိတ္တံ (ဥဒါန-ဌ ၃၇၇၊ နာနာနယ ဝိစိတ္တံ၊ သံ-ဌ ၃-၉၃၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။
 ၂- ဟိ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿာနဿပိ (ဥဒါန-ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။
 ၃- သမ္ဘိဋ္ဌိတဂစ္ဆဝါသော နာမ န (ဥဒါန-ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။
 ၄- ဝိယဿ (ဥဒါန-ဌ ၃၇၇၊ သာရတ္ထ-ဋီ ၃-၃၁၅)။

ကာလန္တရေ အရူပိနံ သဟဇာတပစ္စယတံ ပုဗ္ဗေ အနိဝါရိတံ နိဝါရေတိ၊ ဝေဉ္စကတ္တာ) ဝါကျစကားရပ်ပါ၌တို့သည် ကျပျောက် စုတိကြကုန်၏။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး လက်ထက် ဂူကြီးဆရာတော် ဦးပညာသီဟခေါ် ၉-ဝါရ ပဌမကျော် ဦးယာ သုတ်သင်အပ်သောမူ ဟင်္သာတမြို့ မြစ်ကွေးတိုက်ရှိ ဝာ-ကြောင်းပေါ၊ ပိန်း၊ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း မူလဋီကာပါ၌ ၁၂၂၅-ခု ကူးပြီး၊ က-အစ ဖား-အဆုံးတို့တွင် နား ကျော၊ ၂-ကြောင်း စသည်တို့၌၎င်း၊ ယိုးဒယား ကျောက်ဖွား ကောဒသ် ဘုရင်၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးသည် ရှိ၏၊ ထို မိဖုရားကြီး၏ ဦးရီးတော်အရင်း ယိုးဒယားအပတ်ကြီး၊ ထိုအမတ်ကြီးသား ၁၁၂၁-ခုဖွား၊ ၁၁၇၆-ခု စုတိသော ထိုဦးယာပင် စီရင်၍ သာသနာတော် ၃၂၆၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၄-ခု ပြီးသော ပဌာန်းမူလဋီကာနိဿယ ကြည့်မြင်တိုင် လေးကျွန်းသီရိန် ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်၌ ၁၂၇၂-ခု တော်သလင်းလဆုတ် ၃-ရက် ၃-နေ့ ပိဋကတ် ဆရာခန့်ပုံ ဆဋ္ဌတုံ စာမျက်နှာ ၆၁၊ ၁၇-စသည်တို့၌၎င်း ထင်ရှားစွာ ရှိလေသည်၊ အပြည့်အစုံပါကြကုန်၏။

“သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ဂါထာဟိ” စသည်ဖြင့် ကေဂုံတ္ထရအဋ္ဌကထာ ၂၄၂၊ ၂၁၆၊ ၁၆၈၊ ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ၂၇၅၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဒါန်း ၁၀၅၊ ၁၀၇၊ ၈၃၊ ထေရအပဒါန်အဋ္ဌကထာ သန္တိကေနိဒါန်း၊ သီ ၇၆-စသည်တို့၌ လာရီငြားသော်လည်း ဒသကနိပါတ် ၂၃၃၊ ကာဠုဒါယိတ္ထေရဂါထာပါဠိတော် ဟံ ၁၄၆၊ ၈၁၂၂၊ သု ၁၈၄၊ သီ ၂၆၈-တို့၌ ၁၀-ဂါထာသာလျှင် ရှိ၏။ အချို့ အဋ္ဌကထာတို့၌ တဂါထာမျှ မပါ၊ အချို့ ၂-ဂါထာမျှ ပါကြကုန်၏။ သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ ၂၁-၌လည်း ၂-ဂါထာ ပါ၏၊ မြန်မာဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ သု ၂၉၊ ၈၃၀ စသည်တို့၌ ၆၄-ဂါထာ ပါ၏။ (၅၄၈) ကာဠုဒါယိတ္ထေရ အပဒါန အဋ္ဌကထာ ၁၁-ကြောင်းရေး၊ ရွှေပိန်းချ၊ ထား ဝမ်း၊ ၁၁-ကြောင်းစသည်တို့၌ ၄၈-ဂါထာ အခွဲနှင့်တကွ ၆၃-ဂါထာမျှ ရှိကြ၏။ ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ နိဒါနဝဏ္ဏနာ၌လာသော ၆၄-ဂါထာတို့နှင့် ကာဠုဒါယိတ္ထေရအပဒါနအဋ္ဌကထာ၌ လာသော ၆၃-ဂါထာတို့မှာ များစွာ ကွဲလွဲကြကုန်၏။ ဂါထာ ၆၀-ပျို့ မှာ အပဒါန် အဋ္ဌကထာ၌လာ ဂါထာတို့ကို အမှီပြု၍ စီရင်သည်။ ၎င်းအကြောင်းကို ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် ၂-နေ့က ငါတို့စီရင်ခဲ့သော ဂါထာ ၆၀-ပျို့ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာတမ်း ဆ-ဇ-တို့၌ မှာဘူးလေပြီ၊ မကျေနပ်က ညွှန်သည်ထက် ပိုမိုပြီး သံသန္တန အထပ်ထပ်ပြု၍ ကြည့်တော်မူကြပါကုန်။ ဤသို့ စသည်များစွာကုန်သော အရာဌာနတို့ကို ထောက်၍ မိမိတွေ့ဘူးသော စာမူတို့နှင့် မတူကွာမျှကို စွဲပြီး အလွဲကြီးဟု ပြောဆိုရန် မလွယ်ကြောင်းကို ပညာရှိမှန်က ရိပ်မိသင့်ပါပြီ။

မာတုဒေဝပုတ္တ နိတတ္ထ သာဓက ကျမ်းစုအမြွက်—“အထ ဘဂဝါ မာတုဒေဝပုတ္တပုမုခါနံ ။ပ။ ဒေသေတွာ” ၂၂၊ ဘဒ္ဒိတ္ထိဝိမာနဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၊

သိ ၉၀၊ သု ၁၀၄၊ ဇ ၁၀၈၊ “ဧဝူပပတ္တိ ပန ပုရိသဘာဝေနေဝ ဇာတာ” ၂၃၃ ကာဠုဒါယိထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ၊ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ကြံဆ၏၊ တဲ ကျော၊ ၂-ကြောင်း က အစ ယေ အဆုံး၊ ၁၂၂၈-ခု ကူးပြီးစာ။ သိဟိဋ္ဌစာအုပ် ပဌမတွဲ ၅၀၂၊ ၂၅-ကြောင်း။ တေရသကနိပါတ် ၄၈၃၊ သရဘမိဂဇာတ်ဋီကာဟောင်း ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ ဒေါ် ကျော၊ ၆-ကြောင်း။ ဇိနာလင်္ကာရ စာကိုယ်ပါဌ် (ဋီကာနှင့် တွဲ) သု ၁၆၄။ ၎င်းဋီကာ ၁၆၇၊ ၇။ သီ ၁၄၅။ ၎င်းဋီကာ နိဿယဟောင်း ဂုဏာဘိလင်္ကာရ ဆရာတော် စီရင်သောမူ ပဌမထုပ် ၉ ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ ဓူ ကျော၊ ၂-ကြောင်း။ အနာဂတဝံသ အဋ္ဌကထာ နိဒါနဝဏ္ဏနာ ၁၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ရေကြည်မြို့ ကျောင်းကြီးမှ၊ ခံ ကျော၊ ၁-ကြောင်း။ ကူ ဆေး၊ ၁၀-ကြောင်း ပေ၊ မျဉ်းဖြူ၊ ၇ ကျော၊ ၇-ကြောင်း။ ကဲ ဇား၊ ကော်ပီမူ ၄၃၊ ၁၄-ကြောင်း။ ၉ အစ ၁၈၇ အဆုံး။ မဟာဗောဓိဝံသစာကိုယ်၊ ၂-အာနန္ဒာဗောဓိကထာ၊ ၁-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ဂိ ကျော၊ ၁-ကြောင်း၊ သိဟိဋ္ဌစာအုပ်ပုံနှိပ်မှု ၎င်းဋီကာ ၁၀-ကြောင်းပေ၊ ပိန်း၊ ရေကြည်မြို့ ကျောင်းကြီး ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးအောင်မွေးမှု၊ ဌိဝမ်း၊ ၃-ကြောင်း၊ ဆီ ဣ၊ နုလာဠာတုဝံသ စာကိုယ်ပါဌ် ပဉ္စမပရိစ္ဆေဒ ၉-ကြောင်းပေ၊ ကြံ၊ ဂါဝမ်း၊ ၄-ကြောင်း၊ က ဂါး။ သိရိမဟာမာယာ ဝတ္ထုပါဌ် နိဿယဟောင်း၊ ဖျသီးရွာ အဘိုးစီရင်သော ပေမူ။ ၎င်းနိဿယသစ် ဝိသုဒ္ဓါရုံမူ။ ၁၉၀၃-ခု နေဝတီပုံနှိပ်တိုက်ထွက် ၁၃၄၊ ၂၁-ကြောင်း၊ ၁၊ ၁၉၂။ အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာသစ် တတိယဂါထာ အဖွင့် ဘောဂဝငါ ၁၁။ မဏိဒီပဋီကာ ဝိသတိဝဏ္ဏနာ၏ ပဉ္စမဂါထာ အတွင်း သု ၂၀၅။

ရက်လည်ညောင်းက၊ ရှစ်သောင်းရွှေ့မျှမှန်။ မာယာသိဝိ၊ မိဘုန်း ရှိသည်၊ ဇုတိနတ်ပြည်စံ၍ ။ပ။ သန္တုသိသည် ။ပ။ နတ်သားကေန် ဖြစ်၏ရှင်။

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးရေး မြတ်စွာဘုရား ပဋိသန္ဓေ ယူခန်း ဖွားတော် မူခန်းရတု ၁၃၄-စသည်များစွာတို့နှင့် မညီ၊ မယ်တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သွီး ဟု အယူဖောက်ပြန်သူ ဖြစ်ကြကုန်သော ဆရာတို့နှင့် ၁၃၀၂-ခု သီတင်းကျွတ် လဆန်း ၉-ရက် ၄-ဟူးနေ့ မြင်းခြံဒီစတြိတ် တောင်သာမြို့ ကျွန်းရွာဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးအဂ္ဂဝံသ ခေါ် ဦးအောင်ပန်း စီရင်ပြီး မန္တလေးမြို့ ဂဌ-လမ်း ကျောက်သွေးတန်း သိရိရာဇာစာပုံနှိပ်တိုက် နှိပ် အလျား ခြောက်လက်မ သာ သာ အနံ ငါးလက်မ သာသာ စာမျက်နှာ ၃၄-မှ ၅၅-အဆုံးရှိ ဗုဒ္ဓမာတု ဒေဝိတ္ထိ-ဝိနိစ္ဆယကျမ်းငယ်လာ စကားတို့ကို သုတ်သင်ပယ်ချ၍ ယူရိုးယူစဉ်အတိုင်း မယ် တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတမယ်တော်မိနတ်သားဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ ကေန္တပင် စာသင်သားတို့ မှတ်ကြကုန်။ ဤအကြောင်းကို ၁၃၀၂-ခု နတ်တော်လဆန်း

၁၂-ရက် ၃-နေ့စီရင်ပြီးသော အင်္ဂုရဝဝါဒဝိနိစ္ဆယကျမ်းမျက်နှာ ၃၆-စသည် တို့၌ ငါတို့ မှာခဲ့လေပြီ။

ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူ၏—ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး မည်မျှမြန်သော နှုတ်တော်ဖြင့် ဟောတော်မူလေသနည်း ပကတိဘုရားနှင့် နိမ္မိတဘုရား တို့နှုတ်တော်မြန်ပုံ တူကြပါသလော၊ တူကြကုန်၏၊ ပကတိ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဝါစာအစိန္တေယျဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ပကတိလူများ တခွန်းရွတ်လျှင် အရှင်အာနန္ဒာ ရှစ်ခွန်းရွတ်၍ပြီး၏၊ အရှင်အာနန္ဒာ တခွန်းရွတ်လျှင် မြတ်စွာဘုရား တဆယ့်ခြောက်ခွန်းရွတ်၍ ပြီး၏၊ ပကတိလူ တခွန်း တပုဒ်ရွတ်၍ပြီးက မြတ်စွာဘုရား ၁၂၀-ခွန်း ရွတ်၍ပြီး၏။

မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၁၂-မဟာသိဟနာဒသုတ်အဖွင့် ပြ ၃၁၇၊ ၈ ၃၂၇ အလာတို့ကို ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးကျီးညို ၁၂၂၅-ခုနှစ် တော်သလင်း လဆန်း ၁-ရက် ၅-တေးနေ့ စီရင်ပြီးသော အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိဿယသစ် နိဒါနကထာ “ဝစနံ လဟပရိဝတ္တံ၊ ဘဿာ တံ” စသည်တို့ကို အနက်ယောဇနာရာ လေးကျွန်း ၅၆၊ သု ၆၀-တို့၌ တွက်စစ်၍ မိန့်တော်မူလေပြီ၊ သာရသင်္ဂဟပါဌ် သု ၁၆-၌လည်း မိန့်ပြီ။

လူကား တခွန်း၊ ကျည်း လေးခွန်း၊ ရှစ်ခွန်း အာနန္ဒာ။

ဟုဒိပိယင်းမြို့ မြောက်လက် မုံတိုင်ပင်ရွာနေ ဦးတက်ဖြိုး ဒေါ်လွန်းပြည်တို့၏ သား ထိုရွာ၌ ၁၁၄၀-ပြည့်နှစ်ဝါဆိုလဆန်း ၅-ရက် ၄-နေ့ နေတက်တချက်တီးကျော် အချိန် ဖွား အသက် ၂၂-နှစ်ရဟန်းဖြစ် ၁၂၂၂-ခုနှစ် ပြန်လွန်တော်မူသော ငယ်မည်တော် ဦးပေါ်အေး သို့တော် ဦးဝံသပါလ တံဆိပ်တော် “ဝံသာလင်္ကာရ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု၊ ဝံသာဘိလင်္ကာရဓဇ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇဂုရု” နှစ်ထပ်ရ မုံတိုင်ပင်ဂိုဏ်းအုပ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး စီရင်တော်မူ၍ ၁၉၁၁-ခုနှစ် တပို့တွဲလ ပြည့်ကျော် ၁၁-ရက် ၅-နေ့ ၃-ချက်တီးကျော် ၂-မောင်းပြီး သုံးပုံအိပ်ထောင့် ကျမ်း နိဂုံး ၁၁၈၊ သဒ္ဓပဟက်ကျမ်းနိဂုံး ၂၁၄-တို့၌လည်း တနည်းလာသည်၊ ကျည်းလေးခွန်းအရကို ကျည်းကုလား လူမျိုးဟု အစိန္တေယျ ၄၈-ပါးဘုရား ရှိခိုး မျက်နှာ ၁၇-အတိုင်း ယူလေ။

နောက်သားတို့ မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ် ရှစ်လုံးသို့ မြန်မာဂါထာ—

လူများတခွန်း၊ ရှစ်ခွန်းအာနန္ဒ၊
အာနန္ဒတခွန်း၊ ခြောက်ခွန်းဆယ်တန်။
တရားနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ်ပေါင်းရန်၊
တို့ဘုရား၊ တရားဟောပုံမြန်။

နိဂမနကထာ

ဟသံဘတမြို့ မြစ်ကွေးကျောင်းတိုက် စတုတ္ထမြောက် ၃၂-ဝါရပြီး မြစ်ကွေး
ဆရာတော်ဦးပညာဝံသ မဟာထေရ် စီရင်အပ်သော မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာ
ခေါ် ဂဏ္ဍိသစ်ကျမ်းသည် အတိတ်ကလိယုဂ် ၅၀၄၂၊ အနာဂတ် ကလိယုဂ်
၄၂၆၉၅၈၊ အတိတ်သာသနာတော် ၂၄၈၅၊ အနာဂတ် သာသနာတော် ၂၅၁၅၊
မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၃-ခုနှစ် သုမေဓာရှင်ရသေ့ ဗျာဒိတ်ရသောရက်၊ ငါတို့
ဘုရားဖွားတော်မူသောရက်၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောရက်၊ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာကို
ဟောတော်မူသောရက်၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောရက်၊ နောင်အခါ ဓာတု-
ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သောရက်အားဖြင့် အခါတော်ကြီး၆-ပါးဟု သမုတ်
ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ ညနေ စက်နာရီ ၆-နာရီ
အချိန် ပြီးသည်။

မာတိကာနိဒါနဝဏ္ဏနာခေါ်

မာတိကာဂဏ္ဍိသစ်ကျမ်း

ပြီး၏။

၇-ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံပေါက်

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ်အပြား၊ ဝါကဏ္ဍး၊ ခြားနားသိစိမ့်ငှါ။
(၎င်း၌ ဝါကဏ္ဍးကို ပိဋကတ်သင်္ချာယူ။ (၂၁၄) နှစ်ရာတဆယ်လေး
ယောက်ဖြစ်၏။)
- ၂။ ဒွ၊ သု၊ ဒွိ၊ တိ၊ ယာအရိ၊ ပေါင်းဘိ ဒွါဒသ၊။
- ၃။ အပါယ်ဘုမ္မိ၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ရဘိတယောက်သာ။
- ၄။ လူမဟာထင်၊ ဘုံနှစ်ဆစ်၊ ကြဉ်ပစ် ဒုဂ္ဂတာ။
- ၅။ ဒု၊ သု မဝင်၊ တကျိပ်လျှင်၊ ထက်ခွင် နတ်ဘုံမှာ။
- ၆။ တိဟိတ်ရိယံ၊ ကိုးယောက်စံ၊ ဆယ်တန် ဗြဟ္မာ့ရွာ။
- ၇။ သုဂတိတစ်၊ ရတုံလစ်၊ ရပ်ပြစ် အသညာ။
- ၈။ သုဒ္ဓါဘုံငါး၊ သုံးယောက်ထား၊ ထက်ဖျား အရိယာ။

၉-ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်

၁၃၇

- ၉။ မဂ်သောတာပျောက်၊ တိဟိတ်လျောက်၊ ရှစ်ယောက် အရွပ်ပါ။
 ၁၀။ ပေါင်း၍မနွေး၊ ဘုံလိုက်မေး၊ တွက်ရေး ဝါကရာ။
 ၁၁။ နှစ်ရာတဆယ်၊ လေးယောက်ကယ်၊ ဉာဏ်ကျယ် ခွဲစိတ်ဖြာ။

ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

ဂ -သတ္တဝါသဘုံကိုးဝ သံပေါက်

- ၁။ ဝိနိပါတိကာ၊ အသုရာ၊ လူ့ရွာ၊ နတ်ဟဝ။ ။(နာနတ္တကာယ နာနတ္တ-
သညီ။)
 ၂။ ရူပ ပဌမဈာန်၊ ပါယ်လေးတန်၊ အမှန်တဌာန။ ။(နာနတ္တကာယ
ကေတ္တသညီ။)
 ၃။ ဒုတိယ ဈာန်ဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ယူတုံတဝ နိယတ။ ။(ကေတ္တကာယ နာ-
နတ္တသညီ။)
 ၄။ တတိယ၊ ဝေဟပ္ပလာ၊ သုဒ္ဓါဝါ၊ ဗြဟ္မာဌာန ဘုံဘဝ။ ။(ကေတ္တကာယ
ကေတ္တသညီ။)
 ၅။ အသညသတ်မှာ၊ ဗြဟ္မာ့ရွာ၊ ယူရာတဝ မြဲမျှ။ ။(ကေတ္တကာယ။)
 ၆။ အရူပဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ယူတုံပစ္စေက။ ။(ကေတ္တသညီ။)

သတ္တဝါသ ဘုံကိုးဝ သံပေါက် ပြီး၏။

၉ -ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်

- ၁။ မဟာကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဟိတ်ကို ဟသိကြဉ်။
 ၂။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်၊ ကိလိဋ္ဌ အမြဲယှဉ်။
 ၃။ သုံးဆယ့်ခုနစ်၊ ဤမျှဖြစ်၊ လေးရစ်အပါယ်ခွင်။
 ၄။ ဝိပ္ပယုတ်လေး၊ သွင်းပြန်သေး၊ လေးဆယ့်တခုပင်။
 ၅။ ဒွိ၊ သု၊ တို့မှာ၊ ဤမျှသာ၊ ရရာအမြဲယှဉ်။
 ၆။ သမ္ပယုတ္တ၊ သွင်းပြန်က၊ ကာမတိဟိတ်ပင်။
 ၇။ ဈာန်မရငြား၊ လေးဆဲ့ငါး၊ မှတ်သား သတိထင်။
 ၈။ ဈာန်ရတုံသေး၊ ငါးဆဲ့လေး၊ မှတ်ရေး ကြံဆင်ခြင်။

၁၃၈

၉ -ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက်

- ၉။ လေးဆဲ့ငါးတွင်၊ ငါးခုပင်၊ နှုတ်ငင် ပယ်လိုက်ရှား။
 ၁၀။ ဖိုလ်သွင်းပြန်လစ်၊ လေးဆဲ့တစ်၊ တရစ်ကာမသား။
 ၁၁။ သကဒါဂါမ်တွင်၊ ၎င်းပင်၊ ဖိုလ်လျှင်လှယ်၍ထား။
 ၁၂။ သုံးဆဲ့ကိုးတန်၊ အနာဂါမ်၊ တရံသိစိမ့်ကြား။
 ၁၃။ လေးဆဲ့တစ်တွင်၊ ဒေါသပင်၊ နှုတ်ငင် သတိထား။
 ၁၄။ ဖိုလ်ချင်းဖလယ်၊ နာဂါမ်ဝယ်၊ သုံးဆယ်ကိုးခုပွား။
 ၁၅။ သုံးဆဲ့ငါးမှ၊ ရဟန္တာ၊ သေချာကြံစိတ်ထား။
 ၁၆။ ဟိတ်ဋ္ဌာရသာ၊ ကိရိယာ၊ မဟာဝိပါက်ငြား။
 ၁၇။ အရဟတ္တဖိုလ်လျှင်၊ တခုပင်၊ သွင်းလျှင် သုံးဆဲ့ငါး။
 ၁၈။ ဈာန်မရလျှင်၊ ဤမျှပင်၊ ဆင်ခြင်နှလုံးထား။
 ၁၉။ ဈာန်ရပြန်က၊ အရူပ၊ ရူပကိရိယာ။
 ၂၀။ ကုသိုလ်လည်းကောင်း၊ ကိုးခုလောင်း၊ အပေါင်းဈာန်ရမှာ။
 ၂၁။ ရဟန္တာမှ၊ ကိရိယာ၊ သေက္ခကုသိုလ်သာ။
 ၂၂။ ကာမာဝစရဘုံ၊ အလုံးစုံ၊ ဥဿုံမကြွင်းရာ။

ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။



- ၂၃။ အကုသိုလ်ဝယ်၊ ဒေါသပယ်၊ ဟိတ်ဝယ် ဆဲ့တစ်သာ။
 ၂၄။ စက္ခုသောတ၊ အာဝဇ္ဇ၊ ငိုစွတီရဏာ။
 ၂၅။ မဟဂ္ဂုတ်ကု၊ မဟာကု၊ တခုဝိပါက်သာ။
 ၂၆။ သုံးဆဲ့ကိုးပါး၊ ရူပသား၊ ဖြစ်ငြား တိဟိတ်မှာ။
 ၂၇။ သုံးဆဲ့ကိုးတွင်၊ ဒိဋ္ဌိကြည်၊ မယှဉ်စိကိစ္ဆာ။
 ၂၈။ ဤမျှတွင်သာ၊ ဖိုလ်ထည့်ပါ၊ ရရာသေက္ခမှာ။
 ၂၉။ သန္တီရဏ၊ ငိုစွနု၊ သောတ စက္ခုမှာ။
 ၃၀။ အရဟတ္တဖိုလ်မှ၊ ဝိပါက၊ ဝိသကြိယာ။
 ၃၁။ သုံးဆယ်တဝ၊ ရေတွက်ရ၊ ရူပရဟန္တာ။

ရူပါဝစရပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

- ၃၂။ ဒသအကု၊ မဟာကု၊ တခုမနောဒ္ဒါ။
 - ၃၃။ အဇ္ဈပကု၊ ပေါင်းလေးခု၊ တခုဝိပါကာ။
 - ၃၄။ နှစ်ဆဲ့လေးပါး၊ တိဟိတ်သား၊ ဖြစ်ငြား အဇ္ဈပါ။
 - ၃၅။ ၎င်း၌တွင်၊ ငါးခုပင်၊ နတ်ငင် အကုသိုလ်။
 - ၃၆။ နှစ်ဆယ်တိတိ၊ သုံးသေကွီ၊ သွင်းဘိ မိမိဖိုလ်။
 - ၃၇။ မဟာကြိယာ၊ မနောဒ္ဒါ၊ အဇ္ဈပကြိယာလေး။
 - ၃၈။ မိမိဖိုလ်ပါ၊ ဝိပါက်သာ၊ ထည့်ပါ ဉာဏ်ဖြင့်တွေး။
- အဇ္ဈပပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ သံပေါက် ပြီး၏။

၁၀-ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက်

- ၁။ ဗဟုဿုတ၊ ရှိလိုက၊ မှတ်ကြ မျိုးလေးထွေ။
 - ၂။ အစသာထင်၊ ဆုံးမမြင်၊ အောက်ခွင် အာကာဗေ။
 - ၃။ ကိုးသိန်းခြောက်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ယင်းထက်လေ။
 - ၄။ လေးသိန်းရှစ်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ထို့ထက်ရေ။
 - ၅။ နှစ်သိန်းလေးသောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ဤသည့်မြေ။
 - ၆။ သိလာ ပံသု၊ မြေနှစ်ခု၊ အထု ထက်ဝက်ဝေ။
 - ၇။ သိန်းနှစ်သောင်းစီ၊ သင်္ချာညီ၊ နှစ်လီ ယွင်းမသွေ။
 - ၈။ သိလာ ပထဝီ၊ အထက်စီ၊ အဝီစိ တည်ငြား။
 - ၉။ သောင်းငါးထောင်စီ၊ သင်္ချာညီ၊ ရှစ်လီ ငရဲခြား။
 - ၁၀။ ပံသုပထဝီ၊ မြေဝယ်မှီ၊ ဤသည့် ကျွန်းအောက်နား။
 - ၁၁။ ရပ်တမျက်နှာ၊ လေးလုံးသာ၊ ပေါင်းခါ ဆဲ့ခြောက်ပါး။
 - ၁၂။ တရာနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်ခုကယ်၊ အငယ် ငရဲမျှာ။
 - ၁၃။ တြိန်း သုည၊ ဒွေ ဇယ၊ သတ္တ ဘုံအခြား။
 - ၁၄။ လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊ သင်္ချာဆောင်၊ လူ့ဘောင်ခြောက်ထပ်ခြား။
- ကာမသုကတိ ခုနစ်ဘုံ ယူဇနာ (၄၂,၀၀၀) လေးသောင်း နှစ်ထောင်စီ ခြား၏။

- ၁၅။ တြိန်း သုညာ၊ ဒွေ ပဉ္စာ၊ သင်္ချာ ဒွေတရပ်။
- ၁၆။ ပရနိမ္မာ၊ ထက်နတ်မှာ၊ လူ့ရွာ အခြားမှတ်။
- ၁၇။ နှစ်သိန်း ငါးသောင်း၊ နှစ် ထောင်ပေါင်း၊ မှတ်ကြောင်း မြဲသေသစ်။

၁၄၀

သံသရာဝိသုဒ္ဓိ အခြား သံပေါက်

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၂၅၂,၀၀၀) နှစ်သိန်းငါးသောင်း နှစ်ထောင် ခြား၏။

၁၈။ စတု သုည၊ သော သတ္တ၊ ပဉ္စ သင်္ချာထား။

၁၉။ ပဌမဈာန်၊ ဗြဟ္မာ့ဌာန်၊ အမှန် လူ့ရွာခြား။

၂၀။ ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း၊ ခြောက်သောင်းကိန်း၊ အပြိန်း မြမှတ်ထား။

ပဌမဈာန် သုံးဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၅,၇၆၀,၀၀၀) ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း ခြောက်သောင်း ခြား၏။

၂၁။ တိခံ အဋ္ဌခ၊ ဗျည်း ဒွယ၊ ဗြဟ္မာ့ ဘုံချင်းခြား။

၂၂။ ငါးသန်း ငါးသိန်း၊ တွက်ကိန်း သင်္ချာ၊ ရှစ်ထောင်သာ၊ ဗြဟ္မာ ဘုံချင်းခြား။

ဗြဟ္မာဘုံချင်းချင်းကား ယူဇနာ (၅,၅၀၀,၀၀၀) ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင်စီ ခြား၏။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိဘုံနှင့် ပဌမဈာန်ဘုံလည်း ယူဇနာ (၅,၅၀၀,၀၀၀) ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၂၃။ တြိ သုည၊ အဋ္ဌနှင့်ဆ၊ ဒွယ ဧကေကာ။

၂၄။ ဒုတိယဈာန်၊ လူတို့ဌာန်၊ အမှန် ခြားမှတ်ပါ။

၂၅။ တကုဋေမှန်း၊ တသန်း နှစ်သိန်း၊ သောင်းကိန်း ခြောက်ပြန်၊ ရှစ်ထောင် လွန်၊ ခြားဟန် ဒုတိယာ။

ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၁၁,၂၆၀,၀၀၀) တကုဋေ တသန်း နှစ်သိန်း ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၂၆။ သုံးလုံး သုည၊ သော သတ္တ၊ သတ္တ ဆကော။

၂၇။ တတိယဈာန်၊ ဘုံသုံးတန်၊ အမှန် ခြားလူ့ရွာ။

တတိယဈာန် သုံးဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၁၆,၇၇၆,၀၀၀) တကုဋေ ခြောက် သန်း ခုနစ်သိန်း ခုနစ်သောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

၂၈။ တြိ သုည၊ ဇော အဋ္ဌ၊ ဒွယ ဒွေး ဒွေး ဝေရး။

၂၉။ ဝေဟပ္ပလား၊ အသညာ၊ လူ့ရွာ မြေအဝေး။

၃၀။ ကုဋေနှစ်စု၊ နှစ်ခုသန်းကိန်း၊ နှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း၊ လေးထောင် ပေါင်း၊ ထပ်လောင်း မှတ်ဘိလေး။

ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ အသညသတ်ဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၂၂,၂၈၄,၀၀၀) နှစ်ကုဋေ နှစ်သန်း နှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း လေးထောင် ခြား၏။

၁၀-ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက်

၁၄၁

၃၁။ တြိ သုည၊ ဒွေ နဝ၊ သတ္တ သတ္တ ဒွေး။

၃၂။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ အဝိဟာ၊ လူ့ရွာ ရပ်ခြားဝေး။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ အဝိဟာဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၂၇,၇၉၂,၀၀၀) နှစ်ကုဋေ ခုနစ်သန်း ခုနစ်သိန်း ကိုးသောင်း နှစ်ထောင် ခြား၏။

၃၃။ တြိန်း တိတယ၊ ငါးသုည၊ ဤမှ အတပ္ပါ။

၃၄။ သုံးကုဋေမှန်း၊ သုံးသန်း သုံးသိန်း၊ ခန့်တာချိန်း၊ ရေကိန်းများသင်္ချာ။

အတပ္ပါဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၃၃,၃၀၀,၀၀၀) သုံးကုဋေ သုံးသန်း သုံးသိန်း ခြား၏။

၃၅။ တြိ သုည၊ အဋ္ဌနှင့်ခ၊ အဋ္ဌ အဋ္ဌ တြိ။

၃၆။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ သုဒဏ္ဍာ၊ လူ့ရွာ ဝေးလှဘိ။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ သုဒဏ္ဍာဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၃၇,၇၀၀,၀၀၀) သုံးကုဋေ ရှစ်သန်း ရှစ်သိန်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၃၇။ လေးကုဋေမှန်း၊ လေးသန်း သုံးသိန်း၊ တွက်ကိန်း များမြောင်၊
သောင်း ခြောက်ထောင်၊ ဝေးခေါင် သုဒဏ္ဍိ။

၃၈။ တိ ခံ ဆေက၊ တေ ဇယ၊ ဇယ ရေးအညီ။

သုဒဏ္ဍိဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၄၄,၃၁၆,၀၀၀) လေးကုဋေ လေးသန်း သုံးသိန်း တသောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

၃၉။ တြိန်း သုည၊ ဇော ဒွယ၊ အဋ္ဌ နောဇယာ။

၄၀။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ ကနိဋ္ဌ၊ ဌာန လူ့ရပ်ရွာ။

သုဒ္ဓါဝါသဘုံ အကနိဋ္ဌဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၄၉,၇၂၄,၀၀၀) လေးကုဋေ ကိုးသန်း ရှစ်သိန်း နှစ်သောင်း လေးထောင် ခြား၏။

၄၁။ သုည တြိ၊ ဒွေ နဝ တိ၊ တြိ ဗျည်းပဉ္စ။

၄၂။ ပဌမာရူပ၊ အာကာသာ၊ လူ့ရွာ ဝေးလွန်းလှ။

ပဌမ အာရူပ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံယူဇနာ (၅၅,၃၃၂,၀၀၀) ငါးကုဋေ ငါးသန်း သုံးသိန်း သုံးသောင်း နှစ်ထောင် ခြား၏။

၄၃။ ခြောက်ကုဋေကိန်း၊ ရှစ်သိန်းလေးသောင်း၊ သင်္ချာပေါင်း၊ ခြားကောင်း ဒုတိယ။

ဒုတိယာရူပဝိညာနဉ္စာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၆၀,၇၄၀,၀၀၀) ခြောက်ကုဋေ ရှစ်သိန်း လေးသောင်း ခြား၏။

၁၄၂

၁၁-မြင်းမိုရ် စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက်

၄၄။ ကုဋေ ခြောက်ခန်း၊ ခြောက်သန်း သုံးသိန်း၊ တွက်ကိန်းများပေါင်း၊
လေးသောင်း ရှစ်ထောင်၊ ထက်မိုးခေါင်၊ ဘုံဆောင် အာကိဉ္ဇာ။

အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၆၆,၃၄၇,၀၀၀) ခြောက်ကုဋေ
ခြောက်သန်း သုံးသိန်း လေးသောင်း ရှစ်ထောင် ခြား၏။

၄၅။ တြိ သုညာ၊ သော ပဉ္စာ၊ အဋ္ဌာ ဧက သတ်။

၄၆။ နေဝသညာ၊ နာသညာ၊ လူ့ရွာ အခြားမှတ်။

နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံနှင့် လူ့ဘုံ ယူဇနာ (၇၁,၇၅၆,၀၀၀) ခုနစ်-
ကုဋေ တသန်း ရှစ်သိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင် ခြား၏။

ယူဇနာ (၅,၇၆၀,၀၀၀) ငါးသန်း ခုနစ်သိန်း ခြောက်သောင်း မြင့်သော
ပဌာနာန်ဘုံမှ အလျား အနံ အထူ တယူဇနာရှိသော ကျောက်ဖျာကြီးကို
ချလိုက်သည်ရှိသော် တနေ့ တညဉ့်လျှင် ယူဇနာ (၄၇,၀၀၀) လေးသောင်း
ရှစ်ထောင် ကျ၍ လေးလကြာမှ မြေသို့ရောက်ရာသည် ဟူ၏။

ဘုံအပိုင်းအခြား သံပေါက် ပြီး၏။

၁၁-မြင်းမိုရ် စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား
သံပေါက်

၁။ အရွှေ ငွေရောင်၊ ဝင်းဝင်းပြောင်၊ တောင်ကား မြပမာ။

၂။ ဖလ်ရောင် အနောက်၊ ဝင်းဝင်းတောက်၊ မြောက်ကား ရွှေတိဿာ။

၃။ ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ စောက်ဆောင် ပြော
ကျယ်စွာ။

၄။ လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊ ယုဂန်တောင်၊ ဝန်းမြောင် ပတ်ရစ်ကာ။

၅။ ဤသဓရ၊ ဤခ၊ ဧက ဒွေသင်္ချာ။ (၂၁,၀၀၀)

၆။ ကရဝိကာ၊ တွင်နာမ၊ မြင့်လှ သောင်းငါးရာ။ (၁၀,၅၀၀)

၇။ သုဒဿန၊ အမည်ရ၊ ခဗျည်း ဒွေးပဉ္စာ။ (၅,၂၅၀)

၈။ နေမိန္ဒရ၊ မြင့်လွန်းလှ၊ ပဉ္စ ဒွေသော ဒွါ။ (၂,၆၂၅)

၉။ ဝိနတကာ၊ ထောင့်သုံးထုဝယ်၊ ဆဲ့နှစ်ကယ်၊ နှစ်သွယ်ဂါဝုတာ။
(၁,၃၁၂ ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ်)။

၁၁-မြင်းမိုရ် စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက်

၁၄၃

၁၀။ အဿကဏ္ဍ၊ ခြောက်ရာဇ်ငါးဆယ်၊ ခြောက်ခုကယ်၊ တသွယ်ဂါးဝေတာ။
(၆၅၆-ယူဇနာ တဂါဝုတ်)။

၁၁။ မြင်းမိုရ်တောင်မှ၊ စဉ်ကာပြ၊ နိမ့်ကြ ထက်ဝက်သာ။

၁၂။ သီဒါ ခုနစ်တန်၊ တောင်ကိုရံ၊ တောင်ဟန် မှတ်ယူပါ။

သီဒါ ခုနစ်တန် အနက်အကျယ်ကိုလည်း မိမိရံအပ်သော တောင်၏
အမြင့်ပမာဏအတိုင်းမှတ် ဟူလို၊ တောင်အထူမှာ ဝါဒမညီကြ။

၁၃။ အင်ကြင်း နော်ဇာ၊ ယင်းမာတော၊ အပြောစက္ကဝါ။ (၁,၂၀၃,၄၅၀)

၁၄။ သန်း နှစ်သိန်းနောင်၊ သုံးထောင် လေးရာ၊ ငါးဆယ်သာ၊ စက္ကဝါ-
အချင်း။ (အတွင်း အချင်း)။

၁၅။ အင်ကြင်းရှော်ပါ၊ ယင်းမာတော အပြော အပမှာ။ (၁,၂၀၅,၄၅၀)

၁၆။ သန်း နှစ်သိန်းနောင်၊ ရှစ်သောင်းငါးထောင် လေးရာ ငါးဆယ်သာ၊
စက္ကဝါ အပ။ (အပ အချင်း)။

၁၇။ ဆပ်သွား အနန်း၊ စပါယ် ဒန်း၊ တွင်းဝန်း စက္ကဝါ။ (၃,၆၁၀,၃၅၀)
(အတွင်းအဝန်း)။

၁၈။ စိုရွှဲမသန်း၊ စပါယ်ဒန်း၊ အဝန်း အပမှာ။ (၃,၇၅၆,၃၅၀—အပ-
အဝန်း)။

၁၉။ ငါးသိန်း ငါးသောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးခါ၊ ခုနစ်ရာ၊ မှန်စွာ
နှစ်ဆဲ့ငါး။ (၅၅၉,၇၂၅)။

၂၀။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသင်္ချာ၊ ကျမ်းလာ မြဲမှတ်သား။

၂၁။ နှစ်သိန်း ခုနစ်သောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးခါ၊ ရှစ်ရာ ခြောက်ဆယ်၊
နှစ်ခုကယ်၊ နှစ်သွယ် ဂါဝုတ်ထား။ (၂၇၉,၈၆၂—ယူဇနာ နှစ်ဂါဝုတ်)။

၂၂။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသင်္ချာ၊ နှစ်ဖြာ ခွဲဝေငြား။

၂၃။ တသိန်း သုံးသောင်း၊ ထောင်ပေါင်း ကိုးဖြာ၊ ကိုးရာ သုံးဆယ်၊
တခုကယ်၊ တသွယ် ဂါဝုတ်ထား။ (၁၃၉,၉၃၁—ယူဇနာ တဂါဝုတ်)။

၂၄။ မြင်းမိုရ် စက္ကဝါ၊ ခြားသင်္ချာ၊ လေးဖြာ ခွဲဝေငြား။

မြင်းမိုရ်စကြဝဠာ အပိုင်းအခြား သံပေါက် ပြီး၏။

၁၂ -နတ်သက်လင်္ကာ

၁။ စတုမဟာ၊ သက်ငါးရာကို၊ လူ့ရွာ ကိုးသန်းစင်၊ တာဝတိံသာ၊ နတ်
 မှာ ထောင်စု၊ လူ့နှစ်ပြုမှု၊ သုံးကုဋေ ခြောက်သန်းလျှင်တည့်။ ယာမာတွင်
 နှစ်ထောင်သက်၊ ဆုလေးကုဋေ၊ လေးသန်းနေဟု၊ လူ့ပြေခန့် ရေတွက်လေ။
 လေးထောင်သက်၊ တုသိတာ၊ ငါးဆဲ့ခုနစ်ကုဋေ၊ ခြောက်သန်းပေဟု၊ မှတ်လေ
 လူ့ပြေမှာတည့်။ ရှစ်ထောင်သာ နိမ္မာနေ၊ ကုဋေသင်္ချာ၊ နှစ်ရာသုံးဆယ်၊
 လေးသန်းကယ်နှင့်ဟု၊ လူဝယ်မှတ်သားရလိမ့်။ ဝသဝတ္ထိ သောင်းခြောက်-
 ထောင်၊ ကုဋေပြင်သာ၊ ကိုးရာနှစ်ဆယ်၊ တခုကယ်၍၊ တသွယ် ခြောက်သန်း
 ဆောင်သည်။ ။ ထောင်နှစ်ရာ နှစ်ဆဲ့ရှစ်နှင့် နှစ်ငါးသန်းပေါင်း ။

၂။ မဟာရာဇ်မှာ၊ တရက်တာကို၊ လူ့ရွာနှစ်ငါးဆယ်။ တရာလူ့သက်၊
 ဓတိန်ရက်ဟု၊ ရေတွက် သိစလွယ်၏။ ယာမာဝယ် နှစ်ရာမျှ။ အနှစ်လေးရာ၊
 တုသိတာသည်။ ရှစ်ရာ နိမ္မာနတည့်။ ဝသဝတ္ထိ ထောင်ခြောက်ရာ၊ ခြောက်ဘုံ
 နတ်မှာ၊ တရက်မျှကို၊ လူက နှစ်ဖြင့်စာသည်၊ ရက်ဖြင့်သာ လ နှင့်မြောက်၍
 သိသင့်ပါကောင်း။

လူ့ပြည်၌ အနှစ် ငါးဆယ်သည် စာတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်၌
 တနေ့နှင့် တညဉ့်ဖြစ်၏။ ထိုနေ့ညဉ့်ဖြင့် အရက် သုံးဆယ်သည်
 တလမည်၏။ တဆဲ့နှစ်လသည် တနှစ်မည်၏။ ထိုနှစ်ငါးရာသည်
 စာတုမဟာရာဇ် နတ်သက်မည်၏။ တာဝတိံသာစသော
 အသက်ကိုလည်း ဤနည်းချည်း။

နိဂုံး

ဒွေ အဋ္ဌံ ဧကေကံ၊ သက္ကရာဇ်၊ ပြီးလစ် ဤသည့်စာ။
 ပြည့်ကျော် အဋ္ဌ၊ တပေါင်းလ၊ နေ့မှာ ပူးသောကြာ။
 ဝိရာဂမည်၊ ရှင်မထေရ်၊ ရှင်ကြည် တောင်းပန်ထွာ။

နတ်သက်လင်္ကာ ပြီး၏။

၁။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်သက်၊ လူ့အရေအတွက် အပေါင်းကား
 တထောင်နှစ်ရာ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ကုဋေ အနှစ်ငါးသန်း ရှိ၏ ဟူလို။

၁၃-နတ်သက် လေးဆတက်ပုံ သံပေါက်

- ၁။ စတုဂ္ဂုဏ်၊ တက်သည်ဟန်၊ နာခံမှတ်ကုန်ကြ။
- ၂။ နှစ်က တပိုး၊ ရက်တပိုး၊ တက်တိုး ပေါင်းလေးဆ။
- ၃။ နှစ်ပြန် ငါးရာ၊ တပိုးသာ၊ ယူပါ နှစ် ၂-ဆ။
- ၄။ နှစ်ရက်ရောက်ခါ၊ တရက်သာ၊ ရှည်စွာ ရက် ၂-ဆ။
- ၅။ လေးဆတက်ရာ၊ ဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ဤခါ နိဋ္ဌိတာ။

နတ်သက် လေးဆတက်ပုံ သံပေါက် ပြီး၏။

၁၄-ငရဲသက်လင်္ကာ

စည်းစိမ်မရှည်၊ ခဏတည်၍၊ လူ့ပြည်နေခိုက်၊ စိတ်လိုလိုက်လျက်၊ ပျော်ပိုက်သမှု၊ လောဘစုနှင့်၊ ဒုစရိုက်မဲ့၊ မကြဉ်မဲ၍၊ ငရဲကျမှု၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူသား၊ သံပူရည်ဖျန်း၊ ခေါင်းကသွန်းလျက်၊ နှစ်မုန်းဖန်ဖန်၊ အတန်တန်နှင့်၊ သေပြန်ရှင်ပြန်၊ ဖြစ်ဟန် မတည်၊ ဆင်းရဲရှည်၍၊ သံရည်ပူထက်၊ လောင်ခြစ်ကျက်သား၊ နရက်ငယ်စွ၊ သဗ္ဗိဝဉ္ဇ၊ လူက လူနှစ်၊ ကိုးသန်းဖြစ်မှ၊ တရက်ရ၏၊ လူနှစ်ဖွဲ့ကာ၊ နှစ်ငါးရာကို၊ သင်္ချာခွဲဝေ၊ လူနှင့်ရေသော်၊ ကုဋေစုဆောင်း၊ သိန်းခြောက်သောင်းနှင့်၊ ထောင်ပေါင်းနှစ်ဝ၊ ဆင်းရဲရ၏၊ ထိုမှအောက်တွင်၊ သံမြေပြင်ထက်၊ မမြင်ရက်အောင်၊ လက်နက်ထားလုံ၊ ဝန်းရစ်ရံ၍၊ မီးလျှံမောက်မောက်၊ ပြောင်ပြောင်တောက်နှင့်၊ နောက်က ပြေးခိုက်၊ ခွေးရူးလိုက်သို့၊ ရိုက်ခတ်ထိုးကာ၊ ဟစ်ကြော်ငြာလျက်၊ ကယ်ပါယူပါ၊ တောင်းပန်ရှာလည်း၊ မေတ္တာမဲ့ငြား၊ မသနား၍၊ သံပြားထက်လည်း၊ တုံးလုံးလည်းက၊ တစည်းသမား၊ တမျဉ်းသားလျက်၊ အလွှားလေးထောင့်၊ ရှစ်မြှောင့်ဆဲ့ခြောက်၊ ရောက်အောင်လွှာခုတ်၊ ကာလသုတ်မှ၊ သမံာတနှင့်၊ ရောရဝမှာ၊ မဟာရောရဝ၊ တာပနတိုင်၊ လေးဆ လေးဆ၊ ကာလရှည်စွာ၊ ဆင်းရဲကြာ၏၊ မဟာတာပန၊ နှစ်ကိုဆလည်း၊ မရနိုင်ဘိ၊ အဝီစိမူ၊ တိုင်တိရှည်လျက်၊ သည်နှစ်သက်ကား၊ ကပ်ဝက်ကပ်ဆုံး၊ ခံ၍ပြုန်းလည်း၊ နပုန်းမိန်းမ၊ မလှယုတ်မာ၊ လူ့ပြည်မှာ၌၊ ဖျားနာညှဉ်းသံ၊ လွန်ဆင်းရဲလျက်၊ မွဲမွဲတေတေ၊ လက်ခြေချို၊ တဲ့၊ မျက်နှာမဲ့၍၊ ကရွံ့ကစောင်း၊ ဖြစ်ပြန်ရှောင်း၍၊ မကောင်းယုတ်မာ၊ ဆင်းရဲကြာလိမ့်၊ ခံရာဖြစ်ကြောင့်သာ တကား ဆွေးအောင်တည်း။

မင်းလှမင်းခေါင်ဘွဲ့ရ ပုဂံမြို့ဝန် ဆီမီးခွဲရွာစားမင်း

ဦးရွှန်းဆိုသော ဥမ္မာဒန္တိယျို သစ် ပုဒ်မ ၆၅။

ငရဲသက်လင်္ကာ ပြီး၏။

၁၅-၅၂၈-သွယ်မေတ္တာလင်္ကာ

ငါးရာနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ် မေတ္တာ၊ ယူနည်းမှာမူ၊ ကျမ်းလာသို့ မှတ်လေ။
 အနောဓိသ၊ ပုဂ္ဂလသည်၊ ပဉ္စ ငါးယောက်နေရှင်။ ထူးတထွေရည် မှတ်သား၊
 သြဓိသမှာ၊ ပုဂ္ဂလာသည်၊ မှန်စွာ ခုနှစ်ပါးတည်း။ ပေါင်းညားက ယွင်းမသွေ၊
 ပုဂ္ဂိုလ်အပြား၊ ဆဲနှစ်ပါးကို၊ မမှားရဘို့လေသော်။ အဝေရာ၊ ဗျာပဇ္ဇ၊ အနိဿ၊
 ဟု၊ သုခိအတ္တာ၊ လေးဖြာမြောက်လစ်၊ လေးဆဲရှစ်သည်၊ စင်စစ်ရလေပါလိမ့်။
 ဌကထာ အလိုမူ၊ ပိယ၊ သဟာ၊ မဇ္ဈာ၊ ဝေရီ၊ လေးလီမြောက်လေ ဟူ၏။
 ရပ်ဆယ်ဆူ မြောက်ပြန်လျှင်၊ လေးရာရှစ်ဆယ်၊ အကယ်ရသည် ပင်တည်း။
 ယင်းသည်တွင် ရပ်ဒေသ၊ မရည်မှတ်လစ်၊ လေးဆဲရှစ်ကို၊ တလစ်နှောလိုက်က
 လျှင်။ မှန်မုချမယွင်းပါ၊ ငါးရာနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ်မေတ္တာ၊ ပြည့်သည်သာဟု၊
 သိပြီးခါပါးစေက၊ အိပ်နိုးချမ်းသာ၊ ယုတ်မာမမက်၊ နှစ်သက်နတ်လူ၊ ဒေဝါ
 ကုမ၊ ဆိပ်မူမန့်၊ စိတ်မပျံ့တည်ကြည်၊ လှသည်မျက်နှာ၊ သေခါမတွေ့၊ ဖြစ်
 လေပြဟွာ၊ ဆဲတခါစင်၊ အာနိသင်ကို၊ လျင်လျင် အမြဲရ၏။ ကေန္တမှတ်ဘို့ပါ၊
 ယုံမှားမဲ့အောင်၊ ကျမ်းစောင်စောင်မှ၊ ဆောင်၍ မိန့်လိုက်မှာသည်....သည့်တိုင်း
 သာမှတ်က ကဝိရောင်ပြေး။

သုတေသန၊ မျိုးသိသတို့၊ မှတ်ကြစိမ့်ငါ၊ စက္ကိန္ဒာဘိဓဇ၊ မဟာဓမ္မရာဇ-
 ဂုဏ္ဍ၊ ရေးပြုလိုက်ပါ၊ ဤကျမ်းစာကို၊ ပညာလိုလား၊ တပည့်သားတို့၊ မှတ်
 သားလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်ကြစေသော်။

၅၂၈-သွယ်မေတ္တာလင်္ကာ ပြီး၏။

